

URZĄD MIASTA ŁODZI
BIURO REWITALIZACJI I
MIESZKALNICTWA

RAPORT
Z MONITORINGU REALIZACJI
I OCENY POSTĘPÓW OSIĄGANIA
CELÓW GMINNEGO PROGRAMU
REWITALIZACJI MIASTA ŁODZI
ZA ROK 2020

Niniejszy Raport opracowany został przez Biuro Rewitalizacji i Mieszkalnictwa w Departamencie Rewitalizacji i Sportu Urzędu Miasta Łodzi przy współudziale Łódzkiego Ośrodka Geodezji, na podstawie danych z komórek organizacyjnych Urzędu Miasta Łodzi i miejskich jednostek organizacyjnych.

Czerwiec 2021

Spis treści

1. Wprowadzenie	4
1.1. Cel opracowania	4
1.2. Metodologia monitoringu i oceny	4
1.3. Kontekst opracowania	5
2. Analiza zmian stanu obszaru	6
2.1 Sfera społeczna	10
2.2 Sfera gospodarcza	59
2.3 Sfera techniczna	68
2.4 Sfera środowiskowa	76
2.5 Sfera przestrzenno-funkcjonalna	76
9. Analiza osiągnięcia celów strategicznych Programu rewitalizacji	86
3.1. Cel 1 – Uzyskać spójność społeczną	87
3.1.1. Wskaźniki w obszarze problemów bezrobocia	87
3.1.2. Wskaźniki w obszarze problemów ubóstwa	89
3.2.1. Wskaźniki w obszarze uczestnictwa	90
3.2. Cel 2 – Zmienić dzięki rewitalizacji wizerunek miasta i jego centrum	91
3.2.2. Wskaźniki potencjału w obszarze wizerunku	91
3.2.1. Wskaźniki potencjału aktywności obywatelskiej	94
3.3. Cel 3 – Ożywić lokalną przedsiębiorczość	95
Cel 4 – Ożywić obszar zamieszkania	97
10. Monitoring realizacji przedsięwzięć	99
4.1. Realizacja przedsięwzięć podstawowych	99
4.1.1. Przedsięwzięcia Miasta Łodzi	100
4.1.2. Przedsięwzięcia podmiotów zewnętrznych	103
4.2. Realizacja pozostałych typów przedsięwzięć oraz zadań z „R”	104
11. Działania Biura Rewitalizacji i Mieszkalnictwa w 2020	106
12. Podsumowanie – wnioski	126
6.1. Wnioski z analizy stanu obszaru	126
6.2. Wnioski z monitoringu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych	126
6.3. Wnioski z analizy osiągnięcia celów strategicznych Programu	127
13. Załączniki	129

PODSUMOWANIE ZARZĄDCZE

Gminny Program Rewitalizacji miasta Łodzi (GPR) jest dokumentem umożliwiającym prowadzenie kompleksowych działań rewitalizacyjnych na wyznaczonym obszarze przy współudziale lokalnej społeczności uchwalonym przez Radę Miejską 28 września 2016 r. i dwukrotnie zmienianym. Pierwsza zmiana została uchwalona 4 lipca 2018 r., druga 24 grudnia 2020 roku. W GPR określono, na podstawie wyników analiz prowadzonych m.in. w 2016 roku¹, **cele rewitalizacji oraz kierunki działań**, za pomocą których wskazany obszar ma zostać wyprowadzony ze stanu kryzysu, w jakim się znajduje. Program zawiera również opis przedsięwzięć, które będą realizowane na obszarze rewitalizacji, prowadząc do osiągnięcia zaplanowanych celów. Niniejszy raport ilustruje kompleksowo realizację Programu w roku 2020 oraz stan obszaru rewitalizacji na koniec opisywanego okresu. Opisano w nim także zadania realizowane w tym czasie przez Biuro Rewitalizacji i Mieszkalnictwa Urzędu Miasta Łodzi.

Po zmianie Gminnego Programu Rewitalizacji wprowadzonej w grudniu 2020 roku na liście przedsięwzięć podstawowych znajduje się ich obecnie 93 (w tym 4 zakończone w poprzednich latach). Na koniec 2020 r. 62 przedsięwzięcia podstawowe były w trakcie realizacji a kolejne 3 zakończono. W przypadku 24 przedsięwzięć nie rozpoczęto jeszcze działań.

Rok 2020 był rokiem szczególnym, naznaczonym rozwojem pandemii Covid – 19 i reperkusjami tej sytuacji w życiu społecznym i gospodarczym naszego miasta i całego świata. Negatywne skutki uwidoczniły się w statystykach obrazujących stan obszaru, zwłaszcza w zakresie zjawisk społecznych w odniesieniu do obserwowanego poziomu bezrobocia. Pozostaje mieć nadzieję, że nie będzie to skutkowało trwałym i wyraźnym pogorszeniem się sytuacji mieszkank i mieszkańców Łodzi, w szczególności na obszarze rewitalizacji. Nadzieję budzi fakt, że wiele z działań zaplanowanych w ramach przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w szczególności szerokie wsparcie dla osób bezrobotnych oraz podejmujących się założenia własnej firmy może być skutecznym działaniem pozwalającym na szybsze wyjście z postpandemicznego załamania pozytywnych tendencji, które zarysowywały się w poprzednich latach.

Urząd Miasta Łodzi oraz miejskie jednostki organizacyjne były inicjatorami i wykonawcami 48 przedsięwzięć, z których 39 realizowano, a 4 zakończono. Planowana wartość przedsięwzięć podstawowych Miasta, realizowanych lub zakończonych do końca 2020 r., zapisana w budżecie Miasta oraz wnioskach o dofinansowanie, wyniosła prawie 2,9 mld zł. Z czego do końca 2020 r. wydano prawie 1,25 mld zł. Wykonanie finansowe wyniosło 43%. Zważywszy na fakt, że dane dotyczące finansowania obrazują zakończone etapy i nie uwzględniają projektów w toku, wykonanie na poziomie bliskim połowie planu można uznać za satysfakcjonujące, pomimo obserwowanych opóźnień realizacji w stosunku do pierwotnych harmonogramów.

¹ Przy wyznaczaniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Łodzi oparto się o zapisy art. 12 ustawy o rewitalizacji, który pozwala na odwołanie się do istniejących miejskich dokumentów, jeśli zawarte w nich analizy spełniają inne warunki ustawy. W zakresie problemów społecznych wykorzystano analizy prowadzone do przygotowania *Polityki Społecznej dla Łodzi 2020+*, zaś zasięg degradacji przestrzennej i technicznej zaczerpnięty został z *Polityki Rozwoju Przestrzennego Łodzi*.

1. WPROWADZENIE

1.1. Cel opracowania

Gminny Program Rewitalizacji miasta Łodzi (zwany dalej Programem lub, w skrócie „GPR”) jest podstawowym dokumentem uchwalonym przez gminę umożliwiającym prowadzenie kompleksowych działań rewitalizacyjnych na wyznaczonym obszarze przy współudziale lokalnej społeczności.

Program został po raz pierwszy przyjęty uchwałą Rady Miejskiej w Łodzi Nr XXXV/916/16 z dnia 28 września 2016 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Łodzi, następnie zmieniony uchwałą Nr LXXIII/1980/18 z dnia 5 lipca 2018 roku. Obecnie obowiązująca wersja programu została przyjęta Uchwałą Nr XXXIV/1122/20 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 24 grudnia 2020 r., zmieniającą uchwałę w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Łodzi.

Fundamentem GPR jest **szczegółowa diagnoza** obszaru rewitalizacji², która ukazuje występujące na nim negatywne zjawiska społeczne, gospodarcze i przestrzenno-funkcjonalne oraz potencjały warte rozwijania.

W GPR określono **cele rewitalizacji oraz kierunki działań**, mające pomóc wskazanemu obszarowi w wyjściu ze stanu kryzysu, w którym się znajduje. Program zawiera również **opis przedsięwzięć**, które będą realizowane na obszarze rewitalizacji, prowadząc do osiągnięcia zaplanowanych celów.

System monitoringu realizacji GPR oparty jest o procesy systematycznego zbierania i analizowania danych obejmujących cały obszar miasta ze szczególnym uwzględnieniem obszaru rewitalizacji, ukazujących stan wybranych zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych, a także informacji na temat postępów w realizacji poszczególnych Przedsięwzięć.

Niniejszy raport powstał w celu przedstawienia w przystępny i kompleksowy sposób zebranych danych dotyczących roku 2020 zgodnie z obowiązkiem zapisanym w art. 22 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji.

Dane opracowane przez Biuro Rewitalizacji i Mieszkalnictwa we współpracy z Łódzkim Ośrodkiem Geodezji (ŁOG) publikowane są sukcesywnie na portalu *rewitalizacja.lodz.pl*, uruchomionym w październiku 2018 roku.

1.2. Metodologia monitoringu i oceny

Monitoring (monitorowanie) to procedura systematycznego sprawdzania i kontroli, czy Program jest realizowany zgodnie z założeniami. W ramach monitoringu sprawdzeniu podlega:

1. jak przebiegają prace – rejestrowane i raportowane są postępy w ramach poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych,

² j. w.

2. co się zmienia – rejestrowany i raportowany jest stan obszaru rewitalizacji, analizowane występujące na nim zjawiska kryzysowe, problemy i potencjały.

1.3. Kontekst opracowania

Okres analizy

W niniejszym raporcie za rok 2020, oprócz opisu stanu zjawisk zaobserwowanych w tym roku i ich rozkładu przestrzennego, przedstawione są dane porównawcze w stosunku do lat poprzedzających. Opis zmian, jakie zachodzą, zwłaszcza w długim okresie (ujęcie dynamiczne), jest kluczowy dla przeprowadzenia oceny, czy realizacja GPR przynosi pożądane efekty. Warto przypomnieć, że rok 2020 był wyjątkowy dla rozwoju gospodarczego oraz społecznego w związku z wystąpieniem pandemii Covid-19 wywołanej wirusem SARS-CoV-2.

Rok 2020 był piątym rokiem wdrażania GPR i jednocześnie, zgodnie z przyjętym harmonogramem, zakończeniem pierwszego okresu pełnej funkcjonalności GPR, który przypada na lata 2018-2020.

Pozyskiwanie danych

W drugiej połowie 2019 roku wdrożony został system raportowania postępów w realizacji Przedsięwzięć GPR przy wykorzystaniu dedykowanych narzędzi informatycznych opracowanych wraz z Łódzkim Ośrodkiem Geodezji. Pierwszy okres jego funkcjonowania to wdrożenie użytkowników – jednostek i podmiotów raportujących postęp poszczególnych przedsięwzięć oraz zadań / projektów składających się na te Przedsięwzięcia, a także testowanie i usuwanie ewentualnych błędów. Wraz z nabywaniem doświadczenia użytkowników oraz administratorów systemu zbierania danych, problemy z pozyskiwaniem odpowiednich danych powinny być sukcesywnie rozwiązywane.

Dane dotyczące postępów w realizacji przedsięwzięć podstawowych i pozostałych zadań rewitalizacyjnych pozyskiwane są od właścicieli danych przez Biuro Rewitalizacji i Mieszkalnictwa w cyklu półrocznym.

Praktyka wskazuje, że wcześniej realizowane kwartalne gromadzenie danych o postępie w realizacji przedsięwzięć, które raz do roku interpretowane są pod kątem ich wpływu na stan obszaru rewitalizacji, nie przynosi większych korzyści, niż miałyby raportowanie półroczne. Regularne przysyłanie danych jest szczególnie uciążliwe w przypadku zewnętrznych realizatorów Przedsięwzięć.

Zakres raportu

W raporcie za 2020 r., podobnie jak w raporcie za rok 2019, zawarte zostały roczne dane o projektach rewitalizacyjnych zaprezentowane w tabelach raportujących. Tabele powstały poprzez scalenie informacji cząstkowych, otrzymanych od realizatorów projektów, stanowiących podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne oraz projektów realizujących typy pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych określone w GPR. Zaprezentowano także dane odnoszące się do wskaźników obserwowanych w całym mieście i na obszarze rewitalizacji na przestrzeni 5 lat pozwalające na obserwację kierunku zmian. Należy jednak pamiętać, że kierunek ten może być zaburzony zjawiskami, jakie wystąpiły w życiu społecznym i gospodarczym wywołanymi przez pandemię Covid – 19.

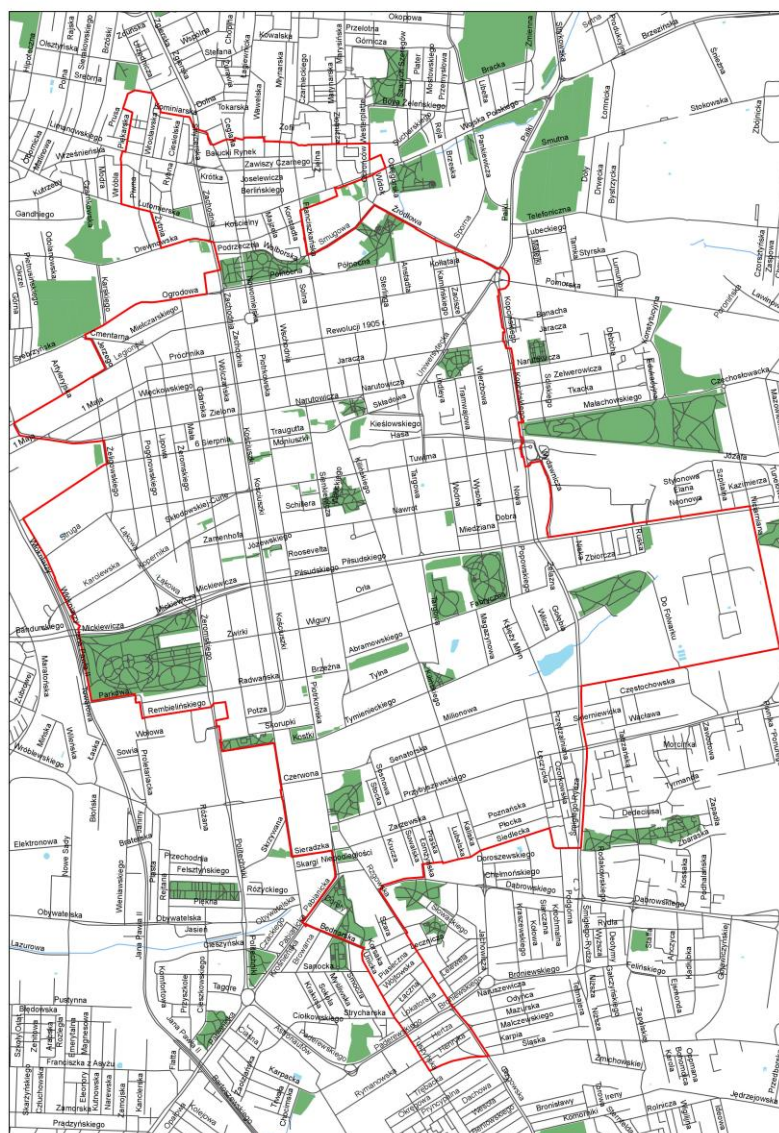
2. ANALIZA ZMIAN STANU OBSZARU

W tej części raportu opisane zostały wyniki monitoringu stanu obszaru. Pod tym pojęciem rozumie się zbieranie i analizę danych generowanych przez poszczególne jednostki miejskie, instytucje oraz inne podmioty prowadzące rejestry danych dotyczące różnorodnych zjawisk – zgodnie z kompetencjami. Dane te pozyskiwane są przez Biuro Rewitalizacji i Mieszkalnictwa i Łódzki Ośrodek Geodezji raz do roku, według stanu na dzień 31 grudnia. W dalszej części rozdziału zaprezentowany został rozkład przestrzenny poszczególnych zjawisk.

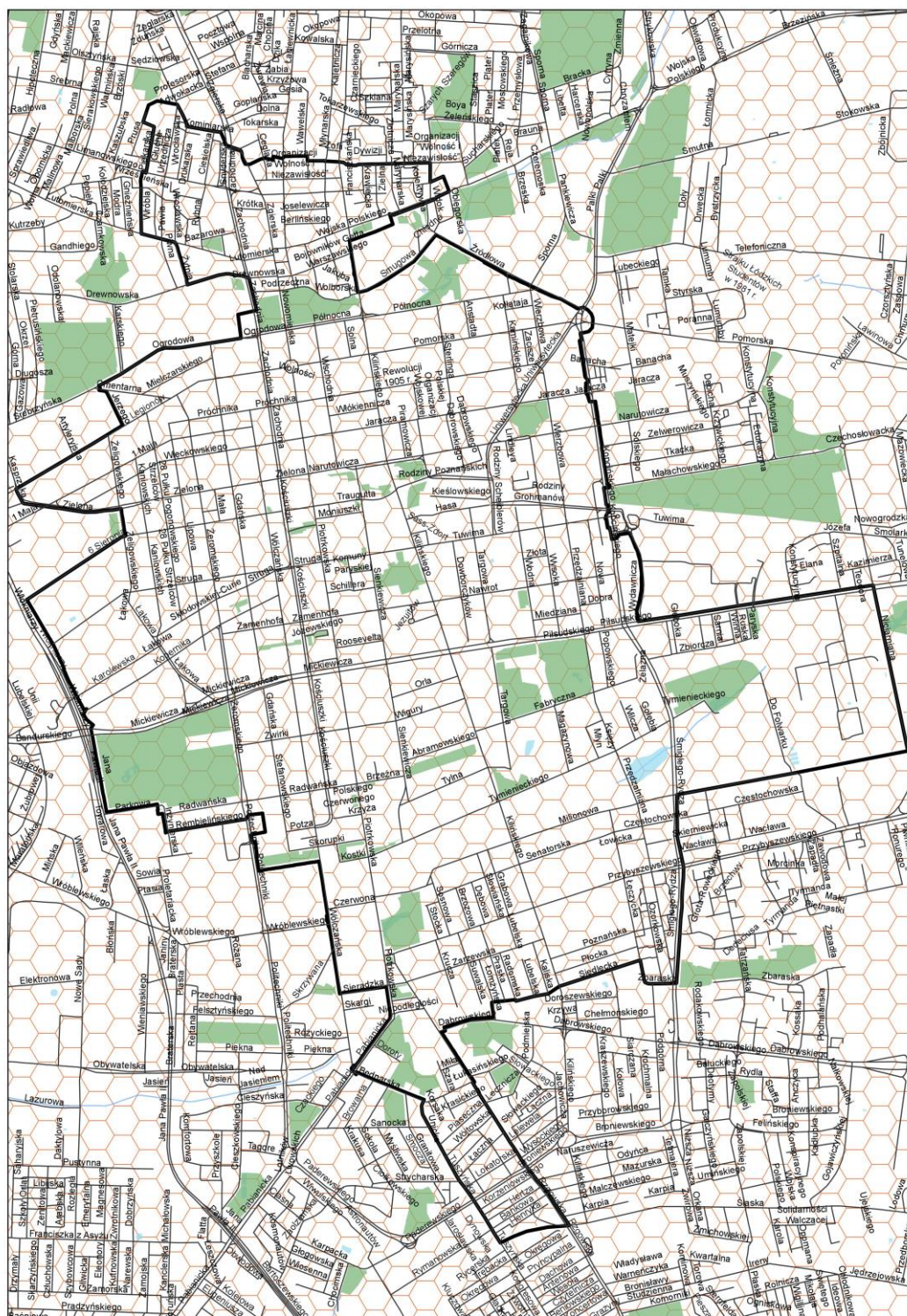
W przypadku Łodzi, dla potrzeb systemu monitorowania postępów rewitalizacji na teren całego miasta – a tym samym również na obszar rewitalizacji – nałożona została siatka geometryczna ("plaster miodu") składająca się z 10 115 sześciokątów foremnych (heksagonów) o wielkości oczka równej 3 ha (dłuższa przekątna sześciokąta równa 214,4 m).

Mapa Łodzi z oznaczonym obszarem rewitalizacji

Mapa 1. Obszar rewitalizacji

Mapa Łodzi z oznaczonym obszarem rewitalizacji i naniesioną siatką heksagonów

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

Niniejszy rozdział części diagnostycznej oparty jest na wynikach monitoringu stanu obszaru rewitalizacji w chwili rozpoczęcia realizacji GPR, a więc na koniec 2016 r., w porównaniu z danymi dotyczącymi 2019 r. oraz 2020 r. Co zrozumiałe, na początku Programu w 2016 r. koncentrował się na diagnozie stanu obszaru w punkcie wyjścia oraz na ocenie skali wyzwań rewitalizacyjnych. Pierwsze 4 lata wprowadzania GPR w życie, to okres zbyt krótki, aby móc jednoznacznie ocenić efekty realizowanych w jego ramach działań. Umożliwiają one jednak obserwację pierwszych symptomów dokonujących się zmian. Podkreślić należy, iż istotnym faktem w analizie większości opisywanych zjawisk w 2020 r. jest wpływ pandemii SARS-CoV-2 i wprowadzanych w związku z nią obostrzeń. Nie pozostały one bez wpływu zarówno na sferę społeczną, jak i gospodarczą funkcjonowania miasta, a zatem również obszaru rewitalizacji.

Rozdział dotyczący diagnozy sytuacji obszaru rewitalizacji w 2016 r. powstał w oparciu o metodologię opisaną w opracowaniu: „System monitorowania i oceny postępów osiągnięcia celów w Gminnym Programie Rewitalizacji miasta Łodzi stanowiącym załącznik do uchwały Nr XXXV/916/16 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 28 września 2016 r.” (W. Kłosowski), a w szczególności na podstawie II, III, IV i V części przywołanego opracowania. Raport był metodycznie zgodny z powstającym równolegle z nim opracowaniem pt. „Wytyczne dla systemu gromadzenia i przetwarzania danych niezbędnych do realizacji zadania >>Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi<<” (W. Kłosowski).

W 2018 r. uwidoczniła się jednak konieczność dokonania zmian w systemie monitorowania Programu, bowiem po pełnym wdrożeniu i przetestowaniu systemu ujawnione zostały jego cechy, wskazujące na pojawienie się trudności ze zdobyciem wszystkich danych niezbędnych do systematycznego obserwowania zachodzących trendów. Z uwagi m.in. na powyższe w styczniu 2020 roku Rada Miejska w Łodzi podjęła uchwałę w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Łodzi. Zakres zmian uwzględnionych w dokumencie objął również system monitoringu. W konsekwencji obserwacja zmian stanu obszaru w ujęciu dynamicznym (porównania wartości na przestrzeni kilku lat) została przeprowadzona w odniesieniu do poszczególnych wskaźników podstawowych. Podejście takie pozwoliło na obserwację zarysowujących się na obszarze rewitalizacji tendencji i zmian.

Analiza zmian stanu obszaru

Poniżej opisane zostały wyniki monitoringu stanu obszaru rewitalizacji, przeprowadzonego w 2019 r. i 2020 r., które odniesiono do posiadanych danych z 2016 r., będących danymi wskaźnikowymi. Pod pojęciem „monitoringu stanu obszaru rewitalizacji” rozumie się w tym przypadku zbieranie i analizę danych generowanych przez poszczególne jednostki miejskie, instytucje oraz inne podmioty prowadzące rejestry danych, dotyczące różnorodnych zjawisk – zgodnie z kompetencjami. Dane te pozyskiwane są przez Biuro Rewitalizacji i Mieszkalnictwa oraz Łódzki Ośrodek Geodezji raz do roku, według stanu na dzień 31 grudnia. W dalszej części rozdziału zaprezentowany został rozkład przestrzenny poszczególnych zjawisk badanych w ramach systemu monitorowania GPR.

Z uwagi na rozbieżności, związane z zakresem danych pozyskiwanych w poszczególnych latach od momentu rozpoczęcia monitoringu Programu, zrezygnowano z prowadzenia przeliczeń danych – wskaźników prostych na wskaźniki cząstkowe, zbiorcze oraz agregowania ich do jednego wskaźnika sukcesu rewitalizacji. Pozyskane dotychczas dane i wygenerowane w ten sposób wskaźniki złożone nie uprawniają do prowadzenia porównań pomiędzy poszczególnymi latami i obserwacji zarysowujących się tendencji. W związku z powyższym w niniejszym opracowaniu uwzględnione zostały dane surowe generowane jedynie do wskaźników prostych.

Do analizy przestrzennej każdego zjawiska w mieście konieczne jest podzielenie jego obszaru na mapie na mniejsze jednostki. Pozwala to na określenie natężenia poszczególnych zjawisk w danej lokacji na

terenie miasta, a nie tylko średnich dla całej gminy. W przeciwnym razie niemożliwym byłoby stwierdzenie np. czy zarobki łódzian przekładają się na miejsce zamieszkania, czy (i gdzie) na obszarze miasta znajdują dzielnice, w których mieszkają głównie ludzie zamożniejsi, a w których częściej spotkamy gospodarstwa osób gorzej sytuowanych. Takie analizy pozwalają na celniejsze adresowanie działań i projektów na obszarze miasta, wskazują nie tylko, jakie problemy (lub potencjały) występują, ale także w jakich lokalizacjach się one kumulują. Jednostki podziału stanowią najmniejsze, niepodzielne obszary, dla których zestawiane są dane. Zatem nie przyglądamy się informacji np. o korzystaniu z bibliotek czy o bezrobociu w całym mieście, ale sprawdzamy, jak wygląda rozkład wartości nasilenia zjawiska w wybranej, najmniejszej przestrzennie jednostce (obszarze analizy).

W celu obserwacji nasilenia monitorowanego zjawiska zastosować można było podział na tzw. jednostki pseudonaturalne (np. osiedla, dzielnice czy inne wyraźnie zauważalne wyodrębnione jednostki osadnicze) lub na jednostki sztuczne w postaci siatki geometrycznych pól. W przypadku łódzkiego GPR, dla potrzeb systemu monitorowania postępów rewitalizacji zdecydowano się na drugie rozwiązanie. Na teren całego miasta – a tym samym również na obszar rewitalizacji – nałożona została siatka geometryczna ("plaster miodu") składająca się z 10 115 sześciokątów foremnych (heksagonów) o wielkości oczka równej 3 ha (dłuższa przekątna sześciokąta równa 214,4 m).

Szczególną uwagę zwracają te powierzchnie na mapach przedstawiających miasto Łódź – występują one również wewnątrz granic wyznaczających obszar rewitalizacji – na które nie zostały naniesione wartości w siatce heksagonalnej. Wynika to z faktu, iż na danym terenie w zasadzie nie występuje funkcja mieszkaniowa, w związku z czym zaludnienie jest szczątkowe lub nie występuje w ogóle (parki, obszary przemysłowe lub inne o charakterze niemieszkalnym). Z tego też powodu brak jest podstaw dla prowadzenia analiz natężenia wskaźników podstawowych służących monitoringowi obszaru rewitalizacji w tych lokalizacjach.

Wyjątkowa w tym zakresie jest sytuacja dwóch rejonów na obszarze rewitalizacji, które w przyszłości – przynajmniej częściowo – pokryte zostaną siatką heksagonalną, gdyż na ich terenie uwzględniona została (w połączeniu z innymi) funkcja mieszkaniowa. Pierwszym z nich jest teren tzw. Nowego Centrum Łodzi, z powstaniem którego wiąże się diametralna zmiana charakteru przestrzeni otaczającej nowy dworzec kolejowy Łódź Fabryczna. W jego bezpośrednim sąsiedztwie znajdują się tereny, które przeznaczone zostały głównie do komercjalizacji podmiotom prywatnym pod realizację nowych inwestycji, w tym również mieszkaniowych.

Drugą przestrzenią o zbliżonym charakterze, jest rejon doliny, którą niegdyś płynęła rzeka Jasień. To na jej terenie znalazły się dawne imperia przemysłowe Scheiblerów, Grohmanów i Geyerów. Pozostałe po nich budynki poprzemysłowe również poddawane są rewitalizacji z udziałem prywatnych inwestorów, a w realizowanych projektach przewidziane zostało stworzenie mieszkań lub apartamentów (np. Lofty u Scheiblera) lub inne funkcje z uwzględnieniem mieszkaniowej (np. kompleksy Fuzja, Ogrody Geyera). Po ukończeniu zaplanowanych tam inwestycji i zasiedleniu tych terenów, uprawnione będzie zastosowanie dla nich siatki heksagonalnej na mapach i włączenie w zakres prowadzonych analiz.

Na kolejnych stronach niniejszego rozdziału prezentowane są mapy Łodzi, dotyczące analizowanych wskaźników podstawowych w 2020 r. z zaznaczeniem obszaru rewitalizacji. Pozwolą one na dokonanie analiz sytuacji centralnego obszaru miasta poprzez odniesienie stanu bieżącego do stanu opisywanego w Raporcie ubiegłorocznym, dotyczącym 2019 r. w porównaniu 2016 r., kiedy rozpoczęła się realizacja GPR.

Istotnym dla dalszych analiz i właściwego odczytania map jest umowne podzielenie obszaru rewitalizacji na strefy, które ułatwią opis ich sytuacji. Jest to wyłącznie podział roboczy, oparty nie na granicach administracyjnych, a raczej na zarysowujących się na mapach dotyczących lat 2016 i 2019 obszarach problemowych, które wykazują określone nasycenie opisywaną cechą. Ich granice wewnętrzne (przebiegające wewnątrz obszaru rewitalizacji) nie są sztywno ustalone i w zależności od zasięgu występowania zjawiska mogą nieco powiększać lub zmniejszać swój zasięg. Mając powyższe

na uwadze, wyróżnić można 8 (w analizach dotyczących 2016 i 2019 r. wyznaczono 7) umownych – termin ten należy szczególnie podkreślić – obszarów / stref:

1. „Stare Bałuty” – teren zawierający się wewnątrz granic północnego „cypla” obszaru rewitalizacji, dla którego granicę południową stanowi park Staromiejski;
2. „Stare Polesie” – teren ograniczony zachodnią granicą obszaru rewitalizacji, ulicami Ogrodową na północy, od wschodu Zachodnią i Kościuszki, od południa natomiast al. Mickiewicza;
3. „Centrum” – nowowyodrębniona strefa - na niektórych mapach dotyczących sytuacji w 2020 r. zarysowuje się jej odrębność od „Starego Polesia”, zarówno pod względem charakterystyki problemów, jak i odrębność przestrzenna (wyraźne oddzielenie szeroką arterią komunikacyjną w postaci ul. Kościuszki i ul. Zachodniej). Ponadto rozbiecie dużego obszaru obserwacji na 2 mniejsze ułatwia prowadzenie analiz, lepiej nawiązuje do istniejącego w przeszłości podziału administracyjnego na dzielnice, a także w pełniejszy sposób odzwierciedla podział na obszary porządkujące proces prowadzenia rewitalizacji – wyznaczona przebiegiem ul. Kościuszki i Zachodniej na zachodzie, Ogrodowej i Północnej na północy, ul. Sterlinga, pl. Dąbrowskiego, Składową, Rodziny Poznańskich i Kilińskiego na wschodzie oraz alejami Piłsudskiego i Mickiewicza na południu.
4. „Śródmieście-Wschód” – obejmujący wschodnią część dawnej dzielnicy Śródmieście, ograniczony od zachodu ulicami Sterlinga, pl. Dąbrowskiego, Składową, od północy i wschodu granicą obszaru rewitalizacji, a od południa al. Rodziny Grohmanów i al. Rodziny Poznańskich;
5. „Stary Widzew” – ulokowany pomiędzy ul. Kilińskiego (od zachodu), al. Grohmanów i al. Poznańskich (od północy), granicą obszaru rewitalizacji (od wschodu) a ul. Milionową (od południa);
6. „Katedralna” – pomiędzy zachodnią granicą obszaru rewitalizacji, al. Mickiewicza i Piłsudskiego, ul. Kilińskiego a ul. Milionową i Czerwoną;
7. „Górna-Północ” – kwartały zawarte pomiędzy Milionową i Czerwoną a południowo-wschodnią, południową i południowo-zachodnią granicą obszaru rewitalizacji, spięte obszarem pl. Niepodległości i Górniaka;
8. „Południe” – charakterystyczny ogonek stanowiący południową część obszaru rewitalizacji rozciągający się pomiędzy pl. Niepodległości, linią kolei obwodowej, Rzgowską a Pabianicką, Bednarską i Tuszyńską.

2.1 Sfera społeczna

Jednym z uwarunkowań rozwoju miasta jest jego potencjał demograficzny. W znacznym stopniu zmiany w jego obszarze zależą od długookresowych, cywilizacyjnych trendów demograficznych, jak również od prowadzonej polityki ludnościowej kraju. Przekształcenia demograficzne w Łodzi wpisują się w te prawidłowości. Łódź – na skutek systematycznego, choć niewielkiego spadku liczby mieszkańców - od 2007 r. jest trzecim, po Warszawie i Krakowie, miastem w Polsce pod względem liczby mieszkańców. W 2016 r. zamieszkiwało ją 696 503 osób. W stosunku do czerwca 2015 r. nastąpiło zmniejszenie liczby mieszkańców o 4,6 tys. osób (0,65%). Wartość ta rosła stopniowo, by w 2019 r. sięgnąć poziomu 5,4 tys. osób (0,8%), o które zmniejszała się liczba mieszkańców. Fakt ten wpłynął na dalszy spadek liczby mieszkańców do poziomu 679,9 tys. osób. „Raport o stanie miasta. Łódź 2016” wskazywał, iż ludność Łodzi stanowi 28,1% populacji województwa łódzkiego. Ten sam dokument dotyczący 2019 r. wskazuje, iż odsetek wyniósł 27,7%.

Według stanu na dzień 30 czerwca 2020 r. Łódź liczyła 677,3 tys. mieszkańców, co stanowiło 27,6% populacji województwa łódzkiego. W ciągu pierwszego półrocza 2020 r. liczba mieszkańców miasta spadła o 2,7 tys. osób, tj. o 0,4 punktu procentowego. Ludność w wieku produkcyjnym stanowiła 56,1 proc. Mieszkańców Łodzi, czyli o 0,7 punktu procentowego mniej niż w końcu 2019 r. Wzrósł natomiast

udział ludności w wieku poprodukcyjnym (o 0,5 punktu procentowego i – co istotne – także w wieku przedprodukcyjnym (o 0,1 punktu procentowego).

Obserwowany od wielu lat umiarkowany ubytek liczby ludności to rezultat ujemnego przyrostu naturalnego (w dużo mniejszym stopniu migracji mieszkańców na pobyt stały, przede wszystkim na obszar Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego). Główną jego przyczyną jest od lat ubytek naturalny (przewaga zgonów nad narodzinami – odpowiada ona za 80% ujemnego salda demograficznego miasta).

Przekształcenia demograficzne w Łodzi dokonują się w rytmie prawidłowości, zauważalnych w poprzednich latach. Nadal następuje powolny spadek liczby mieszkańców – średnio o 0,7-0,8% rocznie, co można uznać za umiarkowany trend, nie mający decydującego wpływu na bieżący potencjał rozwojowy miasta.

Warto jednak zauważyć, że jednocześnie od kilku lat, w grupie wiekowej 20–29 lat obserwujemy dodatnie saldo migracji, co jest dobrym prognostykiem na przyszłość. Epidemia covid-19 w całej Polsce – a zatem również w Łodzi – wyhamowała w pewnym stopniu to zjawisko, ale po jej ustąpieniu, spadkową tendencję pomoże zahamować obserwowany od lat napływ imigracyjny. W ostatnich latach bowiem, z wyłączeniem 2020 r. (co także jest negatywnym wpływem pandemii covid-19), stale rosła liczba cudzoziemców podejmujących pracę w naszym mieście. W przeważającej części są to Ukraińcy. Szacuje się, że w całej aglomeracji łódzkiej pracuje ich już kilkadziesiąt tysięcy. Systematycznie rośnie też liczba dzieci imigrantów (także większość z nich pochodzi z rodzin ukraińskich) w łódzkich szkołach i przedszkolach.

Gęstość zaludnienia (R21)

Wskaźnik ten nie był analizowany w ubiegłym roku ani na początku realizacji GPR, dlatego nie został on porównany z danymi z lat ubiegłych. Mapa nr 1 i 2, dotycząca 2020 r., pokazuje, rozkład zagęszczenia ludności na poszczególnych obszarach miasta. Obszar rewitalizacji jest zróżnicowany pod tym względem. W niektórych lokalizacjach wykazuje tak wysoką gęstość zaludnienia jak największe łódzkie blokowiska (znajdujące się poza linią kolei obwodowej Retkinia, Teofilów czy Widzew lub znajdujące się wewnątrz jej pętli Dąbrowa). Najbardziej zaludnione jego rejony wskazują duże skupiska heksagonów w kolorze czerwonym, symbolizującym zagęszczenie na poziomie powyżej 17 800 osób na 1 km². Znajdują się one w środkowej i wschodniej części „Starych Bałut”, w północnej części „Starego Polesia” oraz w jego sercu pomiędzy ulicami 28. pułku Strzelców Kaniowskich, Zieloną, Wólcząską i Marii Curie-Skłodowskiej. Następnie po wschodniej stronie przecinającej Śródmieście arterii komunikacyjnej, którą stanowi ciąg ulic Zachodniej i Kościuszki, w północnej części rejonu „Centrum”, ulokowanej pomiędzy Zachodnią, Północną, Kilińskiego, Narutowicza. Nieco mniejszych rozmiarów koncentracja czerwonych heksagonów występuje na obszarze „Górnej-Północ” pomiędzy Suwalską i Sosnową, Milionową, Kilińskiego oraz Kaliską, a także przy zachodniej granicy obszaru rewitalizacji (w dwóch ww. obwodach pomiędzy starą zabudową znajdują się również bloki mieszkalne oraz wieżowce, które z pewnością wpływają na wyższą wartość wskaźnika, co odróżnia je od enklaw znajdujących się na północnej części obszaru rewitalizacji, gdzie dominują kompleksy starej zabudowy w postaci kamienic czynszowych).

Na pozostałym obszarze obszaru rewitalizacji, pokrytym siatką heksagonalną, kolory charakteryzujące gęstość zaludnienia, układają się mozaikowo.

Mapa 1. Gęstość zaludnienia

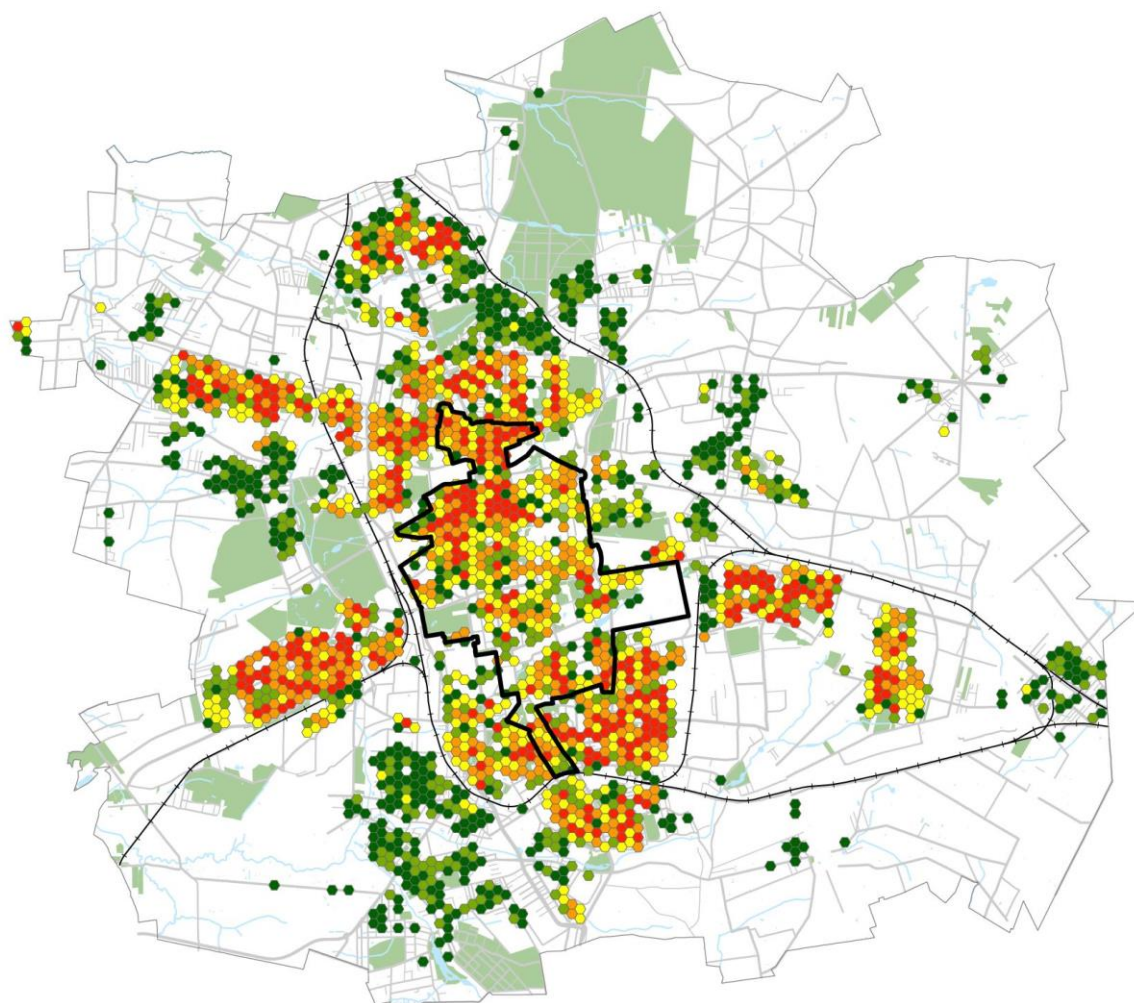
Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Gęstość zaludnienia

2020 r.

Liczba osób zamieszkujących dany obszar w przeliczeniu na 1 km²

ŁÓDZKI OŚRODEK
GEODEZJI

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

Mapa 2. Gęstość zaludnienia (raster)

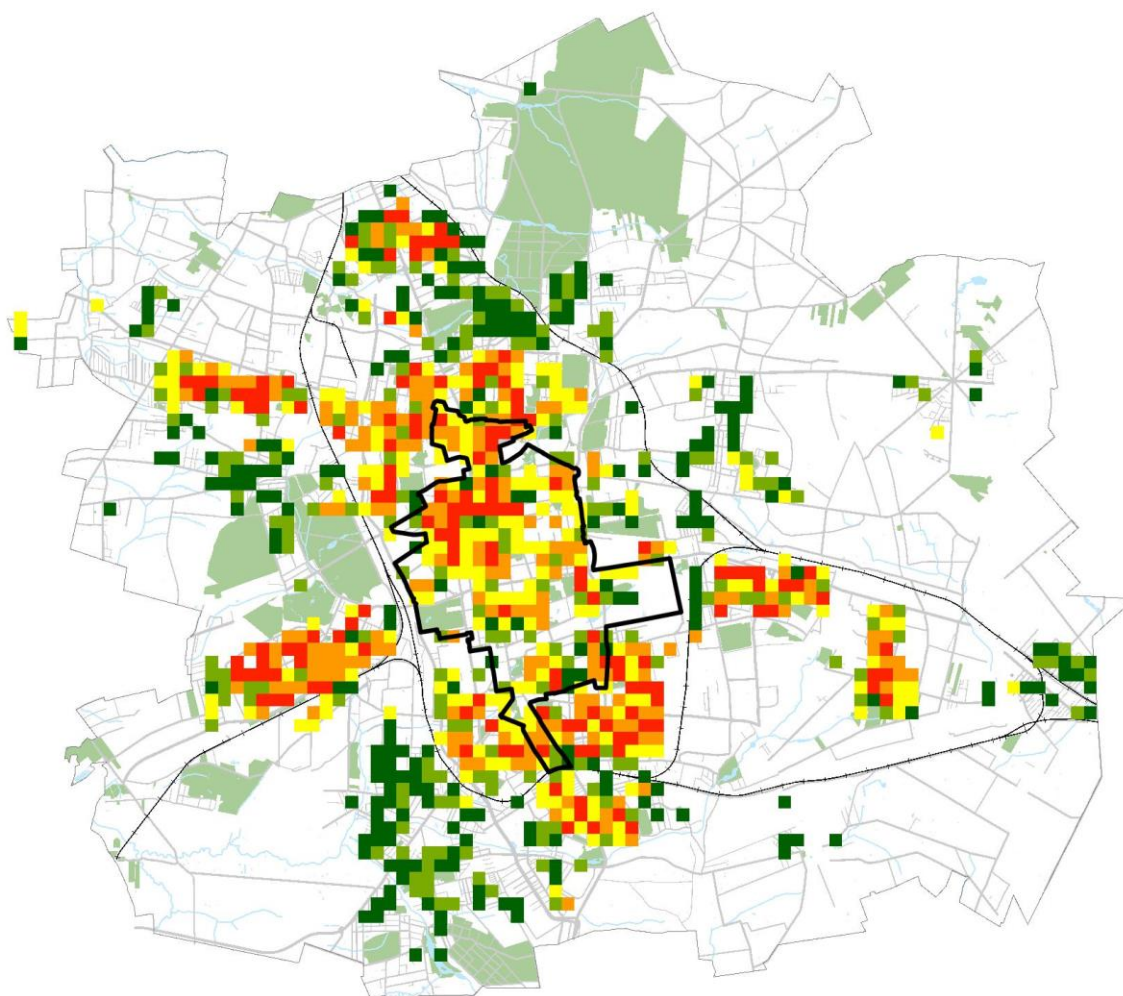
Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Gęstość zaludnienia (raster)

2020 r.

Liczba osób zamieszkujących dany obszar w przeliczeniu na 1 km²

- powyżej 17800,00
- 10833,31 - 17800,00
- 5500,01 - 10833,30
- 3166,68 - 5500,00
- poniżej 3166,68

ŁÓDZKI OŚRODEK
GEODEZJI

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

Nadreprezentacja grup wieku mieszkańców obszaru rewitalizacji

Mapa nr 3 „Nadreprezentacja grup wieku”, prezentująca ekonomiczne grupy wieku reprezentowane w populacji licznie niż średnio w obszarze rewitalizacji, wskazuje na interesującą i ewidentną sytuację wyraźnie zauważalną zarówno w 2016, 2019, jak i 2020 r. Jak daje się bowiem zauważyć, obszar rewitalizacji można uznać za najmłodszy pod względem średniej wieku zamieszkujących go osób. Dominującą grupą wiekową są tu dzieci i młodzież oraz osoby w wieku średnim. Heksagony w kolorach symbolizujących te grupy mieszkańców, wydają się stanowić tło na opisywanym obszarze, na którym punktowo lub w niewielkich zespołach występują pola innych kolorów. Jednolita struktura wieku występuje na obszarach: „Starych Bałut”, „Starego Polesia”, „Centrum”, „Starego Widzewa”, „Górnej-Północ”. Na pozostałych terenach obszaru rewitalizacji występowanie poszczególnych grup wieku układa się mozaikowo, jednak najbardziej wyróżniają się na nim obszary:

- okolic Parku Staromiejskiego, tworząc cienką linię heksów wskazującą na obszar, na terenie którego wśród mieszkańców dominują seniorzy,
- osi ul. Piotrkowskiej na odcinku od Tymienieckiego na południu do Struga/Tuwima na północy,
- Śródmieście-Wschód,
- wschodniej części „Górnej Północ”.

Na większości ze wskazanych powyżej enklaw starą zabudowę wielkomiejską uzupełniają bloki budowane pomiędzy latami 50. a 70. XX wieku.

Podsumowując, okazuje się więc, że rejony o najstarszej zabudowie pod względem wieku mieszkańców są najmłodsze. Ciekawa zależność zachodzi pomiędzy obszarem rewitalizacji a obszarami wielkich osiedli mieszkaniowych. Te drugie bowiem stanowią przeciwieństwo obszaru rewitalizacji – są obecnie lokalizacjami o największym współczynniku mieszkających tam seniorów. Najprawdopodobniej sytuacja taka związana jest z faktem, iż beneficjentami programów budowy wielkich osiedli mieszkaniowych, których znaczne przyspieszenie miało miejsce w Łodzi w latach 70-tych XX wieku, po strajku włókiarek w 1971 r., a kontynuowane były w latach 80-tych, były wówczas przede wszystkim osoby młode i w średnim wieku. Dziś mają one w zasadzie tych samych lokatorów lecz starszych o przeszło 40 lat, w związku z czym zamieszkane są przez najstarszych mieszkańców Łodzi.

Opisywane zjawisko jest doskonałą wskazówką, jak lokalizować na terenie miasta rozmaite usługi społeczne, tak aby ich profil był zbieżny z charakterystyką wieku mieszkańców najbliższej okolicy. Dzięki temu będą one mogły znaleźć wśród nich możliwie dużo odbiorców, nie zmuszając ich jednocześnie do dalekich dojazdów (co jest szczególnie ważne w przypadku seniorów).

Opisaną powyżej sytuację potwierdzają dane zobrazowane na Mapie nr 4 „Natężenie osób w wieku powyżej 60, roku życia”. Wskazuje ona, iż miejsca zamieszkane przez seniorów pokrywają się z lokalizacjami, które wskazane zostały na podstawie analizy Mapy nr 3 „Nadreprezentacja grup wieku”.

Mapa 3. Nadreprezentacja grup wieku (G1)

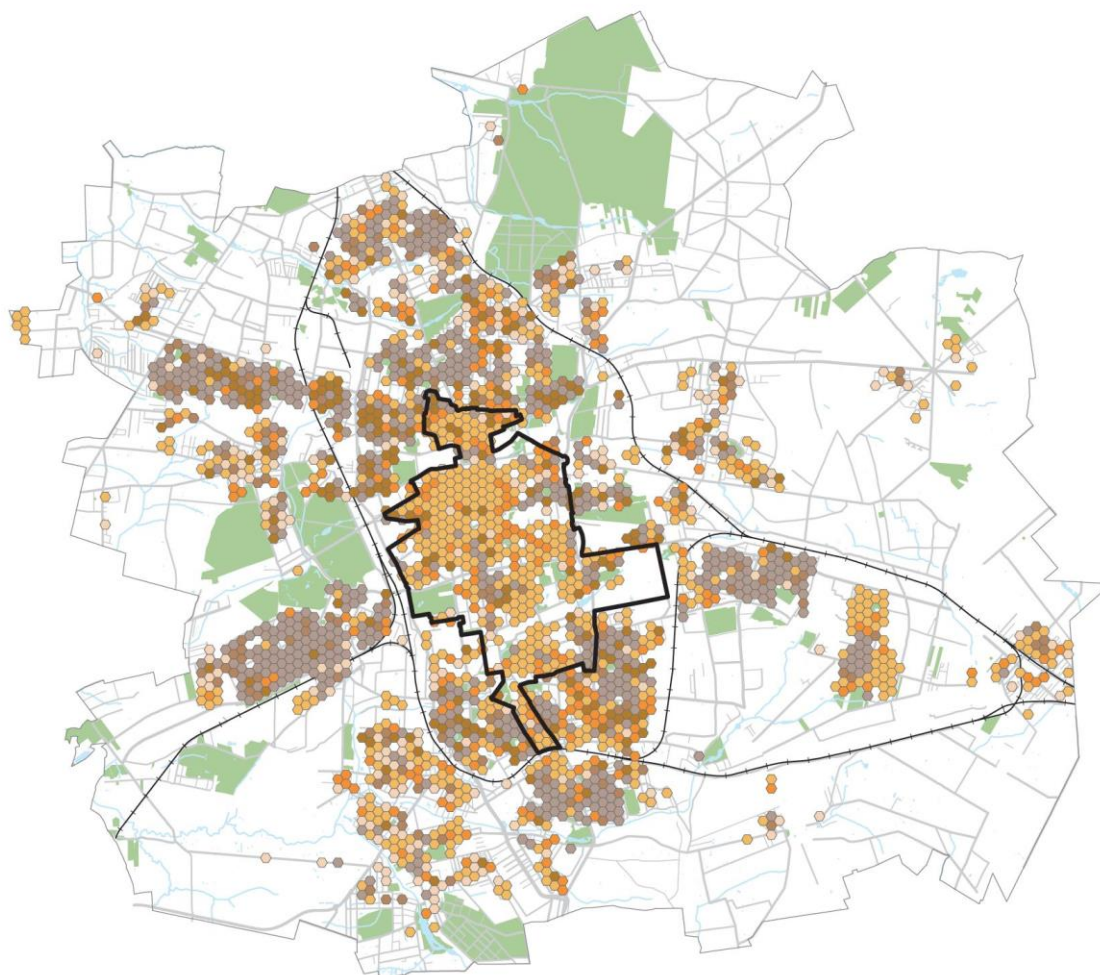
Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Nadreprezentacja grup wieku (G1)

2020 r.

Ekonomiczne grupy wieku reprezentowane w populacji liczniej niż średnio w obszarze

- dzieci i młodzież (do 24 lat)
- dzieci i młodzież oraz osoby w wieku średnim
- dzieci i młodzież oraz seniorzy
- osoby w wieku średnim (25 - 60 lat)
- osoby w wieku średnim oraz seniorzy
- seniorzy (powyżej 60 lat)

ŁÓDZKI OŚRODEK
GEODEZJI

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

Mapa 4. Natężenie osób w wieku powyżej 60 lat

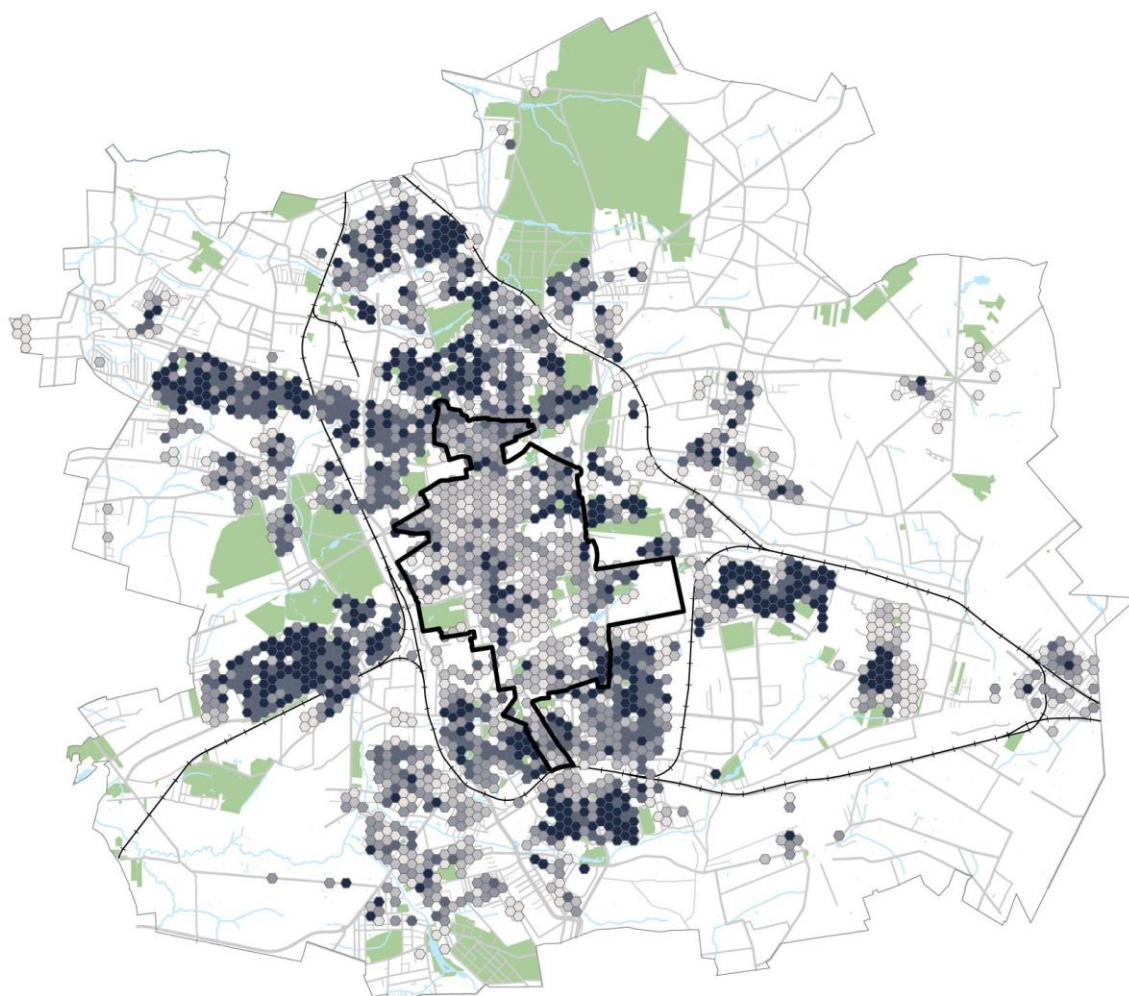
Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Natężenie osób w wieku powyżej 60 lat

2020 r.

Liczba osób w wieku powyżej 60 lat jako odsetek osób ogółem

ŁÓDZKI OŚRODEK
GEODEZJI

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

Wskaźniki problemów bezrobocia

Charakterystyka łódzkiego rynku pracy nadal ukazuje negatywne skutki transformacji gospodarczej początku lat 90. XX wieku, kiedy to zamknięte zostały wielkie zakłady, stanowiące podstawę monokultury włókienniczej miasta. Mimo pozytywnej koniunktury ekonomicznej ostatnich lat i systematycznie spadającego do początku pandemii koronawirusa w Polsce w pierwszych miesiącach 2020 r. odsetka osób bezrobotnych (w grudniu 2016 r. wynosił on 7,9%), stopa bezrobocia nadal była widocznie wyższa niż w pozostałych największych polskich miastach (jak Warszawa, Kraków, Wrocław, Poznań, Gdańsk). Główny Urząd Statystyczny wskazuje, iż w grudniu 2019 r. stopa bezrobocia w Łodzi wynosiła 4,7%, rok później wzrosła natomiast do poziomu 5,9%³, podczas gdy w Warszawie było to 1,3% (w grudniu 2020 r. – 1,8%), w Krakowie 2,0% (w grudniu 2020 r. – 3,1%), we Wrocławiu 1,6% (w grudniu 2020 r. – 2,4%), w Poznaniu 1,1% (w grudniu 2020 r. – 2,0%), w Gdańsku 2,3% (w grudniu 2020 r. – 3,5%).

Pogłębiona analiza danych statystycznych wskazuje, że winę za taki stan rzeczy ponosi stosunkowo wysoka stopa bezrobocia strukturalnego wśród łódzian pozostających bez zatrudnienia, którą tłumaczy nadreprezentacja w grupie bezrobotnych ogółem osób bezrobotnych w wieku 50+, pozostających bez pracy dłużej niż 12 miesięcy. Wyższa liczebność zarówno osób zarejestrowanych jako bezrobotne ogółem, jak i w pozostałych omawianych grupach, spowodowana może być również relatywnie mniejszą atrakcyjnością łódzkiego rynku pracy w porównaniu z pozostałymi dużymi aglomeracjami w kraju, na skutek niższych wynagrodzeń. Powyższe statystyki nie oddają jednak faktycznego stanu bezrobocia w mieście, ponieważ nie uwzględniają osób pracujących w tzw. „szarej strefie”. Ich liczba jest trudna do wskazania, ale szacunki wskazują, że statystycznie znacząca grupa osób może decydować się na taki sposób zarabkowania. Powodem, dla którego nie decydują się na podjęcie legalnego zatrudnienia jest fakt, iż nie wszystkim gwarantuje ono podobny poziom dochodów w porównaniu ze środkami, jakie daje otrzymanie wsparcia z instytucji pomocowych, w połączeniu z pracą nierejestrowaną w instytucjonalnych danych statystycznych.

W odniesieniu do powyższych danych zauważalny jest wzrost bezrobocia w każdym z największych polskich miast. Przyczyną tego stanu rzeczy jest oczywiście pandemia SARS-Cov-2 i związane z nią lockdowny, które negatywnie odbiły się na wskaźnikach krajowej gospodarki. Fakt ten szczególnie widoczny staje się właśnie po przeprowadzeniu analizy odsetka osób pozostających bez zatrudnienia.

Sytuacja ta przebiega również w poniższych danych, zebranych przez łódzkie instytucje zajmujące się rynkiem pracy. Wartości zarejestrowane przez Wojewódzki Urząd Pracy w Łodzi nieco dokładniej opisują zjawisko bezrobocia w stolicy regionu. Wskazują one, że zarejestrowanych bezrobotnych na koniec 2019 r. było 16,9 tysiąca. To o ok. 10 tys. mniej niż w 2016 r., co jest wypadkową dobrej koniunktury rynkowej oraz działań aktywizacyjnych podejmowanych przez samorząd. W 2020 r. wartość ta wzrosła jednak do 20,9 tys. 4 osób. Jak zostało wspomniane wcześniej, stopa bezrobocia w 2019 roku w Łodzi wyniosła 4,7%, co było najlepszym wynikiem od czasu kryzysu gospodarczego pierwszej połowy lat 90. W 2020 r. wartość ta podniosła się do poziomu 5,9%. Dla porównania warto przypomnieć, iż w momencie rozpoczęcia procesów rewitalizacyjnych 3 lata wcześniej bez pracy pozostawało 7,9% mieszkańców miasta znajdujących się w wieku produkcyjnym.

³ Aktualne dane pochodzą z: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/bezrobocie-rejestrowane/bezrobotni-zarejestrowani-i-stop-a-bezrobocia-stand-w-koncu-grudnia-2020-r-2,101.html>

⁴ Aktualne dane pochodzą z: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/bezrobocie-rejestrowane/bezrobotni-zarejestrowani-i-stop-a-bezrobocia-stand-w-koncu-grudnia-2020-r-2,101.html> i <https://wuplodz.praca.gov.pl/-/14080459-informacja-sygnaalna-o-rynku-pracy-grudzien-2020>

W strukturze bezrobotnych według poziomu wykształcenia zarówno w roku 2016, jak i 2019 najliczniejszą grupę stanowili bezrobotni z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym.⁵ W pierwszym przypadku było ich blisko 10,7 tys., w drugim 6,6 tys. Udział tej grupy w ogólnej liczbie bezrobotnych powoli zmniejszał się z poziomu 39,6% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych w 2016 r. do poziomu 39,0% w 2019 r. W 2020 r. wzrósł natomiast o blisko 2 punkty procentowe do poziomu 40,9% (liczebność tej grupy to 8 569 osób)⁶.

W 2019 r. najmniej liczną grupą wśród zarejestrowanych bezrobotnych stanowiły osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (odpowiednio 3,1 tys. osób w roku wyjściowym i przeszło 2,1 tys. trzy lata później).

Udział tej grupy w ogólnej liczbie bezrobotnych wzrósł jednak niewiele wynosząc 12,2%. W 2016 r. wynosił on bowiem 11,7%. W 2020 r. natomiast podniósł się o 0,4 punktu procentowego do wartości 12,6%, a liczebność tej grupy osób pozostających bez pracy wyniosła niewiele ponad 2,6 tys. osób.

Podobną tendencję obserwować możemy również w przypadku bezrobotnych z wykształceniem wyższym. Mimo, iż w liczbach bezwzględnych między opisywanymi latami ich liczba zmniejszyła się z 3,5 tys. osób w 2016 r. do 2,5 tys. w 2019 r., to wzrósł ich udział w grupie wszystkich bezrobotnych z 13,1% do 15,1% ogółu bezrobotnych. W 2020 r. odsetek ten spadł niewiele i wyniósł 14,9% (nieco ponad 3,1 tys. osób w liczbach bezwzględnych). Pokazuje to sytuację, w której przede wszystkim wzrosła liczba osób bezrobotnych wśród osób z wykształceniem innym niż wyższe, które gwarantuje większą stabilność zatrudnienia w momencie zawirowań na rynku pracy.

Według stanu na koniec grudnia 2019 r. odsetek bezrobotnych bez stażu pracy oraz ze stażem poniżej 1 roku wyniósł 30,1% ogółu bezrobotnych. Trzy lata wcześniej było to 28,5%. Może to świadczyć o tym, że w badanym okresie rynek pracy stopniowo nasyczał się i coraz trudniej było znaleźć pracę zarobkową osobom z najmniejszym doświadczeniem zawodowym. W 2020 r. 7,3% osób bezrobotnych nie posiadało żadnego stażu pracy (niewiele ponad 1,5 osób), natomiast 25,8% ogólnej liczby bezrobotnych wykazywało staż pracy poniżej 1 roku (blisko 5,4 tys. osób). Tak więc wraz ze wzrostem ogólnej liczby bezrobotnych spadł w niej nieco udział osób z najmniejszym doświadczeniem zawodowym.

W 2016 r. kobiety stanowiły 48,5% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych, a ich udział na przestrzeni 3 lat wzrósł o 1 punkt procentowy. 2020 r. przyniósł natomiast spadek ich odsetka do poziomu 47,7% (niemal 10 tys. osób).

Prawo do zasiłku w 2016 r. posiadało 3,3 tys. osób, co stanowiło 12,1% ogółu bezrobotnych. Dla porównania w 2019 r. było to 2,1 tys. osób (12,6%), a w 2020 r. 2,5 tys. osób (12%).

Poniżej znajdują się mapy opisujące cztery aspekty problemu bezrobocia na obszarze miasta w 2020 r. będące wskaźnikami podstawowymi dla analizy stanu obszaru rewitalizacji i skuteczności realizacji GPR-u (natężenie bezrobocia ogółem, natężenie bezrobocia wśród młodych, natężenie bezrobocia długotrwałego, natężenie bezrobocia w grupie wiekowej 50+). Dla uporządkowania opisu map wprowadzone zostaną, wspomniane na początku niniejszego rozdziału, umowne nazwy obszarów

⁵ Aktualne dane: https://lodz.praca.gov.pl/statystyki-biezace/?p_p_id=webcontenttabbedpublisherportlet_WAR_webcontenttabbedpublisherportlet_INSTANCE_yass7QRbQFuX&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=column-1&p_p_col_count=1&webcontenttabbedpublisherportlet_WAR_webcontenttabbedpublisherportlet_INSTANCE_yass7QRbQFuX_tab=1

⁶ <https://lodz.stat.gov.pl/opracowania-biezace/opracowania-sygnaalne/praca-wynagrodzenie/aktywnosc-ekonomiczna-ludnosci-w-wojewodztwie-lodzkiem-iv-kwartal-2020-r-2,65.html>

problemowych, które będą używane dla standaryzacji opisu zjawisk, zilustrowanych na poniższych mapach, dzięki czemu powinny być one bardziej przejrzyste i czytelne.

Natężenie bezrobocia ogółem

Zebrane dane, dotyczące natężenia bezrobocia ogółem (Mapa nr 5), wskazują, iż – w porównaniu z wynikami wstępnej diagnozy z 2016 r., służącej delimitacji obszaru rewitalizacji miasta Łodzi – obszar największego nasilenia występowania bezrobocia nie zmienił się, oraz iż nadal koncentruje się on w centralnej części miasta i tylko nieznacznie, punktowo jego większe nasilenie znajduje się poza wyznaczonymi granicami obszaru rewitalizacji (np. Ruda Pabianicka). W 2019 r. wyraźnie rzucało się jednak w oczy rozbieżność największych, masywnych skupisk heksagonów symbolizujących obszary o najwyższej wartości wskaźnika przekraczającej wartość 114,3 osób na 1 tys. mieszkańców, widocznych w 2016 r. Z obszernych enklaw wyrazistego granatowego koloru w 2019 r. pozostały pojedyncze heksy, widniejące na rozleglejszych obszarach koloru ciemnoszarego, gdzie bez pracy pozostawało pomiędzy 79 a 114 osób na 1 tys. mieszkańców. Zniknęły rozległe zespoły pól zlokalizowane na „Starych Bałutach”, „Starym Polesiu”, w rejonie, którego ramy wyznaczają ulice Kościuszki i Zachodniej, Ogrodowej i Północnej, Kilińskiego oraz Tuwima i Struga, a także na „Górnej-Północ” oraz na „Południu”. Rozrzedzeniu uległy ich zespoły na terenie „Starego Widzewa”. Sytuacja ta była odzwierciedleniem pozytywnej zmiany, jaką w okresie 2016-19 zaoferował mieszkańcom łódzki rynek pracy.

Mapy z 2019 r. wskazywały, iż nie zmienia się to, że okolicami o szczególnym natężeniu problemu bezrobocia są: (1) „Stare Bałuty” odcięte terenem Parku Staromiejskiego od największego pod względem powierzchni obszaru problemowego (2) znajdującego się na Starym Polesiu i w rejonie dawnego Nowego Miasta wraz z kwartałami otaczającymi Plac Wolności, ograniczony od wschodu osią ul. Sterlinga, Nowym Centrum Łodzi i ul. Kilińskiego, a od południa al. Piłsudskiego i al. Mickiewicza (obszar „Centrum”). Następnie (3) obszar „Starego Widzewa” ograniczony na zachodzie osią ul. Kilińskiego, na północy Nowym Centrum Łodzi, wschodnią granicą obszaru rewitalizacji oraz ul. Tymienieckiego na południu. Wyłom w centrum tego rejonu stanowił teren Parku Źródliska wraz z lokalizacją zajmowaną przez siedzibę Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Kolejnym był (4) obszar „Górnej-Północ”, szczególnie w jego zachodniej części, wraz z niewielką enklawą przylegającą do jego wschodniej granicy. Oddzielona była ona za sprawą zabudowań o charakterze przemysłowym, znajdujących się po wschodniej stronie Kilińskiego na odcinku pomiędzy ul. Przybyszewskiego a Dąbrowskiego. Ostatnim (5) obszarem o wysokim wskaźniku bezrobocia mieszkańców ogółem był charakterystyczny, południowy „ogonek” obszaru rewitalizacji pomiędzy ul. Rzgowską a Tuszyńską, domknięty od południa linią kolejową, a od Północy placem Niepodległości i parkiem im. Legionów. W 2019 r. charakteryzował je wysoki udział osób bezrobotnych ogółem na 1 tysiąc ludności w wieku produkcyjnym. Na ich terenie liczba osób pozostających z końcem roku bez pracy w przeważającej części wahała się pomiędzy 79 a 114.

Punktowo natomiast występowały lokalizacje lub ich skupiska, gdzie liczba ta przekraczała 114 osób, co stanowiło najwyższą wartość przyjmowaną dla opisu niniejszego wskaźnika. Szczególnie niekorzystna wydawała się być sytuacja na obszarach: pomiędzy „Górniakiem”, ul. Milionową, Kilińskiego a ul. Dąbrowskiego, czyli części „Górnej-Północ” oraz na „Starych Bałutach” w bezpośrednim sąsiedztwie Placu Kościelnego i rynku Bałuckiego, gdzie widoczna była szczególnie wyraźna koncentracja pól o najwyższym współczynniku omawianego zjawiska. Problematiczną wydawała się być również sytuacja obszaru „Starego Widzewa”. Choć tam lokalizacje o najwyższych współczynnikach wskaźnika, grupowały się w niewielkie ogniska problemowe, to jednak były one oddzielone od siebie rejonami o niższych wartościach wskaźnika.

W najbliższych latach to właśnie do mieszkańców tych obszarów skierować należy inicjatywy aktywizujące. W porównaniu z 2016 r., kiedy powstawał Gminny Program Rewitalizacji, a nasycenie

problemem bezrobocia zostało określone jako w zasadzie równomierne na całym obszarze rewitalizacji, w 2019 r. rysowały się pewne różnice. Dostępne dane wskazywały, że szczególnie wyraźnemu zmniejszeniu uległ problem bezrobocia na dwóch obszarach. Pierwszym z nich jest rejon pomiędzy osià ul. Sterlinga, Północną, Kopcińskiego a obszarem Nowego Centrum Łodzi, drugim natomiast obszar pomiędzy al. Politechniki, al. Piłsudskiego, ul. Kilińskiego a ul. Tymienieckiego i Czerwoną. Wskaźnik przyjął na wypełniających te rejony heksagonach zróżnicowane wartości (bezrobocie na 1 tysięcy osób w wieku produkcyjnym, przybrało wartości poniżej 38,5 osoby, pomiędzy 38,5 a 59,5 osoby, 59,5 a 79 osób oraz między 79 i 114 osób) w wyrównanych proporcjach. Na omawianym obszarze pola o różnych wartościach wskaźnika układały się mozaikowo. Ponadto enklawy o najwyższym stopniu bezrobocia (powyżej 114 na 1000 osób w wieku produkcyjnym), znajdujące się na ich terenie, występowały incydentalnie i nie tworzyły zgrupowań. Jedyny wyjątek w tym zakresie stanowi okolica ul. Abramowskiego, ulokowana w południowo-wschodniej części drugiego ww. obszaru.

W 2020 r. natomiast dostrzegalnym problemem stały się zespoły pól o kolorze ciemnognatowym, które powstały poprzez połączenie się układających się w 2019 r. mozaikowo pojedynczych pól wskazujących na najwyższy poziom współczynnika, świadczące o pogorszeniu się sytuacji na rynku pracy. W trakcie ubiegłego roku zwiększyły one swoją powierzchnię, będąc jednak dalekimi od ich rozmiaru w 2016 r. Największe z nich istnieją:

- w centrum „Starych Bałut” - wąskim pasem wzdłuż ul. Limanowskiego rozciągając się w kierunku zachodnim;
- w samym środku „Starego Polesia” - pomiędzy ul. Zieloną a Struga, a także 3 kolejne niewielkie konglomeraty heksagonów, ciągnące się liniowo wzdłuż ul. Ogrodowej, Wólczańskiej i Kopernika,
- w obszarze „Centrum” - na wschód od ul. Piotrkowskiej w kwadracie ulic wyznaczonym przez Piotrkowską i Nowomiejską, Północną, Sterlinga i Jaracza;
- w ramach wyraźnej, choć nieregularnej w kształcie „podkowy” istniejącej na „Starym Widzewie”, okalającej Park Źródlika i teren ŁSSE mozaiką z ciemnognatowych i ciemnoszarych heksów;
- na „Górnej Północ” - pomiędzy ul. Piotrkowską, Milionową, Kilińskiego i Zarzewską,
- w południowym „ogonku” obszaru rewitalizacji.

Wskazują one, wraz z nadal istniejącymi dużymi połączaniami rejonów w kolorze ciemnoszarym, iż w zakresie aktywizowania mieszkańców obszaru rewitalizacji i przywracania ich na rynek pracy, nadal jest dużo do zrobienia. Pandemia koronawirusa i będący jej skutkiem wzrost bezrobocia o 1,2 punktu procentowego pogorszyły sytuację na łódzkim rynku pracy, co odzwierciedla mapa dotycząca bezrobocia ogółem. Wzmiankowane w mniejszej oraz poprzednich analizach rejony problemowe okazały się niezwykle wrażliwe nawet na tak niewielki zdawałoby się wzrost stopy bezrobocia. Zaobserwowane podczas analizy ww. mapy tendencje przenoszą się również na sytuację osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy, których sytuację opisują trzy kolejne mapy.

Mapa 5. Natężenie bezrobocia ogółem (G2)

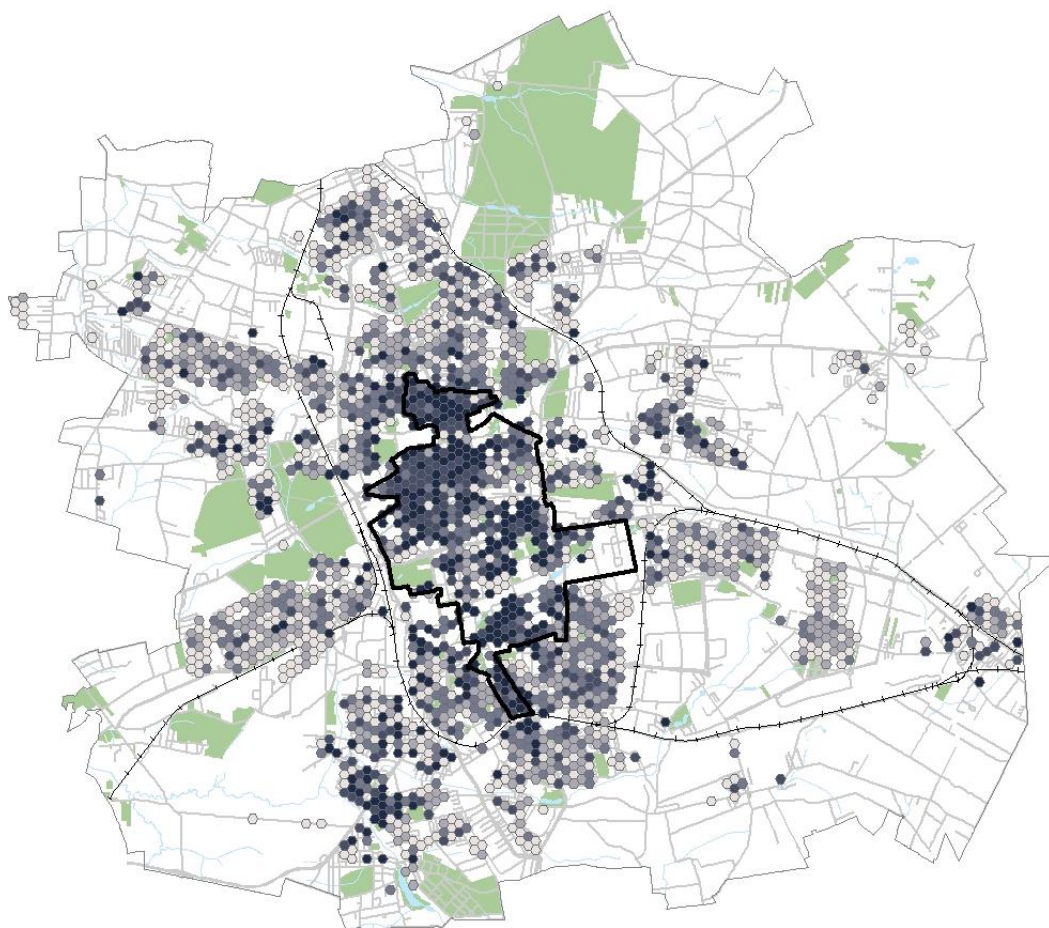
Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

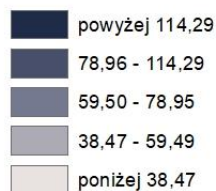
Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Natężenie bezrobocia ogółem (G2)

2020 r.

Liczba bezrobotnych ogółem przypadająca na 1 tys. ludności w wieku produkcyjnym

ŁÓDZKI OŚRODEK
GEODEZJI

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

Natężenie bezrobocia długotrwałego (G5)

Zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy osoba długotrwale bezrobotna to osoba pozostająca w rejestrze PUP łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich dwóch lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych. Ich liczba w roku 2016 wynosiła 16 723 (co stanowiło 62,1 % wszystkich bezrobotnych), w roku 2019 – 9 762 (57,7 % wszystkich bezrobotnych), a w 2020 r. ich liczba wzrosła do wartości 11 362 osób (54,3%). Porównanie tych danych wskazuje, iż na łódzkim rynku pracy nadreprezentowana – w porównaniu z pozostałymi 5 największymi miastami Polski – jest grupa osób najbardziej oddalonych od rynku pracy. Jest ona jednocześnie grupą najtrudniejszą z punktu widzenia efektywności działań aktywizacyjnych.

Obserwowany spadek ich udziału w grupie wszystkich bezrobotnych związany jest najprawdopodobniej z faktem zwiększenia się liczby osób bezrobotnych ogółem, która w 2020 r. wyniosła - jak wskazano już wcześniej - 20 927 osób.

Podobnie jak w przypadku pozostałych analizowanych zjawisk, związanych z bezrobociem mieszkańców, również w zakresie bezrobocia długotrwałego w przestrzeni obszaru rewitalizacji od 2016 r. wyraźnie rysowało się 5 obszarów problemowych.

Niemal identycznie jak w przypadku map ilustrujących bezrobocie ogółem, tak samo tutaj obserwować można było rozległe obszary, na których dominowały heksagony w kolorze granatowym, symbolizujące znaczny udział osób bezrobotnych długotrwale na 1 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym, przekraczający 73,17 osoby. W 2019 r. natomiast zauważalna stała się pozytywna zmiana, ponieważ w granicach wskazanych powyżej obszarów problemowych najpowszechniej spotykana wartość opisywanego wskaźnika wahała się pomiędzy 48 a 73 osobami. Nadal była ona dość wysoka, lecz znamionowała kurczenie się obszarów problemowych. Nadal jednak każdy z 5 wzmiankowanych wcześniej rejonów miał na swoim terenie wyraźne ogniska problemowe, gdzie występowały alarmująco wysokie wartości omawianego zjawiska (powyżej 73 osób na 1000 mieszkańców zdolnych do pracy), pojawiające się w skupiskach. Nie miały one jednak takich rozmiarów, jak złożone kompleksy obserwowane na mapie dotyczącej 2016 r. Wciąż jednak najgorsza pod tym względem sytuacja była na „Starych Bałutach”, a także w rejonie „Górna-Północ” oraz „Południe”, gdzie wiele pól o najwyższej wartości wskaźnika umiejscowionych było również w styczności z granicą obszaru rewitalizacji, tworząc większą enklawę problemu. Dołączyć do tej grupy można było również zachodnią część „Starego Widzewa”, gdzie co prawda mniejsze skupiska problemowe były nieco rozrzucone, ale tworzyły wyraźny pas zawierający się pomiędzy ulicami: Kilińskiego, Tuwima, Przędzalnianą, Tylną (z wyłączeniem obszaru Parku Źródłiska i siedziby ŁSSE).

Charakterystyczną cechą łódzkiego bezrobocia jest wysoki odsetek osób długotrwale bezrobotnych. Jest on znacząco wyższy niż w pozostałych pięciu największych miastach Polski. Wartość tej cechy w Krakowie i Gdańsku, które to miasta w 2019 r. zajmowały drugie i trzecie miejsce pod względem wysokości odsetka osób długotrwale bezrobotnych spośród największych gmin w kraju, była niższa o przeszło 10 punktów procentowych, a w Poznaniu, który mógł pochwalić się najlepszym wynikiem w kraju w tej statystyce, różnica wyniosła aż 23,5 punktu procentowego.

Tendencja ta nie zmieniła się w 2020 r. Nadal Gdańsk i Kraków zajmowały drugie i trzecie miejsce pod względem wartości tej cechy, i podobnie jak miało to miejsce w 2019 r. różnica pomiędzy nimi a Łodzią przekraczała 10 punktów procentowych (a nawet wzrosła do poziomu 12,8 punktów procentowych w przypadku stolicy Pomorza i 14,8 punktu procentowego w przypadku stolicy Małopolski). Od Poznania, który utrzymuje najniższy odsetek osób długotrwale bezrobotnych w całej grupie osób pozostających bez zatrudnienia (29,9%) Łódź dzieli dystans aż 24,4 punktu procentowego.

To właśnie – w połączeniu z informacjami odnośnie wieku osób pozostających bez pracy – potwierdza obserwację na temat tego, iż w łódzkim bezrobociu nadal widoczne są skutki upadku branży włókienniczej z pierwszej połowy lat 90-tych i związanych z nim kolejnymi falami zwolnień

pracowników. To właśnie wartość tego wskaźnika wpływa przede wszystkim na wyższą stopę bezrobocia w Łodzi w porównaniu z innymi dużymi miastami w Polsce.

Mapa nr 6 dotycząca sytuacji osób będących w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy z uwagi na czas pozostawania bez zatrudnienia w 2020 r. wskazuje na pogorszenie się sytuacji. Osoby te stanowią i stanowią największą grupę osób w tym zakresie, stanowiąc jednocześnie o charakterze łódzkiego bezrobocia. W ubiegłym roku zauważalny był wzrost ich liczby, co pokazuje również poniższa mapa, gdzie widocznie odbudowywały się kompleksy heksagonów w ciemnogrnatowym kolorze, symbolizujące wartości przekraczające 73 na 1 tysiąc mieszkańców w wieku poprodukcyjnym. Na szczęście - tak jak miało to miejsce w przypadku poprzedniej mapy - nie są to kompleksy tak dużych rozmiarów, jakie obserwować można było na mapach dotyczących 2016 r.

Rozkład przestrzenny problemu wskazuje, iż istnieje zależność pomiędzy zjawiskiem bezrobocia ogółem a bezrobociem długotrwałym, bowiem największe skupiska osób długotrwale bezrobotnych lokują się w tych samych miejscach, co wskazane w opisie powyższej mapy, a więc: w centrum „Starych Bałut”, w północnej części „Centrum”, w „podkowie” „Starego Widzewa” oraz w dwóch południowych strefach obszaru rewitalizacji. Podkreślić należy sytuację Starego Polesia, gdzie co prawda nie odtworzyły się kompleksy heksagonów o najwyższym współczynniku, za to obszar pokryty kolorem ciemnoszarym, symbolizującym występowanie wśród 1 tys. mieszkańców pomiędzy 49 a 73 osób w wieku produkcyjnym, dotkniętych problem bezrobocia długotrwałego, wskazuje na niebezpieczne rozprzestrzenienie się problemu.

Mapa 6. Natężenie bezrobocia ogółem (G5)

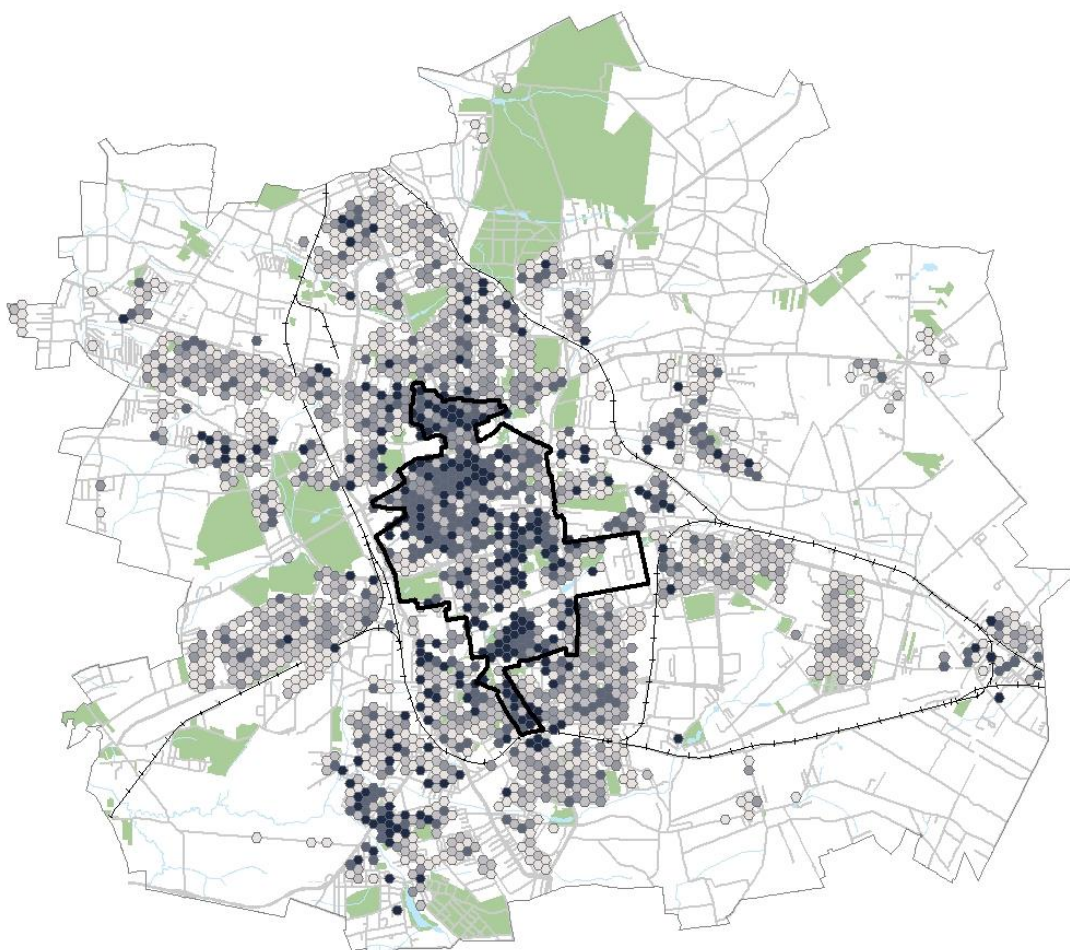
Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

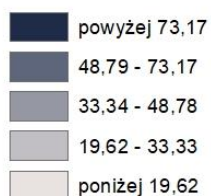
Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Natężenie bezrobocia długotrwałego (G5)

2020 r.

Liczba bezrobotnych długotrwale przypadająca na 1 tys. ludności w wieku produkcyjnym

ŁÓDZKI OŚRODEK
GEODEZJI

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

Natężenie bezrobocia w grupie 50+ (G4)

Jak zostało wspomniane powyżej w zbiorowości łódzkich bezrobotnych znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy przeważały osoby długotrwale bezrobotne. Do drugiej pod względem liczebności grupy problemowej należały osoby powyżej 50. roku życia, na co wskazują dane zarówno z 2016 r. (10,3 tys. osób, co przekładało się na 38,3% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych), jak i 2019 r. (6,1 tys. osób, tj. 36,1% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych). Potwierdzają ją również informacje z 2020 r., które wykazał, iż osób takich było blisko 6,8 tys. Wzrost ich liczby przełożył się jednak paradoksalnie na spadek udziału ich liczby w rosnącej grupie osób bezrobotnych do poziomu 32,4%.

W przypadku tego wskaźnika przestrzenne zależności nasilenia problemu widoczne są w podobnych strefach obszaru rewitalizacji, jak w przypadku natężenia bezrobocia ogółem. Problem ponownie koncentrował się w 5 wspomnianych wcześniej lokalizacjach i szczególnie wyraźnie obserwowany był w 2016 r., gdzie licznie i w skupiskach występowały heksagony przyjmujące wartości powyżej 46,15 bezrobotnych po 50. roku życia przypadające na 1 tys. ludności w wieku produkcyjnym. Szczególnie niekorzystnie pod względem wielkości takiego ogniska prezentował się rejon pomiędzy Piotrkowską, Milionową, Kilińskiego, a Dąbrowskiego, który niemal w całości pokryty był heksami o najwyższej wartości wskaźnika. Istotnych interwencji aktywizacyjnych wymagały również wówczas rejony „Starych Bałut”, „Starego Polesia” i „Centrum”. W 2019 r. na ww. obszarach sytuacja zmieniła się na korzyść, ponieważ na mapie zaobserwować można było przeważające wartości cech na poziomie od 30 do 46 osób na 1 tysiąc osób będących w wieku produkcyjnym. Wartości najwyższe (powyżej 46 osób na 1000 mieszkańców) pojawiały się najczęściej w niewielkich, porzucanych mozaikowo skupiskach. Najslabiej pod tym względem wypadały obszary „Górna Północ” (choć dokonała się tu duża zmiana na korzyść) oraz „Południe”, gdzie skupiska te występowały w większym zagęszczeniu (były to rejony, w których również najwięcej było osób długotrwale bezrobotnych).

Rok 2020 (Mapa nr 7) przyniósł w ww. zakresie niekorzystną, choć nie tak drastyczną zmianę. Enklawy wykazujące najwyższy poziom analizowanego współczynnika nieznacznie zwiększyły swój rozmiar, jednak nadal nie tworzyły zwartych kompleksów o dużej powierzchni. Większy obszar zajmował natomiast obszar ciemnoszarego koloru, symbolizujący udział bezrobotnych w wieku 50+ w grupie 1 tys. osób w wieku produkcyjnym na poziomie 20 do 30 osób i 31 do 46 osób.

Wyjątkiem w tym zakresie jest obszar „Górnej-Północ”, gdzie odbudowała się duża enklawa heksów w kolorze ciemnogrnatowym pomiędzy Piotrkowską, Milionową, Kilińskiego a Dąbrowskiego, co świadczy o bardzo niekorzystnej sytuacji i powinno być przyczynkiem do podjęcia intensywnych działań zaradczych.

Kluczem do właściwego rozpoznania zjawiska problemowego i sprawnego przeciwdziałania jest nałożenie na siebie obszarów największego zagęszczenia omawianego wskaźnika i natężenia występowania bezrobocia długotrwałego. Pokrywanie się tych obszarów w obserwowanych latach wskazuje, że problemy te współwystępują na tym samym terenie, a fakt ten ma szczególne znaczenie dla charakteru łódzkiego bezrobocia. Jak bowiem wspomniane zostało wcześniej, jego istotnym elementem jest występowanie bezrobocia strukturalnego.

Mapa 7. Natężenie bezrobocia w grupie 50+ (G4)

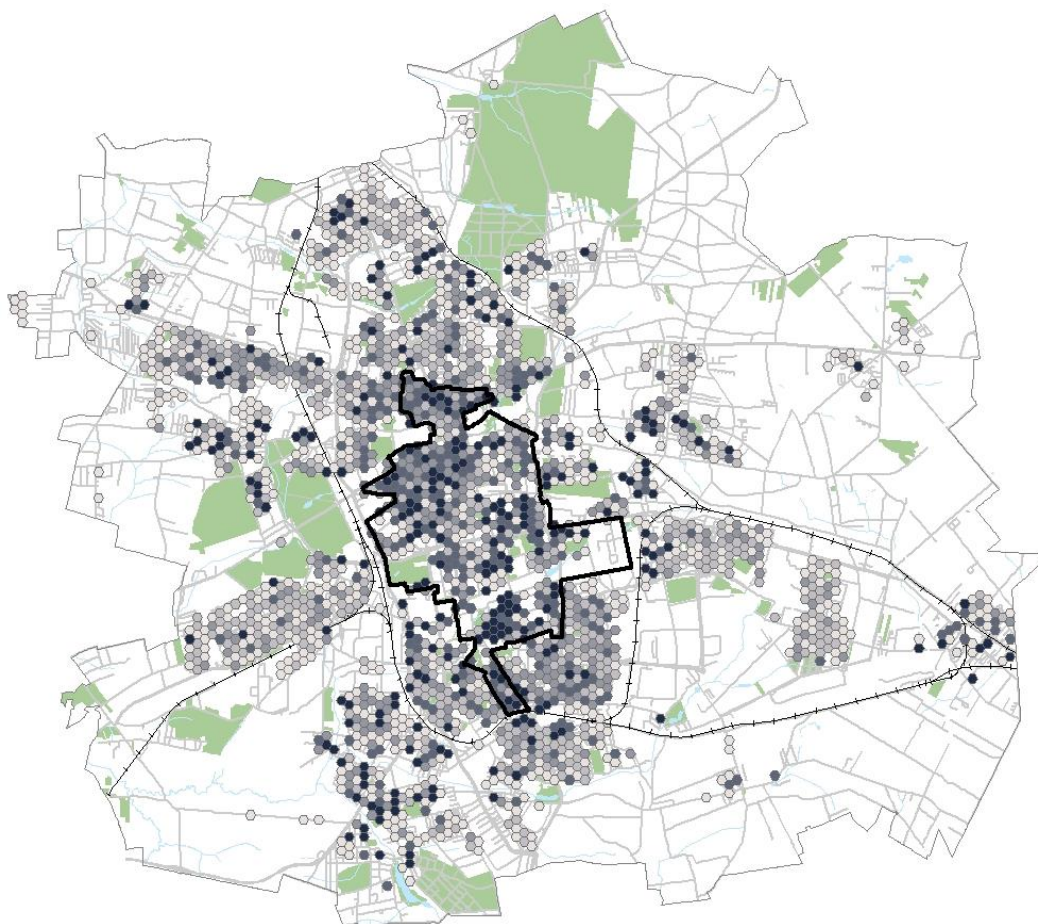
Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

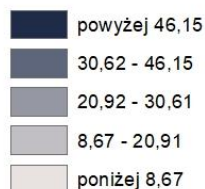
Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Natężenie bezrobocia w grupie +50 (G4)

2020 r.

Liczba bezrobotnych po 50 roku życia przypadająca na 1 tys. ludności w wieku produkcyjnym

ŁÓDZKI OŚRODEK
GEODEZJI

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

Natężenie bezrobocia wśród młodych (G3)

W oparciu o dane Powiatowego Urzędu Pracy w Łodzi, przygotowywane dla Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, według stanu na koniec grudnia 2016 r. najmłodsi zarejestrowani bezrobotni, czyli pochodzący z grup wiekowych 18-24 i 25-34 stanowili 26,8% wszystkich bezrobotnych (w liczbach bezwzględnych 7 225 osób spośród 26 921 wszystkich zarejestrowanych). Trzy lata później podobnie jak w przypadku innych wskaźników związanych ze zjawiskiem bezrobocia zaobserwować możemy spadek zarówno liczby bezwzględnej przedstawicieli najmłodszej grupy osób pozostających bez pracy, jak i jej odsetka stanowiącego 24,9% wszystkich bezrobotnych (w liczbach bezwzględnych 4 212 osób spośród 16 917 wszystkich zarejestrowanych). Podkreślić należy fakt, iż dane z PUP w Łodzi dotyczą osób do 34. roku życia, informacja na mapie natomiast ilustrowała sytuację osób w wieku do 35. roku życia, w 2020 r. natomiast mieszkańców Łodzi do 30 roku życia. W oczywisty sposób wpłynęło to na zmniejszenie liczebności obserwowanej grupy bezrobotnych o osoby będące w wieku 31 do 35 roku życia. Trudno więc jest jednoznacznie stwierdzić w jakim stopniu zwiększyła się ta grupa osób za sprawą pandemii SARS-CoV-2. Dane pokazują, iż w 2020 r. statystyki Powiatowego Urzędu Pracy wykazywały 3 444 osoby bezrobotne w najmłodszej grupie wiekowej.

Możemy przyjąć, że przestrzenny rozkład natężenia zjawiska bezrobocia ogółem będzie warunkował również umiejscowienie innych aspektów tego zjawiska. Dane dotyczące natężenia bezrobocia wśród młodych w latach 2016 i 2019 zdają się ten fakt potwierdzać, bowiem również w tym przypadku na obszarze rewitalizacji można było wyodrębnić 5 głównych rejonów problemowych. W 2016 r. widocznych było wiele rozrzuconych skupisk heksagonów o najwyższej wartości wskaźnika (powyżej 34,48 osób bezrobotnych w wieku do 35. roku życia na 1 tys. ludności w wieku produkcyjnym). Niektóre z nich o znacznej powierzchni, jak np. te zlokalizowane na „Starych Bałutach”, czy też w rejonie dla którego sercem jest pl. Wolności lub na „Górnej-Północ”. W 2019 r. zauważalne enklawy tworzone przez heksagony w kolorze granatowym zanikły. Szczególne nasilenie problemu cechowało pola o wartości wskaźnika najczęściej zawierającego się w przedziale między 22 a 34 osoby (dominująca wartość) lub pomiędzy 14 a 22 osoby. Zaobserwować można było niekorzystny trend grupowania się w skupiska lokalizacji, w których wskaźnik jest wyższy niż 34 osoby na 100 mieszkańców. Faktem jest jednak, że jego skala była mniejsza niż w 2016 r. W roku 2019 natomiast na obszarze „Starych Bałut” takie skupiska pokrywały się z rejonem najintensywniejszego występowania bezrobocia ogółem pomiędzy Pl. Kościelnym a Rynkiem Bałuckim, ale zaznaczały się równie mocno w okolicach skrzyżowania ul. Wojska Polskiego i Franciszkańskiej. Na terenie „Starego Polesia” i „Centrum” wyróżnić można było dwie takie enklawy:

- pierwsza ciągnęła się równoleżnikowo pasem od północnej części Starego Polesia w okolicach Manufaktury, przez okolice Placu Wolności do rejonu Obszaru Priorytetowego nr 1 koncentrującego się wokół ul. Włókienniczej,
- drugą ograniczały ulice Łąkowa i Żeligowskiego, 6-ego Sierpnia, Żeromskiego, Kopernika.

Kolejny obszar ulokowany był na terenie „Starego Widzewa” i zawierał się w rejonie, którego północną granicę stanowiło Nowe Centrum Łodzi, południową zaś al. Piłsudskiego. Ostatni obszar to kwartały umiejscowione pomiędzy Parkiem im. Reymonta a Placem Niepodległości.

W 2020 r. obserwujemy (Mapa nr 8) znaczne rozbudowanie się enklaw charakteryzujących się najwyższym współczynnikiem bezrobocia wśród osób do 35 roku życia, przyjmującego wartość przekraczającą 34 osoby na 1 tysiąc osób w wieku produkcyjnym. W porównaniu z 2019 r. mocno rozbudowały się obszary problemowe we wszystkich analizowanych rejonach obszaru rewitalizacji, osiągając rozmiary niewiele mniejsze od obserwowanych w 2016 r. Wydaje się więc, że kryzys spowodowany pandemią szczególnie mocno dotknął osoby młode, będące na początku swojej drogi zawodowej.

Co ciekawe, wartość omawianego wskaźnika (13,6%) był w 2019 r. drugą najniższą wartością wśród 6 największych miast Polski. Niższy odsetek występował jedynie w Warszawie, której rynek pracy jest szczególnym magnesem również dla osób spoza stolicy i jej aglomeracji.

Podobnie wyglądała sytuacja w 2020 r. w którym mimo zwiększenia się liczby młodych bezrobotnych do 3 444 osób Łódź nadal posiadała drugi najniższy odsetek tych osób w pełnej grupie bezrobotnych, wynoszący 16,5% (w Warszawie było to 14,3% przy bezwzględnej liczbie 3 479 młodych bezrobotnych).

Być może sytuacja warszawskiego rynku pracy również przekłada się w pewnym stopniu na niską wartość odsetka osób bezrobotnych do 30. roku życia w Łodzi. Młodzi bezrobotni, jako grupa najbardziej mobilna, mogą podejmować zatrudnienie w stolicy, pozostając formalnie mieszkańcami Łodzi. Istotnym aspektem może okazać się również emigracja zarobkowa osób młodych do innych dużych miast Polski, gdzie zarobki są wyższe niż w Łodzi, ale także za granicę. Inną przyczyną wystąpienia takiej prawidłowości jest większa liczebność grupy osób bezrobotnych w starszych grupach wiekowych, wpływająca na zmniejszenie odsetka młodych bezrobotnych w całej grupie osób pozostających bez zatrudnienia.

Niepokojąca jest jednak liczebność grupy osób pozostających bez zatrudnienia w wieku do 30. roku życia, która jest niemal taka sama jak w analogicznej grupie zarejestrowanych w Warszawie, która jest trzykrotnie ludniejsza od Łodzi (w 2019 r. liczba młodych bezrobotnych była wyższa w Łodzi niż w Warszawie).

Domniemywać możemy, że jedną z przyczyn tego niekorzystnego stanu rzeczy w Łodzi jest pokrywanie się obszarów występowania wysokiego odsetka bezrobocia (zarówno w kategorii ogółem, długotrwałego i osób w wieku 50+) i transmisja negatywnych wzorców funkcjonowania z grupy osób długotrwale bezrobotnych i bezrobotnych w wieku 50+ do grup osób młodych. Rodzi to konieczność przedsięwzięcia szerokiego spektrum działań, kierowanych do wszystkich grup osób bezrobotnych nie tylko przez lokalny samorząd.

Mapa 8. Natężenie bezrobocia wśród młodych

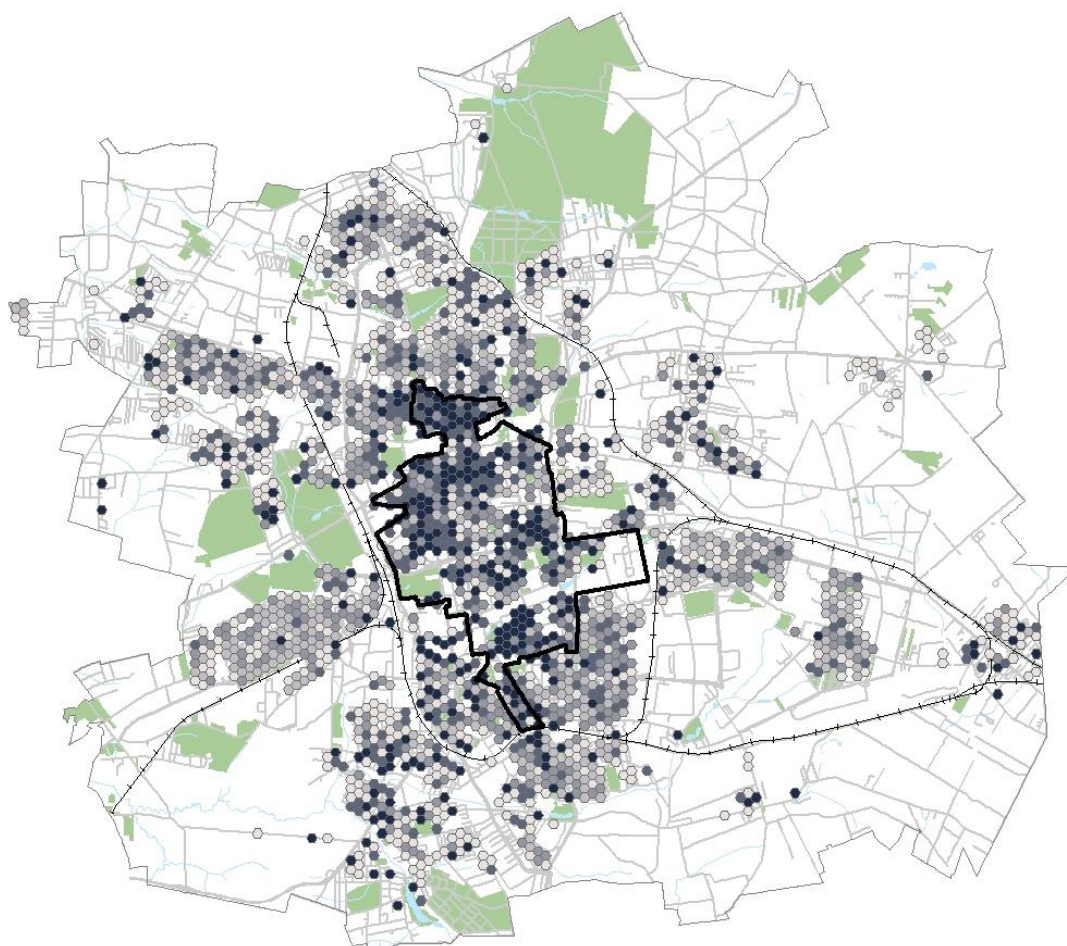
Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

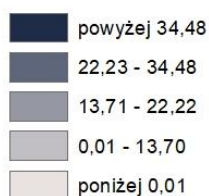
Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Natężenie bezrobocia wśród młodych (G3)

2020 r.

Liczba bezrobotnych do 35 roku życia przypadająca na 1 tys. ludności w wieku produkcyjnym

ŁÓDZKI OŚRODEK
GEODEZJI

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

Beneficjenci zasiłków i pobierający pomoc na dożywienie dzieci na obszarze rewitalizacji

Mapę nr 9 – podobnie jak mapy dotyczące zjawiska bezrobocia – również warto analizować razem z uwagi na adresatów opisywanych form pomocy i miejsce ich zamieszkania. Takie podejście może pomóc uzyskać szerszy obraz dotyczący sytuacji na wybranych obszarach Łodzi, a także dostrzec możliwości i sformułować sposoby wspierania ich mieszkańców.

Poniższe tabele prezentują dane dotyczące dystrybucji świadczeń z pomocy społecznej w 2016 r. i zmianę ich wartości w odniesieniu do 2015 r., a także w 2019 r. i zmianę ich wartości w odniesieniu do 2018 r. Ostatnia tabela opisuje wartości udzielonych świadczeń w 2020 r. w odniesieniu do 2019 r.

Tabela 1. Świadczenia pomocy społecznej w 2016 r.

Wyszczególnienie	Styczeń – grudzień 2016			
	liczba osób, którym przyznano świadczenia		kwota udzielonych świadczeń	
	razem	I-XII 2015=100	w tys. zł	I-XII 2015=100
OGÓŁEM	27 431	99,5	90 952,4	99,1
w tym:				
Zasiłki stałe	5 484	98,1	27 066,5	109,7
Zasiłki okresowe	14 168	91,7	31 752,8	95,7
Składka zdrowotna	4 729	98,5	2 220,0	109,8
Zasiłki celowe	15 832	92,1	12 518,4	87,0
Pomoc w formie posiłku	6 729	86,2	4 201,9	80,5
Usługi opiekuńcze	3 782	101,2	10 914,2	104,4
a - Liczba osób ogółem korzystających ze świadczeń nie jest sumą poszczególnych pozycji, ponieważ 1 osoba mogła korzystać kilkakrotnie z różnych rodzajów pomocy.				
Źródło: dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi.				

Tabela 2. Świadczenia pomocy społecznej w 2019 r.

Wyszczególnienie	Styczeń – grudzień 2019			
	liczba osób, którym przyznano świadczenia		kwota udzielonych świadczeń	
	razem	I-XII 2018=100	w tys. zł	I-XII 2018=100
OGÓŁEM	18 791	89,5	78 469,9	97,7
w tym:				
Zasiłki stałe	4 689	93,2	24 437,2	101,6

Zasiłki okresowe	9 407	89,2	19 248,6	91,7
Składka zdrowotna	4 225	95,0	2 077,2	101,1
Zasiłki celowe	14 947	98,9	14 520,9	94,0
Pomoc w formie posiłku	3 739	75,8	2 518,1	82,8
Usługi opiekuńcze	2 957	96,0	13 702,9	106,7
a - Liczba osób ogółem korzystających ze świadczeń nie jest sumą poszczególnych pozycji, ponieważ 1 osoba mogła korzystać kilkakrotnie z różnych rodzajów pomocy.				
Źródło: dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi.				

Tabela 3. Świadczenia pomocy społecznej w 2020 r.

Wyszczególnienie	Styczeń – grudzień 2020			
	liczba osób, którym przyznano świadczenia		kwota udzielonych świadczeń	
	razem	I-XII 2019=100	w tys. zł	I-XII 2019=100
OGÓŁEM	16 862	89,7	74 882,4	95,4
w tym:				
Zasiłki stałe	4 351	92,8	23 204,1	95,0
Zasiłki okresowe	8 711	92,6	18 790,2	97,6
Składka zdrowotna	3 895	92,2	1 996,2	96,1
Zasiłki celowe	12 075	80,8	13 487,0	92,9
Pomoc w formie posiłku	2 946	78,8	1 509,8	60,0
Usługi opiekuńcze	2 654	89,8	14 080,8	102,8
a - Liczba osób ogółem korzystających ze świadczeń nie jest sumą poszczególnych pozycji, ponieważ 1 osoba mogła korzystać kilkakrotnie z różnych rodzajów pomocy.				
Źródło: dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi.				

Poniższa charakterystyka odnosi się jedynie do dwóch form wsparcia: pobierania zasiłku stałego oraz pobierania pomocy na dożywianie dzieci, które są wskaźnikami stanu obszaru rewitalizacji.

UWAGA! Dane zawarte w powyższych tabelach, dotyczące pomocy w formie posiłku opisują nieco inny aspekt udzielanego wsparcia niż pomoc na dożywianie dzieci. Zanim scharakteryzowana zostanie sytuacja na obszarze rewitalizacji pod względem pobierania przez zamieszkujące go osoby zasiłku stałego, krótko przypomnieć należy, komu zasiłek ten przysługuje i jakie wartości może on osiągać. Zasiłek stały pobierać mogą:

- pełnoletnie osoby samotnie gospodarujące, całkowicie niezdolne do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, jeżeli ich dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej,

- pełnoletnie osoby pozostające w rodzinie, całkowicie niezdolne do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

Zasiłek stały ustala się w wysokości:

- w przypadku osoby samotnie gospodarującej - różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby, z tym że kwota zasiłku nie może być wyższa niż 444 zł miesięcznie (nastąpiła zmiana kwoty – wcześniej było to 645 zł miesięcznie);
- w przypadku osoby w rodzinie - różnicy między kryterium dochodowym na osobę w rodzinie a dochodem na osobę w rodzinie;
- kwota zasiłku stałego nie może być niższa niż 30 zł miesięcznie.

Opisując poniższe mapy, warto odnieść się do map, które ilustrują 4 aspekty zjawiska bezrobocia na obszarze rewitalizacji. Podobnie jak w ich przypadku, widocznych jest 6 zasadniczych stref, dokładnie tych samych, które pojawiły się na mapach 4, 5, 6 i 7 w 2020 r. (a uwidoczniły się już w 2016, jak i 2019 r.). Również na ich terenie – podobnie jak miało to miejsce w przypadku odsetka osób pozostających bez pracy – daje się zauważyć podwyższoną liczbę osób w rodzinach, którym wypłacany jest zasiłek stały na 1 tys. mieszkańców (pomiędzy 14,01 a 29 osoby). Wartość tę ilustrują rozległe ciemnoszare plamy na mapie obszaru rewitalizacji, stanowiące swego rodzaju jednolite tło, na którym punktowo odróżniają się heksagony innych kolorów, symbolizujące inne wartości wskaźnika.

Odwołując się do wcześniejszych opisów, przyjęto takie same umowne nazwy dla rysujących się enklaw („Stare Bałuty”, „Stare Polesie” i „Centrum”, „Stary Widzew”, „Górna-Północ”, „Południe”). Na ich obszarach występują heksagony w kolorze granatowym, symbolizującym rejony, gdzie na 1 tysięcy mieszkańców przeszło 29 osób pobiera zasiłek stały. Od 2016 r., będącym początkowym rokiem dla prowadzonych analiz – obserwowany jest systematyczny, niewielki spadek liczby tych heksagonów w okresie pomiędzy opisywanymi rocznikami, co potwierdzają dane zawarte w Tabelach 1, 2 i 3. Najgorzej w tym zakresie w 2020 r. sytuacja przedstawiała się w samym centrum „Starych Bałut”, gdzie widoczne było powiększające się skupisko pól o najwyższej wartości wskaźnika, a także na „Starym Widzewie”, gdzie widoczne były zespoły kilku enklaw, oznaczonych na mapie na granatowo, otaczających swego rodzaju wianuszkami obszar wolny od siatki heksagonalnej, w którym ulokowane są park Źródłiska oraz siedziba Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Na Górnej-Północ większa enklawa występowała w kwadracie ulic Sosnowa, Milionowa, Kilińskiego, Przybyszewskiego. Jej powierzchnia od 2016 r. zmniejsza swoją powierzchnię. Ponadto towarzyszyła jej jeszcze jedna enklawa, zlokalizowana w bezpośrednim sąsiedztwie pl. Niepodległości, której zanikanie pokazuje, że w okresie czterech obserwowanych lat zachodziły tam procesy, pozytywnie wpływające na życie mieszkańców. W najmniejszym rejonie problemowym, charakterystycznym „ogonku” wyciągającym się w stronę Chojen, szczególnie jego południowy kraniec wydawał się w 2016 r. być miejscem najbardziej wymagający interwencji służb społecznych, jednak w 2020 r. enklawa problemowa uległa rozmyciu, udowadniając tym samym poprawiającą się sytuację.

Większych stref na których wskaźnik przekracza 29 osób na 1 tysięcy mieszkańców brakowało na „Starym Polesiu” i w „Centrum”, gdzie heksagony takie rozrzucone były pojedynczo po ich obszarach. Jednak z uwagi na pokaźnych rozmiarów koncentrację pól w kolorze ciemnoszarym sytuacja z pewnością nadal wymagać będzie systematycznych oddziaływań w sferze społecznej, edukacyjnej i pomocowej.

Tabele z danymi pochodzącymi z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz mapy dotyczące 2016, 2019, 2020 r. pokazują podtrzymywanie pozytywnego trendu spadku wartości udzielanej pomocy w postaci zasiłku stałego, jak również zmniejszania się liczby osób, które z niego korzystały.

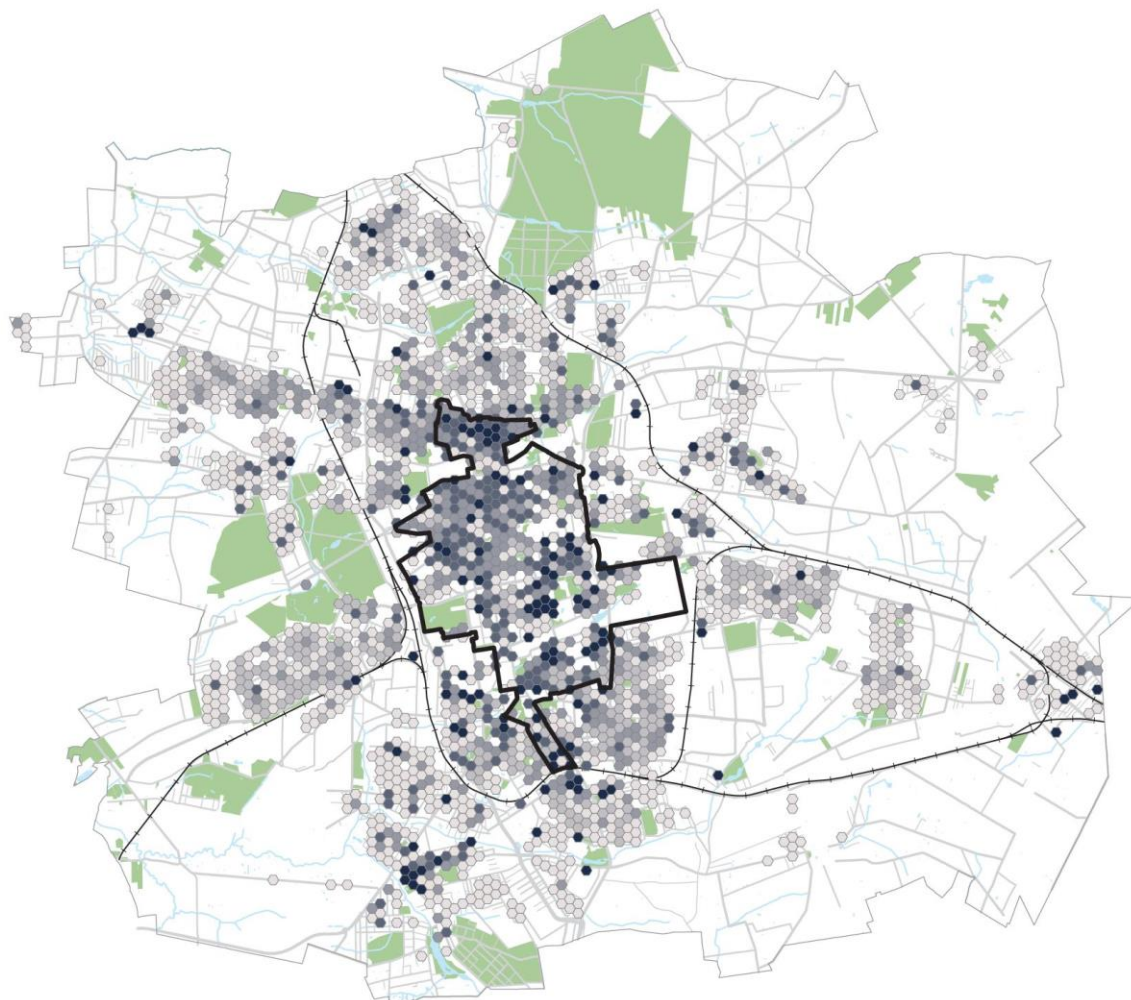
Mapa 9. Natężenie pobierania zasiłku stałego

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

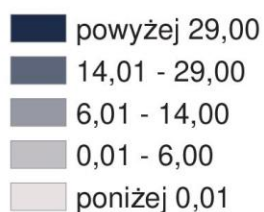
Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Natężenie pobierania zasiłku stałego (G8)

2020 r.

Liczba osób w rodzinach, w których wypłacany jest zasiłek stały na 1 tys. ludności

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

Wsparcie poprzez udzielanie zasiłku stałego uzupełniane jest również poprzez wsparcie innymi typami świadczeń. Poniżej analizowane będzie udzielanie zasiłków okresowych, przysługujących

w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego:

- osobie samotnie gospodarującej, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej,
- rodzinie, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego rodziny.

Zasiłek okresowy ustalony jest na poziomie:

- w przypadku osoby samotnie gospodarującej - do wysokości różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby, z tym że kwota zasiłku nie może być wyższa niż 418 zł miesięcznie,
- w przypadku rodziny - do wysokości różnicy między kryterium dochodowym rodziny a dochodem tej rodziny.

Minimalna wysokość zasiłku okresowego wynosi:

- w przypadku osoby samotnie gospodarującej nie może być niższa niż 50 % różnicy między kryterium dochodowym samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby,
- w przypadku rodziny nie może być niższa niż 50 % różnicy między kryterium dochodowym rodziny a dochodem rodziny.

Kwota zasiłku okresowego nie może być niższa niż 20 zł miesięcznie.

Rozkład przestrzenny udzielania zasiłków okresowych na terenie Łodzi prezentuje Mapa nr 10. Pokazuje ona, iż w granicach obszaru rewitalizacji widoczne są większe skupiska heksagonów, gdzie w rodzinach, w których wypłacany jest zasiłek okresowy na 1 tys. ludności liczba osób korzystających z niego przekracza 60 osób. Z uwagi na braki danych za poprzednie lata, a w związku z tym również brak map, w niniejszym dokumencie analizowana będzie jedynie sytuacja w 2020 r.

Widoczne są na obszarze rewitalizacji dużej powierzchni enklawy ciemno granatowego koloru, symbolizującego najwyższą wartość wskaźnika. Znajdują się one w centrum „Starych Bałut”, w sercu obszaru „Centrum” zajmującym kwartały wyznaczone przez ulicę Piotrkowską, Północną, Sterlinga, Narutowicza (wydaje się on sięgać na wschód w głąb sąsiedniego obszaru wąską odnogą wzdłuż ul. Legionów). Na „Starym Polesiu” obszary problemowe wydają się ułożyć wzdłuż jego granic odślanając tym samym w jego środku rozległy rejon ciemnoszarego koloru, na który analizowany wskaźnik przyjął wartości od 24 do 60 osób na 1 tys. ludzi, którym wypłacany jest zasiłek okresowy. Rozmiar tej ciemnoszarej połaci również zmusza do uznania tego obszaru za problemowy. Ponadto 3 nieregularnych kształtów enklawy oraz 1 największa i najbardziej zwartą pomiędzy ulicami Wodną, Rodziny Grohmanów, Nową i Piłsudskiego zawierają się w podkowie obszaru „Starego Widzewa”. W granicach „Górnej-Północ” również znajdują się dwa takie obszary o najwyższych wartościach współczynnika:

- jedna rozciągająca się w kształt leżącej litery „Y”, której podstawa znajduje się w okolicach pl. Reymonta, ramiona natomiast kończą się w pobliżu skrzyżowań Kilińskiego i Milionowej (górne), Kilińskiego i Siedleckiej (dolne);
- druga natomiast znajduje się pomiędzy Przędzalnianą, Milionową, Rydza-Śmigłego i Przybyszewskiego.

Obszar „Południe” niemal w całości pokryty jest heksagonami o wartościach 24 do 60 osób, a wzdłuż jej wschodniej granicy, którą stanowi ul. Rzgowska, ciągnie się pas rozrzuconych luźniej pól o najwyższej wartości wskaźnika.

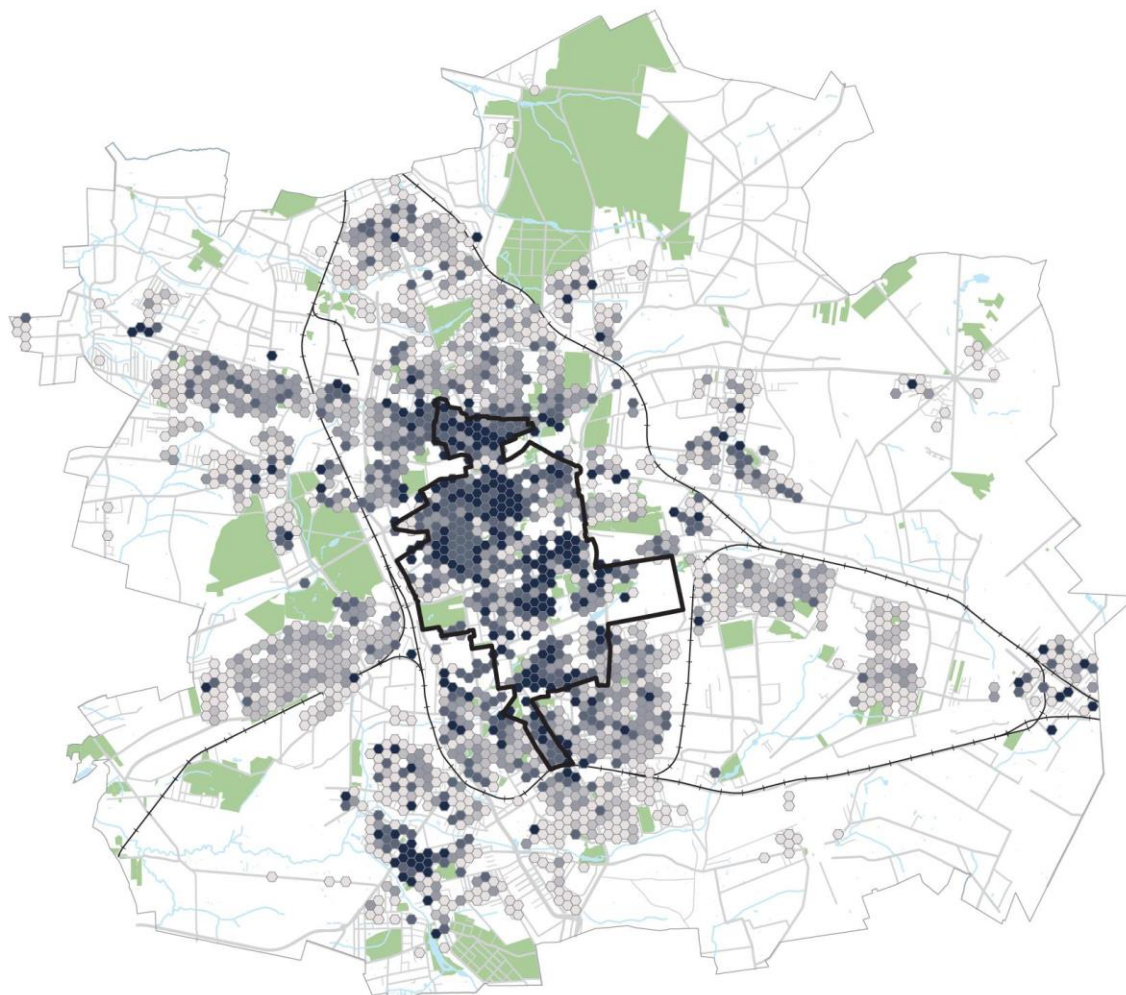
Mapa 10. Zasiłek okresowy

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Natężenie pobierania zasiłku okresowego

2020 r.

Liczba osób w rodzinach, w których wypłacany jest zasiłek okresowy na 1 tys. ludności

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

Kolejnym ujętym w Tabeli 3. typem zasiłku jest zasiłek celowy. Może on być przyznany w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej, w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opatu, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu.

Przystępuje on osobie albo rodzinie, która poniosła straty w wyniku zdarzenia losowego, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

W szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe może być przyznany specjalny zasiłek celowy w wysokości nie przekraczającej odpowiednio kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny

Najwyższa wartość wskaźnika przyjmująca wartość przynajmniej 42 osób, którym wypłacany jest zasiłek celowy na 1 tys. mieszkańców, widoczna jest na w licznych skupiskach widocznych na obszarze rewitalizacji na Mapie 11. Podobnie jak w przypadku poprzednich map, pokazujących przestrzenny rozkład wsparcia potrzebujących mieszkańców Łodzi zasiłkami stałymi i okresowymi, również i w tym przypadku we środku widoczna jest, rozciągająca się na linii wschód-zachód, enklawa przecinająca centrum „Starych Bałut”. Na „Starym Polesiu” koncentracje pól o najwyższej wartości wskaźnika ulokowane są: pierwsza w północnej części obszaru w pasie pomiędzy ulicami Ogrodową a Legionów, druga w centralnej części pomiędzy Łąkową i Żeligowskiego, Legionów, Pogonowskiego a Skłodowskiej-Curie, trzecia natomiast w południo-wschodnim narożniku obszaru „Starego Polesia”. Na terenie rejonu „Centrum” obszar problemowy widoczny jest pomiędzy Piotrkowską i Nowomiejską, Północną, Kilińskiego i Narutowicza. Charakterystyczny kształt podkowy „Starego Widzewa” w części zachodniej i północnej w przeważającej części pokryty jest ciemnogrnatowymi polami, które układają się w 3 enklawy o nieregularnych kształtach.

„Górna-Północ” w zakresie pobierania zasiłku celowego posiada obszar problemowy układający się podobnie, jak w przypadku mapy pokazującej rozkład przestrzenny udzielania zasiłku okresowego. Ponownie więc pojawia się kształt leżącej litery „Y” z podstawą umiejscowioną pomiędzy Parkiem Reymonta a pl. Niepodległości, której ramiona wyciągają się ku północnemu wschodowi w okolice skrzyżowania ulic Kilińskiego i Milionowej oraz ku południowemu wschodowi w stronę ulic Kilińskiego i Siedleckiej. Mniejszą enklawę problemową stanowi prostokąt zawarty wewnątrz ulic Przędzalnianej, Milionowej, Rydza-Śmigłego i Przybyszewskiego.

Obszar „Południe” w przeważającej części pokryty jest układającymi się w 3 niewielkie enklawy haksagonami w kolorze ciemnogrnatowym, świadczącym o najwyższej wartości omawianego wskaźnika.

Mapa 11. Zasilek celowy

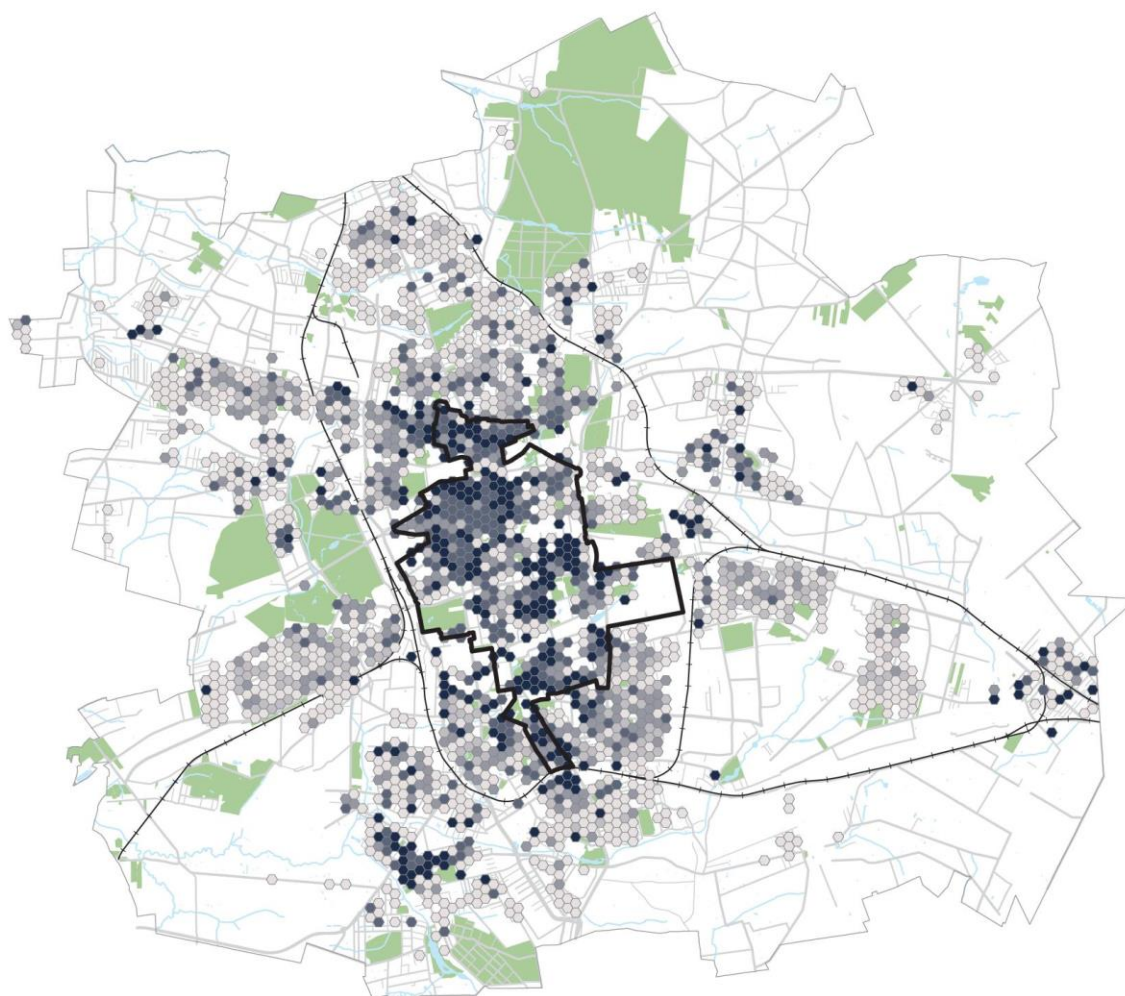
Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Natężenie pobierania zasiłku celowego

2020 r.

Liczba osób w rodzinach, w których wypłacany jest zasiłek celowy na 1 tys. ludności

ŁÓDZKI OŚRODEK
GEODEZJI

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

Zanim przeanalizowana zostanie Mapa nr 12, opisująca natężenie pobierania pomocy na dożywianie dzieci, przyjrzeć należy się prawnym uwarunkowaniom jej udzielania. Przysługuje ona bowiem:

- dzieciom do 7 roku życia,
- uczniom do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej,
- osobom i rodzinom znajdującym się w sytuacjach wymienionych w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Wsparcie w zakresie dożywiania organizowane jest w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności. Pomoc w zakresie dożywiania może być przyznana nieodpłatnie osobom i rodzinom, o których mowa powyżej, jeżeli dochód osoby samotnie gospodarującej lub dochód na osobę w rodzinie nie przekracza 150% kryterium dochodowego, o którym mowa odpowiednio w art. 8 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej.

Na Mapie nr 12 zaobserwować możemy niemal te same zależności, które zauważyć dało się na poprzednim planie, pokazującym natężenie udzielania zasiłku stałego. W 2020 r. (podobnie jak w roku poprzedzającym) w zasadzie w tych samych miejscach widoczne są enklawy, gdzie skupiają się heksagony o najwyższym współczynniku, wynoszącym więcej niż 83 osoby na 1 tys. ludności. Różnice występują na obszarze „Centrum”, gdzie swój obszar powiększyło skupisko w kwadracie ulic Piotrkowskiej, Północnej, Kilińskiego, Jaracza. Na Starym Widzewie odosobnione enklawy – występujące na Mapie ... w swego rodzaju „wianuszkach” – na opisywanym planie wydają się łączyć w 2 większe skupiska: pierwsze zlokalizowane pomiędzy północną granicą obszaru problemowego a al. Piłsudskiego, która odgradza ją od drugiej podobnej wielkości enklawy pomiędzy ulicami Sienkiewicza, Piłsudskiego, Targową a Tymienieckiego.

Cztery lata wcześniej wszystkie wspomniane powyżej enklawy były ewidentne, a widoczne na ich obszarach skupiska pół charakteryzujących się najwyższą wartością wskaźnika były o wiele rozleglejsze. Na obszarze „Górnej-Północ” dwie wspomniane powyżej enklawy były połączone, tworząc jedną o większej powierzchni. Rozległe skupisko pół w kolorze granatowym o nieregularnym kształcie istniało w 2016 r. na terenie Starego Polesia. W 2019 r. przekształciło się ono w jednolity pod względem natężenia cechy obszar o dominującej wartości pomiędzy 33 a 83 osoby w rodzinach, którym wypłacana jest pomoc na dożywianie dzieci na 1 tys. mieszkańców. Niestety w 2020 r. przybyło na tym obszarze nieco więcej heksagonów w kolorze ciemnogramatowym. Nadal niemal cały obszar Południe stanowił obszar problemowy. Stan problemu pomiędzy 2016 r. a 2019 r. wskazywał, iż sytuacja poprawiła się, jednak nadal widoczne były rejon, gdzie codzienne funkcjonowanie zamieszkujących je rodzin wymusza udzielanie wsparcia na rzecz jego najmłodszych mieszkańców. Mapa dotycząca 2020 r. wskazuje na niewielkie pogorszenie się sytuacji, o czym świadczy powiększenie powierzchni obszarów, na których wyższa liczba osób musiała skorzystać ze wsparcia w postaci uzyskania pomocy na dożywianie dzieci.

Pokrywanie się skupisk o najwyższej wartości wskaźnika dotyczącego udzielania zasiłku stałego, jak i pomocy na dożywianie dzieci, wskazują na rejon obszaru rewitalizacji, na których mieszkańcy muszą otrzymać wyjątkowo kompleksową ofertę pomocy. Powinna ona być również uzupełniona komponentem związanym z aktywizacją zawodową dla mieszkańców w wieku produkcyjnym oraz możliwością zapewnienia efektywnej opieki najmłodszym. Rozwiązanie takie potwierdza nakładanie się rejonów problemowych, dotyczących udziału osób bezrobotnych z rejonami najbardziej rozpowszechnionego wspierania mieszkańców zasiłkami i innymi formami pomocy.

Do 2020 r. pozytywnym zjawiskiem był fakt zmniejszania się liczby osób korzystających ze wsparcia, jednak pandemia koronawirusa Sars-CoV-2 wiosną i jesienią 2020 r. oraz na początku 2021 r., a także związane z nią problemy rynku pracy, mogą zaburzyć lub zmienić ten trend.

Mapa 12. Natężenie pobierania pomocy na dożywianie dzieci

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

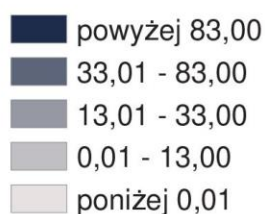
Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Natężenie pobierania pomocy na dożywianie dzieci (G9)

2020 r.

Liczba osób w rodzinach, w których wypłacana jest pomoc na dożywianie dzieci na 1 tys. ludności

ŁÓDZKI OŚRODEK
GEODEZJI

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

Natężenie problemów edukacyjnych

Przekształcanie szkół i wprowadzenie w 2017 r. nowej struktury szkolnictwa wymagało przyjęcia kilkuletniego okresu przejściowego, co wpłynęło w kolejnych latach na charakter egzaminów oraz wybór przedmiotów, które obejmował egzamin.

W 2020 r. miasto Łódź prowadziło 8 zespołów szkolno-przedszkolnych, 81 szkół podstawowych (2 z nich stworzyły 2 nowe zespoły szkolno-przedszkolne), 9 szkół podstawowych specjalnych, 1 zespół szkół ogólnokształcących.

Na obszarze rewitalizacji znajdują się 23 szkoły podstawowe, 2 szkoły podstawowe specjalne (jedna z nich - SPS nr 90 działa w ramach Zespołu Szkół Specjalnych nr 2), 2 zespoły szkolno-przedszkolne (w obu są szkoły podstawowe, które zostały ujęte w ogólnej ich liczbie).

W 2020 r. obowiązek szkolny w łódzkich podstawówkach i zespołach szkolno-przedszkolnych realizowało 40 771 uczniów. Ich liczba wzrosła o 301 w porównaniu z poprzednim rokiem. Średnia liczba dzieci w oddziale w roku szkolnych 2019/2020 wyniosła 21,7 i była wyższa o 0,2 w porównaniu z rokiem poprzedzającym.

Reforma edukacji z 2017 r. wymusiła zmiany, które objęły również przeprowadzane egzaminy. Wraz z wygaszeniem gimnazjów znikła również forma weryfikacji wiedzy i umiejętności uczniów, jaką był egzamin gimnazjalny. Po powrocie do rozwiązania przewidującego 8-letnią szkołę podstawową jego rolę przejął egzamin ósmoklasistów. W roku szkolnym 2018/2019 przeprowadzono go w formie pisemnej z trzech przedmiotów obowiązkowych, tj. języka polskiego, matematyki oraz języka obcego nowożytnego. Poniżej znajdują się średnie punktowe wyniki dzieci uczęszczających do łódzkich publicznych szkół podstawowych w porównaniu ze średnimi wartościami punktowymi, uzyskanymi przez uczniów w całym kraju i w województwie łódzkim w trakcie egzaminów przeprowadzonych w 2019 i w 2020 r. (informacja dotycząca wyników z egzaminu z języka obcego nowożytnego dotyczy wyłącznie języka angielskiego).

Tabela 4. Porównanie wyników egzaminu ósmoklasisty (w procentach) w 2019 i 2020 r.

Wyszczególnienie	język polski		matematyka		język angielski	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Łódź	65	59	49	50	66	61
województwo łódzkie	63	58	45	47	58	54
Polska	63	59	45	46	59	54

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łodzi

Co warto podkreślić, wyniki ósmoklasistów pogorszyły się na przestrzeni ostatniego roku: w 2019 r. średni wynik procentowy wyniósł 64,93%, natomiast w 2020 r. spadł do 59,12%.

Okazuje się, że młodzi łodzianie notują lepsze wyniki egzaminów z niemal każdego z ww. przedmiotów w porównaniu ze średnią regionalną i ogólnopolską zarówno w 2019, jak i 2020 r. Świadczy to o dobrej jakości edukacji na tle kraju oraz województwa. W analizowanym roku widoczny jest jednak regres wartości procentowych w zakresie wszystkich wskazanych przedmiotów. Przyczyną tego stanu rzeczy były trudności, jakich doświadczył system edukacji w zderzeniu z pandemią koronawirusa. Wymusiła ona prowadzenie edukacji zdalnej lub hybrydowej, znacznie ograniczając kontakt uczniów z nauczycielami i wpływając na tryb prowadzenia zajęć.

Mapa nr 13 pokazuje, że zauważalne wcześniej duże enklawy, na których wyniki uczniów uczęszczających do szkół na obszarze rewitalizacji na egzaminie ósmoklasisty przybierały wartości do 45 procent rozpadły się i przybrały nieregularne, mozaikowe kształty. Należy w tym miejscu podkreślić, iż wskazane wartości pokazują uśrednione wyniki dla uczniów mieszkających na danym obszarze. Nie mają one jednoznacznego powiązania z istniejącymi obwodami konkretnych szkół.

Wyjątek od wskazanej powyżej reguły stanowi obszar centrum „Starych Bałut”, który ma bardziej regularny kształt i niestety powiększył swoją powierzchnię. Z uwagi na nieregularny, mozaikowy kształt konglomeratów heksagonów o najniższej wartości współczynnika, podstawą analizy będą rozległe obszary ciemnoszarego koloru, symbolizującego wyniki uczniów pomiędzy mieszczące się w przedziale 45 a 58%. Te natomiast pokrywają niemal całe obszary problemowe „Starych Bałut”, północnej i środkowej części „Starego Polesia”, północnej połowy „Centrum”, zachodniej części „Górnej-Północ” i niemal całości obszaru „Południe”. W przypadku „Starego Widzewa” ciemnoszara „podkowa” również rysuje się dość wyraźnie, jest ona natomiast dość gęsto przetykana heksagonami symbolizującymi wszystkie wartości wskaźnika widniejące w legendzie mapy.

Podobnie jak miało to miejsce rok wcześniej, tak i w 2020 r. należy zwrócić uwagę, iż w zasadzie lokalizacja występowania powyższych enklaw pokrywa się z występowaniem wysokich współczynników bezrobocia we wszystkich wskaźnikowych aspektach. Niskie wyniki punktowe egzaminów mogą mieć zatem związek z ogólnymi trudnościami w zakresie funkcjonowania gospodarstw domowych (w tym również w aspekcie finansowym). Na wskazanych powyżej obszarach w szczególności zadbać należy o wzmocnienie oddziaływań edukacyjnych wobec uczniów szkół podstawowych. Warto z pewnością kontynuować trwające obecnie działania zmierzające docelowo do zaoferowania uczniom wysokiej jakości kształcenia oraz bardziej indywidualnej opieki edukacyjnej z wykorzystaniem nowoczesnych metod nauczania i pomocą nowoczesnego sprzętu dydaktycznego. Kroki takie należy przedsięwziąć w szczególności wobec dzieci z trudnościami, które czynią proces zdobywania wiedzy bardziej problematycznym oraz w odniesieniu do dzieci z niepełnosprawnościami. W efekcie powinno to przekładać się na nabywanie przez nie kompetencji opartych na indywidualnych predyspozycjach i rozwijanie umiejętności ułatwiających ich dostosowywanie do zmieniających się warunków i potrzeb.

Mapa 13. Natężenie problemów edukacyjnych

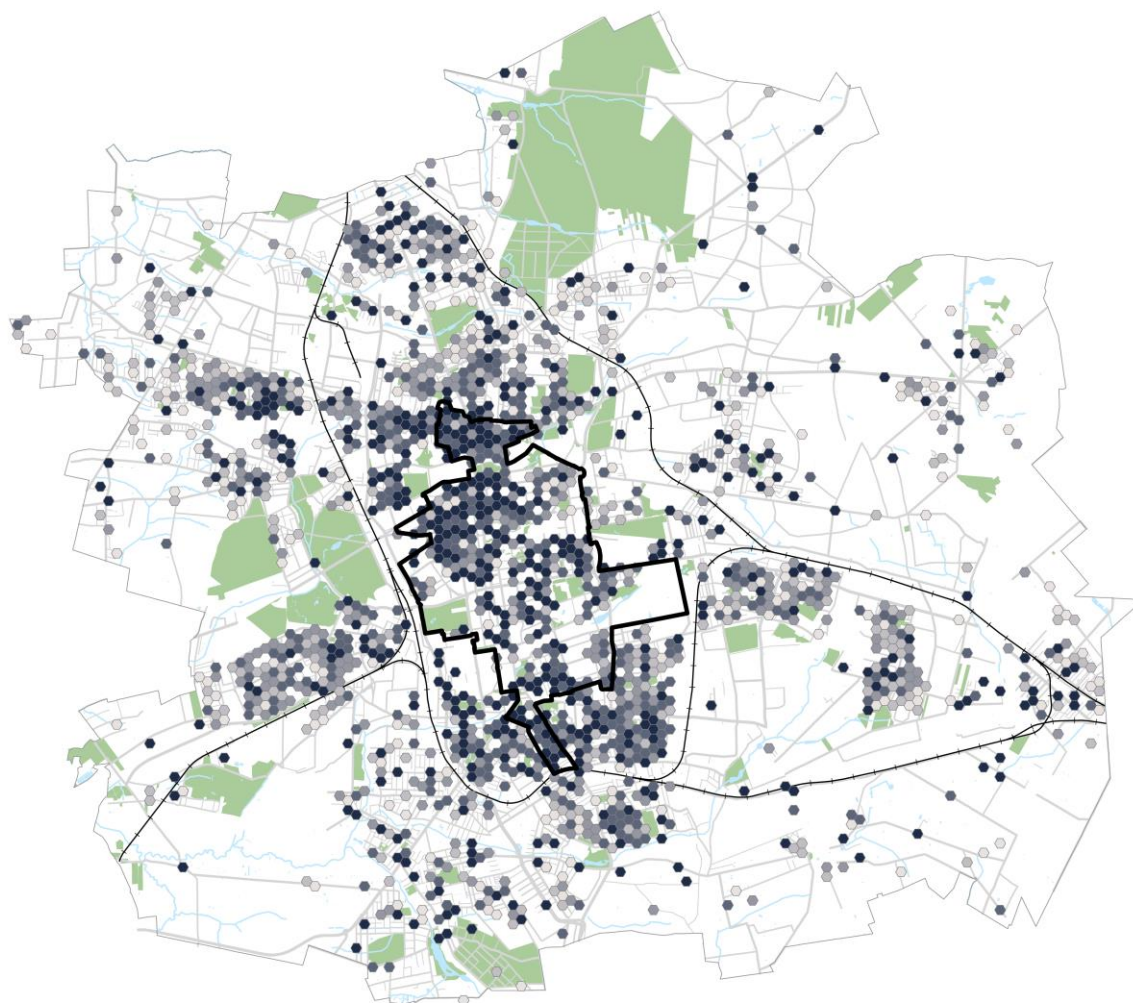
Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Natężenie problemów edukacyjnych (G11)

2020 r.

Lokalna średnia wyników egzaminów kończących ostatnią klasę szkoły podstawowej

- powyżej 79,00
- 68,01 - 79,00
- 58,01 - 68,00
- 45,01 - 58,00
- poniżej 45,01

**ŁÓDZKI OŚRODEK
GEODEZJI**

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

Wyniki matur

Dla uzupełnienia informacji, dotyczących wyników egzaminu ósmoklasistów, poniżej zamieszczone zostały również dane dotyczące matur, które odbyły się w 2020 r. Mimo, iż w przypadku szkolnictwa średniego nie obowiązuje rejonizacja, a więc wyników w poszczególnych szkołach nie da się powiązać z uczniami pochodzącymi z określonych kwartałów miasta, to z pewnością analiza poniższych danych da pełniejszy obraz stanu systemu edukacji na obszarze rewitalizacji.

Do egzaminów ze wszystkich przedmiotów obowiązkowych w części pisemnej egzaminu maturalnego w 2020 roku przystąpiło w Łodzi 5 145 uczniów, egzamin zdało 3 825 uczniów (75%)⁷. Rok wcześniej było to 4 817 uczniów, z których egzamin dojrzałości zdało 3 957 uczniów - 82% uczniów (stan na dzień 4 lipca 2019 r.). Zdawalność matur w Łodzi odniesieniu do wyników osiągniętych przez wszystkich abiturientów w województwie oraz w kraju⁸ pokazuje Tabela nr 5:

Tabela 5. Zestawienie zbiorcze zdawalności matury w Łodzi (nowa formuła matury, zdający po raz pierwszy, którzy byli obecni na 3 egzaminach pisemnych obowiązkowych i 1 egzaminie dodatkowym – stan na dzień: 4 lipca 2019 r. i 11 sierpnia 2020 r.)

Lp.	Rok	Powiat	Województwo	Kraj
1.	2019	82,1	79,8	-
2.	2020	74,6	72,5	74,0

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łodzi

Do egzaminu przystąpili również absolwenci z lat ubiegłych, którzy dotychczas nie uzyskali świadectwa dojrzałości oraz tacy, którzy uzyskali świadectwo we wcześniejszych latach, a w czerwcu 2020 r. przystąpili ponownie do egzaminu maturalnego w celu podwyższenia wyniku egzaminacyjnego albo uzyskania wyniku z nowego przedmiotu.

Wszyscy ubiegający się o świadectwo dojrzałości obowiązkowo zdawali egzamin pisemny z następujących przedmiotów: język polski, matematyka i wybrany język obcy nowożytny (angielski, niemiecki, rosyjski, francuski, hiszpański, włoski). Najczęściej wybieranym językiem obcym na egzaminie był język angielski, co pokazują poniższe dane: spośród ubiegłorocznych absolwentów w Łodzi język angielski jako przedmiot obowiązkowy zdawało 4 917 osób, język niemiecki – 117, język rosyjski – 52, język francuski – 38, język hiszpański – 19, język włoski – 3 osób.

Tegoroczni absolwenci obowiązkowo przystępowali do jednego przedmiotu dodatkowego na poziomie rozszerzonym. Ponadto mogli przystąpić do egzaminu z 5 kolejnych przedmiotów dodatkowych (poniżej znajdują się zaokrąglone odsetki uczniów w województwie łódzkim (nie w samej Łodzi, choć odzwierciedlają one najprawdopodobniej również tendencję wśród uczniów naszego miasta) w zależności od liczby egzaminów z dodatkowych przedmiotów):

- 34% uczniów przystąpiło do egzaminu z 1 przedmiotu dodatkowego,
- 32% uczniów przystąpiło do egzaminu z 2 przedmiotu dodatkowego,
- 29% uczniów przystąpiło do egzaminu z 3 przedmiotu dodatkowego,
- 6% uczniów przystąpiło do egzaminu z 4 i więcej przedmiotów dodatkowych.

⁷ Źródło: Sprawozdanie za rok 2020 (województwo łódzkie). Okręgowa Komisja Edukacyjna w Łodzi.

⁸ Źródło: <http://www.oke.lodz.pl/info.php?i=33>

Poniżej znajduje się zestawienie osiągniętych przez łódzkich maturzystów wyników. Jeśli chodzi o język obcy nowożytny to pod uwagę brany jest jedynie angielski, który na poziomie podstawowym zdawało – jak wspomniano powyżej – 4 917, natomiast z pozostałych (francuskiego, hiszpańskiego, niemieckiego, rosyjskiego, włoskiego) 229, a więc jedynie 4,7%. Rok wcześniej proporcja wyglądała następująco: język angielski zdawało 4 603 uczniów, pozostałe wyżej wymienione języki nowożytne zdawało 250 abiturientów, co stanowiło 5,4%.

Dane porównujące wyniki egzaminu maturalnego w 2019 i 2020 r. zawarte zostały w Tabeli nr 6. Niestety odniesienie poniższych danych do wyjściowego dla prowadzonych analiz, dotyczących działań rewitalizacyjnych, roku 2016 jest niemożliwe z uwagi na wprowadzenie reformy systemu edukacji w 2017 r.

Tabela 6. Wyniki egzaminu maturalnego w Łodzi w 2019 i 2020 r.

Lp.	przedmiot	poziom	Matura w nowej formule					
			Średni wynik w 2019 r. (maj)		Liczba zdających w 2019 r.	Średni wynik w 2020 r. (czerwiec)		Liczba zdających w 2020 r.
			pkt	%		pkt	%	
1.	język polski	podstawowy	36,39	52,0	4 855	35,68	51,0	5 145
2.	język polski	rozszerzony	22,87	57,2	1 169	22,68	56,7	1 238
3.	matematyka	podstawowy	30,17	60,3	4 851	27,43	54,9	5 143
4.	matematyka	rozszerzony	22,62	45,2	1 541	20,26	40,5	1 726
5.	język angielski	podstawowy	39,10	78,2	4 603	38,56	77,1	4 917
6.	język angielski	rozszerzony	31,02	62,0	3 410	30,36	60,7	3 701
7.	Biologia	rozszerzony	23,06	38,4	949	28,49	47,5	968
8.	Chemia	rozszerzony	27,32	45,5	695	25,38	42,3	642
9.	Filozofia	rozszerzony	13,41	26,8	32	13,73	27,5	45
10.	Fizyka	rozszerzony	29,99	50,0	512	23,87	39,8	570
11.	Geografia	rozszerzony	20,92	34,9	1 091	16,27	27,1	1 267
12.	Historia muzyki	rozszerzony	35,13	58,5	8	32,00	53,3	7
13.	Historia	rozszerzony	19,94	39,9	399	20,22	40,4	358
14.	Historia sztuki	rozszerzony	30,61	51,0	51	28,21	47,0	63
15.	informatyka	rozszerzony	18,56	37,1	75	18,68	37,4	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łodzi

Zauważalne jest obniżenie wyników osiąganych przez uczniów na egzaminie dojrzałości. Wyjątek stanowią jedynie biologia, filozofia, historia i informatyka. Największy regres widoczny jest w zakresie ocen z następujących przedmiotów: matematyki (zarówno na poziomie podstawowym, jak i rozszerzonym), fizyki i geografii, ale także historii muzyki na poziomie rozszerzonym. Winę za taki stan rzeczy ponosi najprawdopodobniej pandemia SARS-CoV-2, która znacznie utrudniła bezpośredni kontakt uczniów z nauczycielami, ograniczyła liczbę zajęć umożliwiających poprawę i rozwinięcie kompetencji uczniów w zakresie danego przedmiotu i wymusiła położenie większego nacisku na pracę własną wykonywaną przez uczniów.

Mapa nr 14 pokazuje średnie wyniki egzaminów maturalnych kończących ostatnią klasę LO lub ZSP według szkół. Widoczne są wysokie słupki symbolizujące wyniki egzaminów dojrzałości w łódzkich liceach ogólnokształcących, znajdujących się na obszarze rewitalizacji: I im. Mikołaja Kopernika przy ul. Więckowskiego 41, III im. Tadeusza Kościuszki przy ul. Sienkiewicza 46, XII im. Stanisława Wyspiańskiego przy ul. Anstadta 7, XXI im. Bolesława Prusa przy ul. Kopernika 2, Salezjańskie Liceum Ogólnokształcące im. ks. Bosko przy ul. Wodnej 34.

Mapa 14. Wyniki egzaminów maturalnych

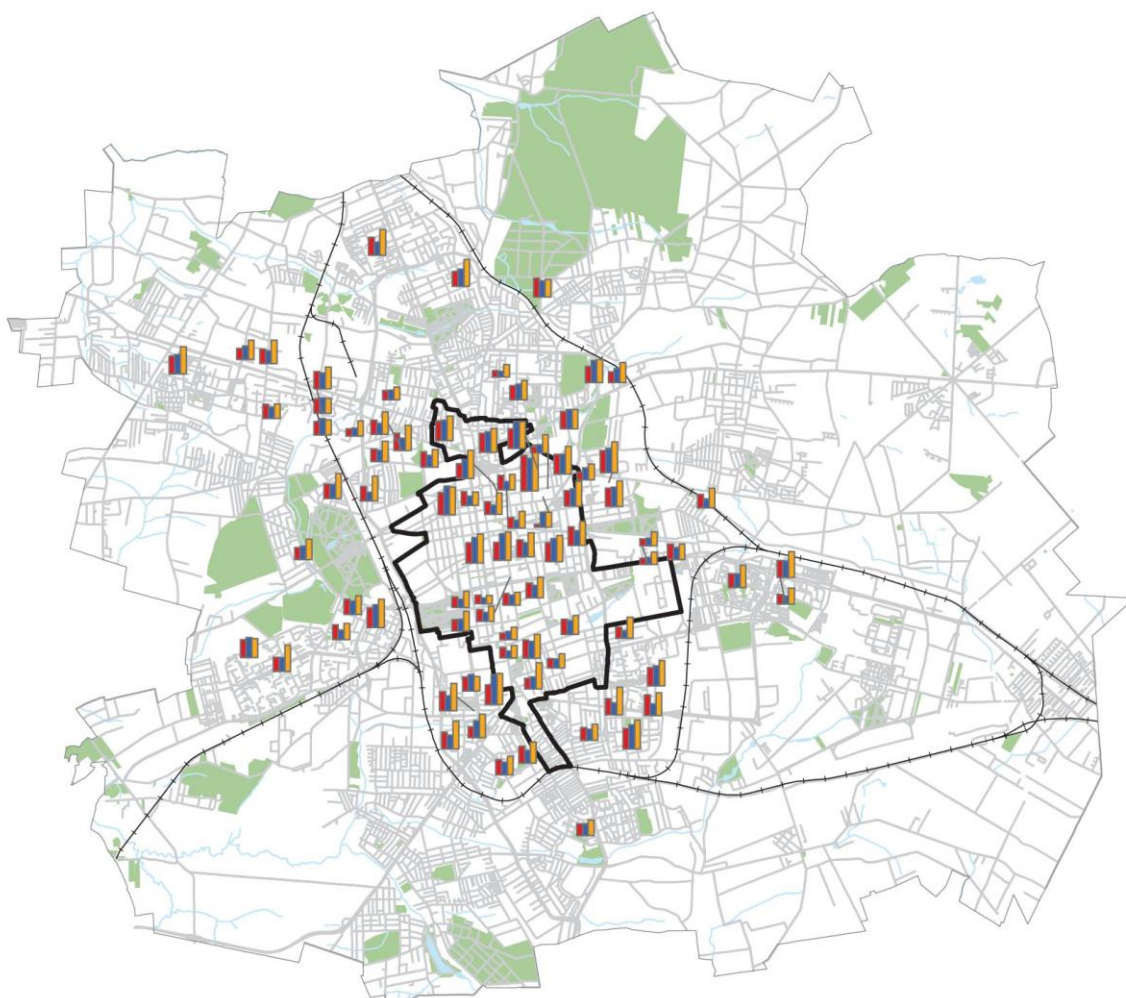
Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Wyniki egzaminów maturalnych

2020 r.

Średni wynik egzaminów maturalnych kończących ostatnią klasę LO lub ZSP według szkół

ŁÓDZKI OŚRODEK
GEODEZJI

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

Intensywność czytelnictwa w bibliotekach i filiach

Biblioteka Narodowa co roku przygotowuje raporty o stanie czytelnictwa w Polsce. Dane wskazują, iż w trakcie ostatniego roku wzrósł nieco wskaźnik czytelnictwa. W 2019 r. zaledwie jedną książkę w ciągu roku przeczytała w naszym kraju niewiele ponad 1/3 respondentów badania. Rok później na zadawane od blisko trzech dekad pytanie o czytanie w całości lub fragmencie co najmniej jednej książki w ciągu 12 miesięcy poprzedzających badanie twierdząco odpowiedziało 42% respondentów. To najlepszy wynik od sześciu lat. Można więc mówić o powodach do ostrożnego optymizmu, choć do poziomu wskaźników z początku XXI wieku jest nadal daleko. 10% ankietowanych przeczytało 7 lub więcej książek w trakcie roku. Wydaje się, że wzrost ten możemy powiązać z powodowanymi pandemią lockdownami, koniecznością odbywania kwarantanny przez liczną grupę Polaków.

Mimo ww. pozytywnej informacji nadal trudno nie oceniać sytuacji, jako niekorzystnej. W tym kontekście dane pochodzące z obszaru rewitalizacji również nie napawają optymizmem. Już pierwszy rzut oka na Mapę 15 pokazuje pewne różnice pomiędzy obszarem rewitalizacji, a obszarami znajdującymi się poza jego granicami. Jednak w porównaniu z mapą z 2019 r. i wbrew prezentowanym powyżej danym zauważalnym jest, iż również poza granicami obszaru rewitalizacji spadł średni wskaźnik czytelnictwa i heksagony także tam przybrały nieco bledsze odcienie.

Generalnie jednak mapy z 2016 r. i 2019 r. wskazywały, że kolor siatki heksagonalnej zawartej w granicach obszaru rewitalizacji w obu obserwowanych rocznikach, w przeważającej części przybierał mniej wyrazista kolorystykę w porównaniu z otaczającymi go obszarami, co znamionuje niższe wartości omawianego wskaźnika.

W 2020 r. wyższe wartości czytelnictwa widoczne są na mapie w zachodniej części „Starych Bałut”, w okolicach Parku Staromiejskiego, w trójkącie tworzoną u zbiegu ulic Zielonej i Legionów, we wschodniej części „Śródmieścia-Wschód”, w środkowej części obszaru „Centrum”, w południowej części obszaru „Katedralna”, południowo-wschodnim krańcu „podkowy” Starego Widzewa. Na „Górnej-Północ” jest to natomiast obszar zawarty pomiędzy Sosnową, Milionową, Kilińskiego a Przybyszewskiego, oraz obszar „przyklejony” do wschodniej granicy obszaru rewitalizacji.

Co ciekawe, każdy z wymienionych powyżej rejonów posiada w swoim centrum lub bezpośredniej bliskości filię Biblioteki Miejskiej w Łodzi. Niektóre z nich zlokalizowane są poza granicami obszaru rewitalizacji, ale co oczywiste oddziałują pozytywnie również na jego mieszkańców. Dlatego też starając się zaradzić niekorzystnemu zjawisku niskiej wartości czytelnictwa, obszar rewitalizacji powinien być odpowiednio nasycony placówkami bibliotecznymi lub innymi instytucjami, które zastępować lub uzupełniać będą ich funkcje. W tym celu w Gminnym Programie Rewitalizacji uwzględnione zostało przedsięwzięcie podstawowe nr 20 pn. „Modernizacja, rozszerzenie funkcji i wyposażenie bibliotek”. Utworzenie Biblioteki Miejskiej w Łodzi – nowej instytucji kulturalnej na mapie miasta oraz otwieranie placówek biblioteczych w nowej, atrakcyjnej odsłonie, o rozszerzonym wachlarzu działalności (Gdańska 8, Tuwima 46, Wschodnia 42), są istotnymi krokami, które mogą przyczynić się do zmiany prezentowanych trendów.

Mapa 15. Intensywność czytelnictwa w bibliotekach i filiach

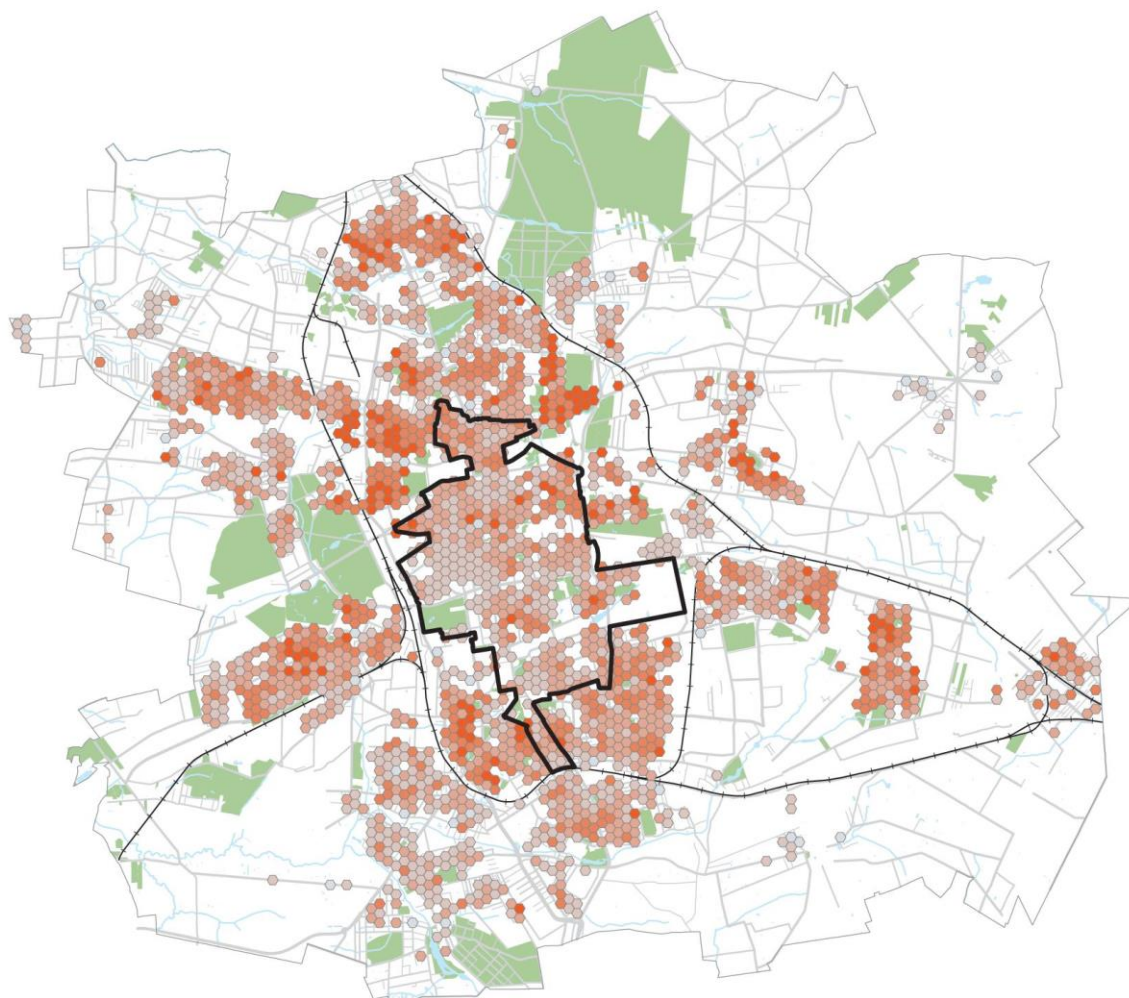
Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Intensywność czytelnictwa w bibliotekach i filiach (G13)

2020 r.

Czytelnicy, którzy wypożyczyli co najmniej jeden wolumin, w przeliczeniu na 1 tys. ludności

ŁÓDZKI OŚRODEK
GEODEZJI

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

Wykroczenia na obszarze rewitalizacji

Bezpieczeństwo mieszkańców jest dla każdego samorządu lokalnego jedną ze spraw priorytetowych. Miasta mające opinie niebezpiecznych mają o wiele mniejsze szanse na przyciągnięcie nowych mieszkańców, a znaczna część tych, którzy będą mogli sobie na to pozwolić, szukać będzie możliwości osiedlenia się w miejscach bezpieczniejszych, często poza granicami miasta. Takie same mechanizmy występują w przypadku elementów organizmów miejskich, jakimi są np. dzielnice lub osiedla. Podwyższone wskaźniki przestępczości w danym rejonie powodują odpływ mieszkańców, a co za tym idzie spadek atrakcyjności konkretnego miejsca, postępujące negatywne konsekwencje i nawarstwiający się problemy. Postrzeganie danej lokalizacji jako niebezpiecznej może więc rodzić negatywne konsekwencje utrudniające pełne wykorzystanie jej potencjału.

Tabela 7. Przestępstwa stwierdzone i wskaźniki wykrywalności sprawców przestępstwa

Wyszczególnienie	Styczeń – grudzień 2019		Styczeń – grudzień 2020	
	w liczbach bezwzględnych	wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw w %	w liczbach bezwzględnych	wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw w %
OGÓŁEM	14 955	49,9	15 557	53,9
w tym przestępstwa:				
- o charakterze kryminalnym	10 689	39,1	10 423	41,9
- o charakterze gospodarczym	2 931	69,1	3 897	74,2
- drogowe	978	97,2	901	96,0
Z ogółem rodzaje przestępstw:				
- przeciwko życiu i zdrowiu	451	66,7	363	76,2
- przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji	1075	96,1	991	95,2
- przeciwko wolności i wolności sumienia	521	75,4	472	75,7
- przeciwko rodzinie i opiece	504	99,6	451	99,6

- przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego	802	97,4	1 501	94,6
- przeciwko wymiarowi sprawiedliwości	202	98	171	98,2
- przeciwko wiarygodności dokumentów	435	63,2	860	82,2
- przeciwko mieniu	9 377	32	9 014	33,0
- przeciwko obrotowi gospodarczemu ^c	145	91,2	196	94,4
- z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii	461	93,1	637	93,4

a. Bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich;

b. Łącznie z przestępstwami z art. 250a kodeksu karnego (korupcja wyborcza) oraz z art. 296a i 296b kodeksu karnego (korupcja na stanowisku kierowniczym i korupcja sportowa).

c. Z wyłączeniem przestępstw korupcyjnych z art. 296a i 296b kodeksu karnego.

U w a g a. Dane zostały wygenerowane z Krajowego Systemu Informacyjnego Policji w dniu 10 lutego 2020 r.

Ź r ó d ł o: dane Komendy Głównej Policji.

Powyższa tabela pokazuje najpowszechniejsze kategorie przestępstw, ich liczbę na terenie Łodzi oraz ich wykrywalność. W wielu przypadkach zanotowano spadek liczby popełnianych przestępstw, na co z pewnością wpływ miała pandemia koronawirusa i apele o ograniczenia spotkań oraz korzystania z przestrzeni miejskich. Kategorie w ramach, których odnotowano wzrost liczby ujawnionych przestępstw to: o charakterze gospodarczym, przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego, przeciwko wiarygodności dokumentów, przeciwko obrotowi gospodarczemu, z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, a więc w przeważającej części nie są tymi, które wpływają na postrzeganie poziomu bezpieczeństwa danej okolicy (z wyłączeniem tych dotyczących narkotyków naturalnie). Jednocześnie rośnie wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw, co z pewnością jest informacją pozytywną.

Analiza poniższych map nie jest łatwa z uwagi na fakt, iż dane za 2019 r. pozyskano wyłącznie od łódzkiej Straży Miejskiej (na skutek dużego obciążenia Komendy Miejskiej Policji w Łodzi obowiązkami związanymi z przeciwdziałaniem pandemii koronawirusa nie udało się pozyskać analogicznych danych zbieranych przez Policję). Dane za 2020 r. są już jednak kompletne.

Zilustrowane na mapach 16 i 17 zjawiska, dotyczące wykroczeń zakłócania spokoju i porządku publicznego oraz wykroczeń spożywania alkoholu w miejscu zabronionym, potwierdzają, że obszary o zwiększonych wartościach wskaźników pokrywają się z lokalizacjami przestrzeni publicznych, z których łodzianie oraz przyjezdni korzystają bardzo intensywnie, a także z ważniejszymi ciągami

komunikacyjnymi. Pozyskane informacje wskazują, iż mapa prowadzonych interwencji nakłada się z niespełną dwukilometrowym odcinkiem ul. Piotrkowskiej, przekształconym w deptak, rozlewając się nieco na jej najbliższe sąsiedztwo. Przedłużeniem tej strefy ku północy do parku Staromiejskiego jest oś ul. Nowomiejskiej.

Jednak dane policji z 2016 r., jak i te z 2020 r. pokazują o wiele rozleglejszy obszar problemowy, aczkolwiek odzwierciedlający również opisaną powyżej tendencję. To co jest istotne, to fakt iż obszar ten jest o wiele szerszy, co pokazują dane dotyczące wykroczeń i zakłócania spokoju i porządku publicznego na 1 tysiąc mieszkańców, przyjmujący wartości pomiędzy 19 a 75 wykroczeń. Tak więc obszar ciemnoszarego koloru wypełnia obszar problemowy „Centrum” niemal w całości i z niego rozlewa się wzdłuż ważniejszych arterii komunikacyjnych śródmieścia na „Stare Polesie”, „Stare Bałuty”, „Katedralną”, „Śródmieście-Wschód”. Niekorzystnie wygląda w tym kontekście również sytuacja obszarów „Starych Bałut”, które niemal całe pokryte są wysoką wartością wskaźnika oraz „Górnej –Północ”, której najgęściej zamieszкана część pomiędzy Piotrkowską, Milionową, Kilińskiego i Dąbrowskiego stanowi jednolitą ciemnoszarą plamę. Obszary „Południa” i „Starego Widzewa” są jedynie nieco lepsze z uwagi na bardziej mozaikowy charakter układania się heksagonów w różnych odcieniach symbolizujących nieco niższe wartości wskaźnika.

W przypadku wykroczeń spożywania alkoholu w miejscach zabronionych obserwujemy podobne tendencje, jak w przypadku wykroczeń zakłócania spokoju i porządku publicznego. Największe zagęszczenie ujawnionych wykroczeń z tego tytułu występuje wzdłuż ul. Piotrkowskiej i jej najbliższej okolicy rozszerzając się wzdłuż najbardziej uczęszczanych ulic w kierunku wschodnim z zachodnim, a także na południe i na północ w stronę „Starych Bałut”. Te natomiast ponownie wskazać możemy niemal w całości jako obszar problemowy, ze szczególnie wysokim nasileniem wysokich wartości analizowanej kwestii. Fakt ten wydaje się być dość zaskakującym ponieważ są one rejonem nieco peryferyjnym w stosunku do osi ulicy Piotrkowskiej, więc ujawnione wykroczenia w znacznej części zdają się dotyczyć jego mieszkańców.

Nieuprawnionym może okazać się twierdzenie, iż wcześniejsze obserwacje, pochodzące z diagnoz wykorzystanych do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji, sugerują, iż przestępczość nie jest problemem łódzkiego obszaru rewitalizacji. Szczególnie w odniesieniu do zjawiska rozlewania się analizowanych zjawisk szeroko poza rdzeń opisywanego obszaru, pokazuje, że problem istnieje.

Konkludując, na podstawie posiadanych danych nie można wysnuwać jednoznacznych wniosków o skali popełniania wykroczeń przez mieszkańców obszaru rewitalizacji, ponieważ statystyki nie odnotowują, skąd pochodzą sprawcy czynów, a wskazane lokalizacje w pewnym zakresie są rejonami spędzania wolnego czasu, użytkowanymi chętnie zarówno przez mieszkańców całej Łodzi, jak również osoby przyjeżdżające spoza miasta i turystów. Konieczną staje się dalsza analiza sytuacji w oparciu o statystyki policyjne i dane Straży Miejskiej, a także dalsze rozwijanie infrastruktury w postaci oświetlenia ulic czy kamer monitoringu.

Mapa 16. Wykroczenia zakłócania spokoju i porządku publicznego

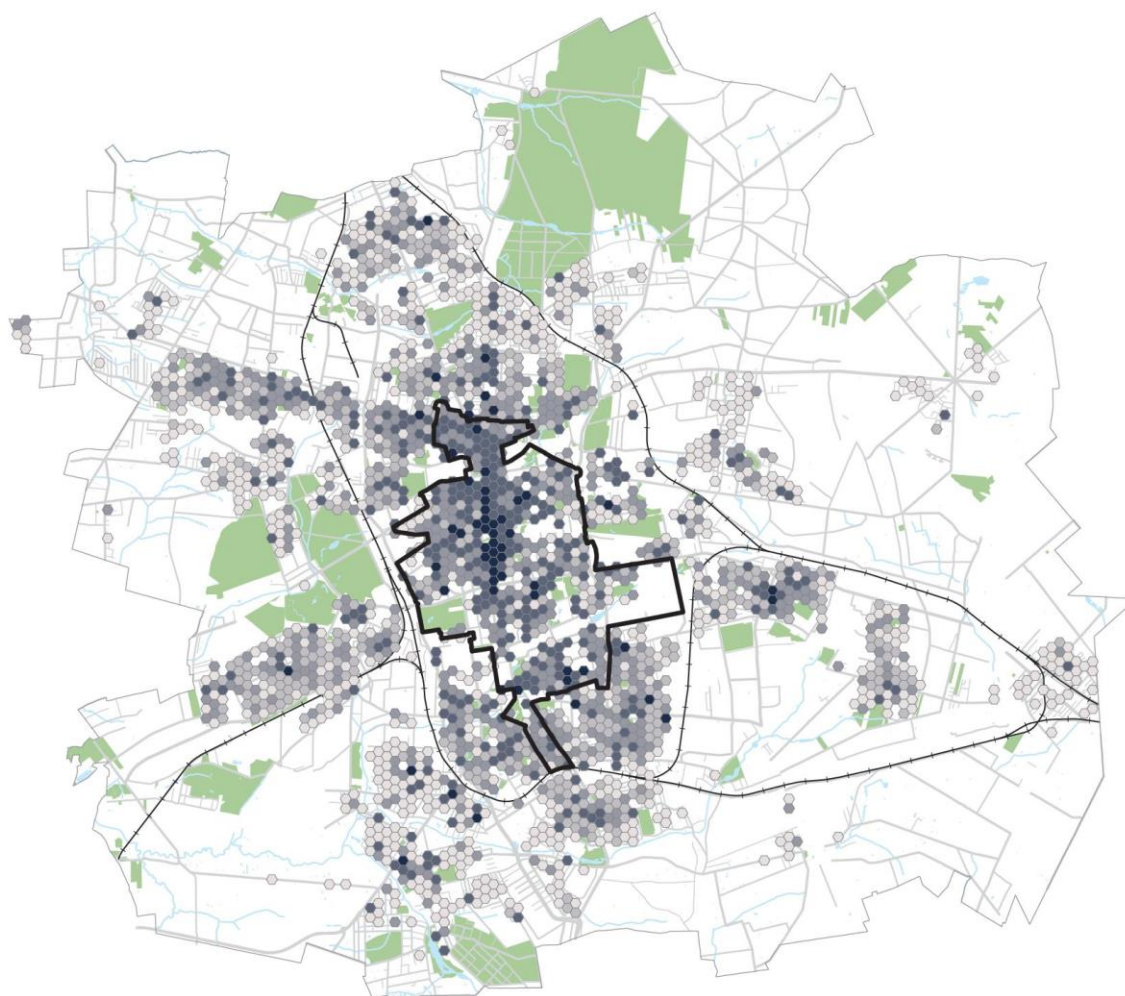
Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Wykroczenia zakłócania spokoju i porządku publicznego (G30)

2020 r.

Liczba wykroczeń zakłócania spokoju i porządku publicznego na 1 tys. ludności

ŁÓDZKI OŚRODEK
GEODEZJI

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

Mapa 17. Wykroczenia spożywania alkoholu w miejscu zabronionym

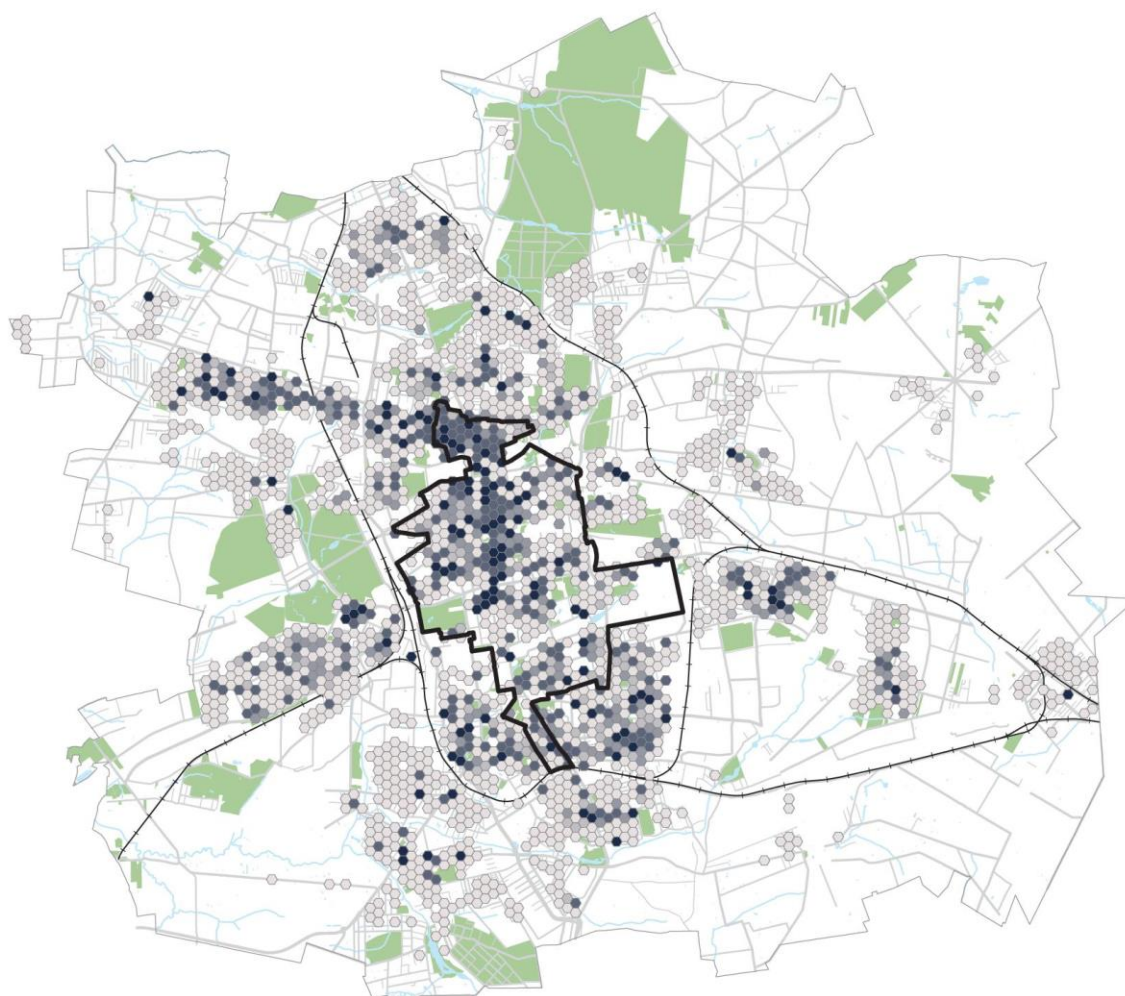
Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Wykroczenia spożywania alkoholu w miejscu zabronionym (G31) 2020 r.

Liczba wykroczeń spożywania alkoholu w miejscu zabronionym na 1 tys. ludności

ŁÓDZKI OŚRODEK
GEODEZJI

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

Wskaźniki potencjałów obszaru Intensywność zrzeszania się obywateli

Mapa nr 18 prezentuje liczbę zarejestrowanych organizacji pozarządowych na 10 tys. ludności. Dane Głównego Urzędu Statystycznego dotyczące podmiotów gospodarki narodowej według wybranych form prawnych, podregionów i powiatów w 2019 r. wskazują, iż wówczas na obszarze miasta funkcjonowało 2 899 fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych oraz 142 spółdzielnie. Widoczny jest zatem spadek ich liczby w porównaniu z 2016 r., kiedy liczby te przedstawiały się odpowiednio: 2 965 fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych oraz 249 spółdzielni. W 2020 r. liczba tych pierwszych niewiele wzrosła - do poziomu 2 921, nadal natomiast spadała liczba spółdzielni – zarejestrowanych było 130 tego typu podmiotów.

Nasylenie wartością wskaźnika zarówno w 2016, jak i 2019, a następnie w opisywanym 2020 r. wskazuje, iż z największym ich zagęszczeniem mamy do czynienia na obszarze rewitalizacji. Lokalizacjami, na których swoje siedziby znalazło najwięcej organizacji pozarządowych, jest niemal cały obszar dawnej dzielnicy Śródmieście (w kształcie odwróconej podstawą do góry litery L) oraz południowej części Starego Polesia. Wydaje się, że w 2020 r. coraz więcej pól znajdujących się w samym centrum obszaru rewitalizacji uzyskuje najbardziej nasycony kolor pomarańczowy, co świadczy o tym, iż wartość wskaźnika przekracza tam 323 zarejestrowane organizacje pozarządowe na 10 tys. mieszkańców.

Opisywany obszar wyróżnia się zauważalnie pod względem rejestrowanej obecności siedzib NGO w porównaniu z terenami największych łódzkich osiedli mieszkalnych (i innych terenów o wysokiej gęstości zaludnienia), znajdujących się poza strefą wielkomiejską. Sytuacja ta spowodowana jest najprawdopodobniej faktem, iż to na terenie centrum miasta zlokalizowanych jest najwięcej nieruchomości, wchodzących w skład zasobu gminnego, których wynajem lub dzierżawa kosztują stosunkowo mniej niż najem lokali użytkowych u właścicieli prywatnych. Ponadto Miasto stosuje w najmie dla organizacji pozarządowych preferencyjne stawki czynszu, a czasami, jako formę wsparcia organizacji pozarządowych, formułę użyczenia lokalu. Dla organizacji non-profit, zmuszonych zwykle szukać dla siebie lokalizacji niegenerujących wysokich kosztów utrzymania, jest to dodatkowy argument, aby umieszczać swoje siedziby w centrum. Warto również podkreślić, iż nie zawsze umiejscowienie siedziby pozostaje w związku z przedmiotem funkcjonowania organizacji, aczkolwiek w przypadku niektórych taka zależność zachodzi (np. świetlice środowiskowe).

Mapa 18. Intensywność zrzeszania się obywateli

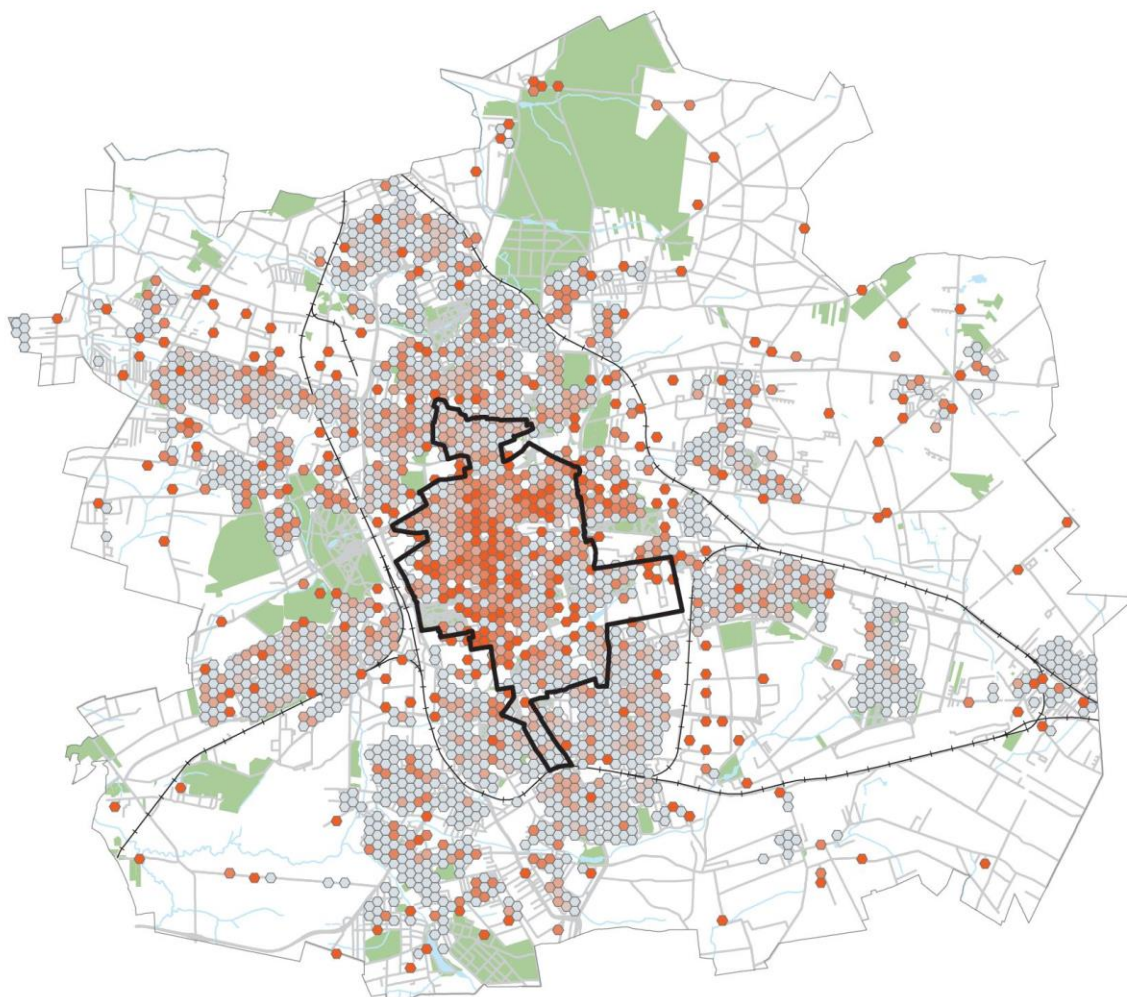
Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Intensywność zrzeszania się obywateli (G26)

2020 r.

Liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych na 10 tys. ludności

ŁÓDZKI OŚRODEK
GEODEZJI

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

Zaangażowanie obywateli w obszar

Jednym ze wskaźników obrazujących zaangażowanie obywateli w wygląd i życie ich najbliższej okolicy jest uczestnictwo w Łódzkim Budżecie Obywatelskim. To demokratyczny proces, w ramach którego mieszkańcy współdecydują o wydatkach publicznych w Łodzi w perspektywie kolejnego roku budżetowego. Stanowi on wydzieloną część budżetu miasta Łodzi, o której przeznaczeniu decydują mieszkańcy, co oznacza, że:

- mieszkańcy zgłaszają projekty, które następnie są analizowane przez urzędników pod kątem możliwości realizacji oraz opiniowane przez Komisję Budżetu Obywatelskiego Rady Miejskiej w Łodzi i Rady Osiedla;
- projekty, które zostały dopuszczone do fazy głosowania przez Komitet Koordynujący ds. ŁBO, poddaje się pod powszechne i bezpośrednie głosowanie; –projekty, które osiągnęły najlepszy wynik w głosowaniu, aż do wyczerpania puli środków, przeznaczają się do realizacji, wpisując je do uchwały budżetowej. W trakcie 7 edycji do realizacji wyłoniono 1206 projektów (w 2013/14 – 107, w 2014/15 – 65, w 2015/16 – 87, w 2016/17 – 218, w 2017/18 – 233, w 2018/19 – 235, w 2019/20 – 261).

Niestety braki danych nie pozwalają na stworzenie map dotyczących 2016 r., dlatego też diagnoza opiera się wyłącznie na danych z 2019 r. i 2020 r. Mapa nr 19, prezentująca liczbę wniosków do Łódzkiego Budżetu Obywatelskiego, dotyczących danego obszaru w 2019 r. ilustruje, iż największe skupienie heksagonów, wskazujących na koncentrację realizacji wniosków do ŁBO dla danego rejonu na obszarze rewitalizacji, zauważyć można w kwadracie ulic Piotrkowska, Piłsudskiego, Kilińskiego, Tylna. Niestety nie znalazła się na opisywanym terenie żadna lokalizacja, w której zrealizowane zostałyby więcej niż 4 projekty obywatelskie. Pocięszającym jest jednak fakt, iż dokładniej przypatrując się mapie, zauważyć możemy, że po całym terenie obszaru rewitalizacji rozsiiane są niewielkie skupiska pól, w których zrealizowano pojedyncze projekty.

W 2020 r. natomiast rejon, którego dotyczyło najwięcej wniosków BO znajdował się na obszarze „Śródmieście-Wschód”, przy samej granicy obszaru rewitalizacji, ponadto w północnej części „Starego Polesia” w okolicach północnego odcinka ul. Gdańskiej, zachodniej części obszaru „Katedralna” w bezpośrednim sąsiedztwie obiektów Politechniki Łódzkiej oraz południowo-wschodniej części „Starego Widzewa”.

Podobnie jak w 2019 r., tak i w 2020 r. widoczne były pojedyncze pola lub niewielkie ich skupiska porozrzucane po całym terenie obszaru rewitalizacji, świadczące o realizacji pojedynczych projektów w danym rejonie. Niestety na obszarze rewitalizacji nie znalazł się ani jeden heksagon symbolizujący najwyższą wartość wskaźnika.

Wydaje się więc, iż warto prowadzić działania promocyjne i edukacyjne, mające na celu zaktywizowanie mieszkańców centralnej części Starych Bałut, południowej części Starego Polesia oraz zachodniej i północnej części Starego Widzewa, będących większymi obszarami, na których nie realizowano w ubiegłym roku w przeważającej części ani jednego projektu budżetu obywatelskiego.

Mapa 19. Zaangażowanie obywateli w obszar

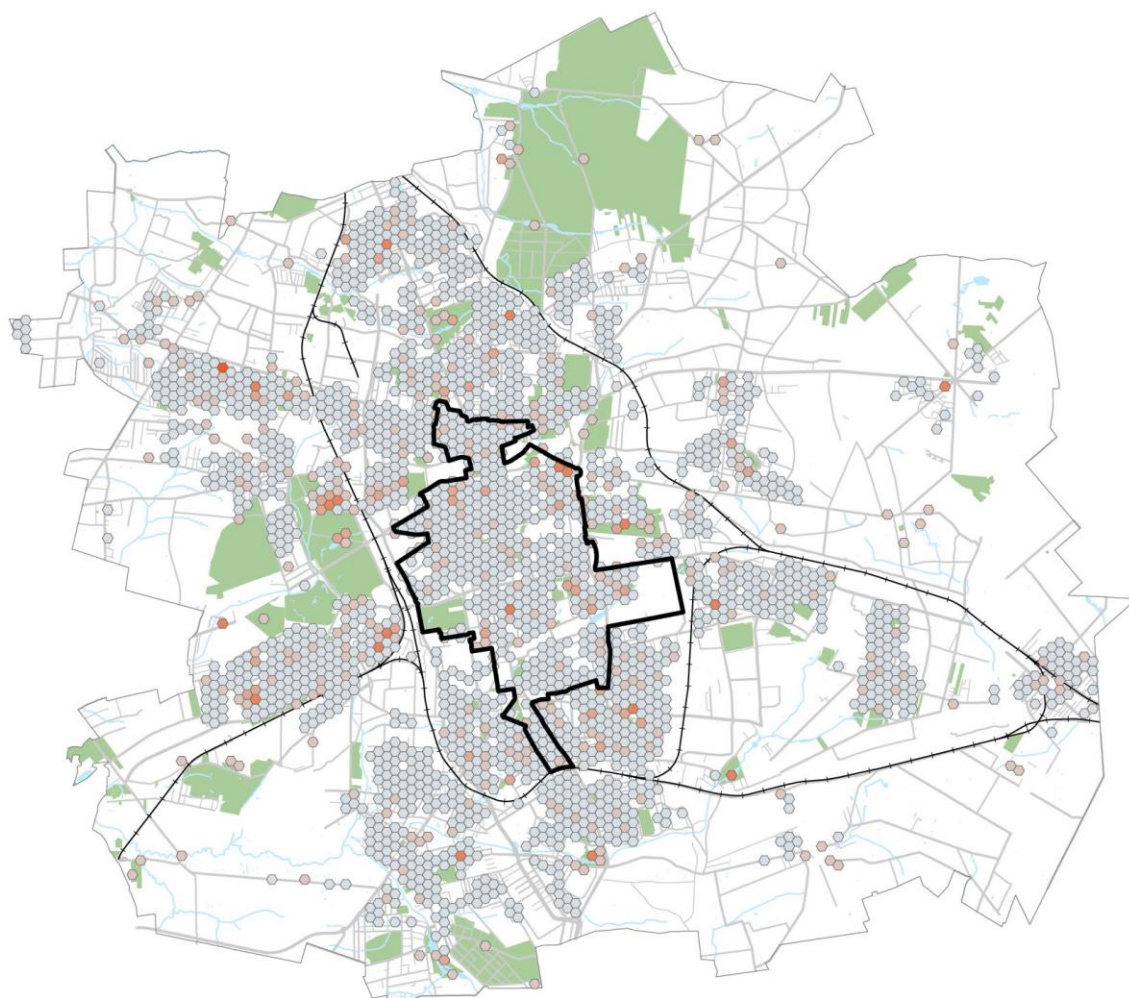
Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Zaangażowanie obywateli w obszar (G27)

2020 r.

Liczba wniosków do Budżetu Obywatelskiego dotyczących danego obszaru

ŁÓDZKI OŚRODEK
GEODEZJI

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

Frekwencja wyborcza

Wskaźnikiem zaangażowania mieszkańców w istotne kwestie społeczne, związane z miejscem zamieszkania (zarówno najbliższym – gmina, czy też postrzeganym szeroko – państwo) jest udział w wyborach prezydenckich, parlamentarnych, samorządowych, referendach. Jest to również wyznacznik tego jak rozwija się i jak funkcjonuje społeczeństwo obywatelskie. Nie jest w tym przypadku istotne, kto został wybrany w wyborach czy też jaka decyzja referendalna została podjęta, ale to jak przedstawia się frekwencja wyborcza, świadcząca o tym ilu mieszkańców uprawnionych do głosowania, wzięło w nim udział.

Łódź w kolejnych wyborach (w tym przypadku opieramy się na informacjach dotyczących wyborów parlamentarnych w 2015 i 2019 r. oraz dwóch turach wyborów prezydenckich w 2020 r.) charakteryzuje frekwencja wyższa niż ogólnopolska, co pokazują dane zebrane w Tabeli nr 8. Zauważalny jest również wyraźny wzrost odsetka osób, który wzięły udział w wyborach na przestrzeni 5 lat dzielących wybory parlamentarne w 2015 od wyborów prezydenckich w 2020 r. o przeszło 10 punktów procentowych, co jest bardzo pozytywnym zjawiskiem.

Tabela 8. Frekwencja wyborcza w Łodzi i w Polsce w wybranych latach

Lp.	Wybory	Frekwencja w Łodzi	Frekwencja w Polsce
1.	parlamentarne w 2015 r.	57,21%	50,92%
2.	parlamentarne w 2019 r.	68,66%	61,74%
3.	prezydenckie w 2020 r. (I tura)	67,35%	64,51%
4.	prezydenckie w 2020 r. (II tura)	70,29%	68,18%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z Państwowej Komisji Wyborczej

Poniższa Mapa nr 20 pokazuje frekwencję w wyborach odbywających się w danym roku według obwodów wyborczych. W tym przypadku mapa obrazuje sytuację w 2020 r. Zebrane dane dotyczące frekwencji w poszczególnych obwodach wyborczych wskazują wyraźnie, iż była ona zdecydowanie niższa na centralnym obszarze miasta, wpisującym się w granice obszaru rewitalizacji. Symbolizują to wyraźnie bledsze odcienie koloru pomarańczowego, w porównaniu z obszarem wskazującym na udział mieszkańców w wyborach na poziomie przekraczającym 64,32%, pokrywającym gros obszaru miasta. Jasne plamy widoczne są w szczególności: w centralnej części „Starych Bałut”, północnej części „Starego Polesia” i obszaru problemowego „Centrum”, podkowy „Starego Widzewa” z wyłączeniem prostokąta zawartego pomiędzy ulicami Przędzalnianą, Piłsudskiego, Niciarnianą a Milionową oraz w zachodniej i środkowej części „Górnej-Północ”.

Mapa 20. Frekwencja wyborcza

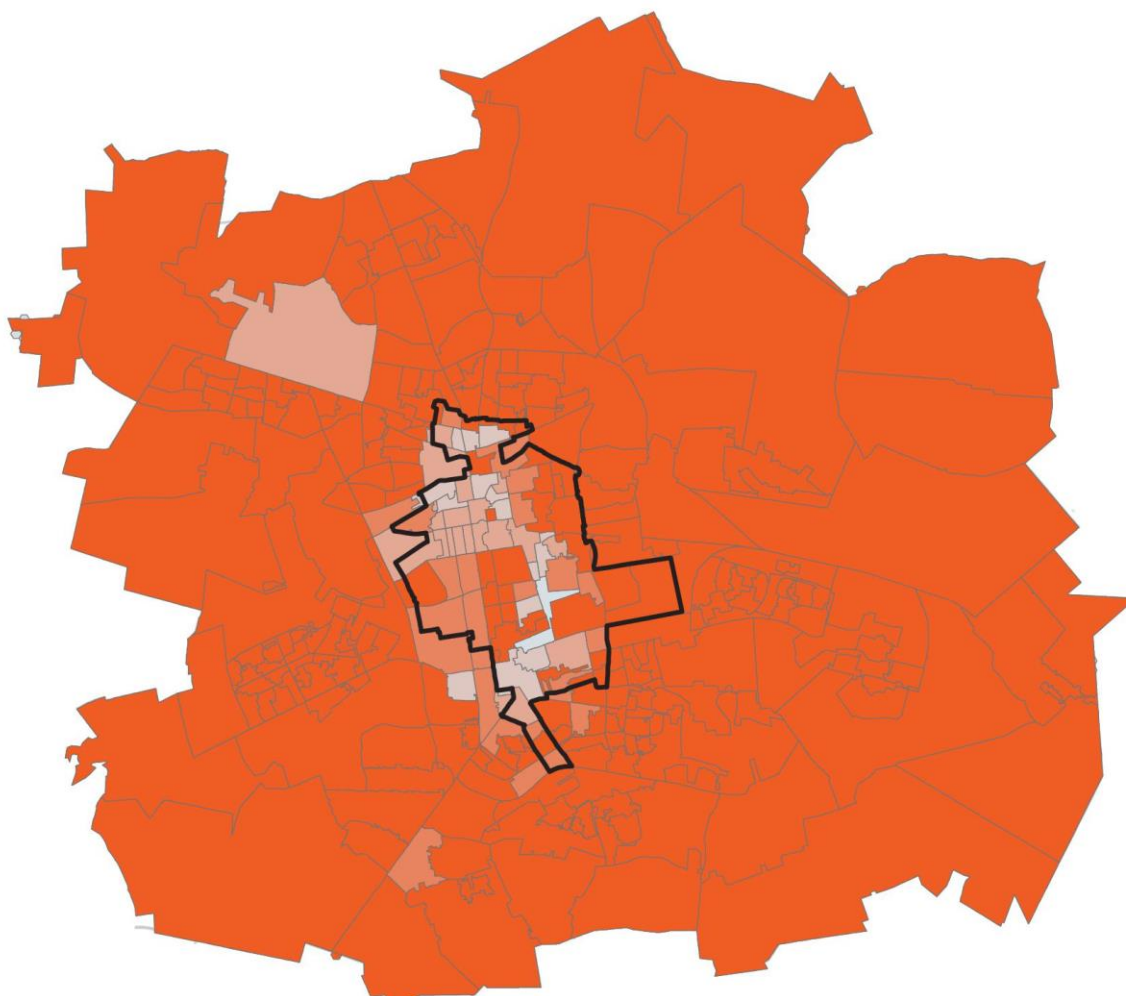
Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Frekwencja wyborcza

2020 r.

Frekwencja w wyborach przeprowadzanych w danym roku według obwodów wyborczych

ŁÓDZKI OŚRODEK
GEODEZJI

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

2.2 Sfera gospodarcza

Natężenie zadłużenia lokali użytkowych

Jedną z bardzo istotnych kwestii do zrealizowania przez łódzki samorząd jest stworzenie i prowadzenie efektywnej polityki wobec miejskiego zasobu mieszkaniowego i użytkowego, które przystosowane powinny zostać do wymogów XXI wieku. W pierwszej kolejności wysiłki należy skoncentrować na uporządkowaniu i zreformowaniu działań wobec zasobu komunalnego, znajdującego się w kluczowym, centralnym obszarze Miasta, którego większą część stanowi obszar rewitalizacji. Dowodem na konieczność realizacji tego typu działań są choćby dane na temat zadłużenia komunalnych lokali użytkowych prezentowanych jako odsetek lokali ogółem.

Mapa nr 21 pokazuje, jak na obszarze Łodzi ulokowany jest użytkowy zasób komunalny oraz to, w których rejonach miasta sytuacja opłacania czynszu za najmowaną powierzchnię wygląda najgorzej (rejestrowany jest brak opłat powyżej 2 miesięcy). Lokale użytkowe z udziałem miasta umiejscowione są niezmiennie przede wszystkim na centralnym jego obszarze, a ich największe kompleksy w zasadzie w całości swymi granicami obejmują obszar rewitalizacji. Rozkład zjawiska w ostatnich latach kształtował się następująco: w 2016 r. pola o wartości pomiędzy 52% a 80% tworzyły zwarte zespoły, które trzy lata później (w 2019 r.) zmieniły odcień na symbolizujący nasycenie badaną cechą na niższym poziomie (37,5% a 52%). W 2020 r. największe zespoły stanowią rejony symbolizowane przez kolor jasnoszary (wskaźnik przybiera tam wartość do 37,5%). Pola ciemnogrnatowe, prezentujące najwyższą wartość wskaźnika przekraczającą 80% zadłużonych lokali należących do miasta, występują jedynie punktowo (i na całym obszarze rewitalizacji jest ich jedynie 10!). Zjawiska te świadczą mogły o poprawiającej się sytuacji najemców. W 2019 r. miejsca, gdzie zadłużonych jest pomiędzy 37,5% a 52% wszystkich lokali użytkowych, nie tworzyły już zwartych kompleksów, stanowiących swego rodzaju „tło” dla występujących pojedynczo lub w niewielkich skupiskach lokalizacji znajdujących się w jeszcze bardziej niekorzystnej sytuacji (gdzie zadłużenie lokali zawiera się w przedziale pomiędzy 52% a 80%). Obszary takie widoczne były przede wszystkim na „Starym Polesiu”, gdzie nadal w 2020 r. tworzą dość złożoną mozaikę, a ponadto na „Starych Bałutach” na zachód od ul. Zachodniej i w okolicy skrzyżowania ul. Wojska Polskiego i Franciszkańskiej. Zmierzając w kierunku południowym, w zasadzie zniknęła ich nieco większa liczba występująca w okolicy kwartałów otaczających pl. Wolności. Rozmyła się również enklawa niemal w samym sercu obszaru rewitalizacji, ciągnąca się równoleżnikowo na obszarze, którego osią są ul. Struga i ul. Tuwima pomiędzy Wólczańską a Targową. Kolejny rejon (tym razem rozciągnięty południkowo) zlokalizowany jest wzdłuż ul. Piotrkowskiej pomiędzy Nawrot a Radwańską przybrał bardziej blade odcienie szarości. Ostatni rejon skupiony jest wokół pl. Niepodległości (w 2016 r. sięgał on dalej wzdłuż ul. Rzgowskiej) niemal zniknął. Pozostał z niego jedynie niewielki wycinek zlokalizowany w obszarze „Południe” w okolicach skrzyżowania ul. Bednarskiej i Rzgowskiej.

Jak wspomniane zostało wcześniej heksagony wskazujące najwyższy odsetek zadłużonych lokali użytkowych (przekraczający 80%) występują punktowo i rozrzucone są po terenie całego miasta, w zasadzie gdzieś tworząc niewielkie skupiska, które zlokalizowane są poza granicami obszaru rewitalizacji.

Mapy wskazują, iż w ciągu 4 obserwowanych lat sytuacja zmieniała się na korzyść, jednak tym, co budzić może uzasadnione wątpliwości względem kondycji ekonomicznej lokalnych biznesów, jest fakt, iż w granicach obszaru rewitalizacji jest niewiele pól wykazujących odsetek zadłużenia na poziomie poniżej 0,01%. Może to wskazywać na generalnie nienajlepszą kondycję finansową najemców lokali użytkowych. Faktem jest również, że lock-downy związane z pandemią SAR-CoV-2 mocno uderzyły w wielu przedsiębiorców, ale mapa dotycząca 2020 r. zdaje się tego nie pokazywać. Można więc domniemywać, że dobrym posunięciem władz miasta było obniżenie czynszu za lokale użytkowe do 1 zł, co pozwoliło najemcom nie zadłużać wynajmowanych lokali w trudnym dla nich okresie.

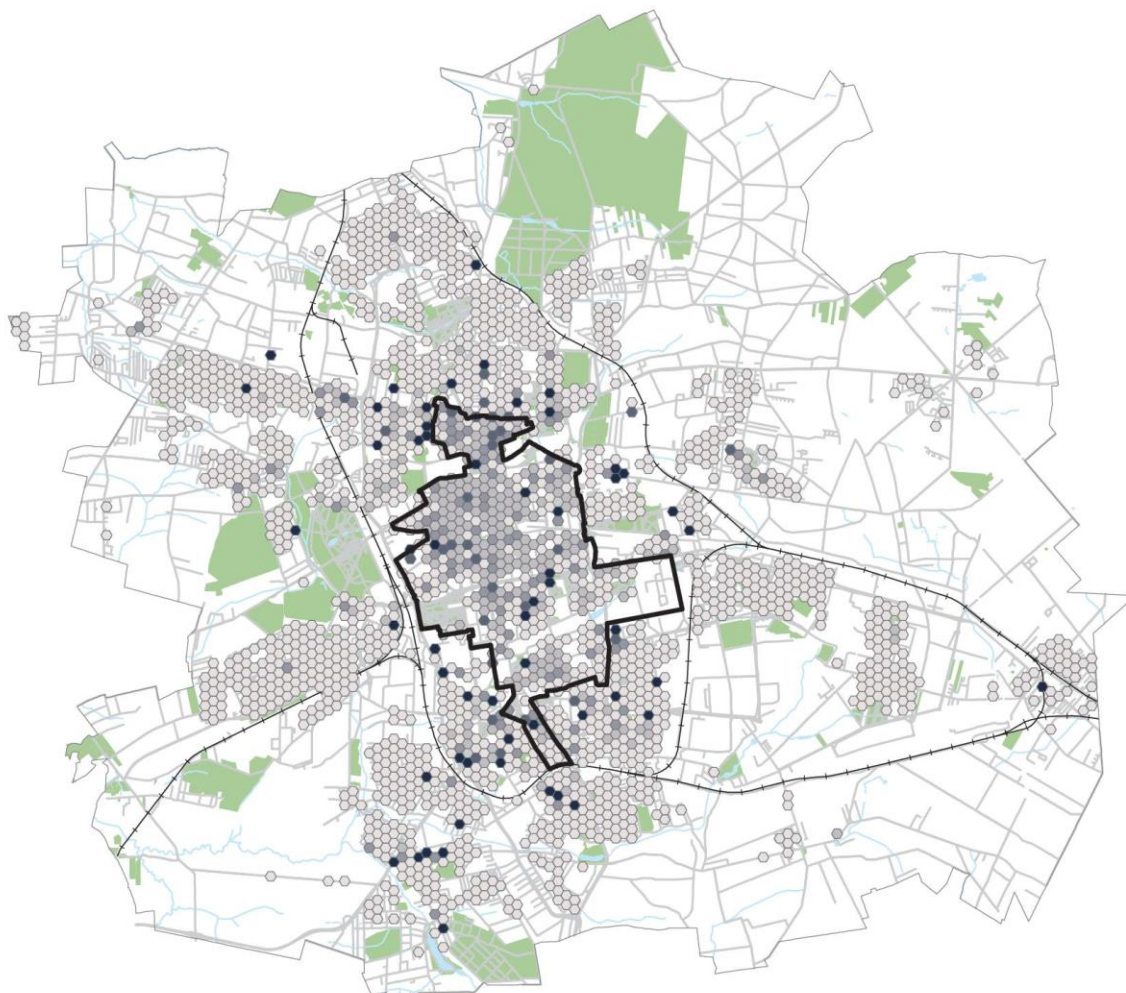
Mapa 21. Natężenie zadłużenia lokali użytkowych

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Natężenie zadłużenia lokali użytkowych (G14)

2020 r.

Komunalne lokale użytkowe: lokale zadłużone jako odsetek lokali ogółem

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

Natężenie problemu słabnięcia firm

Dzięki danym pozyskanym z Głównego Urzędu Statystycznego możliwe jest zarysowanie tła dla informacji związanych ze zmianami liczby firm funkcjonujących w granicach łódzkiego obszaru rewitalizacji. Wskazują one, iż w 2016 r. w Łodzi zarejestrowanych było 92,7 tys. podmiotów gospodarczych, w 2019 r. liczba ta wzrosła do 94,1 tys. podmiotów gospodarczych, a w 2020 r. do 96,1 tys. (w ujęciu terytorialnym w 2016 r. było to 38,1% ogólnej ich liczby na terenie województwa, trzy lata później odsetek spadł do 37,0%, w 2020 r. do 36,8%). W 2019 r. w skali roku wzrost liczby podmiotów odnotowano we wszystkich powiatach województwa, warto jednak zaznaczyć, iż w miastach na prawach powiatu był on najniższy – w Łodzi zwiększył się zaledwie o 1,7%. W 2020 r. Łódź nadal należała do grupy powiatów, gdzie wskaźnik ten należał do najniższych, choć wzrósł niewiele w porównaniu z rokiem poprzedzającym (o 2,1%). W 2016 r. zarejestrowano 20,4 tys. nowych podmiotów gospodarczych (o 0,2% więcej niż rok wcześniej). W 2019 r. w regionie odnotowano o 1,0% mniej ww. podmiotów niż w roku poprzednim (zarejestrowano 21,5 tys. nowych podmiotów gospodarczych) w 2020 r. natomiast 2,8% więcej.

Spośród wszystkich nowo powstałych jednostek w województwie w roku 2016 najwięcej nowych podmiotów - 37,6% wszystkich nowo powstałych jednostek w województwie, zarejestrowano w Łodzi (7,7 tys.). W 2020 r. spośród wszystkich nowo powstałych firm w województwie 35,4% (6,5 tys.) zarejestrowano w Łodzi.

W ciągu 2016 r. z rejestru REGON wyrejestrowanych zostało 18,1 tys. podmiotów (o 1,1% więcej niż w 2015 r.). w 2019 r. natomiast 35,0% (7,5 tys.) to firmy zarejestrowane w Łodzi. W opisywanym roku spośród wszystkich podmiotów wyrejestrowanych z rejestru REGON z terenu województwa łódzkiego najwięcej – 39,1%, pochodziło z Łodzi (4,1 tys. jednostek). Natomiast w 2019 r. z rejestru REGON dotyczącego województwa wyrejestrowanych zostało 13,9 tys. podmiotów (o 28,1% mniej niż na przestrzeni 2018 r.), co dawało obraz pozytywnej koniunktury rynkowej. W ciągu 2020 r. z rejestru REGON wykreślono 10,5 tys. podmiotów (o 24,0% mniej niż na przestrzeni 2019 r., co mimo okoliczności związanych z pandemią było pozytywną informacją). W 2016 r. spośród wszystkich podmiotów wyrejestrowanych z terenu województwa łódzkiego najwięcej – 37,8%, pochodziło z Łodzi (6,9 tys. jednostek). W 2019 r. najwięcej – 40,6% pochodziło z Łodzi (5,6 tys. jednostek) w 2020 r. było to 39,1%.

Powyższe informacje wskazują na niezłą sytuację na lokalnym rynku, który w 2019 r. był wciąż w fazie wzrostowej, tworząc warunki dla zaistnienia i rozwoju na nim kolejnym firmom. Korzystnie wyglądał również bilans nowopowstałych w Łodzi firm, do podmiotów wykreślanych ze statystyk, który wyniósł 0,8 tys. „na plusie” w 2016 r., 1,9 tysiąca podmiotów w 2019 r., w 2020 r. w Łodzi różnica ta wyniosła 2,4 tys. podmiotów na korzyść firm nowopowstałych (zarejestrowano 6,5 tys. podmiotów, a wykreślono 4,1 tys.).

Uzupełnieniem powyższych informacji mogą być dane, dotyczące liczby podmiotów z zawieszoną działalnością na koniec grudnia 2020 r., która wyniosła 29,0 tys., i była o 12,3% wyższa niż przed rokiem. Zdecydowaną większość tych podmiotów (27,5 tys. tj., 95,1% ogółu) stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Informacja ta może wskazywać, że reakcją przedsiębiorców na trudności ekonomiczne spowodowane pandemią SARS-CoV-2 było raczej dążenie do zawieszenia działalności, a nie likwidacja i firmy i wyrejestrowanie działalności.

Bardziej szczegółowych informacji o udziale łódzkich podmiotów gospodarczych w odniesieniu do potencjału całego województwa dostarcza poniższa tabela.

Tabela 9. Podmioty gospodarki narodowej według wybranych form prawnych w 2016, 2019 i 2020 r. (stan w dniu 31 grudnia)

wyszczególnienie	ogółem	osoby prawne i jednostki organizacyjne nie mające osobowości prawnej					osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą
		razem	w tym				
			spółki		spółdzielnie	fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	
			handlowe	cywilne			
województwo łódzkie w 2016 r.	243 280	63 585	21 771	16 912	1 028	8 584	179 695
województwo łódzkie w 2019 r.	254 322	64 061	22 000	17 141	679	8 660	190 261
województwo łódzkie w 2020 r.	261 498	65 411	23 005	17 237	653	8795	196 087
Łódź w 2016 r.	92 711	29 092	12 783	7 705	249	2 965	63 619
Łódź w 2019 r.	94 115	28 923	12 796	7 720	142	2 899	65 192
Łódź w 2020 r.	96 130	29 533	13 331	7 727	130	2 921	66 597

Źródło: Opracowanie własne na podst.: Główny Urząd Statystyczny w Łodzi,

Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w województwie łódzkim w 2016 r., 2019 r. i 2020 r.⁹

Przedstawione powyżej dane pozytywnie korespondują z niskim odsetkiem osób bezrobotnych, który w grudniu 2020 r. wyniósł 5,9% (dla przypomnienia w 2019 ubiegłego roku wyniósł rekordowe 4,7%, w 2016 r. było to przeszło 3 punkty procentowe więcej - 7,9%).

Nie pozostają również bez wpływu na informacje, które ilustrują umieszczone na kolejnych stronach tego podrozdziału. Mapy z dotyczące 2019 r. wskazują bowiem, iż obszar rewitalizacji miasta Łodzi w przeważającej części pokryty był heksagonami, które symbolizowały dodatni wskaźnik podmiotów ekonomicznych zarejestrowanych w stosunku do wyrejestrowanych przypadających na 100 firm istniejących. Jednak w 2020 r. proporcje wyglądały już inaczej, ponieważ znacznie przybyło heksagonów w kolorze ciemnoszarym, symbolizującym przewagę firm wyrejestrowanych nad zarejestrowanymi, co pokazuje Mapa nr 22.

W 2019 r. obszary oznaczone kolorem ciemnoszarym występowały nielicznie (nieco gęściej w 2016 r.) i można było je zaobserwować w centrum Starych Bałut, w bezpośrednim sąsiedztwie Nowego Centrum Łodzi (zmniejszenie liczby takich pól w tej okolicy w 2019 r. mogło być spowodowane trwającymi tam wówczas pracami budowlanymi, m.in. na ul. Traugutta, przy Bramie Miasta lub przygotowywaniem kolejnych inwestycji), w obrębie ulic Sienkiewicza, Nawrot, Targowa, Tylna oraz w południowym „ogonku” obszaru rewitalizacji. Ponadto w pierwszym z analizowanych roczników kompleksy pól w kolorze szarym widoczne były na Starym Polesiu. Trzy lata później niemal zanikły. Z wyjątkiem wspomnianej części NCŁ w pozostałych trzech wzmiankowanych rejonach przeważają często mocno zużyte budynki, a ponadto miejsca te przewijają się w opisach, dotyczących innych wskaźników, w tym między innymi tych związanych z wyższym odsetkiem bezrobocia. Najprawdopodobniej więc nie zapewniały one optymalnych warunków prowadzenia działalności gospodarczej.

⁹https://lodz.stat.gov.pl/files/gfx/lodz/pl/defaultaktualnosci/749/2/15/1/202102_s_podmioty_gosp_narod_regon_lodz.pdf

Ponadto warto zwrócić uwagę na 2 lokalizacje, gdzie w 2019 r. widoczne były zespoły heksagonów o wartości wskaźnika pomiędzy 0,00 a 0,75. Pierwszy z nich znajdował się wzdłuż ul. Ogrodowej w bezpośrednim sąsiedztwie Manufaktury, drugi natomiast w okolicy ul. Włókienniczej. Były to miejsca gdzie trwały intensywne prace budowlane związane z procesem rewitalizacji, w związku z czym działające tam firmy natrafiały na pewne niedogodności w funkcjonowaniu. Jednak perspektywa ich zakończenia dawała szansę na dynamiczny rozwój przedsiębiorczości w tych rejonach już w niedalekiej przyszłości.

W roku 2020 najlepszymi rejonami dla rozwoju i prowadzenia działalności gospodarczej okazywały się być kwartały skoncentrowane w centrum obszaru rewitalizacji, dla którego osią jest ul. Piotrkowska. Widoczne na mapie nr 22 wyższe wartości opisywanego wskaźnika rozciągały się na zachód, dochodząc aż do granicy obszaru rewitalizacji na al. Włóknarzy pomiędzy ul. Struga a Mickiewicza. Jednak również i na tym obszarze pojawiło się kilka enklaw o ujemnym bilansie firm powstających do firm zamykanych, obejmującym kwartały pomiędzy:

- ulicami Kopernika, Włóknarzy, Karolewską, Łąkową,
- Łąkową, Skłodowskiej-Curie, Żeromskiego, Struga,
- Piotrkowską, Roosevelta, Sienkiewicza, Piłsudskiego

czy też obszar wzdłuż Kilińskiego na odcinku pomiędzy Hasa a Nawrot.

Im dalej od samego centrum obszaru rewitalizacji tym więcej widocznych staje się enklaw (i z tym większej liczby heksagonów są one złożone) w kolorze ciemnoszarym, np. południowa część obszaru „Katedralna”, niemal cała zachodnia część podkowy „Starego Widzewa”, rozległy, równoleżnikowo ułożony rejon zlokalizowany w północnej części dwóch obszarów „Starego Polesia” i „Centrum”. Bardzo słabo pod analizowanym względem wyglądu sytuacja najbardziej oddalonych od dawnej dzielnicy Śródmieście obszarów: „Starych Bałut”, „Górnej-Północ”, „Południa” czy nasady charakterystycznego prostokąta, tworzonego przez wschodnią granicę obszaru rewitalizacji i al. Rydz-Śmigłego.

Na drugim biegunie pod względem opisywanego wskaźnika znajdował się obszar przy zachodniej granicy obszaru rewitalizacji pomiędzy al. Włóknarzy, Struga, Łąkową, Mickiewicza, gdzie zlokalizowany był kompleks, gdzie na 100 firm istniejących bilans firm rejestrowanych przekraczał 13.

Podsumowując, obszar rewitalizacji jest miejscem dość ożywionego życia gospodarczego. Dane statystyczne wskazują, iż mimo pandemii nadal więcej firm powstaje niż jest zamykanych. Przedsiębiorcy znajdowali również rozwiązanie problemów powodowanych przez lock-downy w zawieszeniu swojej działalności, aby móc przeczekać najtrudniejszy okres. Widoczny jest jednak fakt wymuszonego ograniczenia działalności gospodarczej w trakcie trwania pandemii przez wiele firm w 2020 r., dla niektórych skutkujący zamknięciem.

Mapa 22. Natężenie problemu słabnięcia firm

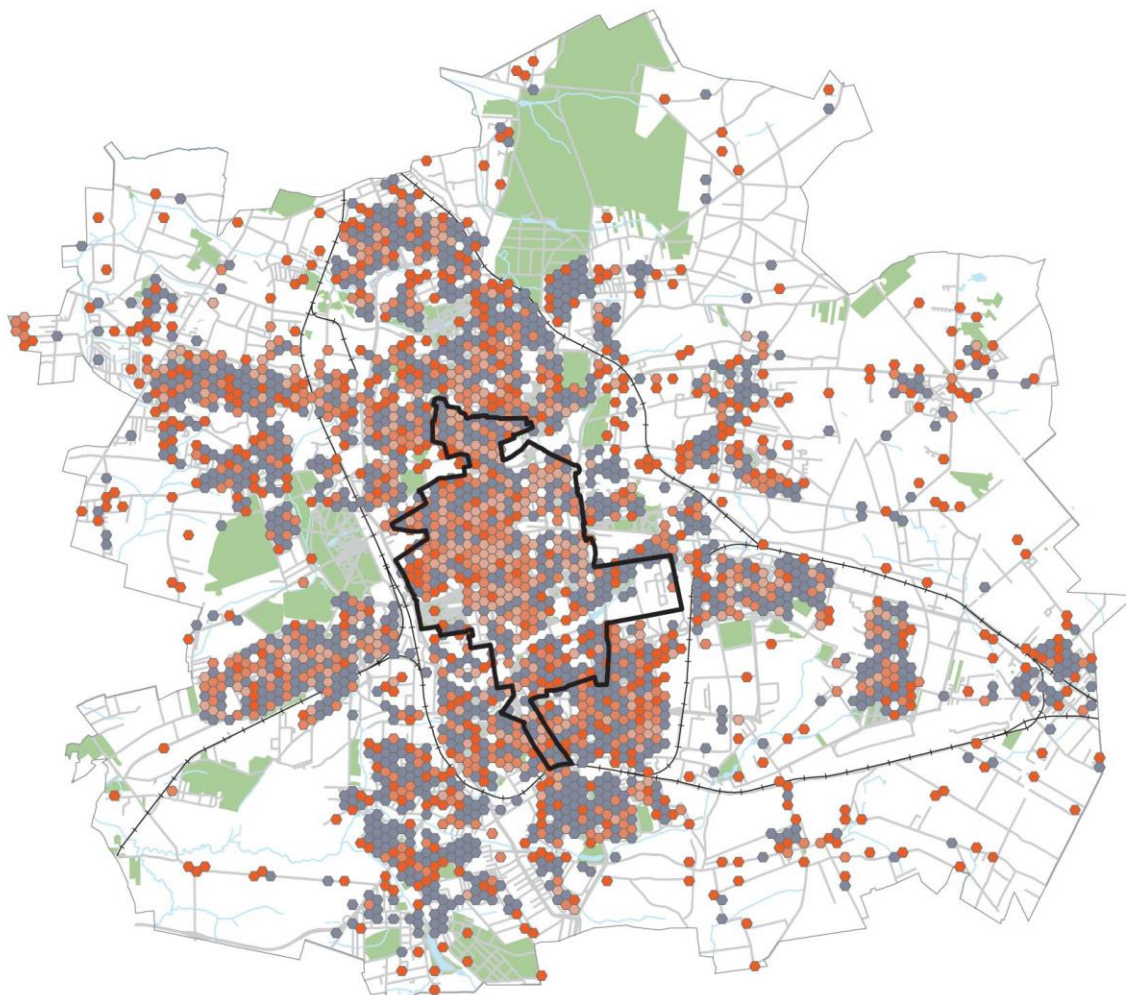
Fundusze
Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Natężenie problemu słabnięcia firm (G15)

2020 r.

Zarejestrowania minus wyrejestrowania firm przypadające na 100 firm istniejących

ŁÓDZKI OŚRODEK
GEODEZJI

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

Podmioty nowo zarejestrowane

Podobnie jak w przypadku Mapy nr 22, dotyczącej natężenia problemu słabnięcia firm, pokazującej zarejestrowania minus wyrejestrowania firm przypadających na 100 firm istniejących, również w tym przypadku warto wesprzeć się danymi z Głównego Urzędu Statystycznego pokazującymi skalę i trendy związane z liczbą nowych podmiotów gospodarczych rejestrowanych w Łodzi i regionie. W 2016 r. w województwie łódzkim zarejestrowano 20,4 tys. nowych podmiotów gospodarczych (o 0,2% więcej niż rok wcześniej), w tym 17,0 tys. osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (o 1,7% mniej niż w 2015 r.), 2 034 spółki handlowe (o 14,8% więcej niż w roku poprzednim) oraz 412 spółek cywilnych (o 1,0% mniej niż w 2015 r.). Najwięcej podmiotów podjęło działalność w ramach sekcji: „Handel; naprawa pojazdów samochodowych” (4,9 tys. podmiotów, tj. 24,1% jednostek nowo powstałych), „Budownictwo” (2,9 tys., tj. 14,2%) oraz „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” (2,0 tys., tj. 10,0%). 37,6% wszystkich nowo powstałych jednostek w województwie, zarejestrowano w Łodzi (7,7 tys.).

Dla porównania w 2019 r. w województwie łódzkim zarejestrowano 21,5 tys. nowych podmiotów gospodarczych, co było liczbą o 1,0% mniejszą niż w roku poprzednim. Wśród nich 17,7 tys. to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (o 1,5% mniej niż w 2018 r.), 2,1 tys. to spółki handlowe (wzrost o 6,8%) oraz 0,4 tys. to spółki cywilne (spadek o 6,0%). Najwięcej podmiotów podjęło działalność w ramach sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych (4,3 tys. podmiotów, co stanowi 19,9% jednostek nowo powstałych), budownictwo (3,8 tys., tj. 17,9%) oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (2,1 tys., tj. 9,7%). Spośród wszystkich nowo powstałych jednostek w województwie 35,0% (7,5 tys.) zarejestrowano w Łodzi.

W 2020 r. natomiast w województwie łódzkim zarejestrowano 18,3 tys. nowych podmiotów gospodarczych, co jednak było liczbą o 14,7% mniejszą niż w roku poprzednim. Wśród nich 15,1 tys. to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (o 14,8% mniej niż w 2019 r.), 2,2 tys. to spółki handlowe (wzrost o 4,3%) oraz 0,3 tys. to spółki cywilne (spadek o 16,9%). Najwięcej podmiotów podjęło działalność w ramach sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych (4,0 tys. podmiotów, co stanowi 21,6% jednostek nowo powstałych), budownictwo (3,3 tys., tj. 17,8%) oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (1,7 tys., tj. 9,5%). Spośród wszystkich nowo powstałych jednostek w województwie 35,4% (6,5 tys.) zarejestrowano w Łodzi.

Mapa nr 23 ilustrująca optymizm gospodarczy, pokazująca liczbę nowo zarejestrowanych firm na 1 tys. ludności udowadnia, iż szczególnie serce obszaru rewitalizacji niezmiennie jest miejscem, w którym intensywnie powstają nowe firmy, co szczególnie widoczne jest w przypadku mapy dotyczącej 2019, jak i 2020 r. W 2019 r. Największa liczba takich firm lokowała się wzdłuż osi wschód-zachód, wyznaczonej przez ul. Mickiewicza i Piłsudskiego na odcinku pomiędzy ul. Żeromskiego a Kilińskiego. Rejon ten widocznie rozlewał się ku północy wzdłuż ul. Kościuszki, Piotrkowskiej i Sienkiewicza (w obu obserwowanych rocznikach przeważająca wartość wskaźnika w tym rejonie to 12,21–26,32 firmy na 1 tys. mieszkańców), mniej więcej aż do wysokości linii ulic Zielonej i Narutowicza. Ponadto, zauważalnych było kilka innych odosobnionych enklaw, również grupujących pola o najwyższej wartości wskaźnika, a wokół siebie te o wartościach nieco niższych. Były one zlokalizowane:

1. w południowo zachodniej części Starego Polesia w rejonie wyznaczonym przebiegiem ul. Włókniarzy, Struga, Żeromskiego, Mickiewicza,
2. w północnej części Nowego Centrum Łodzi, a więc w okolicy dobrze skomunikowanej dzięki dworcowi multimodalnemu, znajdującemu się w sąsiedztwie licznie rozsianych jednostek Uniwersytetu Łódzkiego i systematycznie wzbogacanej o kolejne, nowoczesne obiekty biurowe,
3. na obszarze kwartałów sąsiadujących z Białą Fabryką (której centralnymi punktami w najbliższej przyszłości mogą stać się takie inwestycje jak Ogrody Geyera oraz Fuzja).

W 2020 r. tendencja zmienia się, i wydaje się, że najwięcej nowych podmiotów gospodarczych pojawia się na kierunku północ-południe, wzdłuż osi ul. Piotrkowskiej na odcinku pomiędzy Radwańską/Brzeźną, a Więckowskiego/Jaracza. W swojej środkowej części rejon rozlewa się szerzej na centralnym obszarze miast z delikatną tendencją na korzyść Starego Polesia.

Nadal widoczne są enklawy o wysokiej wartości wskaźnika, widoczne w 2019 r., na Starym Polesiu i w północnej części NCL. Natomiast heksagony składające się na tę zlokalizowaną w okolicach Białej Fabryki, nieco przemieściły się w stronę północno-wschodnią. Enklawa ta jest nadal wyraźnie widoczna.

Potwierdza się, iż załączkiem kolejnego rejonu o sprzyjających przedsiębiorczości warunkach może stać się również teren Księżego Młyna.

Konkludując, przede wszystkim dzięki centralnej części, w której lokuje się wiele nowych firm, obszar rewitalizacji pozytywnie wyróżnia się na tle pozostałych rejonów, prezentowanych na mapie przez większe, zwarte skupiska siatki heksagonalnej (jak np. tereny osiedli Retkinia, Teofilów, Dąbrowa, Widzew). Świadczy to o tym, że prowadzone w centrum inwestycje, mające na celu tworzenie jak największej liczby atrakcyjnych, zadbanych przestrzeni miejskich rzeczywiście skłaniają ludzi do częstszych odwiedzin, a także spędzania tam wolnego czasu. To natomiast stwarza dobrą koniunkturę dla lokowania się w okolicy firm o różnych profilach działalności gospodarczej i różnych wielkościach, adresujących swoją działalność do klienta o zróżnicowanych potrzebach i oczekiwaniach.

Mapa 23. Optymizm gospodarczy

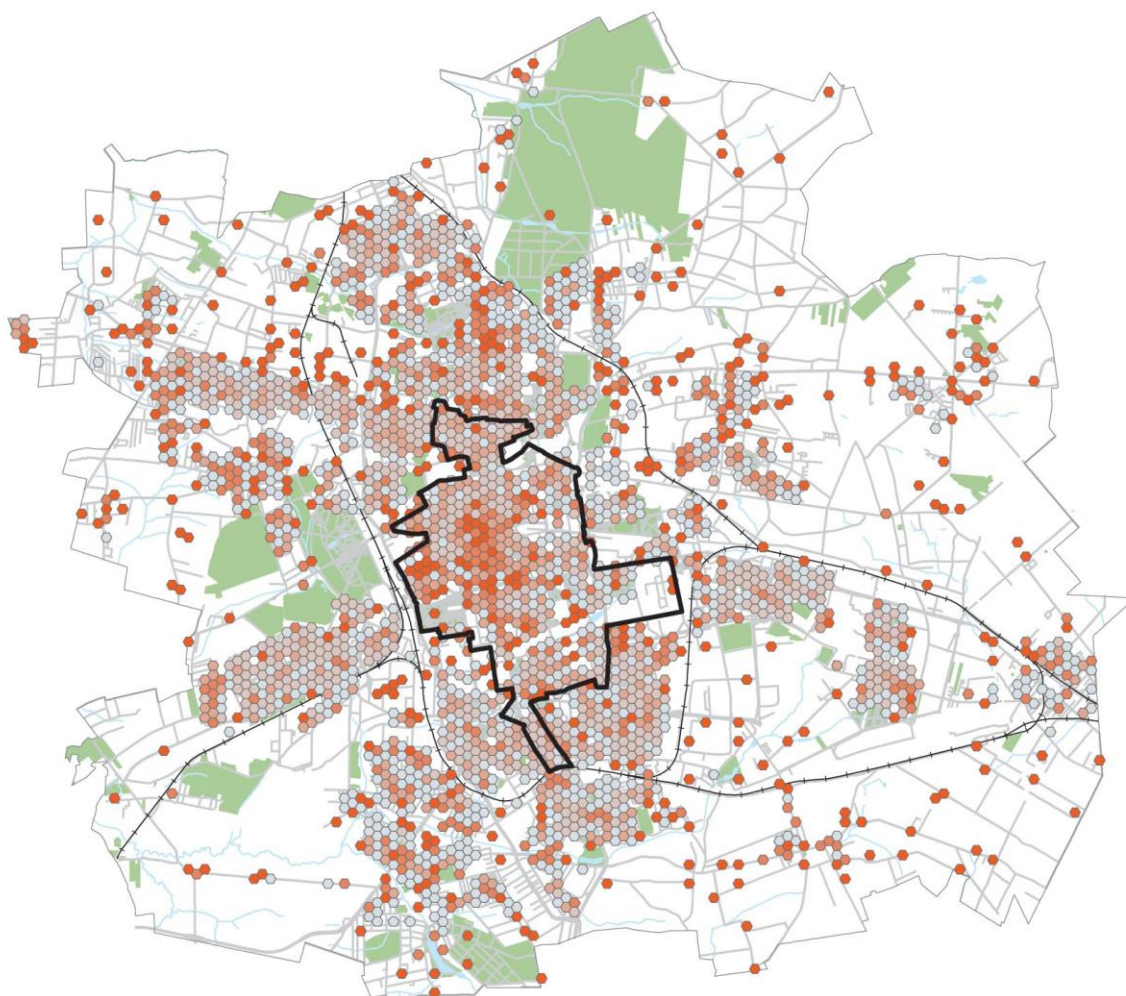
Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Optymizm gospodarczy (G25)

2020 r.

Liczba nowo zarejestrowanych firm na 1 tys. ludności

ŁÓDZKI OŚRODEK
GEODEZJI

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

2.3 Sfera techniczna

Natężenie problemu niskiej emisji

Istotną przyczyną zgonów w Polsce jest niska emisja, czyli emisja pyłów i szkodliwych gazów na wysokości do 40 m. Zanieczyszczenia te pochodzą z domowych pieców grzewczych i lokalnych kotłowni węglowych, w których spalanie węgla odbywa się w nieefektywny sposób, a także z transportu spalinowego. Cechą charakterystyczną niskiej emisji jest to, że powodowana jest przez liczne źródła wprowadzające zanieczyszczenia do powietrza. Niestety niska innowacyjność polskiej energetyki nadal wymusza stosowanie przestarzałych i nieekologicznych rozwiązań, co jest szczególnie odczuwalne w Łodzi, która nigdy nie została wsparta systemowym rozwiązaniem, umożliwiającym podłączenie całego centrum miasta oraz wszystkich rozbudowujących się przedmieść do miejskiej sieci ciepłowniczej. Z tego powodu cały obszar rewitalizacji stał się miejscem występowania wysokiego natężenia szkodliwej niskiej emisji. Składa się na nią produkcja własna zanieczyszczeń, ale również nawiewanie ich z innych rejonów miasta, a także z otaczających Łódź miejscowości. Dodatkowym aspektem miejscowo pogarszającym sytuację jest gęsta zabudowa śródmiejska utrudniająca przewietrzanie tych lokalizacji. Niestety braki danych nie pozwalają na stworzenie map dotyczących 2016 r., dlatego też diagnoza opiera się na danych z 2019 i 2020 r. Wysoce prawdopodobne jest jednak, że sytuacja w porównaniu z 2016 r. ulega niewielkiej, ale systematycznej poprawie, co jest skutkiem prowadzonych już w obserwowanym okresie remontów oraz realizacji cieszącego się rosnącą popularnością gminnego programu bezzwrotnych dopłat do wymiany nieekologicznych pieców.

Mapa nr 24 wskazuje, że w granicach obszaru rewitalizacji najgorsza sytuacja pod tym względem widoczna jest na wszystkich obszarach, gdzie znajduje się największa liczba lokali komunalnych. Są to rejony, gdzie występuje najstarsza zabudowa miejska, często mocno zdekapitalizowana, a na każdym z 3-hektarowych heksagonów znaleźć możemy więcej niż 20 lokali komunalnych, ogrzewanych paliwami stałymi. Dokładnie te same rejony wspomniane były również w kontekście innych analizowanych w niniejszym opracowaniu map, a są to: „Stare Bałuty”, „Stare Polesie i Centrum”, „Stary Widzew”, „Górna-Północ” i „Południe”. Sytuacja ta świadczy o nakładaniu i przeplataniu się na tych obszarach licznych problemów, wymuszając złożone, kompleksowe i dopasowane do potrzeb podejście, które będzie w stanie doprowadzić do zmiany charakteru całych kompleksów kwartałów centralnej części miasta, zarówno na płaszczyźnie społecznej, jak i infrastrukturalnej.

Daleka od ideału jest również sytuacja najstarszej części dawnej dzielnicy Górna, zlokalizowanej pomiędzy Piotrkowską, Milionową, Kilińskiego a południową granicą obszaru rewitalizacji. Sytuacja nie zmieniła się w 2020 r. Mapa dotycząca tego roku wskazuje na największe nasilenie problemu niskiej emisji w tych samych miejscach co mapa z roku poprzedzającego, a więc na „Starych Bałutach” (gdzie zlokalizowanych jest najwięcej pól o najwyższym poziomie współczynnika przekraczając 40% i na „Południu”, gdzie przyjmuje wartości między 29 a 40%.

Nieco inny obraz problemu pokazuje mapa nr 25, jednak opisana powyżej tendencja jest zachowana. Rejony, które posiadają na swoim obszarze najwięcej lokali mieszkalnych ogrzewanych indywidualnymi paleniskami na paliwa stałe oznaczane są na niej heksagonami w kolorze ciemnognatowym. Widoczne są duże kompleksy pól o najwyższej wartości wskaźnika, przyjmującego wartości pomiędzy 21 a 178 lokali komunalnych ogrzewanych jest piecami na paliwa stałe, wkomponowane w jeszcze większe połacie miasta w kolorze ciemnoszarym (między 9-20 mieszkań ogrzewanych piecami-kopciuchami). Obszary te pokrywają się bardzo ściśle z niemal wszystkimi obszarami problemowymi, wyodrębnionymi na potrzeby prowadzenia niniejszych analiz. Odstępstwa w tym zakresie to południowa i południowo-zachodnia część „Starego Polesia”, południowa część obszaru „Centrum”, południowa część „Śródmieścia-Wschód” (choć i w północnej jego części sytuacja nie jest dramatyczna

– większą jej powierzchnię zajmują hekasgony symbolizujące 1-3 i 4-8 mieszkań, których ogrzewanie nie jest podłączone do sieci gazowej lub ciepłowniczej), niemal cały obszar „Katedralnej” oraz wschodnia część „Starego Widzewa”.

Niska emisja powoduje częstsze występowanie chorób alergicznych, zapalenia spojówek, astmy, poronień i niższej wagi urodzeniowej noworodków, POChP (przewlekłej, obturacyjnej choroby płuc), nowotworów (w tym raka płuc). Ponadto obserwacje wskaźników umieralności wskazują na korelację wyższych odsetków zgonów w okresach o odnotowanych podwyższonych poziomach zanieczyszczenia powietrza pyłami.

Nie tylko zdrowie pojedynczych ludzi jest narażone w wyniku ekspozycji na niską emisję. Powoduje ona także m.in. zmiany klimatyczne, kwaśne deszcze, przenikanie zanieczyszczeń do wód i gleb, niszczenie zabytków i fasad budynków (w wyniku osadzania się na nich dwutlenku siarki). Proces rewitalizacji jest więc olbrzymią szansą, aby odwracać negatywne trendy i niwelować infrastrukturalne niedostatki Łodzi.

Od rozpoczęcia jego realizacji wdrożone zostały rozwiązania mające na celu przeciwdziałanie temu niekorzystnemu zjawisku, które dotyka niemal wszystkich Łodzian (nie tylko tych mieszkających na obszarze rewitalizacji):

- remonty budynków mieszkalnych mające na celu ograniczenie utraty energii w procesie ogrzewania (koniecznym staje się podkreślenie faktu, iż nie zawsze stosowanie ociepleń murów budynków jest możliwe, z uwagi na ich obecność w ewidencji lub rejestrze zabytków);
- podłączanie remontowanych budynków do miejskiej sieci ciepłowniczej i gazowej, umożliwiające eliminację punktowych, nieekologicznych źródeł ciepła;
- wdrożenie programu wymiany pieców dla nieruchomości nie znajdujących się w zasobie komunalnym zarówno dla wspólnot mieszkaniowych, jak i właścicieli indywidualnych (mogą z niego korzystać mieszkańcy całej Łodzi),
- ograniczenie emisji komunikacyjnej, pochodzącej z ruchu samochodowego, poprzez uspokojenie ruchu na śródmiejskich ulicach oraz unowocześnianie transportu publicznego.

Mając na uwadze powyższe oraz politykę UE w zakresie tzw. „Zielonego Ładu”, warto dalej wdrażać i upowszechniać działania, które mają na celu redukcję szkód związanych z niską emisją, przede wszystkim poprzez rozwój zieleni miejskiej, która będzie w stanie pochłaniać dwutlenek węgla i szkodliwe związki, a także magazynować wilgoć zmniejszającą zapylenie obszarów miejskich, wspierając interwencje tam, gdzie to możliwe, instalacjami z zakresu małej retencji¹⁰.

¹⁰ Por: Raport NFZ „Analiza przyczyn wzrostu liczby zgonów w Polsce 2017 w roku”
<https://zdrowedane.nfz.gov.pl/course/view.php?id=10> oraz „Morowe powietrze” - wywiad z prof. Tadeuszem Zielonką, Polityka nr 23 z 2020 roku (3264) str. 21

Mapa 24. Natężenie problemu niskiej emisji

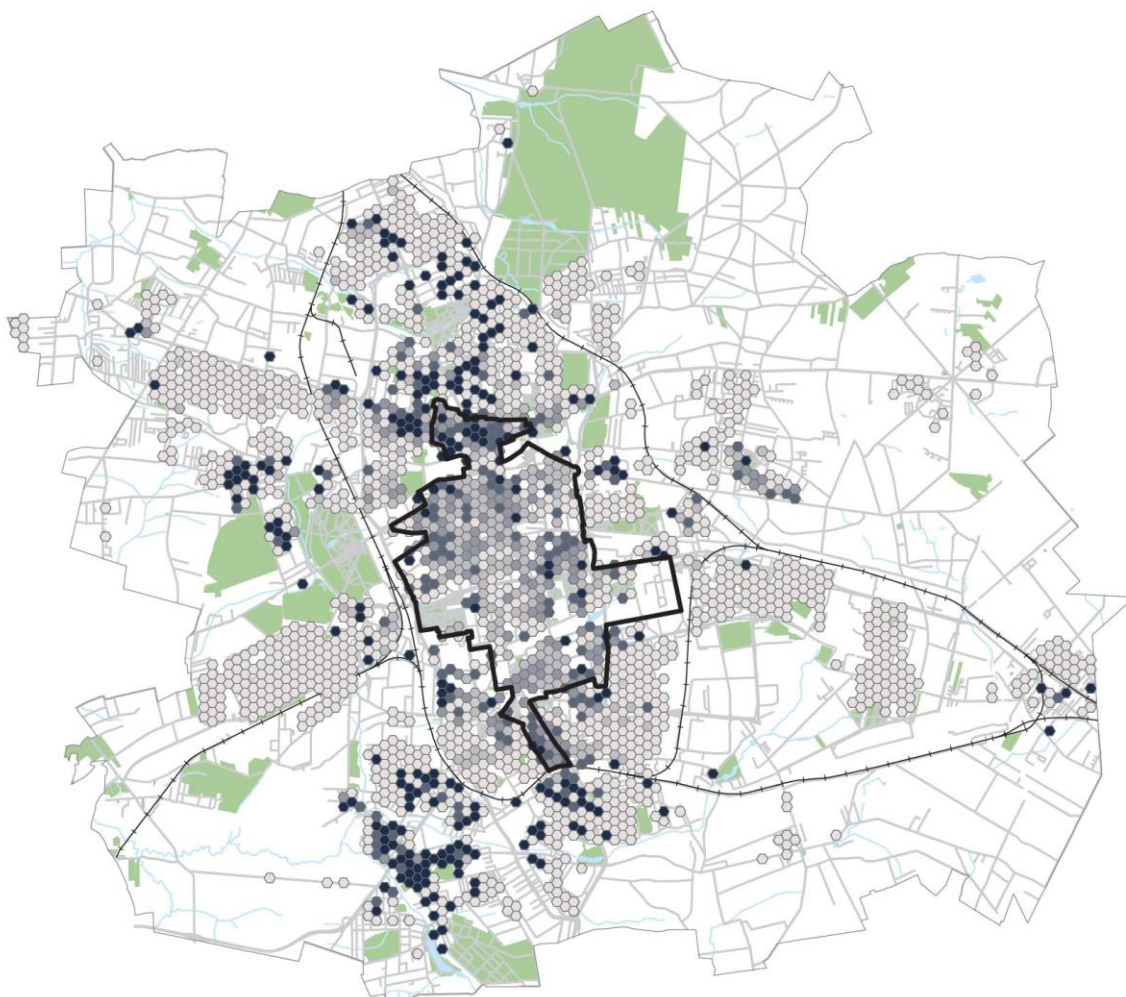
Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Natężenie problemu niskiej emisji (G16)

2020 r.

Lokale komunalne ogrzewane paliwami stałymi jako odsetek lokali komunalnych ogółem

ŁÓDZKI OŚRODEK
GEODEZJI

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

Mapa 25. Lokale mieszkalne ogrzewane indywidualnymi paleniskami na paliwa stałe (w liczbach bezwzględnych)

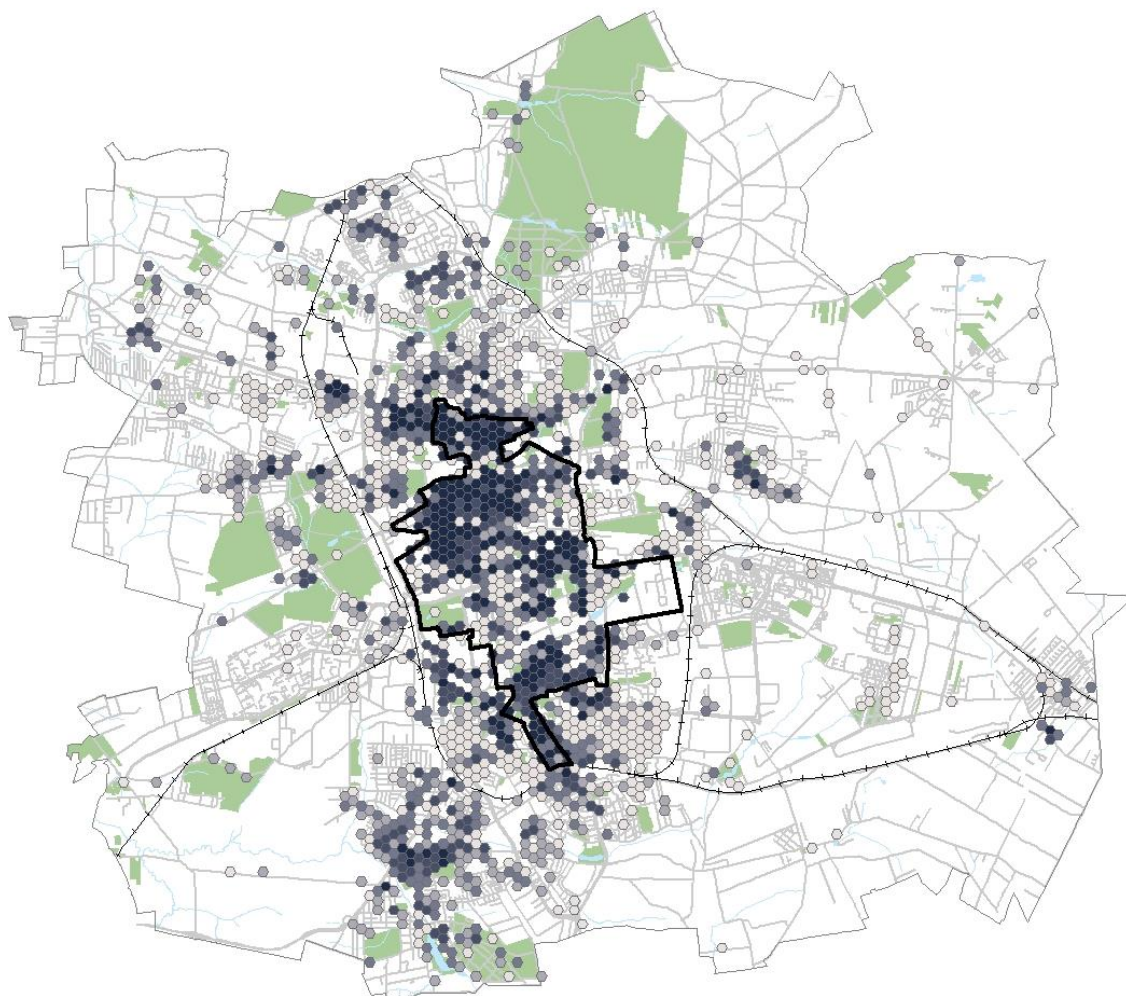
Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

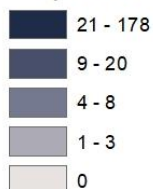

Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Lokale mieszkalne ogrzewane indywidualnymi paleniskami
na paliwa stałe - liczba bezwzględna

2020 r.

ŁÓDZKI OŚRODEK
GEODEZJI

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

Stan budynków znajdujących się w ewidencji i rejestrze zabytków

W materiale „Amazing city. Łódź – ostatnie nieodkryte miasto”, opracowanym przez Biuro Architekta Miasta, Łódź scharakteryzowana została jako miasto bardzo podobne „do innych wielkich miast Europy takich jak Paryż czy Barcelona, posiadając wszystkie niezbędne składniki prawidłowo funkcjonującej strefy wielkomiejskiej (tj. kamienice, wille, pałace, ulice, place, jednolita struktura przestrzenna oraz, co najważniejsze, unikalne zespoły fabryczne). Strefa wielkomiejska jest centralną i najstarszą strukturą miejską Łodzi, najlepiej ukształtowaną urbanistycznie, zawierającą najwięcej okazałych budynków mieszkalnych i fabrycznych oraz regularnie i najpełniej zabudowane kwartały. Obszar tej strefy jest zdecydowanie największy spośród wszystkich polskich miast – to aż 1400 hektarów. Strefa wielkomiejska Łodzi jest również największa pod względem liczby obiektów powstałych przed II wojną światową – jest tu ich ponad 10 tysięcy. W Strefie Wielkomiejskiej mamy aż 3800 frontowych kamienic. W większości to bardzo dobra i zróżnicowana XIX-wieczna architektura, rzadziej pochodząca z początków XX wieku. Wiele ze wspomnianych powyżej budynków ma status zabytków, wpisanych do rejestru lub ewidencji zabytków, co wskazują Mapy nr 24 i 25, opisujące odpowiednio wskaźniki dotyczące:

- odsetka budynków wpisanych do gminnej ewidencji zabytków niewymagających remontu,
- odsetka budynków wpisanych do rejestru zabytków niewymagających remontu.

Niestety braki danych nie pozwalają na stworzenie map dotyczących 2016 r., dlatego też diagnoza opiera się wyłącznie na danych z 2019 i 2020 r.

Jak wspomniane zostało powyżej budynki zabytkowe w przeważającej części występują w łódzkiej strefie wielkomiejskiej, którą swoimi granicami obejmuje w całości obszar rewitalizacji miasta Łodzi, dlatego też największe zagęszczenie heksagonów opisujących poziom wskaźników występuje właśnie na jego terenie. Mapa, obrazująca odsetek budynków niewymagających remontu znajdujących się w ewidencji, jest mocniej wypełniona siatką heksagonalną, z uwagi na fakt, iż dużo więcej budynków znajduje się właśnie w ewidencji zabytków niż w rejestrze. Na przeważającej części opisywanego obszaru zdecydowana mniejszość budynków nie wymaga remontu.

Nie da się ukryć, iż dla stworzenia na centralnym obszarze miasta warunków, będących w stanie przyciągać nowych mieszkańców i większą liczbę inwestorów, którzy pozytywnie ocenią stan lokalnej tkanki miejskiej, niezbędnym będzie przeprowadzenie licznych inwestycji w budynkach będących zabytkami, zarówno przez lokalny samorząd, jak i właścicieli prywatnych.

Mapy z 2019 r. i 2020 r., szczegółowo analizujące opisywane zagadnienie, są do siebie dość podobne. Porównując je, daje się zauważyć, że różnice pomiędzy nimi, ograniczają się do przesunięcia ku wschodowi większego zagęszczenia heksagonów o kolorze ciemnopomarańczowym, symbolizującym wysoki udział budynków będących w najlepszym stanie technicznym wśród obiektów wpisanych do ewidencji zabytków (Mapa nr 26). Szczególnie duże ich zagęszczenie występuje na obszarze „Śródmieścia-Wschód”, pomiędzy umowną linią wyznaczaną przez Składową, pl. Dąbrowskiego, Sterlinga a Pomorską, Wierzbową i al. Rodziny Grohmanów. Wyraźne skupisko heksagonów o najwyższej wartości współczynnika jest widoczne również pomiędzy ulicami Wodną, Nawrot, Kopcińskiego i Piłsudskiego. Na południe od osi trasy W-Z zagęszczenie ciemnopomarańczowych pól widoczne jest w okolicach przystanku Piotrkowska Centrum, powszechnie znanego jako „Stajnia Jednorożców” i poprzez zespoły heksagonów o nieco bledszej barwie wyciąga się w stronę nowej Hali Expo i placu katedralnego. Najgorzej pod względem stanu budynków wpisanych do ewidencji zabytków przedstawiają się rejon Starych Bałut, Starego Widzewa oraz południowej części obszaru rewitalizacji, odgraniczzonego od reszty obszaru rewitalizacji dawną doliną rzeki Jasień.

Potwierdzenia tego stanu rzeczy można doszukiwać się na mapie dotyczącej odsetka budynków niewymagających remontu wpisanych do rejestru zabytków jak odsetka w odniesieniu budynków zabytkowych ogółem (Mapa nr 27). Zwrócić należy uwagę na to, iż druga mapa ma siatkę heksagonalną nieco mniej rozbudowaną. Jest tak dlatego, że ilustruje ona wyłącznie sytuację budynków otoczonych najściślej opieką konserwatorską. Jednak heksagony o wartości współczynnika powyżej 90% grupują się na niej gęściej niż na mapie dotyczącej ewidencji tworząc niewielki zespoły w pasie sięgającym wzdłuż osi ul. Piotrkowskiej od jej skrzyżowania z ul. Stanisława Kostki i Tymienieckiego, przez popularny łódzki deptak, aż do skrzyżowania Piotrkowskiej z Narutowicza, a następnie wzdłuż tej ulicy „wężykiem” heksagonów od zachodniej i północnej strony obejmując Nowe Centrum Łodzi, ciągnący się wzdłuż ul. Narutowicza, a następnie skręcający ku północy ul. Uniwersytecką i Kamińskiego). Ponadto widoczne są jeszcze 2 enklawy: pierwsza - na południe od Manufaktury pomiędzy ulicami Gdańską, Legionów, Zachodnią i Więckowskiego i druga w sercu południowej części „Starego Polesia”. Niemal identycznie jak w przypadku mapy z 2019 r.

Należy podkreślić wagę prowadzenia prac budowlanych realizowanych w ramach prac rewitalizacyjnych dla podwyższania wartości wskaźnika w kolejnych latach oraz powstrzymania dekapitalizacji budynków, będących w najgorszym stanie technicznym. Remonty kolejnych budynków – póki co realizowanych głównie na terenie priorytetowych 8 obszarów – systematycznie zmieniać będą sytuację prezentowaną na obu mapach. Jednak wobec istotnej skali wyzwania, choćby z uwagi na dużą liczbę zabytkowych nieruchomości, prace należałoby zintensyfikować, np. poprzez pozyskiwanie innych środków zewnętrznych. Pozytywną rolę pełnić mogą również działania dodatkowe, jak udzielanie dotacji lub wsparcie w ich pozyskaniu właścicieli budynków, nie wchodzących w skład zasobu gminnego, mających na celu pomoc w realizacji potrzebnych remontów.

Mapa 26. Potencjał kulturowy zabytków wpisanych do gminnej ewidencji zabytków

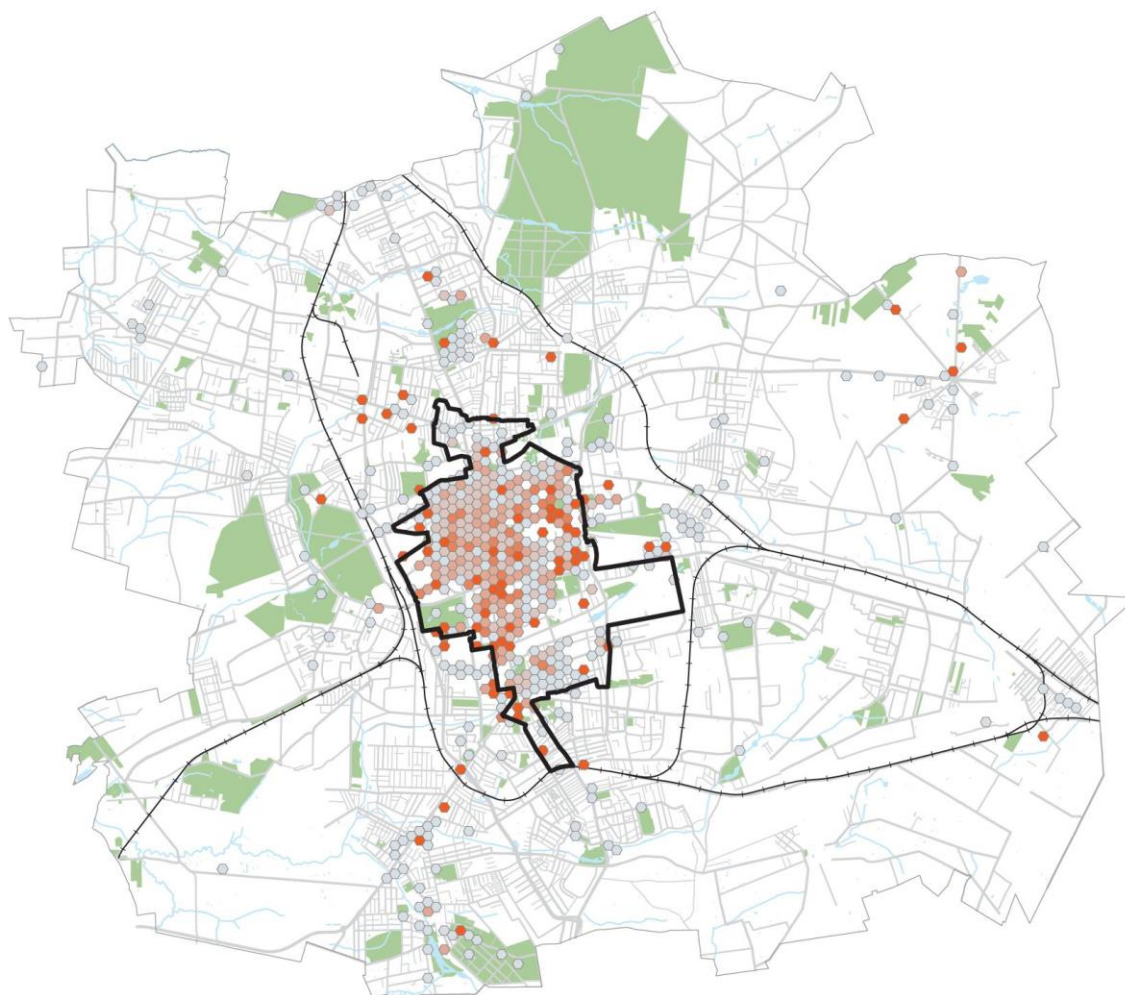
Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Potencjał kulturowy zabytków wpisanych do gminnej ewidencji (G24) 2020 r.

Budynki niewymagające remontu jako odsetek budynków ewidencji zabytków ogółem

ŁÓDZKI OŚRODEK
GEODEZJI

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

Mapa 27. Potencjał kulturowy zabytków rejestrowych

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

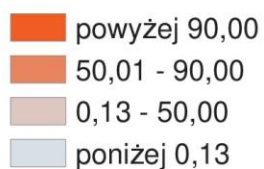
Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Potencjał kulturowy zabytków rejestrowych (G23)

2020 r.

Budynki rejestru zabytków niewymagające remontu jako odsetek budynków zabytkowych ogółem

ŁÓDZKI OŚRODEK
GEODEZJI

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

2.4 Sfera środowiskowa

Zieleń miejska na obszarze rewitalizacji

Mało która aglomeracja w Polsce może pochwalić się tak wieloma parkami i terenami zieleni co Łódź. Na terenie miasta funkcjonuje ponad 30 miejskich parków o łącznej powierzchni blisko 500 ha z czego 13 z nich stanowią parki zabytkowe objęte ochroną konserwatorską. Zlokalizowane są w przeważającej części na obszarze zamkniętym linią kolei obwodowej. Dodatkowo do terenów o charakterze parkowym zaliczyć możemy: Ogród Botaniczny, Miejski Ogród Zoologiczny, kilka ośrodków sportu i rekreacji oraz liczne skwery i zieleńce. Jednym z ulubionych miejsc spacerowych mieszkańców Łodzi jest największy kompleks leśny w granicach miasta, czyli Las Łągiwnicki o powierzchni ok. 1250 hektarów.

Łodzianie coraz bardziej cenią bliskość obszarów zielonych w pobliżu miejsca ich zamieszkania. Jest to istotny argument decydujący o zamieszkaniu w konkretnym miejscu. Z tego też powodu, chcąc zwiększyć atrakcyjność centralnej części naszego miasta i zachęcić Łodzian do osiedlania się na obszarze rewitalizacji, niezwykle ważną kwestią jest zazielenianie obszarów, które oddalone są od miejskich parków i w sąsiedztwie których brakuje lokalizacji sprzyjających wypoczynkowi oraz rekreacji w cieniu drzew, krzewów, pośród schludnie utrzymanych trawników lub łąk miejskich.

Zgodnie z zapisami Gminnego Programu Rewitalizacji, jednym z jego celów strategicznych jest ożywienie obszarów zamieszkania, co realizowane jest również poprzez: tworzenie dostępu do zieleni, miejsc zacienionych i przewietrzanych oraz – o ile w danej lokalizacji jest to możliwe – wyposażonych w źródła wody w formie m.in. fontann płaskich, źródeł ulicznych itp. Istotnym wskazaniem w tym zakresie jest również dbałość o inne sposoby dostosowania obszaru rewitalizacji do zachodzących zmian klimatycznych.

Działania te podejmowane są w ramach realizowanych inwestycji, prowadzonych w istniejących już parkach, ale przewidujących również tworzenie nowych zielonych przestrzeni (parki kieszonkowe, zielone ulice, skwery) na terenach, gdzie do tej pory drzew i krzewów nie było, lub rosły tam w sposób dziki, nieuporządkowany. Elementami kluczowymi wielu inwestycji kubaturowych, jak również tych prowadzonych w pasach drogowych, stał się „zielony” komponent, wprowadzający zadbaną, odporną na trudne miejskie warunki roślinność tam, gdzie to tylko możliwe.

Poniżej znajdują się 2 mapy, które ilustrują nasadzenia i usunięcia zieleni urządzonej na terenie miasta ze szczególnym uwzględnieniem obszaru rewitalizacji. Co istotne dla ich analizy, biorąc pod uwagę wartości oznaczone na skalach obu map, należy zwrócić uwagę na to, iż poszczególne przedziały mapy przyrostu potencjału zieleni urządzonej, mają wyższe wartości, niż te widniejące na mapie ubytków. Bardzo prawdopodobnym jest więc, że w miejsce usunięć drzew i krzewów w danej lokalizacji pojawiała się większa powierzchnia aktywna biologicznie. Ponadto pewnym jest, że jest to powierzchnia wyższej jakości, bardziej zadbana, pod względem estetyki i doboru gatunków roślin.

Mapa nr 28 pokazuje przyrost potencjału zieleni urządzonej mierzony nasadzeniami drzew i krzewów w metrach kwadratowych. Na jej podstawie widoczna staje się tendencja do intensywnego nasadzania zieleni przede wszystkim w miejscach ważnych inwestycji drogowych, realizowanych w ramach rewitalizacji. Jako takie wskazać można: ul. Nawrot na odcinku od Piotrkowskiej do Kilińskiego, ul. Tuwima od Kilińskiego do Targowej, ul. Sienkiewicza od Piłsudskiego do Tuwima, ul. Wschodnia od Jaracza do Pomorskiej oraz ul. Jaracza od Kilińskiego do Wschodniej wraz ze skwerem Aliny Margolis-

Edelman i znajdującym się naprzeciw ryneczkiem. W tych miejscach drzewa i krzewy nasadzano najintensywniej, najczęściej na poziomie przekraczającym 225 m². Punktowo nasadzenia o takim natężeniu występowały jeszcze w kilku miejscach: w Parku Helenów, w Parku Staszica, przy al. Piłsudskiego na wysokości Parku Źródłiska, przy ul. Wigury, w pasażu Abramowskiego.

Rozproszone, pojedyncze heksagony bledszego koloru lub ich niewielkie zespoły widoczne są w wielu innych miejscach obszaru rewitalizacji, jednak niskie wartości wskaźnika wskazują, iż w większości przypadków są to nasadzenia wynikające z corocznej pielęgnacji już istniejącej zieleni lub uzupełniania drzew i krzewów wzdłuż ciągów komunikacyjnych. Podobne wartości wskaźnika dotyczą również inwestycji prowadzonych w ramach realizacji projektu „Zielonego Polesia”, koncentrującego się na zazielenianiu ulic oraz przebudowywaniu ich kolejnych odcinków znajdujących się na Starym Polesiu na woonerfy.

Usunięcia zieleni, które pokazuje Mapa nr 29, dotycząca ubytków potencjału zieleni urządzonej (usunięcia drzew i krzewów w metrach kwadratowych) pokazuje znacznie niższą skalę działań w porównaniu z dokonanymi nasadzeniami. Wycinki prowadzone były punktowo na całym obszarze rewitalizacji, ale ich skala była niewielka. Heksagony łączyły się w zespoły jedynie w kilku jego miejscach:

- na Starym Polesiu, co związane było najprawdopodobniej z porządkowaniem starej zieleni w związku z planowymi, nowymi nasadzeniami,
- w kwadracie ulic Wodna, Tuwima, Kopcińskiego, Piłsudskiego,
- u nasady prostokąta będącego wysuniętą najdalej na wschód częścią obszaru rewitalizacji w okolicy ul. Zbiorczej,
- pomiędzy Łęczycką, Milionową, Rydza-Śmigłego, Przybyszewskiego (ciemnogrnatowy kolor heksagonów wskazuje, że w tej lokalizacji wycinki były najintensywniejsze),
- wzdłuż południowej granicy obszaru problemowego „Górna-Północ”,
- na terenie zawartym pomiędzy ulicami Piotrkowską, Milionową, Kilińskiego i Przybyszewskiego,
- na znacznym terenie obszaru „Południe”.

W zasadzie zniknęła widoczna na mapach z lat ubiegłych tendencja wskazująca na występowanie usunięć i nasadzeń zieleni niemal dokładnie w tych samych miejscach. W związku z powyższym, a także dużą różnicą pomiędzy maksymalnymi wartościami wskaźników usunięć i nasadzeń, widoczne stają się dążenia, zmierzające do jak najbardziej intensywnego zazielenienia obszaru rewitalizacji.

Mapa 28. Przyrost potencjału zieleni urządzonej

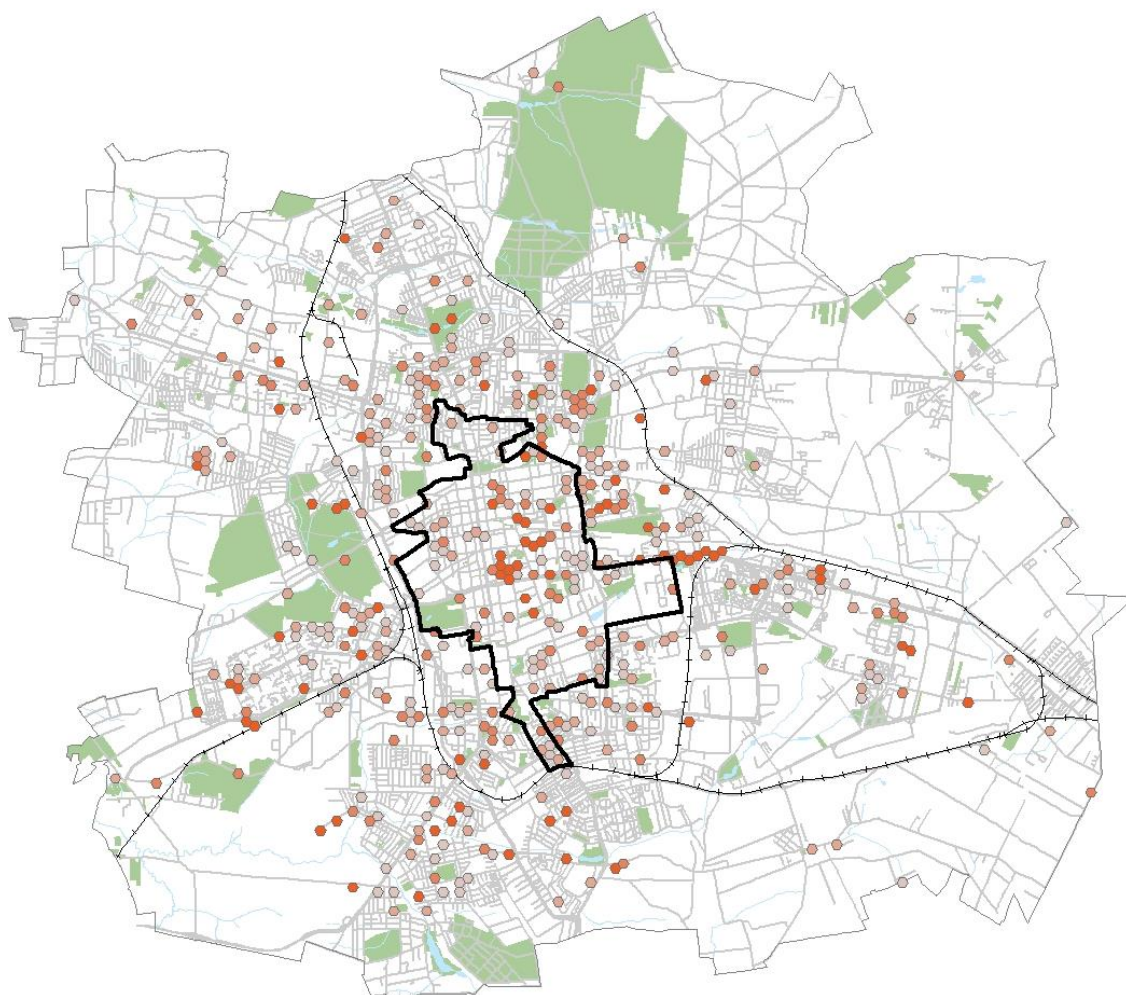
Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

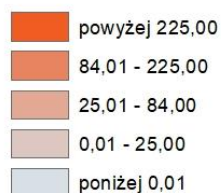
Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Przyrost potencjału zieleni urządzonej (G29)

2020 r.

Nasadzenia krzewów i drzew w metrach kwadratowych

ŁÓDZKI OŚRODEK
GEODEZJI

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

Mapa 29. Ubytki potencjału zieleni urządzonej

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

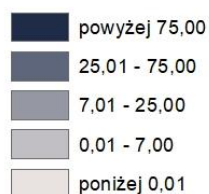
Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Ubytki potencjału zieleni urządzonej (G28)

2020 r.

Usunięcia krzewów i drzew w metrach kwadratowych

ŁÓDZKI OŚRODEK
GEODEZJI

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

2.5 Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Deficyt dostępu do transportu publicznego

W 2017 r. przeprowadzono reformę układu linii lokalnego transportu zbiorowego (skorygowaną w 2018 r.), która miała przede wszystkim charakter optymalizacyjny, bez zwiększania wykonywanej pracy przewozowej. Zakładała lepszą dystrybucję połączeń w obrębie miasta. Rozszerzyła sieć komunikacji zbiorowej o ponad 30 km i 100 przystanków, stworzyła nowe połączenia bezpośrednie, wyrównała częstotliwości kursowania i poprawiła regularność kursowania na poszczególnych ciągach komunikacyjnych, a także wprowadziła możliwość podróżowania po Łodzi pociągami regionalnymi w ramach biletu lokalnego transportu zbiorowego. Rozwiązania wprowadzone w ramach reformy wykorzystywały infrastrukturę wybudowaną w ramach wcześniejszych działań inwestycyjnych, w tym znajdujące się na obszarze rewitalizacji węzeł multimodalny Łódź Fabryczna i zmodernizowaną trasę WZ wraz z węzłami przesiadkowymi. Reforma zakładała m.in. wprowadzenie części linii autobusowych w głąb osiedli, w tym takich, które mimo wysokiej intensywności zabudowy nie posiadały dotychczas obsługi, a strefy dojścia przekraczały normatywne odległości definiowane na poziomie 300-400 metrów. Na wniosek mieszkańców oraz na podstawie badań dostępności uruchomiono komunikację autobusową m.in. na ulicach: Bednarskiej, Franciszkańskiej (na północ od ul. Wojska Polskiego). W obrębie całej sieci wprowadzono równą, dwunastominutową częstotliwość kursowania linii w godzinach szczytu, która objęła 50 głównych linii lub pakietów linii tramwajowych i autobusowych. Zmiana taka pozwala na powtarzalną w ciągu dnia koordynację przesiadek oraz koordynację różnych linii jadących wspólnym odcinkiem, co prowadzić powinno do zmniejszenia średniego czasu oczekiwania na przystanku a tym samym skrócenia łącznego czasu podróży. W obrębie centrum miasta, a więc w obszarze szczególnie narażonym na kongestię (zjawisko większego natężenia ruchu środków transportu od przepustowości wykorzystywanej przez nie infrastruktury), dążono do zapewnienia jak największej sieci ulic obsługiwanych z częstotliwością kilkuminutową, a więc przez więcej niż jedną linię układu głównego, co powinno zapewnić konkurencyjność wobec podróży samochodem indywidualnym. Starano się eliminować pokrywanie się komunikacji autobusowej i tramwajowej na długich odcinkach, zwłaszcza tam, gdzie komunikacja autobusowa kursuje w ruchu ogólnym zatłoczonymi odcinkami dróg, a komunikacja tramwajowa ma wydzielone torowisko i wysoką regularność kursowania. Jednocześnie przeprowadzona została także korekta sieci linii nocnych. Przede wszystkim przywrócono półgodzinną częstotliwość kursowania przy jednoczesnej rezygnacji z obsługi odcinków najbardziej peryferyjnych i z dłuższego pokrywania się komunikacji dziennej i nocnej. Uruchomiona została także dodatkowa linia autobusowa N8 obsługująca wschodnią część Śródmieścia, Księży Młyn, Zarzew i Dąbrowę, a trasy niektórych linii skorygowano.

System ten jest nieustannie optymalizowany i poprawiany, aby odpowiedzieć na zapotrzebowania mieszkańców Łodzi. Pandemia koronawirusa miała wpływ na funkcjonowanie komunikacji publicznej (choćby poprzez ograniczenia liczby pasażerów mogących przebywać w jednym pojeździe lub wagonie).

Niestety braki danych nie pozwalają na stworzenie mapy dotyczącej 2016 r., dlatego też diagnoza opiera się wyłącznie na danych z 2019 i 2020 r. Wszystkie wymienione powyżej działania umożliwiły wprowadzenie takich rozwiązań w zakresie transportu publicznego, które umożliwiły doprowadzenie do sytuacji, w której wykluczenie komunikacyjne mieszkańców obszaru rewitalizacji niemal nie występuje. Pokazuje to Mapa nr 30 obrazująca liczbę mieszkańców zamieszkujących ponad 280 m od przystanku MPK i dalej niż 350 m od najbliższego węzła sieci transportu miejskiego jako odsetek mieszkańców ogółem. W 2019 r. pola o wskaźniku na poziomie 0,01 i wyższym występowały jedynie incydentalnie, a wskaźnik o najwyższym poziomie - powyżej 99,64 pojawił się jedynie na 1 polu, na terenie którego zbudowano niewielkie osiedle mieszkaniowe przy ul. Do Folwarku. W 2020 r. zaniknął on, pojawił się natomiast w innym zastanawiającym miejscu przy ul. 6-ego Sierpnia, niemal

naprzeciwko stadionu żużlowego. Jest to dowodem tego, iż wykluczenie komunikacyjne na obszarze rewitalizacji w zasadzie nie występuje, a wprowadzona w 2017 i 2018 r. reforma układu linii lokalnego transportu zbiorowego spełniła pokładane w niej oczekiwania na opisywanym obszarze.

Mapa 30. Deficyt dostępu do transportu publicznego

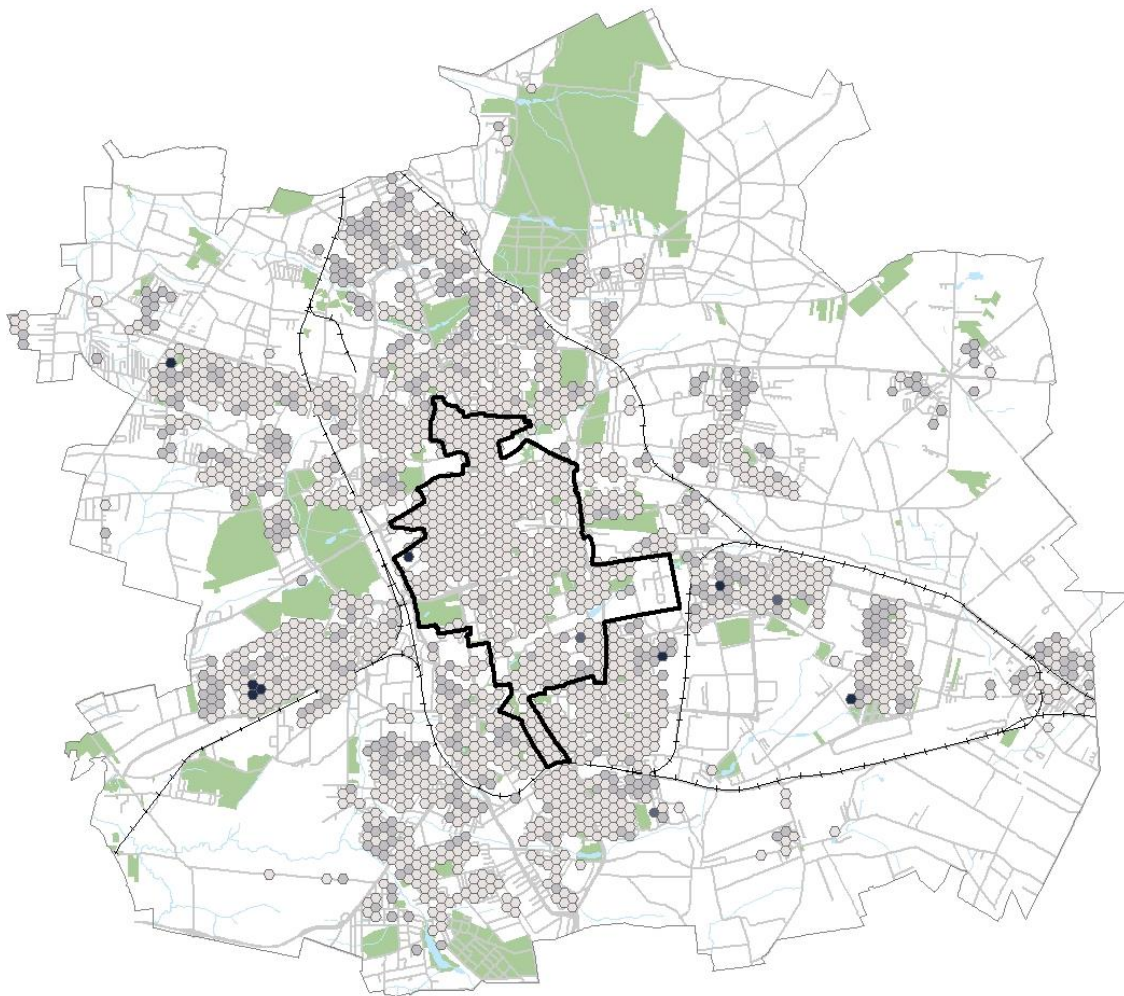
Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Deficyt dostępu do transportu publicznego (G17)

2020 r.

Liczba osób mieszkających daleko od transportu publicznego jako odsetek mieszkańców ogółem

**ŁÓDZKI OŚRODEK
GEODEZJI**

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

Atrakcyjne przestrzenie miejskie

Podobnie jak w przypadku zadbanych obszarów zieleni miejskiej, również bliskość atrakcyjnych przestrzeni miejskich jest kluczem do zachęcenia łodzian do zamieszkania na obszarze, który wyznacza najstarsza zabudowa naszego miasta. Z tego też powodu zaprojektowanie i urządzenie atrakcyjnych przestrzeni miejskich o cechach inkluzywnych, stało się jednym z priorytetów inwestycyjnych Gminnego Programu Rewitalizacji. Dokument wskazuje, iż przestrzenie takie to „otwarte, bezpłatnie dostępne dla mieszkańców przestrzenie publiczne odpowiadające wytycznym miejskiego programu Atrakcyjne Przestrzenie Miejskie, a dodatkowo „zapraszające”, świadomie zaaranżowane – poprzez wysoką estetykę i odpowiednio dobrane funkcje – tak, aby skłaniać mieszkańców do bezinteresownego przebywania w niej (korzystania z niej nie tylko w celach techniczno-użytkowych)”. Powinny być projektowane zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego, przyjazne seniorom, a także gwarantujące niski poziom zagrożeń kryminalnych. Przestrzeń taka musi każdorazowo spełniać łącznie następujące warunki:

- ruch pieszy ma być w niej priorytetowym w stosunku do innych rodzajów transportu, - muszą być w niej zaprojektowane dostępne bezpłatnie miejsca do siedzenia – meble miejskie albo odpowiadające im funkcją elementy architektoniczne o odpowiedniej ergonomii i dostosowane do potrzeb różnych grup użytkowników;
- elementem jej aranżacji musi być zieleń miejska (z priorytetem dla zieleni wysokiej);
- istotnym komponentem jej infrastruktury musi być oświetlenie zapewniające przyjazne warunki przebywania w niej w porze wieczornej.

W Łodzi przełomem w tworzeniu podobnych przestrzeni wydaje się być gruntowna przebudowa ul. Piotrkowskiej i budowa pierwszego woonerfu na ul. 6-ego Sierpnia. Sukces tych inwestycji (a w szczególności tej drugiej, zrealizowanej w ramach budżetu obywatelskiego) zainspirował powstanie i realizację m.in.: programu „Zielonego Polesia”, powstania kolejnego podwórca miejskiego na ul. Piramowicza i przekształcenia w podobnym charakterze części ul. Traugutta, Zacisze, a także kolejnych ulic zarówno w centrum miasta, jak i w jego zewnętrznych osiedlach. Podobnie jak elementem innych inwestycji kubaturowych czy drogowych staje się tworzenie nowych lub porządkowanie istniejących terenów zielonych, tak samo planiści – w zgodzie z sugestiami samorządu – starają się w każdym projekcie uwzględniać powstawanie choćby niewielkich rozmiarów atrakcyjnych przestrzeni, które skłonią mieszkańców do przebywania na ich terenie. Niestety braki danych nie pozwalają na stworzenie map dotyczących 2016 r., dlatego też diagnoza opiera się wyłącznie na danych z 2019 i 2020 r.

Obszar rewitalizacji miasta Łodzi coraz szybciej nasycy się atrakcyjnymi lokalizacjami. Świadczą o tym dane zilustrowane na Mapie nr 31 opisującej deficyt dostępu do atrakcyjnych przestrzeni, na której wskazano liczbę osób mieszkających daleko od ww. przestrzeni jako odsetek mieszkańców ogółem. Na przeważającej części opisywanego fragmentu powierzchni miasta brak dostępu do atrakcyjnych przestrzeni miejskich niemal nie występuje. W 2019 r. lokalizacje, w których znaczna liczba mieszkańców nie ma łatwego dostępu do tego typu miejsc, występują w zasadzie tylko punktowo: w południowo zachodniej części Starego Polesia, niemal pośrodku obszaru ograniczonego od północy parkiem Helenowskim, a od południa obszarem Nowego Centrum Łodzi oraz w kwadracie ulic: Sienkiewicza, Piłsudskiego, Kilińskiego, Wigury. Wyjątek od tej reguły stanowiły 3 większe enklawy, których mieszkańcy nie mają atrakcyjnych przestrzeni w sąsiedztwie miejsca swojego zamieszkania. Znajdują się one na obrzeżach obszaru rewitalizacji, co związane jest z faktem, iż dla wskazania obszarów deficytowych, jako punkt odniesienia, wykorzystywano jedynie lokalizacje atrakcyjnych przestrzeni miejskich znajdujących się na obszarze rewitalizacji. Jeśli więc nawet w pobliżu wskazanych na mapie skupisk heksagonów o najwyższej wartości wskaźnika, znajduje się atrakcyjna przestrzeń, będąca poza jego granicą, to jej obecność nie jest uwzględniana, a są to:

1. tereny w rejonie wyznaczonym przez ulice Praską i Dębową, Milionową, a od wschodu i południa przez granicę obszaru rewitalizacji, otaczające wyrwę w siatce heksagonalnej tej

- części miasta) – blisko połowa tego obszaru, zlokalizowana najbliżej wschodniej granicy obszaru rewitalizacji w 2020 r. zaniknęła jak obszar problemowy;
2. większa część południowego „ogonka” obszaru rewitalizacji (w tym przypadku rozwiązaniem również mógłby być projekt przypominający „Zielone Polesie” lub tworzenie atrakcyjnych przestrzeni w miejsce najbardziej zdekapitalizowanych budynków o najniższym standardzie);
 3. obszar ograniczony ulicami Wodną, Rodziny Grohmanów, Kopcińskiego, Nawrot (w 2019 r. istniało prawdopodobieństwo, że sytuacja ulegnie zmianie, gdy sfinalizowany zostanie projekt NCŁ i rozpocznie swoje działanie Monopolis – w 2020 r. obszar ten - jako obszar problemowy - zniknął).

Mapa 31. Deficyt dostępu do atrakcyjnych przestrzeni miejskich

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Deficyt dostępu do atrakcyjnych przestrzeni (G18)

2020 r.

Liczba osób mieszkających daleko od atrakcyjnej przestrzeni jako odsetek mieszkańców ogółem

ŁÓDZKI OŚRODEK
GEODEZJI

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

9. ANALIZA OSIĄGANIA CELÓW STRATEGICZNYCH PROGRAMU REWITALIZACJI

Na podstawie opisanych w rozdziale 2 zjawisk zachodzących na obszarze rewitalizacji, a także danych obrazujących te same zjawiska w poprzednich latach, opracowano informację na temat obserwowanych zmian, wskazujących na postęp w osiągnięciu celów Gminnego Programu Rewitalizacji. Do każdego z celów strategicznych przyporządkowane zostały wskaźniki stanu obszaru, obrazujące zachodzące zmiany¹¹. Realizacja celów strategicznych przełożyć ma się na realizację misji procesu rewitalizacji Łodzi:

„Wyzwolić potencjał centrum Łodzi i jego mieszkańców”

Misja ta określona w Programie została następująco:

- Łódź będzie wyciągać pomocną dłoń do każdego, kto znalazł się w trudnej sytuacji życiowej i stwarzać szanse na udział w pozytywnych efektach procesu rewitalizacji.
- Łódź będzie aktywnie wspierać rozwój przedsiębiorczości mieszkańców, którzy coraz chętniej będą chcieli brać sprawy zawodowe we własne ręce.
- Łódź przywróci dumę z zamieszkiwania w centrum, zmieni je w obszar inspirujący.
- Łódź będzie utrzymywać wśród mieszkańców poczucie wspólnoty i współodpowiedzialności za własne miasto.
- Łódź zmieni przestrzeń martwą i opuszczone w miejsca tętniące życiem miejskim.
- Łódź dołączy do największych atrakcji turystycznych kraju jako kreatywna przestrzeń miejska stworzona na unikatowej w skali Europy przemysłowej zabudowie mieszkalnej, rezydencjonalnej i pofabrycznej.
- Łodzianie będą postrzegani w kraju i na świecie jako społeczność przyjazna różnorodności kulturowej, żyjąca z poszanowaniem środowiska naturalnego, kreatywna i przedsiębiorcza, a przede wszystkim solidarna i dbająca o słabszych.

¹¹ Wartość poszczególnych wskaźników zaprezentowano w podziale na obszar rewitalizacji, pozostały obszar miasta oraz całe miasto. Odpowiednie dane uzyskano wyciągając średnią z wartości wskaźnika w heksagonach znajdujących się na danym obszarze.

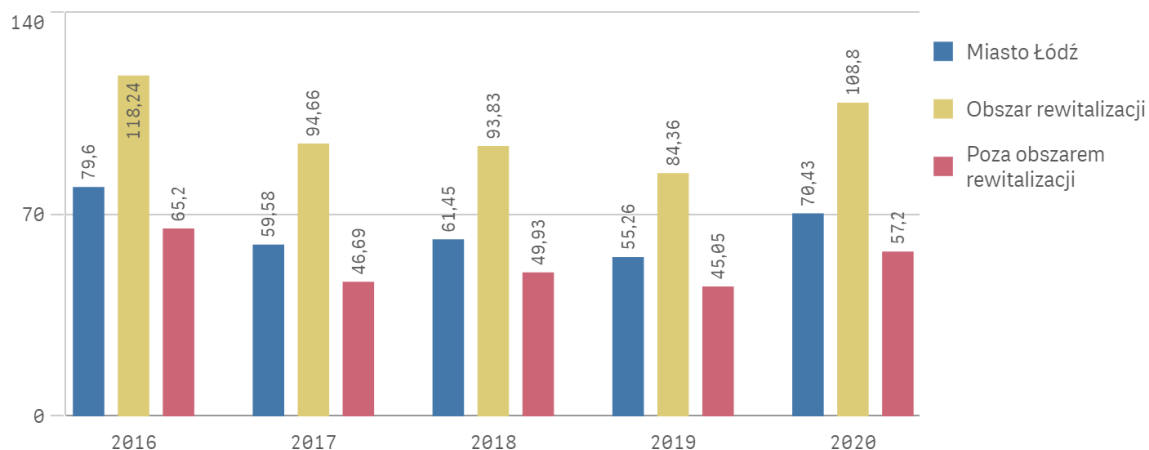
3.1. Cel 1 – Uzyskać spójność społeczną

Poniżej zaprezentowany został przegląd wskaźników obrazujących realizację poszczególnych celów Gminnego Programu Rewitalizacji w ujęciu czasowym. Porównania dotyczą sytuacji w całym mieście i obserwowanych na tym tle zjawisk na obszarze rewitalizacji oraz poza nim. Założeniem przyświecającym procesom rewitalizacji jest ograniczanie zjawisk kryzysowych i wzmacnianie potencjałów tak, by zmiany w pozytywnym kierunku na rewitalizowanych terenach zachodziły intensywniej niż na średnim poziomie w odniesieniu do ich stanu w całym mieście. W dłuższym horyzoncie pozwoli to na zniwelowanie sytuacji kryzysowej.

3.1.1. Wskaźniki w obszarze problemów bezrobocia

Wykres 1. Natężenie bezrobocia ogółem (liczba bezrobotnych ogółem przypadająca na 1000 ludności w wieku produkcyjnym)

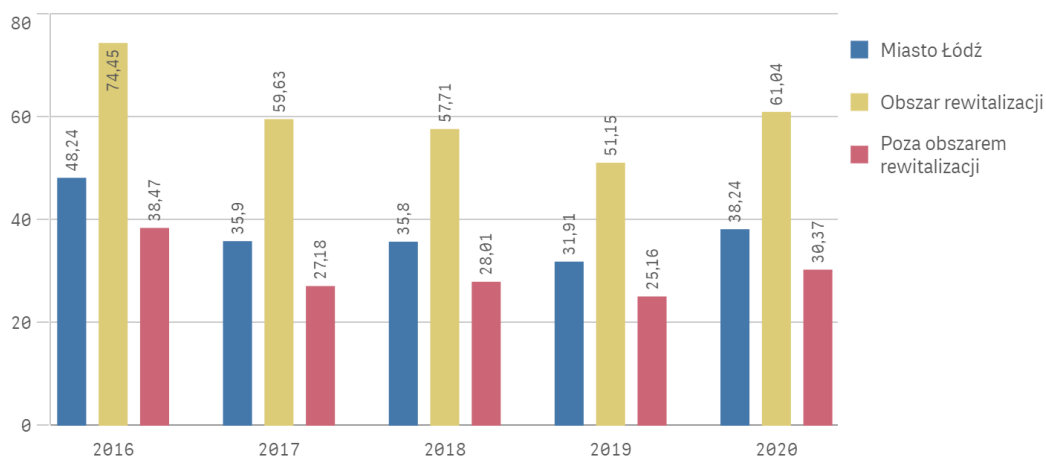
Natężenie bezrobocia ogółem

Źródło: Opracowanie ŁOG i BRiM na podstawie danych PUP

Wykres 2. Natężenie bezrobocia długotrwałego (liczba bezrobotnych długotrwale przypadająca na 1000 ludności w wieku produkcyjnym)

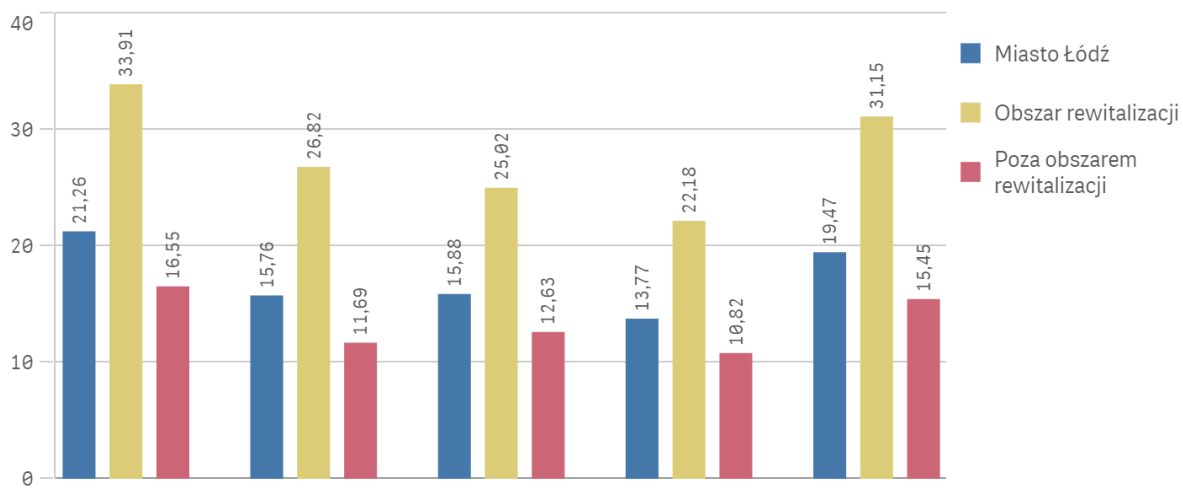
Natężenie bezrobocia długotrwałego

Źródło: Opracowanie ŁOG i BRiM na podstawie danych PUP

Wykres 3. Natężenie bezrobocia młodzieży (liczba bezrobotnych do 35. roku życia przypadająca na 1000 ludności w wieku produkcyjnym)

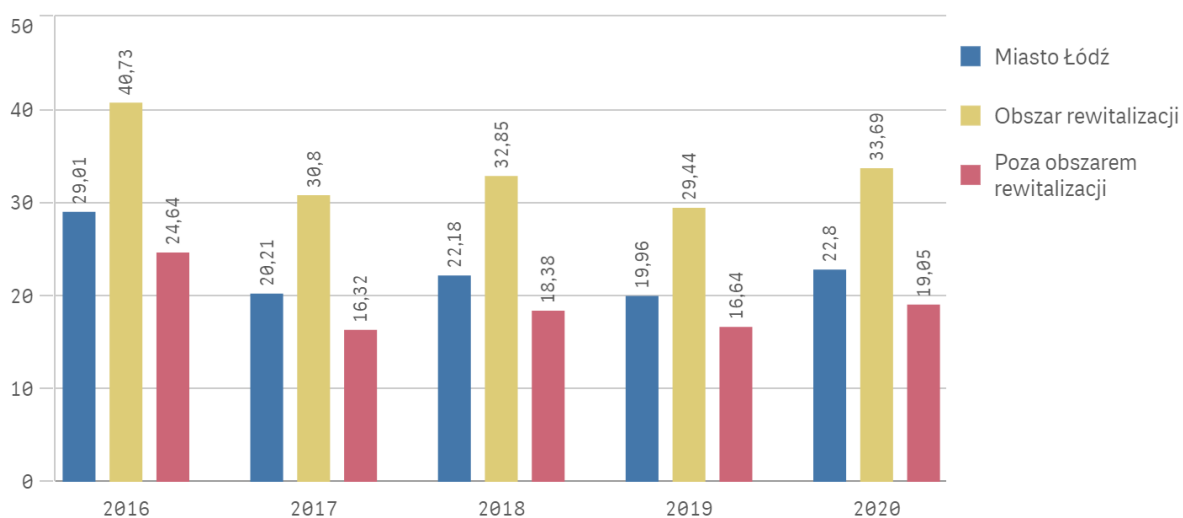
Natężenie bezrobocia młodzieży

Źródło: Opracowanie ŁOG i BRiM na podstawie danych PUP

Wykres 4. Natężenie bezrobocia w grupie 50+ (liczba bezrobotnych po 50. roku życia przypadająca na 1000 ludności w wieku produkcyjnym)

Natężenie bezrobocia w grupie 50+

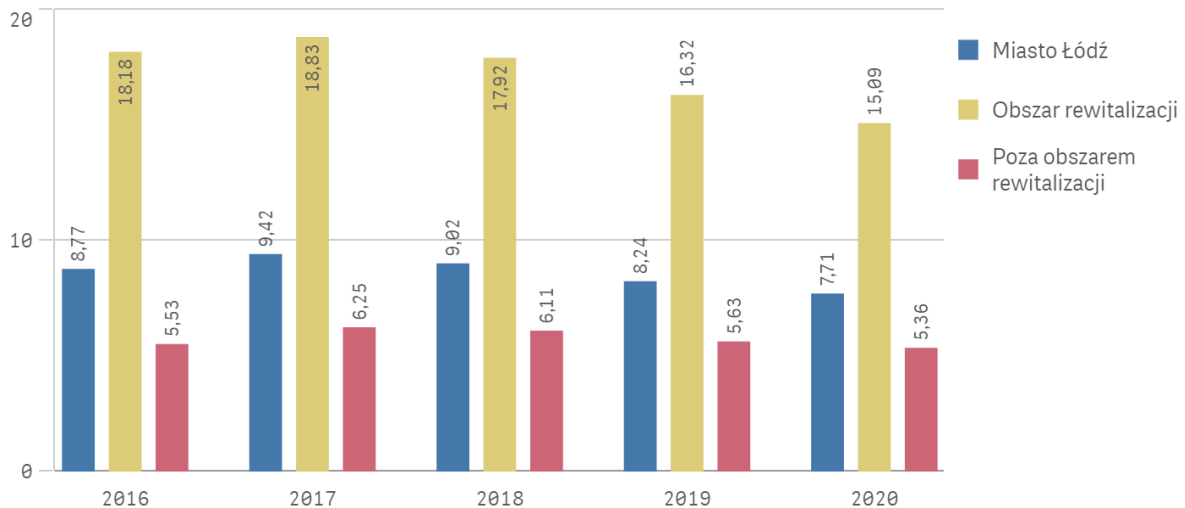
Źródło: Opracowanie ŁOG i BRiM na podstawie danych PUP

W 2020 roku, po kilku latach trendu spadkowego, nastąpił wzrost bezrobocia we wszystkich jego wymiarach. Główną przyczyną jest wpływ pandemii Covid-19. Jednak poziom bezrobocia jest nadal niższy, niż w pierwszym roku obowiązywania GPR (2016). Wzrost dotknął w podobnym stopniu obszar rewitalizacji i resztę miasta. Nadal utrzymuje się niekorzystna różnica między nimi.

3.1.2. Wskaźniki w obszarze problemów ubóstwa

Wykres 5. Natężenie pobierania zasiłków stałych (liczba osób w rodzinach, w których wypłacany jest zasiłek stały, w przeliczeniu na 1000 ludności)

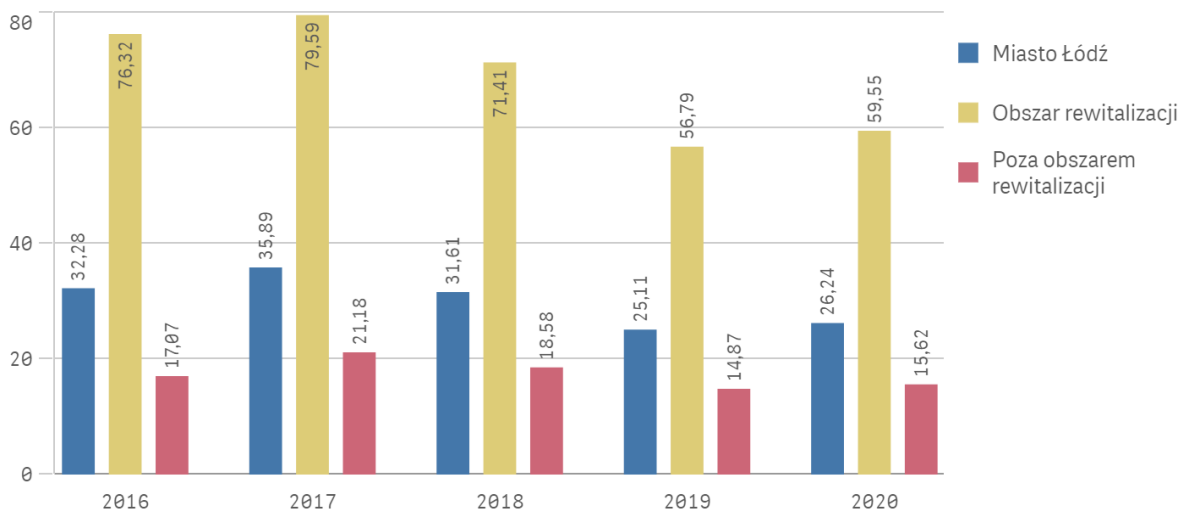
Natężenie pobierania zasiłków stałych

Źródło: Opracowanie ŁOG i BRiM na podstawie danych MOPS

Wykres 6. Natężenie pobierania pomocy na dożywianie dzieci (liczba osób w rodzinach, w których wypłacana jest pomoc na dożywianie dzieci, w przeliczeniu na 1 tys. ludności)

Natężenie pobierania pomocy na dożywianie dzieci

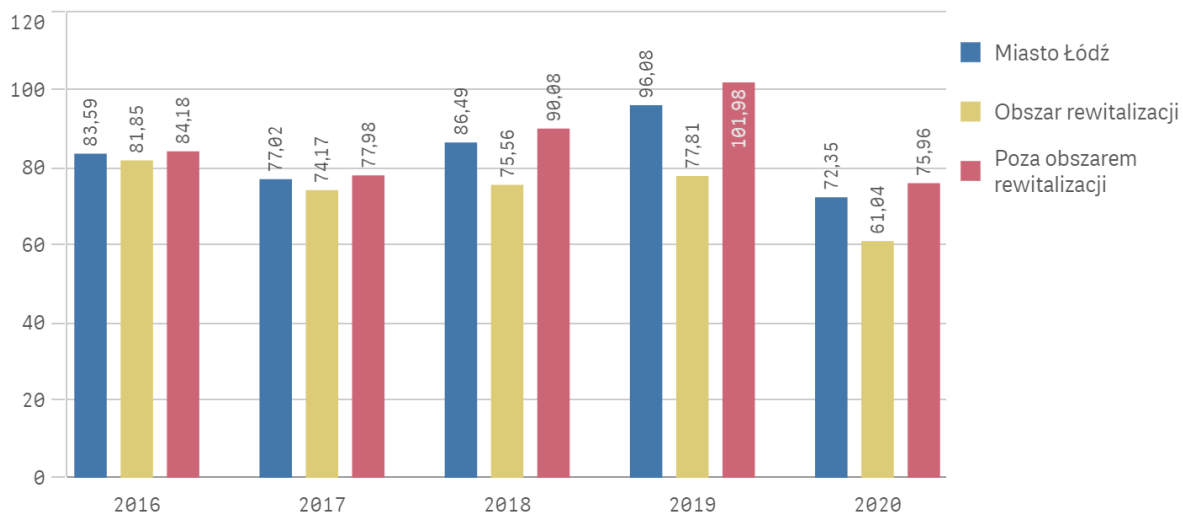
Źródło: Opracowanie ŁOG i BRiM na podstawie danych MOPS

Natężenie pobierania pomocy społecznej w 2020 r. występowało na podobnym poziomie co w poprzednim roku. Nastąpił niewielki wzrost pobierania pomocy na dożywianie dzieci. Mimo spadku w wskaźniku od początku obowiązywania GPR, nadal utrzymują się wyraźne, negatywne dysproporcje między obszarem rewitalizacji, a resztą miasta w natężeniu problemów ubóstwa, zarówno w przypadku natężenia pobierania zasiłków stałych, jak i pobierania pomocy na dożywianie dzieci.

3.2.1. Wskaźniki w obszarze uczestnictwa

Wykres 7. Intensywność czytelnictwa w bibliotekach i filiach (czytelnicy, którzy w danym roku wypożyczyli co najmniej jeden wolumin – w przeliczeniu na 1000 ludności)

Intensywność czytelnictwa w bibliotekach i filiach

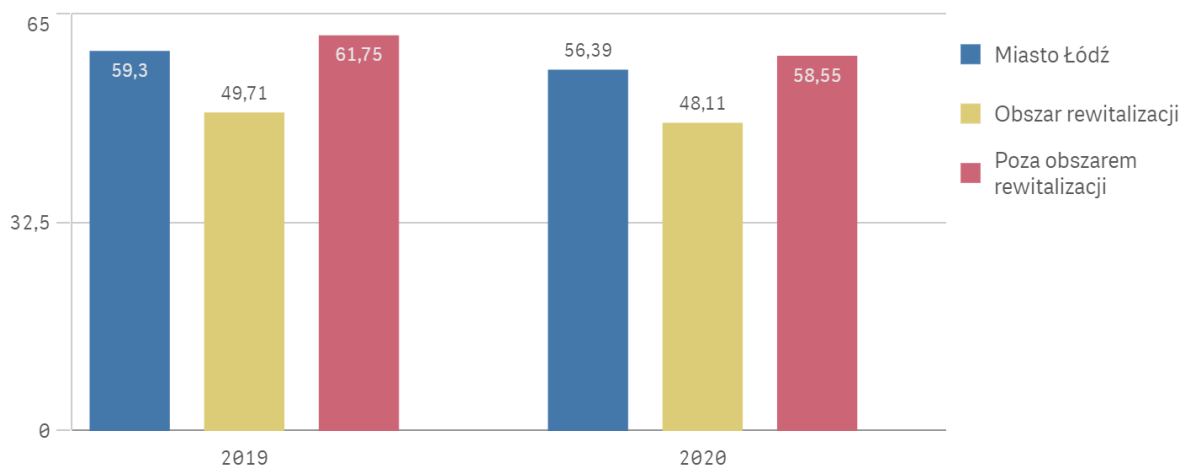

Źródło: Opracowanie ŁOG i BRiM na podstawie danych Biblioteki Miejskiej w Łodzi

Pandemia covid-19 negatywnie odbiła się na intensywności czytelnictwa, zarówno na obszarze rewitalizacji, jak i poza. Nadal występuje różnica między osobami wypożyczającymi książki w bibliotekach na obszarze rewitalizacji względem korzystających ze zbiorów książkowych w pozostałej części miasta, jednak w roku pandemii zmniejszyła się.

Wykres 8. Natężenie problemów edukacyjnych (lokalna średnia wyników egzaminów kończących ostatnią klasę szkoły podstawowej)

Natężenie problemów edukacyjnych

Źródło: Opracowanie ŁOG i BRiM na podstawie danych Wydziału Edukacji

Egzaminy kończące szkołę podstawową w nowej formule (egzamin ósmoklasisty) zostały po raz pierwszy przeprowadzone w 2019 r., dlatego ten rok należy potraktować jako bazowy dla kolejnych porównań. Zauważalna jest wyraźna różnica między obszarem rewitalizacji a pozostałą częścią miasta w tym zakresie. W roku 2020 nastąpił niewielki spadek wyników.

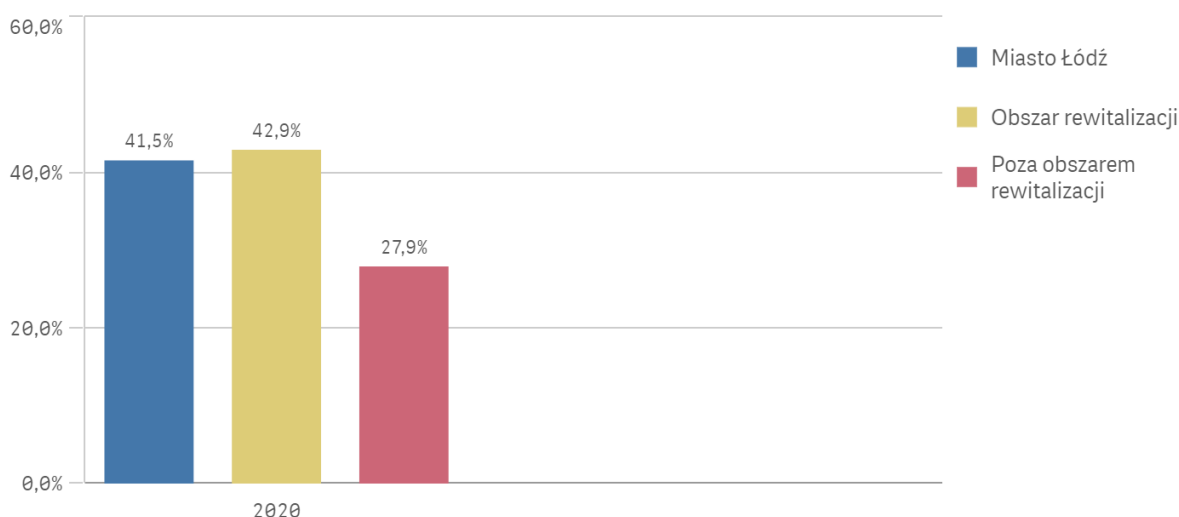
Mimo niewielkiej poprawy w okresie realizacji GPR, sfera społeczna, jest jedną z tych, w której najwyraźniej zarysowują się negatywne podziały między obszarem rewitalizacji, a resztą miasta. Pandemia Covid zatrzymała pozytywny trend spadku problemów społecznych.

3.2. Cel 2 – Zmienić dzięki rewitalizacji wizerunek miasta i jego centrum

3.2.2. Wskaźniki potencjału w obszarze wizerunku

Wykres 9. Potencjał kulturowy zabytków rejestrowych (budynki zabytkowe indywidualnie wpisane do rejestru niewymagające remontu jako odsetek budynków zabytkowych ogółem)

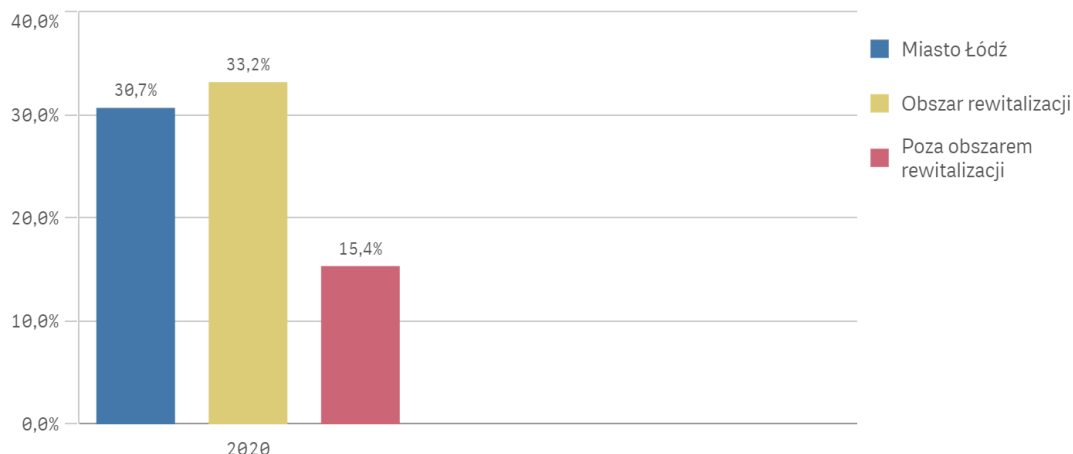
Potencjał kulturowy zabytków rejestrowych

Źródło: Opracowanie ŁOG i BRiM na podstawie danych Biura Architekta Miasta

Wykres 10. Potencjał kulturowy zabytków wpisanych do gminnej ewidencji (budynki zabytkowe indywidualnie wpisane do gminnej ewidencji zabytków niewymagające remontu jako odsetek budynków zabytkowych ogółem)

Potencjał kulturowy zabytków wpisanych do gminnej ewidencji

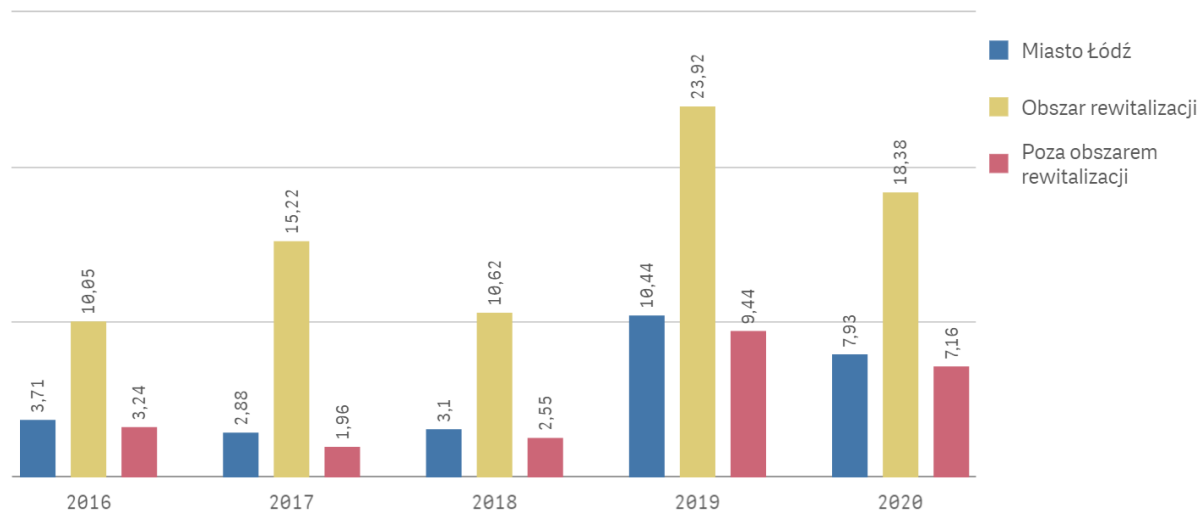
Źródło: Opracowanie ŁOG i BRiM na podstawie danych Biura Architekta Miasta
W 2020 uzupełniono

Prezentowano dane stanowią podsumowanie przeprowadzonej po raz pierwszy w ramach monitoringu GPR inwentaryzacji dotyczącej stanu zabytków, uzupełnionej nowymi danymi w 2020 r. Dane zebrano w ciągu tych dwóch lat, stanowią bazę wyjściową do dalszej obserwacji.

Mimo że budynki wpisane do rejestru i ewidencji zabytków znajdujące się na obszarze rewitalizacji są w lepszym stanie technicznym niż te zlokalizowane na pozostałym terenie miasta, nadal jedynie odpowiednio 43% i 33% z nich nie wymaga remontu. Warto przy tym pamiętać, że przeważająca większość łódzkich zabytków znajduje się na terenie obszaru rewitalizacji.

Wykres 11. Ubytki potencjału zieleni urządzonej (usunięcia krzewów i drzew w metrach kwadratowych /przeliczeniowo – jedno drzewo = 25 m²/ na heksagon /o powierzchni 3 ha/)

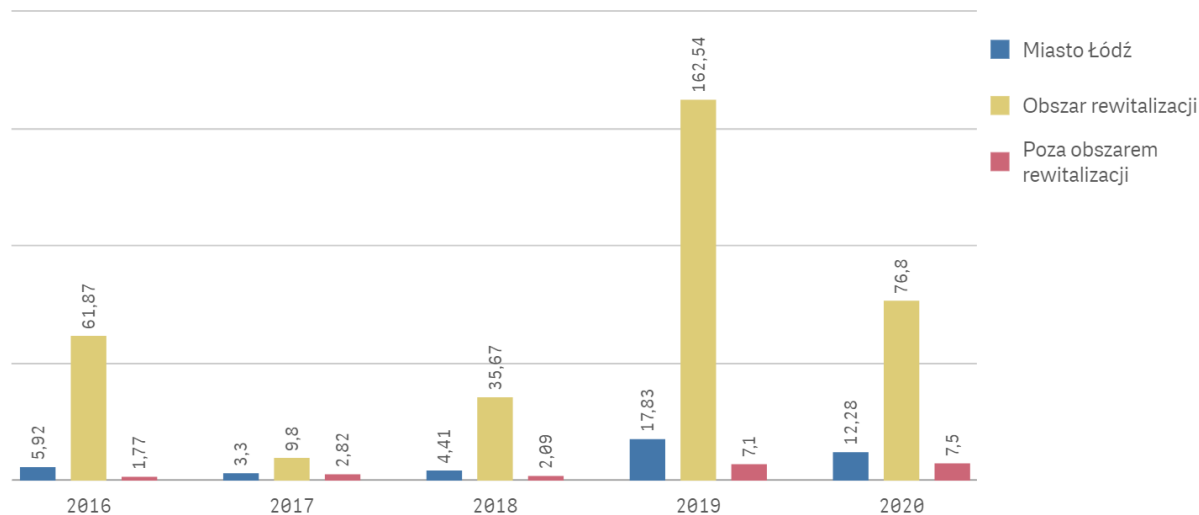
Ubytki potencjału zieleni urządzonej

Źródło: Opracowanie ŁOG i BR na podstawie danych Zarządu Zieleni Miejskiej

Wykres 12. Przyrost potencjału zieleni urządzonej (nasadzenia krzewów i drzew w metrach kwadratowych /przeliczeniowo – jedno drzewo = 25 m²/ na heksagon /o powierzchni 3 ha/)

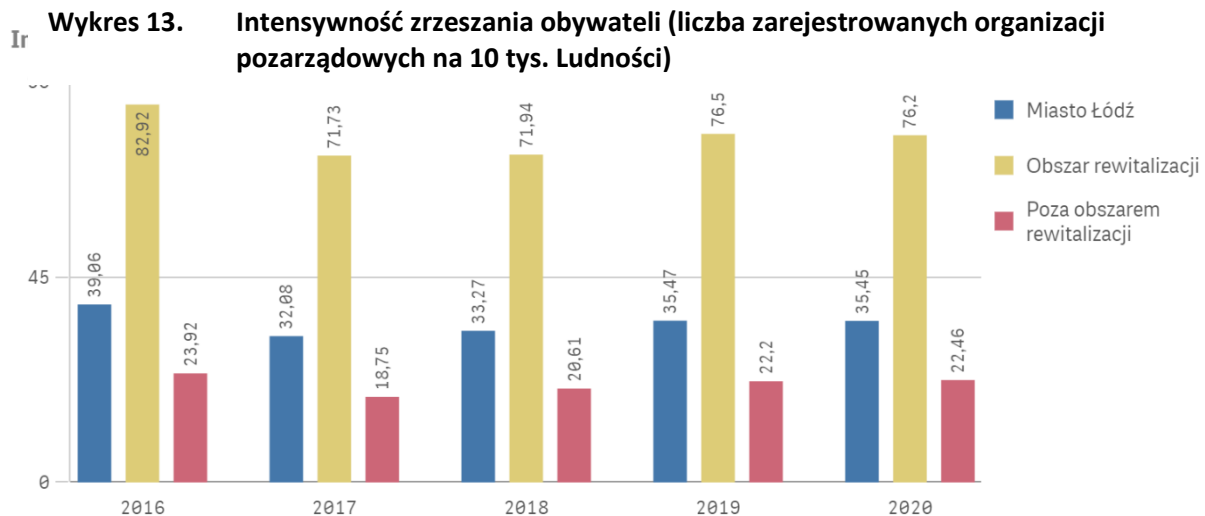
Przyrost potencjału zieleni urządzonej

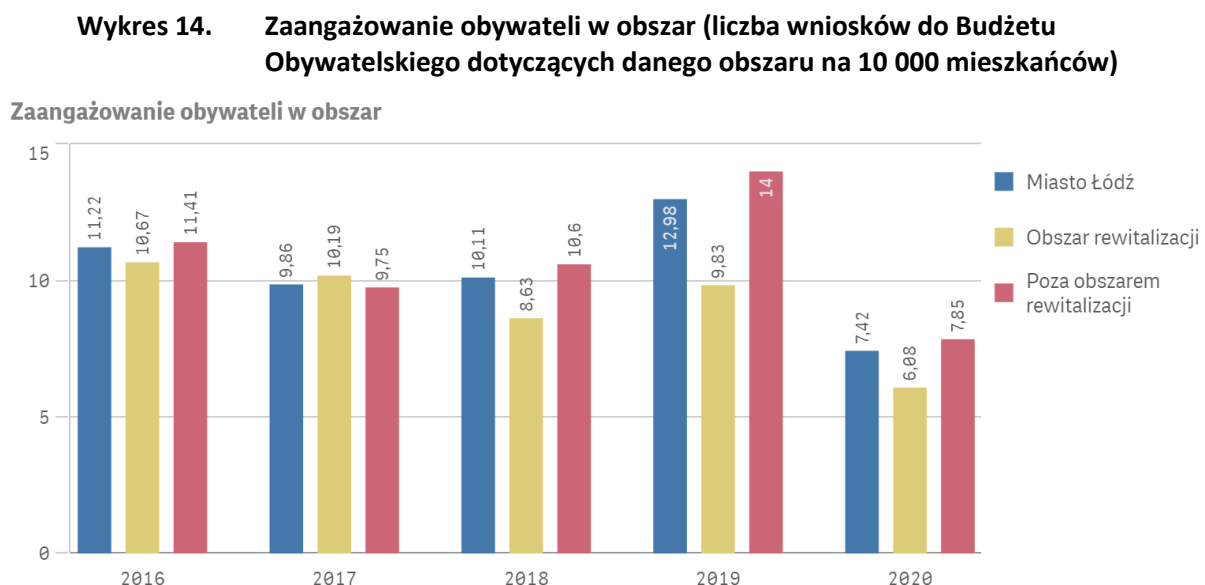
Źródło: Opracowanie ŁOG i BR na podstawie danych Zarządu Zieleni Miejskiej

W 2020 roku nastąpił spadek powierzchni usuniętych drzew i krzewów, głównie na obszarze rewitalizacji. Jednocześnie nastąpił spadek nasadzeń. Cały czas otrzymuje się kilkukrotną przewagę przyrostu zieleni nad ubytkami na obszarze rewitalizacji.

3.2.1. Wskaźniki potencjału aktywności obywatelskiej

Źródło: Opracowanie ŁOG i BRiM na podstawie danych Biura Aktywności Miejskiej

Źródło: Opracowanie ŁOG i BRiM na podstawie danych Biura Aktywności Miejskiej

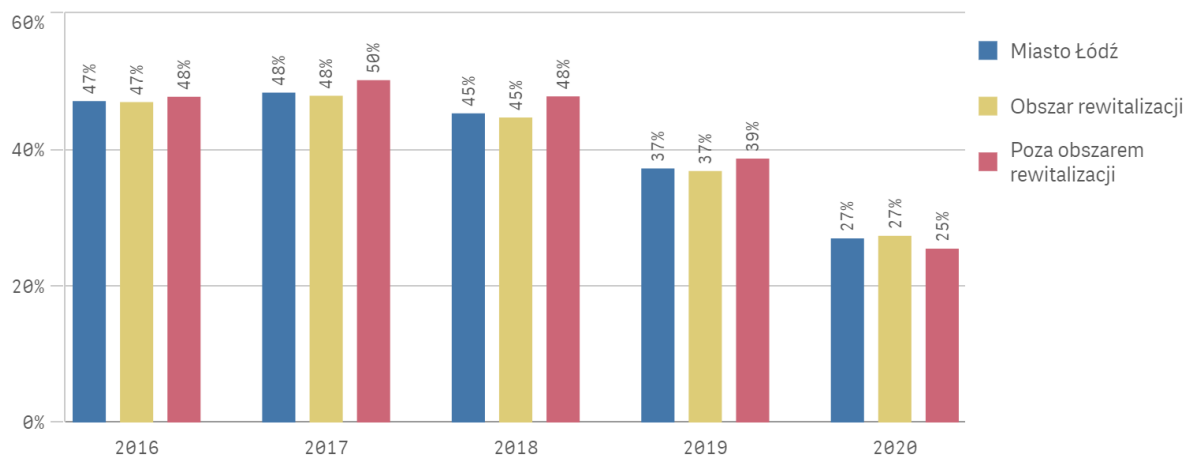
Pandemia covid-19 negatywnie odbiła się na zaangażowaniu obywatelskim. W 2020 roku wyraźnie spadła liczba wniosków składanych do Budżetu Obywatelskiego, zarówno na obszarze rewitalizacji, jak i poza nim.

Liczba organizacji pozarządowych jest potencjałem obszaru rewitalizacji, który utrzymuje się w kolejnych latach na stabilnym, stosunkowo wysokim poziomie w porównaniu do pozostałej części miasta. Rok pandemii nie przyniósł w tym względzie zmian.

3.3. Cel 3 – Ożywić lokalną przedsiębiorczość.

Wykres 15. Natężenie zadłużenia lokali użytkowych (komunalne lokale użytkowe: lokale zadłużone jako odsetek lokali ogółem)

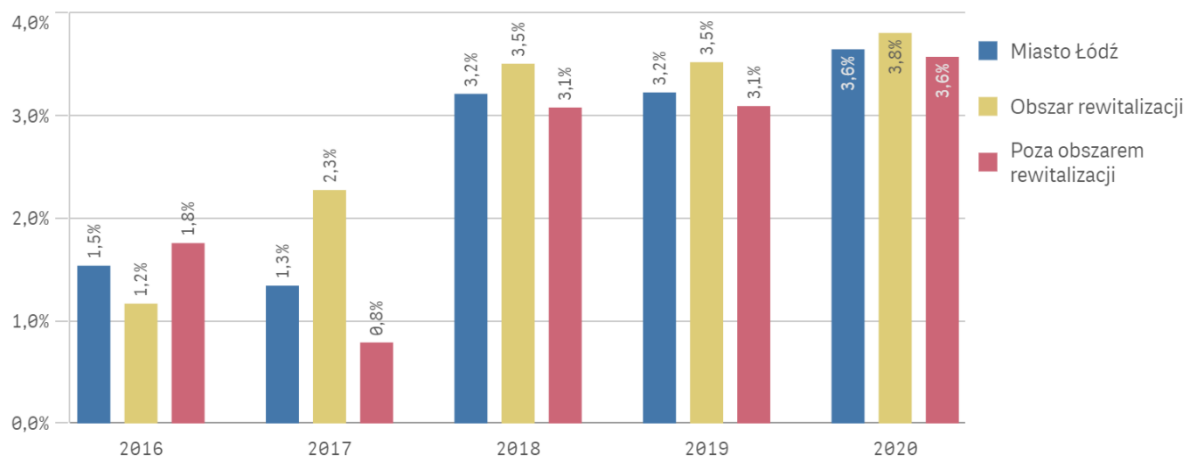
Natężenie zadłużenia lokali użytkowych

Źródło: Opracowanie ŁOG i BRiM na podstawie danych Zarządu Lokali Miejskich

Wykres 16. Natężenie problemu słabnięcia firm saldo przyrostu/ubytku firm (zarejestrowania minus wyrejestrowania) na 100 firm istniejących

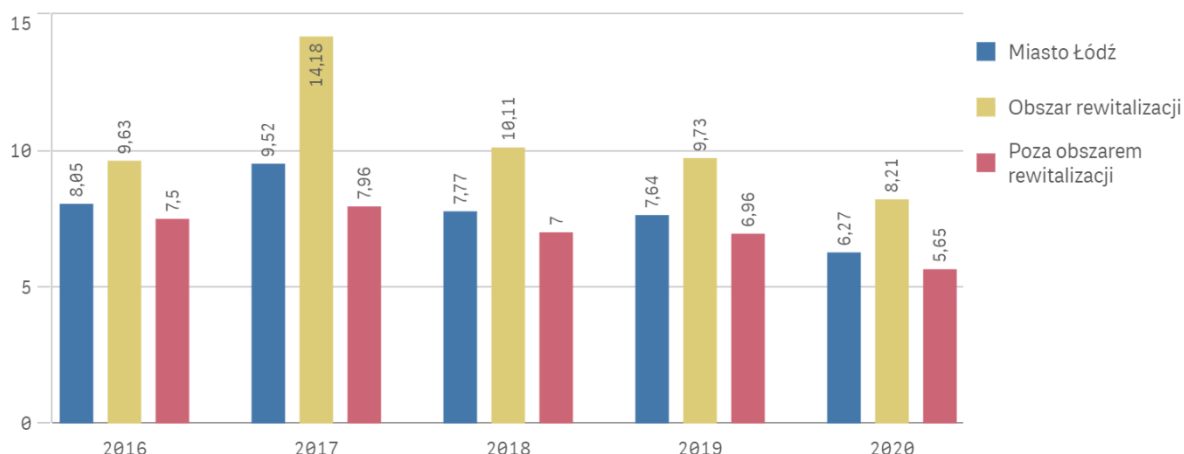
Natężenie problemu słabnięcia firm

Źródło: Opracowanie ŁOG i BRiM na podstawie danych BPZiODG oraz GUS

Wykres 17. Optymizm gospodarczy (liczba nowo zarejestrowanych firm na 1000 ludności)

Optymizm gospodarczy

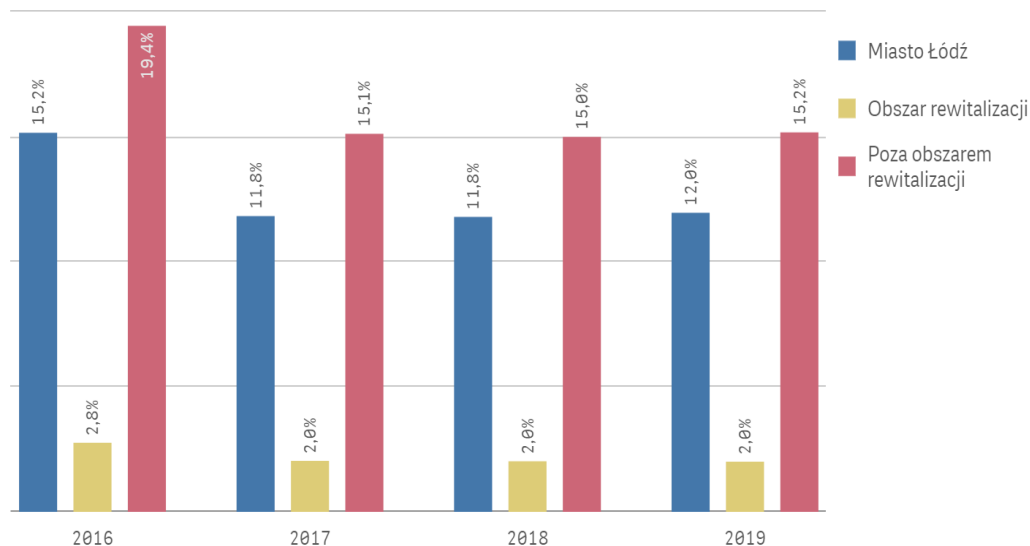

Źródło: Opracowanie ŁOG i BRiM na podstawie danych Biura Promocji Zatrudnienia i Obsługi Działalności Gospodarczej i GUS.

Sfera gospodarcza jest jednym z potencjałów obszaru rewitalizacji, gdyż głównie w centrum Łodzi lokowane są nowe firmy. Od trzech lat utrzymuje się stałe, pozytywne saldo wskazujące na nadwyżkę firm nowo rejestrowanych w stosunku do zamykanych. Również pod tym względem w ostatnich trzech latach sytuacja na obszarze rewitalizacji utrzymywała się na zbliżonym poziomie. Problemem pozostaje zadłużenie lokali użytkowych, jednak jego poziom jest podobny zarówno na obszarze rewitalizacji, jak i poza nim i w ostatnich latach spada. W sferze gospodarczej pandemia covid-19 nie przyniosła negatywnych efektów, jedynie w niewielkim stopniu spadła liczba nowo zarejestrowanych firm na 1000 ludności.

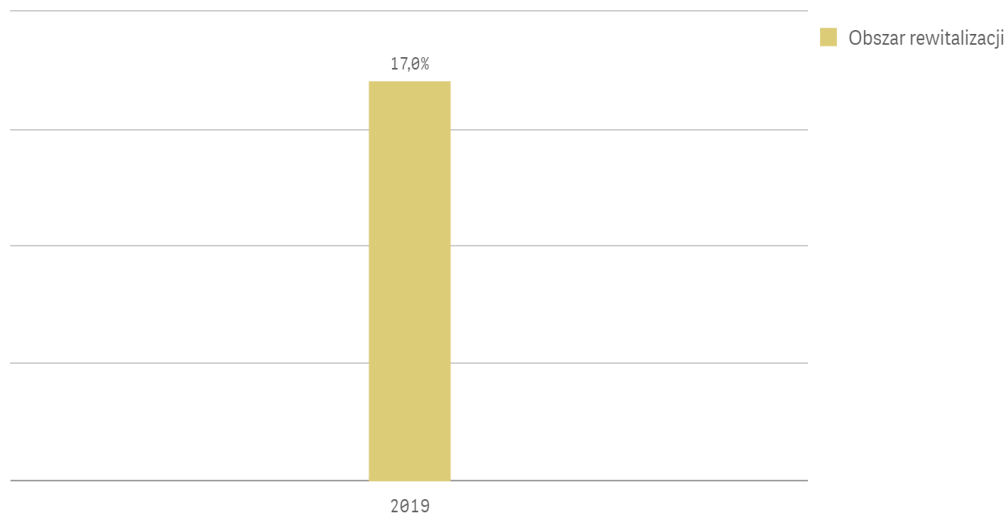
Cel 4 – Ożywić obszar zamieszkania.

Wykres 18. Deficyt dostępu do transportu publicznego (liczba mieszkańców zamieszkujących dalej niż 280 m od najbliższego przystanku MPK i dalej niż 350 metrów od najbliższego węzła sieci transportu miejskiego jako odsetek liczby mieszkańców ogółem /według rozkładu stałych przystanków/)

Źródło: Opracowanie ŁOG i BRiM na podstawie danych ŁOG.

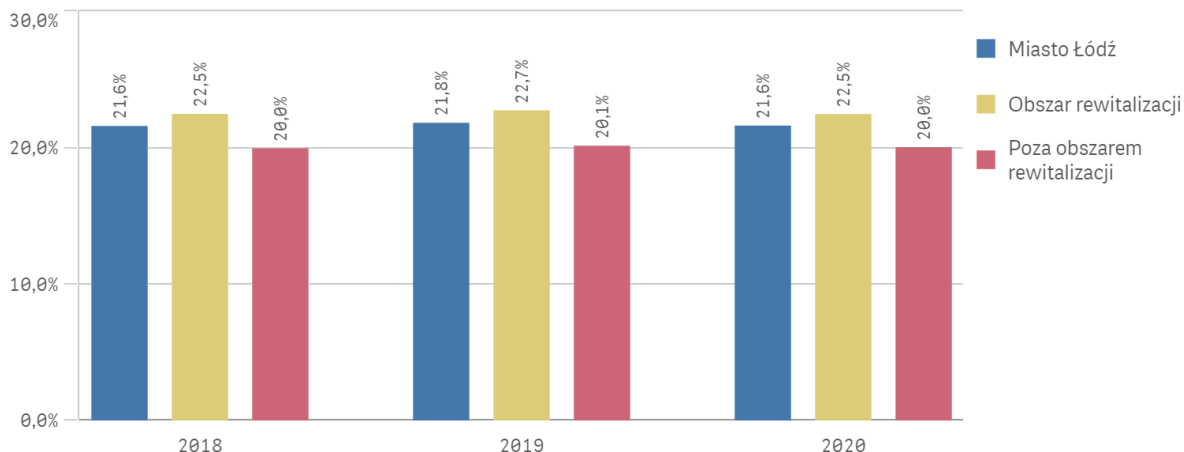
Wykres 19. Deficyt dostępu do atrakcyjnych przestrzeni (liczba mieszkańców zamieszkujących dalej niż 350 m od najbliższej atrakcyjnej przestrzeni miejskiej jako odsetek liczby mieszkańców ogółem)

Źródło: Opracowanie ŁOG i BRiM na podstawie danych BRiM.

Wykres 20. Natężenie problemu niskiej emisji (lokale komunalne ogrzewane indywidualnymi paleniskami na paliwa stałe jako odsetek lokali komunalnych ogółem)

Natężenie problemu niskiej emisji

Źródło: Opracowanie ŁOG i BRiM na podstawie danych Zarządu Lokali Miejskich

Dostęp do transportu publicznego jest jednym z potencjałów obszaru rewitalizacji, gdzie tylko 2% osób mieszka w dużej odległości od przystanków komunikacji miejskiej. Ten wskaźnik na terenie całego miasta uległ poprawie po wprowadzeniu w 2017 r. reformy komunikacji zbiorowej. W 2020 r. nie przeprowadzono badania w tym obszarze.

W przypadku dostępu do atrakcyjnych przestrzeni publicznych jedynie 17% mieszkańców obszaru mieszka daleko od takich miejsc. W 2019 r. roku po raz pierwszy uzyskano dane w tym aspekcie, stąd ten rok traktowany będzie jako bazowy do dalszych porównań dla tego wskaźnika. Badanie zostanie powtórzone w 2022 r.

Wyzwaniem dla miasta pozostaje liczba lokali komunalnych ogrzewanych piecami, powodujących niską emisję. Aż 22,5% lokali komunalnych na terenie obszaru rewitalizacji ogrzewanych jest paleniskami na paliwa stałe.

10.MONITORING REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne to zapisane w rozdziale 3.2. Gminnego Programu Rewitalizacji złożone całości wykonawcze (projekty lub powiązane funkcjonalnie grupy projektów), w szczególności o charakterze społecznym oraz gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym lub technicznym. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne dzielą się na:

- **podstawowe**, wpisane indywidualnie na listę planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych (podrozdział 3.2.2. GPR), wśród których szczególny charakter mają przedsięwzięcia o numerach 5 – 12 (projekty 1 – 8 Rewitalizacji Obszarowej Centrum Łodzi),
- **dopuszczalne**, opisane w charakterystyce pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych (podrozdział 3.2.3. GPR).

Zarówno podstawowe, jak i pozostałe dopuszczalne przedsięwzięcia rewitalizacyjne podlegają monitoringowi prowadzonemu przez Biuro Rewitalizacji i Mieszkalnictwa. Docelowo dane pozyskane z systemu monitoringu realizacji przedsięwzięć w zestawieniu z danymi prezentowanymi w pierwszej części raportu i odnoszącymi się do stanu kryzysowego na obszarze rewitalizacji odpowiedzieć mają na pytanie, czy środki wydatkowane w ramach przedsięwzięć rewitalizacyjnych przyczyniają się do osiągnięcia celów GPR.

W poniższym rozdziale prezentowane jest podsumowanie realizacji zadań rewitalizacyjnych.

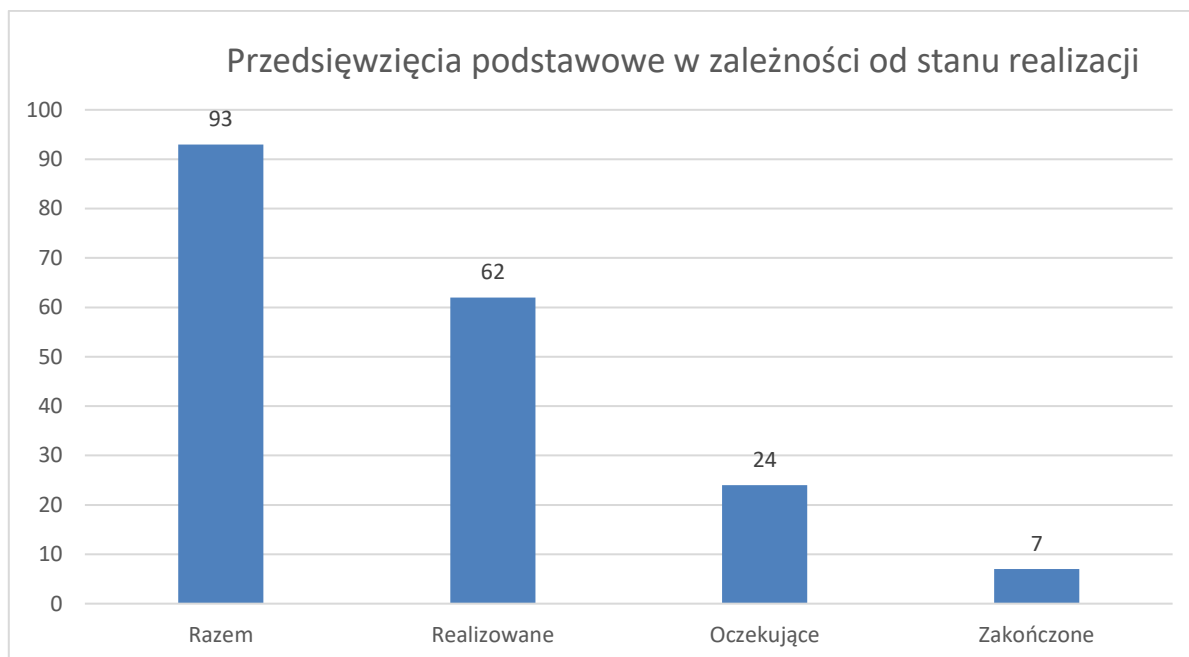
4.1. Realizacja przedsięwzięć podstawowych

Po aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji w 2018 roku na liście przedsięwzięć znajdowało się 106 przedsięwzięć przeznaczonych do realizacji. W ramach zmiany dokumentu uchwałą z 24 grudnia 2020 r. 13 przedsięwzięć wykreślono z GPR. W wyniku czego 93 przedsięwzięcia znajdują się na liście podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, z których 4 zakończyły się przed uchwaleniem aktualizacji.

Są to zarówno przedsięwzięcia, których realizatorem jest miasto Łódź, jak i podmioty zewnętrzne – gestorzy sieci lub deweloperzy, uczelnie wyższe, przedsiębiorcy. Charakter przedsięwzięć też jest zróżnicowany – mogą to być projekty typowo „miękkie” – społeczne lub „twarde” – gdzie wiodący jest element infrastrukturalny albo łączące oba te aspekty.

Na koniec 2020 r. w trakcie realizacji było 62 przedsięwzięć podstawowych, a 7 zakończono, z tego 3 z końcem roku. W przypadku 24 przedsięwzięć nie rozpoczęto jeszcze działań.

Wykres 21. Status przedsięwzięć podstawowych na koniec 2020 r.

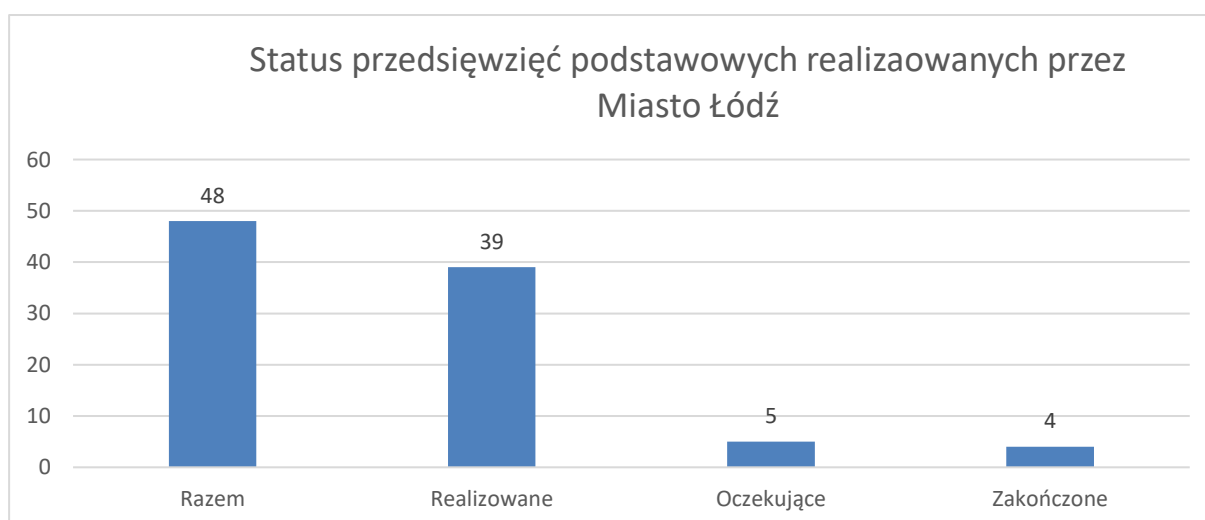

Źródło: Opracowanie BRiM.

4.1.1. Przedsięwzięcia Miasta Łodzi

Urząd Miasta Łodzi oraz miejskie jednostki organizacyjne były inicjatorami i wykonawcami 48 przedsięwzięć, z których 39 realizowano, a 4 zakończono.

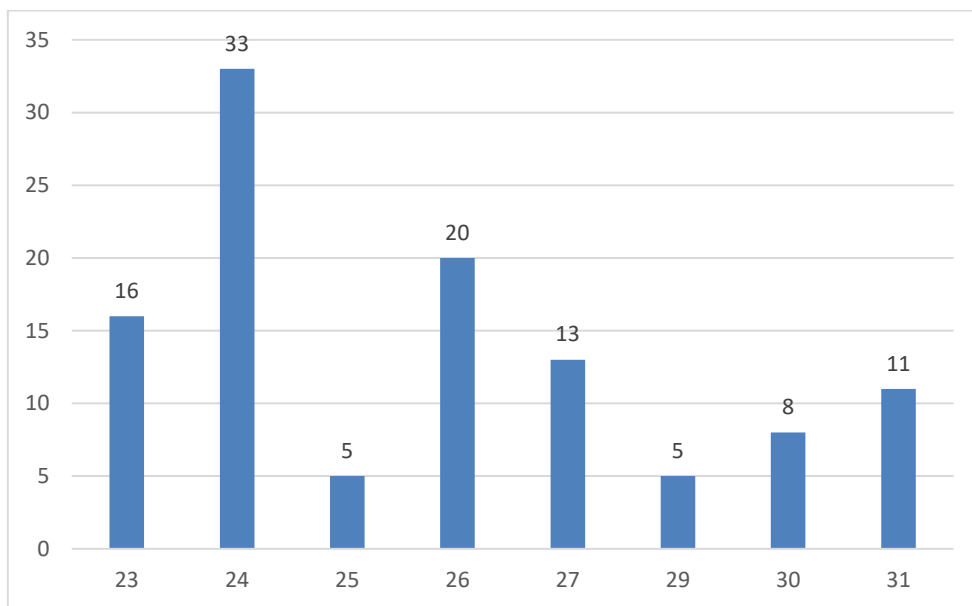
Wykres 22. Status przedsięwzięć podstawowych realizowanych przez Miasto Łódź na koniec 2020 r.

Źródło: Opracowanie BRiM

Znaczącą grupą działań Miasta są przedsięwzięcia miękkie, współfinansowane z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Część z nich to działania partnerskie, w których Miasto jest liderem lub partnerem dla organizacji pozarządowych i innych podmiotów. Dotyczą one następujących przedsięwzięć (przed nazwą przedsięwzięcia znajduje się jego numer w GPR): 23. Program podnoszenia jakości edukacji przedszkolnej, 24. Program podnoszenia jakości nauczania w zakresie kształcenia ogólnego, 25. Program podniesienia kluczowych kompetencji osób dorosłych znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, w obszarze TIK i języków obcych, 26. Program poprawy zdolności do zatrudnienia absolwentów kształcenia i szkolenia zawodowego oraz dostosowanie kierunków kształcenia i szkolenia zawodowego do regionalnego rynku pracy we współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, 27. Program aktywizacji społeczno-zawodowej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem, 29. Program wsparcia usług społecznych i zdrowotnych finansowany w ramach ZIT, 30. Program wzrostu zatrudnienia osób bezrobotnych, biernych zawodowo i poszukujących pracy, 31. Program zwiększania liczby trwałych, nowopowstałych przedsiębiorstw (start-up'ów).

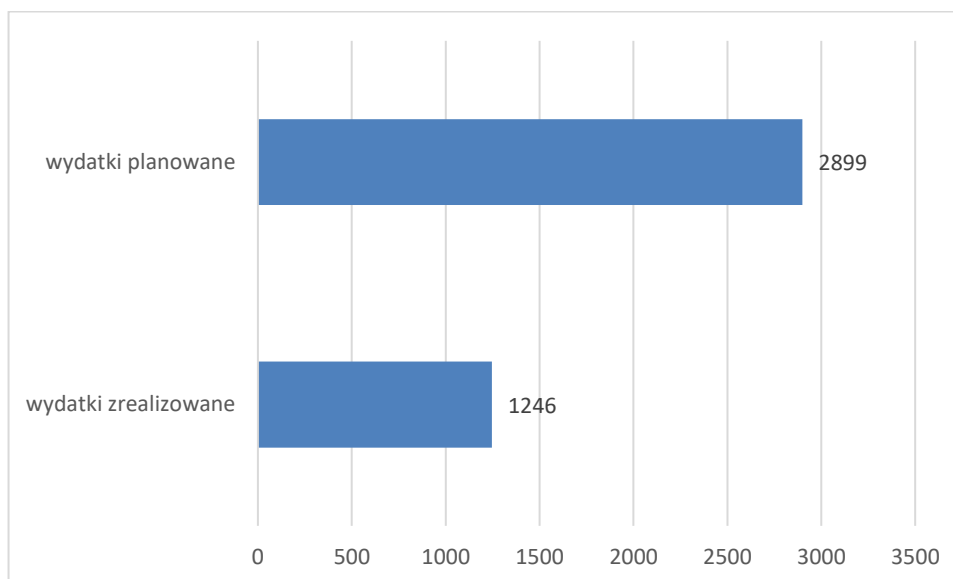
Wykres 23. Liczba projektów finansowanych z EFS realizowanych, bądź zakończonych do końca 2020 r. w podziale na przedsięwzięcia podstawowe.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych realizatorów.

Planowana wartość przedsięwzięć podstawowych Miasta, realizowanych lub zakończonych do końca 2020 r., zapisana w budżecie Miasta oraz wnioskach o dofinansowanie, wyniosła prawie 2,9 mld zł. Z czego do końca 2020 r. wydano prawie 1,25 mld zł. Wykonanie finansowe wyniosło 43%. Dane te ilustruje poniżej Wykres 24.

Wykres 24. Wartość planowana realizowanych i zakończonych przedsięwzięć podstawowych Miasta Łodzi oraz wartość zrealizowana do końca 2020 r. w mln zł

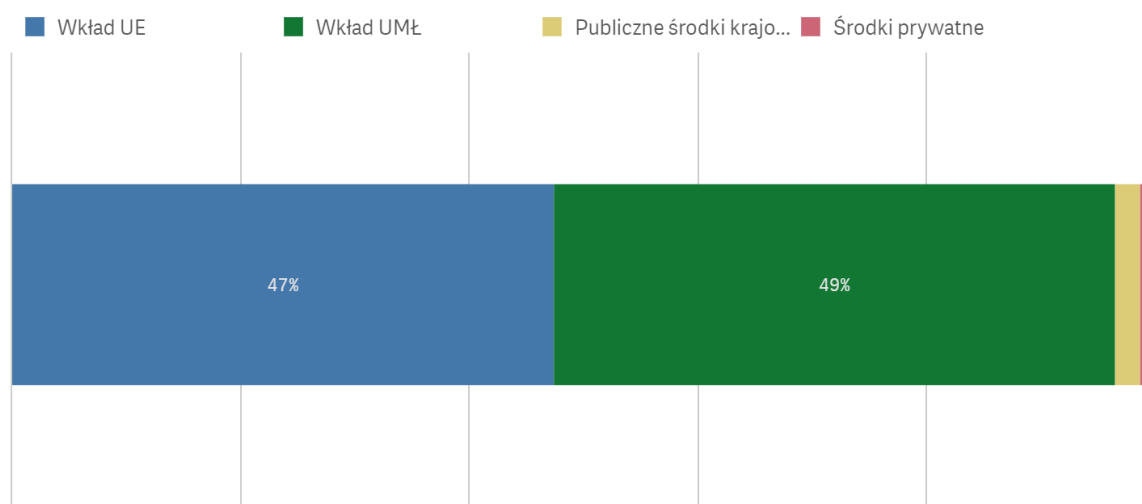

Źródło: Opracowanie BRiM na podstawie informacji realizatorów

49 % planowanej wartości przedsięwzięć podstawowych finansowana jest z budżetu Miasta, a 47% ze środków Unii Europejskiej, co odzwierciedla Wykres 25.

Wykres 25. Przedsięwzięcia podstawowe Miasta Łodzi w podziale na źródła finansowania na podstawie planowanego budżetu.

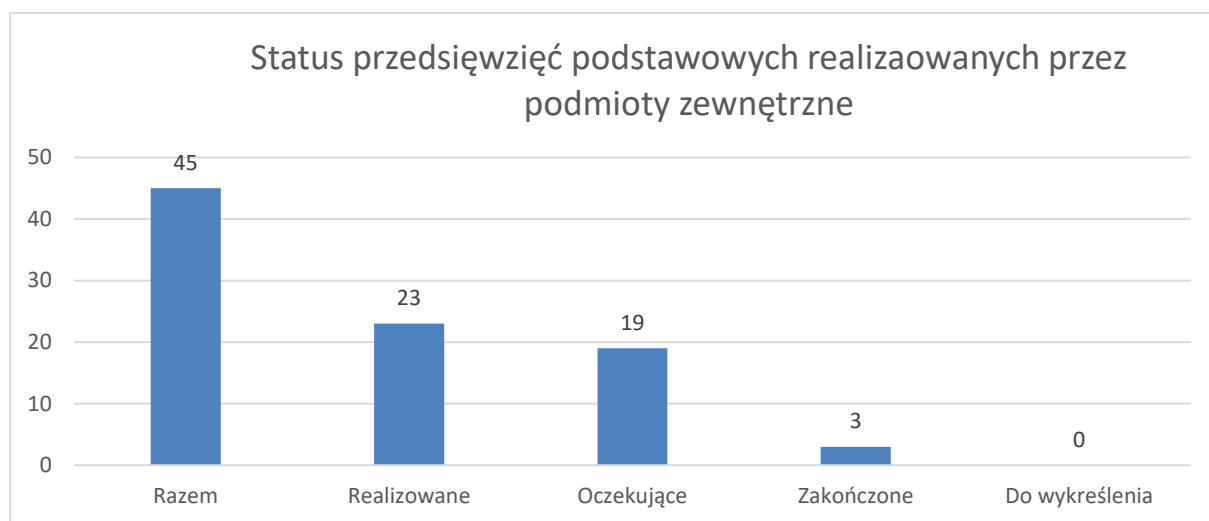

Źródło: Opracowanie BRiM na podstawie informacji od realizatorów.

4.1.2. Przedsięwzięcia podmiotów zewnętrznych

Firmy, uczelnie wyższe, jednostki administracji publicznej i organizacje pozarządowe są realizatorem 45 podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. W 2020 r. 23 z nich były realizowane, a 3 miały status zakończonych.

Wykres 26. Status przedsięwzięć podstawowych realizowanych przez podmioty zewnętrzne na koniec 2020 r.

Źródło: Opracowanie BRiM na podstawie informacji realizatorów.

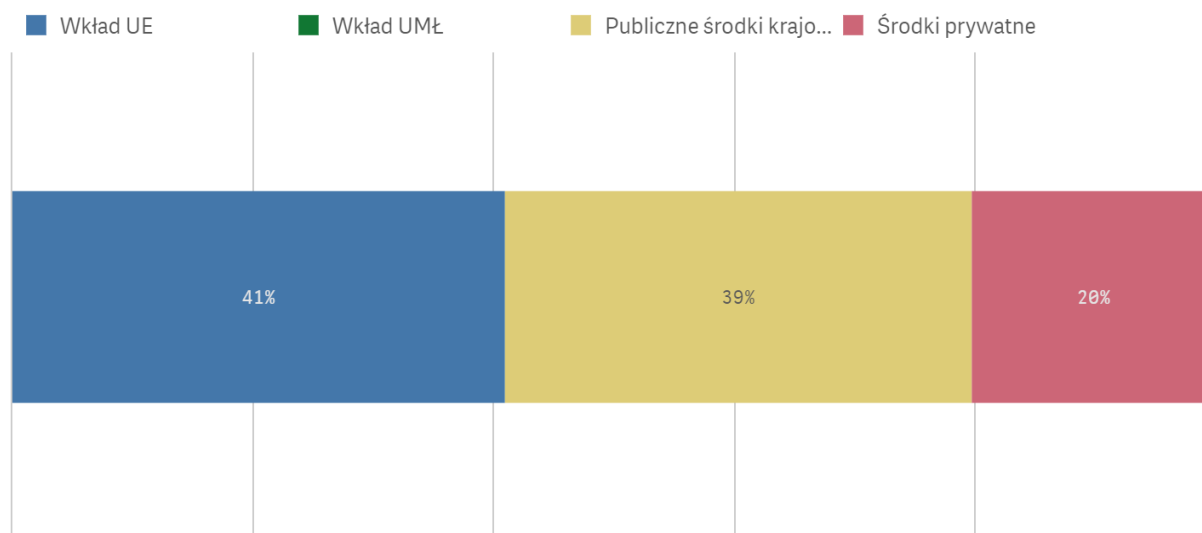
Wykres 27. Wartość planowana realizowanych i zakończonych przedsięwzięć podmiotów zewnętrznych w 2020 r. Dotyczy 22 przedsięwzięć.

Wartość planowana
165 mln zł

Źródło: Opracowanie BRiM na podstawie informacji od realizatorów przedsięwzięć.

Planowana wartość przedsięwzięć realizowanych i zakończonych przez jednostki zewnętrzne wobec Miasta wyniosła co najmniej 165,4 mln zł. Nie wszystkie podmioty jednak udostępniły dane finansowane na temat realizowanych projektów. Szczegóły dotyczące realizacji poszczególnych przedsięwzięć znajdują się w Załączniku 1 do Raportu.

Wykres 28. Źródła finansowania realizowanych i zakończonych przedsięwzięć podmiotów zewnętrznych w 2020 r. według planu (dotyczy 22 przedsięwzięć)

Źródło: Opracowanie BRiM na podstawie informacji od realizatorów przedsięwzięć.

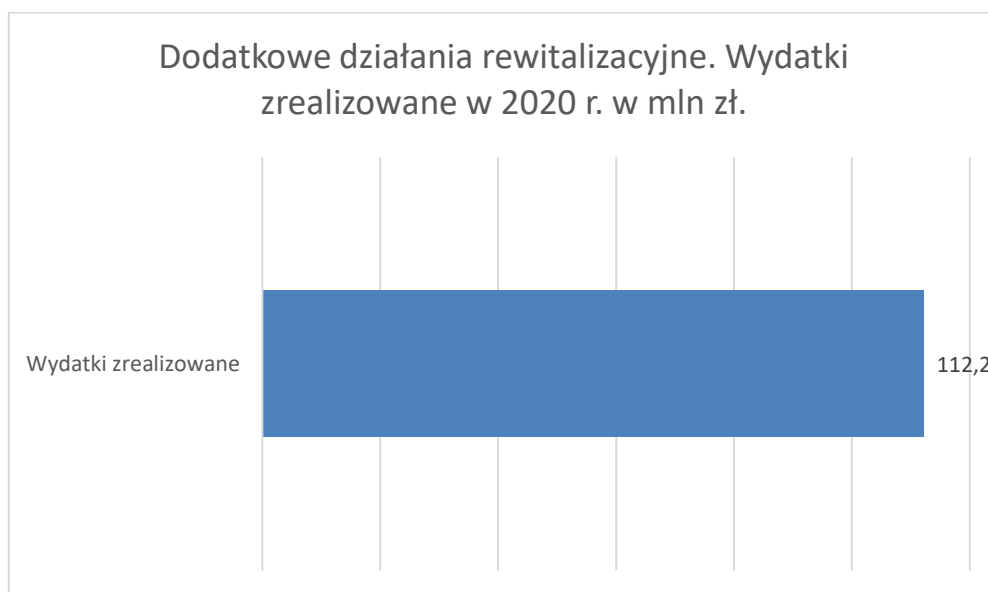
Głównym źródłem finansowania przedsięwzięć podmiotów zewnętrznych były środki europejskie (41%), środki krajowe (39%), oraz wkład własny samych realizatorów (20%).

4.2. Realizacja pozostałych typów przedsięwzięć oraz zadań z „R”

Dla realizacji kierunków działań służących eliminacji lub ograniczeniu zdiagnozowanych negatywnych zjawisk na obszarze rewitalizacji, ściśle odpowiadających przyjętym celom rewitalizacji, GPR charakteryzuje dodatkowo 70 typów pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Monitorowaniu podlegają również zadania budżetowe oznaczone w budżecie miasta literą „R”.

W 2020 r. Miasto realizowało 41 takich zadań budżetowych, na które wydatkowano ponad 112 mln zł. Były to zarówno zadania wieloletnie, jak i jednoroczne, w ok. 85% finansowane ze środków własnych.

Wykres 29. Wydatki zrealizowane w 2020 r. na dodatkowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne i zadania „R” w mln zł.

Źródło: Opracowanie BRiM na podstawie informacji od realizatorów przedsięwzięć.

11.DZIAŁANIA BIURA REWITALIZACJI I MIESZKALNICTWA W 2020

Biuro Rewitalizacji i Mieszkalnictwa istnieje od 1 czerwca 2020 roku. Utworzono je na podstawie Zarządzenia nr 4172/VIII/20 Prezydenta Miasta Łodzi z 29 maja 2020 roku zmieniającego zarządzenie w sprawie nadania Regulaminu organizacyjnego Urzędowi Miasta Łodzi. Połączono w jeden organizm funkcjonujące wcześniej dwie komórki organizacyjne tj. Biuro ds. Rewitalizacji i Biuro Gospodarki Mieszkaniowej. W tej części raportu opisane zostały zarówno działania realizowane w 2020 roku przez BRiM i BGM jako osobne podmioty jak też te, podjęte po ich połączeniu.

Współpraca z interesariuszami rewitalizacji

Komitet Rewitalizacji (KR)

12 czerwca 2017 r. Zarządzeniem Nr 6212/VII/17 Prezydenta Miasta Łodzi został powołany 34 osobowy Komitet Rewitalizacji. W styczniu 2020 roku na skutek nieobecności na trzech kolejnych posiedzeniach Komitetu wygasło członkostwo 9 jego członkom. Ponadto rezygnację z pracy w Komitecie złożyło 5 osób. Zarządzeniem Nr 4960/VIII/20 Prezydenta Miasta z dnia 21 sierpnia 2020 r. w sprawie powołania członków Komitetu Rewitalizacji powołano 6 nowych członków (z listy rezerwowej oraz wskazanych przez Radę Miejską w Łodzi i Prezydenta Miasta Łodzi). Po dokonanych zmianach od sierpnia 2020 r. Komitet pracował w 26 osobowym składzie.

W 2020 roku odbyło się 9 posiedzeń Komitetu, w tym 3 w trybie stacjonarnym i 6 w formie wideokonferencji. Jedno ze spotkań miało miejsce w Klubie Sąsiedzkim Domu Wielopokoleniowego przy ul. Wólczańskiej 168 w Łodzi.

Komitet Rewitalizacji na swoich posiedzeniach zajmował się następującymi tematami:

- Rewitalizacja Obszarowa Centrum Łodzi projekty 1-8 - stopień zaawansowania realizacji projektów; wdrażanie modeli wypracowanych podczas projektów Pilotażowych I i II.
- Sprawozdania/informacje z działalności Biura Rewitalizacji i Mieszkalnictwa oraz innych komórek organizacyjnych UMŁ zaangażowanych w proces rewitalizacji;
- Zasady funkcjonowania Domu Wielopokoleniowego i Klubu Sąsiedzkiego przy ul. Wólczańskiej 168 w Łodzi
- EKOPAKT dla Łodzi
- Raport z monitoringu realizacji i oceny postępów osiągnięcia celów Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Łodzi za rok 2019 – zaopiniowanie raportu, ocena aktualności i stopnia realizacji GPR.
- Aktualizacja Gminnego Programu Rewitalizacji - udział członków Komitetu Rewitalizacji w pracach Zespołu ds. Rewitalizacji, konsultacjach społecznych, zaopiniowaniu projektu dokumentu.
- Zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji – rekomendowanie zmian w uchwale Rady Miejskiej w Łodzi

Komisje Dialogu Obywatelskiego (KDO)

W 2020 roku przedstawiciele Biura Rewitalizacji i Mieszkalnictwa aktywnie uczestniczyli w posiedzeniach KDO ds. Polityki lokalowej oraz KDO ds. wdrażania Konwencji o Prawach Osób Niepełnosprawnych i rozwiązywania problemów osób z niepełnosprawnościami.

Łódzka Rada Działalności Pożytku Publicznego (ŁRDPP)

W składzie ŁRDPP zasiada zastępczyni Dyrektora Biura Rewitalizacji i Mieszkalnictwa. Pracownicy BRiM aktywnie włączyli się w przygotowanie rocznego i wieloletniego Programu Współpracy Miasta Łodzi z organizacjami pozarządowymi, szczególnie w zakresie działań na obszarze rewitalizacji i na rzecz jego mieszkańców.

Uczelnie wyższe

Ze względu na pandemię kontakt z uczelniami wyższymi ograniczył się do praktyk studenckich oraz dotyczył konkretnych spraw związanych z prowadzonymi badaniami i potrzebą pozyskiwania danych.

Przedsiębiorcy

Specjalista ds. komunikacji z przedsiębiorcami przez cały rok 2020 był w stałym kontakcie z przedsiębiorcami i najemcami lokali użytkowych których lokale znajdują się w nieruchomościach przeznaczonych do remontu w ramach ROCL. Na bieżąco informował o postępie w procesie inwestycji oraz wspierał w przeprowadzkach do lokali zamiennych. Poza tym interweniował w różnorodnych sprawach przedsiębiorców z obszaru rewitalizacji. Dodatkowo na bieżąco monitorował sytuację najemców w trakcie pandemii. Przekazywał aktualne informacje dotyczące pomocy dla przedsiębiorców ze strony Miasta i rządu. Zajmował się również przygotowaniem procesu najmu lokali użytkowych wyremontowanych w ramach projektów ROCL.

Mieszkańcy

Na obszarze pomiędzy ulicami Narutowicza, Piłsudskiego, Piotrkowską i Dowborczyków działała powołana w roku 2019 w ramach międzynarodowego projektu „URBAN-REGENERATION-MIX” Lokalna Grupa Działania (ang. UBACT Local Group). Grupa skupia instytucje, stowarzyszenia, fundacje, związki wyznaniowe, lokalnych liderów i mieszkańców. Ich przedstawiciele wspólnie diagnozują potrzeby danej okolicy i tworzą bazę zasobów, z których może czerpać lokalna społeczność. W działania grupy aktywnie włączyli się studenci z Katedry Pedagogiki Społecznej Uniwersytetu Łódzkiego.

W dniach 17 i 18 września w ramach ULG zorganizowane zostały warsztaty z prof. Piotrem Jarguszem pn. „Street.art na podwórku. Obraz w przestrzeni społecznej. Sztuka uliczna i podwórkowa”. Odbłyły się one w Parku Sienkiewicza.

Ponadto, w pierwszym dniu warsztatów w Parku Sienkiewicza przy Ośrodku Propagandy Sztuki, Stowarzyszenie Kamienica 56. zorganizowało przedstawienie bajki terapeutyczno – filozoficznej autorstwa Agnieszki Suchowierskiej pn. "Irria i Eana". Wydarzenia były darmowe i otwarte, dla uczniów SP nr 173 w Łodzi oraz chętnych mieszkańców naszego miasta.

Ze względu na pandemię większość spotkań ULG odbywała się w formie on-line.

Działania skierowane do mieszkańców obszaru rewitalizacji w 2020 r.

Kontynuowano wyłanianie wykonawców dla zadań inwestycyjnych zaplanowanych w ramach Rewitalizacji Obszarowej Centrum Łodzi, kontynuowano i rozpoczynano prace budowlane przy projektach w ramach ROCL oraz oddawano do użytku ukończone inwestycje. Wszystkie te działania objęte były zainteresowaniem Oddziału Wsparcia Mieszkańców, który czuwał nad postępem ich realizacji oraz oferował pomoc lokatorom zmieniającym miejsce zamieszkania z uwagi na prowadzenie remontów nieruchomości.

Zespół Latarników Społecznych oraz Gospodarzy Obszaru kontynuował działania mające na celu wspieranie mieszkańców w procesie wyprowadzek oraz pomoc w rozwiązywaniu życiowych trudności. Obszar działania LS i GO rozszerzono o wsparcie wykwaterowań mieszkańców przenoszonych w związku także z innymi inwestycjami niż Rewitalizacja Obszarowa Centrum Łodzi. Opieką zostały objęte m.in. osoby/najemcy z nieruchomości Kilińskiego 10a i 136, Wschodnia 67, Ogrodowa 26 i 28 oraz pl. Wolności 2. Pomoc uzyskało około 180 środowisk. Na sposób pracy zespołu w znacznym stopniu wpłynęła pandemia koronawirusa SARS-CoV-2 – mieszkańcy wymagali bowiem dodatkowego wsparcia w załatwianiu spraw „w terenie”, szczególnie podczas pobytów na kwarantannie. W związku z sytuacją epidemiczną nie było możliwości organizowania grupowych spotkań z mieszkańcami, jak to miało miejsce w latach poprzednich. Kontynuowano natomiast prowadzenie kampanii informacyjnych z użyciem 21 tablic informacyjnych rozmieszczonych na terenie miasta. Z uwagi na sytuację, szczególnej aktualizacji podlegały informacje dotyczące wolontariatu miejskiego czy telefonów wsparcia. Kontynuowany był monitoring przeprowadzonych lokatorów i kont finansowych lokali zamiennych, mający na celu sprawdzenie, jak mieszkańcy radzą sobie w nowym miejscu, aby móc dostosować narzędzia wsparcia w przypadku wystąpienia problemów.

Zespół uczestniczył również w rekrutacji uczestników do projektów aktywizujących zawodowo i społecznie. Latarnicy Społeczni prowadzili działania o charakterze aktywizacyjnym, wspierali mieszkańców w podejmowaniu ważnych życiowych decyzji, doradzali, pomagali rozwiązywać problemy stojące na przeszkodzie do poprawy jakości życia.

W związku z pierwszymi zakończonymi pracami remontowymi budynków w ramach Rewitalizacji Obszarowej Centrum Łodzi, zarządzeniem Prezydenta Miasta Łodzi Nr 3280/VIII/20 z dnia 17 lutego 2020 r. wraz z późniejszymi zmianami powołano Zespół ds. zasiedlania kamienic wyremontowanych w ramach ROCL. Celem Zespołu jest wypracowanie i wdrożenie obiektywnych kryteriów przydziału wyremontowanych lokali z zachowaniem miksu społecznego i z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb mieszkańców. Kierunek pracy Zespołu wyznacza model zasiedlania kamienic opracowany w ramach projektu pn. „Opracowanie modelu prowadzenia rewitalizacji obszarów miejskich na wybranym obszarze w Mieście Łodzi – etap 2”, realizowanego przez Miasto Łódź na zlecenie Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju, współfinansowanego przez Unię Europejską z programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020. W 2020 roku prace Zespołu obejmowały dobór najemców budynków przy ul. Kilińskiego 26, Wschodniej 24 i 42, Gdańskiej 8, Piotrkowskiej 142, Narutowicza 4 i 12, Tuwima 33 i 52. Prace Zespołu ds. zasiedlania będą kontynuowane również w 2021 roku, gdyż do dyspozycji mieszkańców zostanie oddanych wówczas około 200 wyremontowanych i komfortowych lokali.

Poza wsparciem mieszkańców gminnych nieruchomości przeznaczonych do remontu w ramach ROCL i związaną z tym koniecznością zmiany miejsca zamieszkania, Latarnicy Społeczni oraz Gospodarze Obszarów kontynuowali spotkania indywidualne z mieszkańcami. Zachowując wszelkie środki ostrożności związane z sytuacją epidemiczną, nadal informowali mieszkańców, na jakim etapie są

przygotowania ich nowego lokalu oraz na jakich zasadach w czasie pandemii pracują instytucje, z którymi należy dopełnić formalności związanych z przeprowadzką. Szczególną pomocą zostały objęte osoby starsze i samotne.

Działania dedykowane mieszkańcom w ramach projektów 1-8 Rewitalizacji Obszarowej Centrum Łodzi (ROCL)

W grudniu 2020 roku rozpoczęto realizację pierwszych projektów w ramach cross-financingu. Ich celem jest przygotowanie mieszkańców na pojawienie się w najbliższej okolicy nowych miejsc pełniących różne funkcje społeczne. Planowany jest szereg aktywności zmierzających do sąsiedzkiej integracji między mieszkańcami i odbiorcami tych funkcji. Działania realizowane w ramach cross-financingu opierać się będą przede wszystkim na animacji-społeczno kulturalnej w tym organizacji festynów, pikników itp. integrujących lokalną społeczność i działaniach edukacyjnych prowadzonych w formie warsztatowej. Planowane są również kampanie promocyjno-informacyjne, których celem jest budowanie wśród ludzi świadomości konieczności funkcjonowania takich placówek i uwrażliwianie na problemy drugiego człowieka. Działania te obejmowały następujące lokalizacje i funkcje społeczne:

- ul. Tuwima 33, 35, 46 - w ramach projektu 3 ROCL: mieszkanie chronione dla osób z pieczy zastępczej, Dom Dziennego Pobytu, Punkt Pracy Socjalnej i Filia Miejskiej Biblioteki Publicznej;
- ul. Gdańska 8 w ramach projektu 8 ROCL: mieszkanie chronione dla osób z niepełnosprawnością intelektualną oraz Filia Miejskiej Biblioteki Publicznej;
- ul. Narutowicza 4, 12 w ramach projekt 2 ROCL - 2 mieszkania chronione dla osób z pieczy zastępczej.

W 2021 r. działania szkoleniowo-edukacyjne oraz animacyjno-kulturalne w ramach cross-financingu będą obejmowały następujące lokalizacje i funkcje społeczne:

- ul. Sienkiewicza 56 – w ramach projektu 6 ROCL – mieszkanie chronione dla osób z pieczy zastępczej oraz mieszkanie chronione dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- ul. Sienkiewicza 78 – w ramach projektu 6 ROCL – Dom Dziennego Pobytu, mieszkanie chronione dla osób z niepełnosprawnością ruchową;
- Piotrkowska 142 – w ramach projektu 6 ROCL – Dom Dziennego Pobytu dla osób niepełnosprawnych;
- ul. Kilińskiego 39 – w ramach projektu 3 ROCL – mieszkanie chronione dla osób z niepełnosprawnością ruchową;
- ul. Zachodnia 56 – w ramach projektu 4 ROCL – mieszkanie chronione dla osób z niepełnosprawnością ruchową;
- ul. Gdańska 1 – w ramach projektu 8 ROCL – 4 mieszkania chronione dla osób z pieczy zastępczej;
- ul. Wschodnia 42 – w ramach projektu 4 ROCL – mieszkanie chronione dla osób z zaburzeniami psychicznymi, Filia Miejskiej Biblioteki Publicznej;

- ul. Włókiennicza 5, 6 i 16 – w ramach projektu 1 ROŁ – 3 placówki opiekuńczo-wychowawcze;
- ul. Wschodnia 20 – w ramach projektu 4 ROŁ – placówka opiekuńczo-wychowawcza;
- ul. Pogonowskiego 34 – w ramach projektu 1 ROŁ – Centrum Wsparcia i Rozwoju Społecznego.

Ponadto na obszarze Projektów 1, 4, 7, 8 Rewitalizacji Obszarowej Centrum Łodzi zaplanowano działania, których celem jest organizacja i promocja wolontariatu w ramach działalności wspomagającej funkcje społeczne przewidziane w tych projektach.

Działania informacyjno - promocyjne związane z projektami Rewitalizacji Obszarowej Centrum Łodzi

Pod adresem rewitalizacja.uml.lodz.pl funkcjonuje zintegrowany portal informacyjny, na którym znajdują się wszystkie najważniejsze informacje o prowadzonych przez miasto działaniach rewitalizacyjnych. Zawiera on informacje o specyfice samej rewitalizacji, jej podstawach prawnych, podmiotach współodpowiedzialnych za działania rewitalizacyjne, możliwym do uzyskania wsparciu ze strony Miasta, spójny opis inwestycji, a także ukazanie efektów prowadzonych działań. Ważnym jego elementem jest dział poświęcony aktualnościom, opisujący na bieżąco zmiany zachodzące na obszarze rewitalizacji, prowadzone inwestycje, przedsięwzięcia kierowane do jego mieszkańców. Działanie portalu uzupełnia profil na portalu społecznościowym Facebook pn. „Łódź rewitalizuje”, którego celem jest zwiększenie zasięgu informacji, związanych z łódzkim programem rewitalizacji.

W 2020 r. w lokalnych gazetach („Dzienniku Łódzkim” i „Expressie Ilustrowanym”) opublikowanych zostało 17 artykułów sponsorowanych, opisujących inwestycje realizowane w ramach Rewitalizacji Obszarowej Centrum Łodzi.

Projekty społeczne („miękkie”) skierowane do mieszkańców obszaru rewitalizacji

W roku 2020 r. Urząd Miasta Łodzi realizował 18 projektów z dofinansowaniem Europejskiego Funduszu Społecznego, których beneficjentami było 1 260 mieszkańców obszaru rewitalizacji zagrożonych wykluczeniem społecznym, tj. długotrwale bezrobotnych, zagrożonych utratą mieszkania lub bezdomnych, uzależnionych lub w trakcie terapii odwykowej, byłych więźniów, osób z niepełnosprawnościami, w tym z deficytami intelektualnymi i ze szczególnym uwzględnieniem osób głuchych i słabosłyszących. Łączna wartość projektów to ponad 24 mln zł.

Ponadto w 2020 roku w ramach dotychczasowych (kontynuowanych) lub nowopodpisanych umów realizowano 18 projektów o wartości ponad 49 mln zł, których przedmiotem były przedsięwzięcia skierowane do niepracujących mieszkańców obszaru rewitalizacji po 29 roku życia. Projekty te z założenia planowane były jako inicjatywy atrakcyjne dla odbiorców ze względu na zapewnienie im szkoleń, kursów oraz staży dla uczestników projektu.

Urząd Miasta Łodzi podjął intensywne działania w zakresie promocji i wsparcia rozwoju mikroprzedsiębiorczości wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji Miasta Łodzi. W ramach licznych projektów realizowanych przez Miasto mieszkańcy obszaru rewitalizacji otrzymali możliwość pozyskania jednorazowej dotacji na rozwój własnego biznesu (w kwocie 23.050 zł) oraz wsparcie pomostowe na comiesięczne koszty prowadzenia własnej firmy w wysokości do 2.250 zł/m-c w okresie pierwszego roku działalności. Łącznie, w ramach tego rodzaju projektów, do końca 2020 roku zostało zarejestrowanych 188 firm prowadzonych przez mieszkańców obszaru rewitalizacji. W 2020 roku zostały zatwierdzone do dofinansowania ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego 3 kolejne projekty o wartości ponad 5 mln zł, w ramach których mieszkańcy obszaru rewitalizacji w niedalekiej przyszłości będą mieli możliwość uruchomienia własnej firmy z dużym wsparciem w postaci bezzwrotnej dotacji z UE.

Projekty sektora edukacyjnego

Zrealizowano 11 projektów przedszkoli specjalnych lub przedszkoli z oddziałami integracyjnymi o wartości całkowitej ponad 10 mln zł. W ramach każdego przedsięwzięcia placówki poszerzają swoją ofertę o dodatkowych specjalistów (m.in. logopeda, psycholog, terapeuta), podnoszą poziom kompetencji kadry, jak również doposażają się w pomoce dydaktyczne niezbędne w terapii dzieci z niepełnosprawnościami. Łącznie wsparcie skierowane zostało do 566 dzieci i 145 nauczycieli.

31 placówek kształcenia ogólnego z obszaru rewitalizacji realizowały projekty podnoszące kompetencje uczniów niezbędne na rynku pracy (poprzez dodatkowe zajęcia wyrównawcze, specjalistyczne, rozwijające), w ramach których m.in. skierowały nauczycieli na wysokiej jakości kursy, szkolenia i studia podyplomowe oraz doposażyły pracownie w wysokiej jakości sprzęt informatyczny oraz w inne pomoce dydaktyczne. Łączna wartość 31 projektów realizowanych w 2020 roku to ponad 24 mln zł, z których skorzystało blisko 6 000 uczniów i niemal 800 nauczycieli.

Działania Miasta, kierowane do mieszkańców, obejmują również podnoszenie ich kompetencji językowych (języki: angielski, niemiecki, francuski) i komputerowych. W tym celu zostały przygotowane projekty językowe i cyfryzacyjne dla 1 690 mieszkańców obszaru rewitalizacji, którzy z własnej inicjatywy zainteresowani byli nabyciem, uzupełnieniem lub podwyższeniem umiejętności, kompetencji lub kwalifikacji. Miasto w sumie podjęło się realizacji 5 projektów szkoleniowych o łącznej wartości ponad 4 mln zł.

Działania edukacyjne Miasta podjęte zostały również w sferze kształcenia zawodowego, czego dowodem jest realizacja w 2020 roku 20 projektów unijnych przez placówki kształcenia zawodowego znajdujące się na obszarze rewitalizacji Miasta Łodzi o łącznej wartości ponad 29 mln zł. Celem wszystkich projektów było podniesienie jakości nauczania zawodowego w kilkunastu zawodach, w których kształcą placówki, poprzez zorganizowanie zajęć dodatkowych bądź specjalistycznych dla uczniów, podwyższenie kompetencji bądź kwalifikacji nauczycieli oraz doposażenie pracowni zawodowych. Z realizacji ww. przedsięwzięć skorzystało 1 898 uczniów i 178 nauczycieli.

Projekt Pilotażowy II

W roku 2019 zakończyła się realizacja trzyletniego Projektu Pilotażowego pt. „Opracowanie modelu prowadzenia rewitalizacji obszarów miejskich na wybranym obszarze w Mieście Łodzi – etap 2”. (Pilotaż II), realizowanego na zlecenie Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju (obecnie Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej - MFiPR).

Pilotaż II był projektem społecznym, skierowanym do mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz przedsiębiorców prowadzących działalność na obszarze rewitalizacji. Miał na celu wypracowanie modelowych rozwiązań problemów zdiagnozowanych w ramach poprzedniego projektu pilotażowego oraz ich przetestowanie w realnych warunkach trwającego procesu rewitalizacji w Łodzi. Realizowane były działania, dzięki którym możliwe było wypracowanie rozwiązań możliwych do upowszechniania i zastosowania również przez inne samorządy.

W styczniu 2020 zostały złożone sprawozdanie merytoryczne i finansowe z realizacji projektu. 23 września 2020 MFiPR przyjął i zatwierdził sprawozdania.

W dniach 26-27 października pracownicy BRiM na zaproszenie MFiPR uczestniczyli w spotkaniu-warsztatach on-line dla miast modelowych i pilotażowych pn. „Miasta po Modelowej Rewitalizacji Miast – realizacja programów rewitalizacji”. Celem głównym spotkania było zdobycie wiedzy o efektach wdrożenia modeli działań i koncepcji projektów wypracowanych przez miasta modelowe i pilotażowe, ocena stanu wdrażania programów rewitalizacji w miastach, zdobycie wiedzy o trudnościach we wdrażaniu działań rewitalizacyjnych oraz wypracowanie koncepcji szczególnego wsparcia finansowego dla miast modelowych i pilotażowych w realizacji wypracowanych w ramach projektów działań rewitalizacyjnych.

W 2020 roku, poza pracą Gospodarzy Obszarów i Latarników Społecznych, podjęto różnorodne działania mające na celu wdrożenie modeli i innowacyjnych rozwiązań problemów społecznych na obszarze rewitalizacji:

„Dom Wielopokoleniowy” przy ul. Wólczańskiej 168 w Łodzi

Pracownicy BRiM przeprowadzili rozmowy indywidualne z mieszkańcami Domu, mające na celu ewaluację wypracowanego i wdrażanego modelu.

Łódź, jako jeden z 10 partnerów-interesariuszy testujących swoje rozwiązania z wykorzystaniem narzędzia wypracowanego w projekcie Homes4Life, otrzymała certyfikat – nagrodę poświadczającą, że Dom Wielopokoleniowy spełnia standardy zrównoważonego mieszkalnictwa, przyjaznego seniorom (pozostałe dobre praktyki pochodzą m.in. z: Dublina, Nicei i Warszawy – jako miast projektujących takie rozwiązania, Treviso we Włoszech, jako przykład mieszany w toku i Bilbao oraz Weesp w Holandii wraz z Łodzią jako przykłady już funkcjonujące). Projekt Homes4Life jest prowadzony przez interdyscyplinarną grupę 9 partnerów z 5 krajów UE: Hiszpanii, Francji, Holandii, Włoch i Belgii, pod przewodnictwem wiodącego europejskiego ośrodka badawczego TECNALIA z Hiszpanii. Celem tego projektu było opracowanie standardów i procesu certyfikacji domów przyjaznych dla osób starszych, to jest takich, które w sposób holistyczny podchodzą do zmieniających się w czasie potrzeb człowieka w celu poprawy jego zdrowia i jakości życia.

W dniu 16 stycznia 2020 r. na podstawie Zarządzenia nr 3079/VIII/20 Prezydenta Miasta Łodzi został ogłoszony konkurs na realizację zadania publicznego w formie wsparcia w zakresie działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych "Prowadzenie działań animacyjnych w Miejscu Aktywności Lokalnej przy ul. Wólczańskiej 168". Z uwagi na wprowadzenie stanu zagrożenia epidemicznego oraz obostrzenia związane z organizowaniem spotkań dla mieszkańców, termin

podpisania umowy na realizację zadania publicznego został odroczony. Umowa została podpisana 5 maja 2020 roku z terminem realizacji do 31.12.2021 roku. Kwota dotacji na rok 2020 wyniosła 75 200,00 złotych. Realizatorem zadania jest stowarzyszenie „Społecznie Zaangażowani”.

Centrum Wsparcia i Rozwoju Społecznego (CWIRS) przy ul. Pogonowskiego 34 w Łodzi

W 2020 roku odbyło się kilkanaście spotkań mających na celu ustalenie sposobu zarządzania i formy funkcjonowania tego miejsca. Zostały określone funkcje społeczne które mają znaleźć się w CWIRS – są to m.in. Centrum Treningu Umiejętności Społecznych z mieszkaniami treningowymi, Centrum aktywizacji zawodowej, Centrum Obywatelskie z przestrzenią dla NGO, Centrum Streetworkingu, Środowiskowy Dom Samopomocy, Międzypokoleniowy Klub Podwórkowy. Chcemy stworzyć miejsce, w którym udzielane będzie wsparcie mieszkańcom obszaru rewitalizacji borykającym się z różnymi formami wykluczenia społecznego. Działalność CWIRS ma przyczyniać się do przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, reintegracji społecznej i zawodowej tychże osób.

„Model zasiedlania kamienic wyremontowanych w ramach Rewitalizacji Obszarowej Centrum Łodzi”

W dniu 17 lutego 2020 r. zarządzeniem Nr 3280/VIII/20 Prezydenta Miasta Łodzi został powołany Zespół ds. zasiedlania kamienic wyremontowanych w ramach Rewitalizacji Obszarowej Centrum Łodzi. Do zadań Zespołu należy:

- wdrożenie modelu zasiedlania kamienic wyremontowanych w ramach Rewitalizacji Obszarowej Centrum Łodzi, opracowanego podczas projektu pilotażowego rewitalizacji pn. „Opracowanie modelu prowadzenia rewitalizacji obszarów miejskich na wybranym obszarze w Mieście Łodzi – etap 2”;
- analiza zasobu mieszkaniowego wyremontowanego w ramach Rewitalizacji Obszarowej Centrum Łodzi, uwzględniająca nowe funkcje społeczne (np. mieszkania chronione, Centra Aktywności Lokalnej, domy dziennego pobytu, placówki opiekuńczo-wychowawcze) wprowadzone na obszarach Projektów Rewitalizacji Obszarowej Centrum Łodzi; zapewnienie miksu społecznego w kamienicach wyremontowanych w ramach Rewitalizacji Obszarowej Centrum Łodzi, poprzez odpowiednie profilowanie najemców lokali mieszkalnych;
- doradztwo w zakresie doboru najemców kamienic wyremontowanych w ramach Rewitalizacji Obszarowej Centrum Łodzi.

Projekt „Inteligentna Polityka Społeczna”

W 2020 r. trwały prace w ramach projektu: „Budowa systemów teleinformatycznych wspierających realizację I Etapu Programu Inteligentna Polityka Społeczna w Łodzi – IPS”. Celem projektu jest zwiększenie integracji usług świadczonych w obszarze polityki społecznej oraz usprawnienie komunikacji z mieszkańcami w tym obszarze. Projekt, realizowany jest przez Łódzki Ośrodek Geodezji, na potrzeby i przy udziale: Urzędu Miasta Łodzi (Biura Rewitalizacji i Mieszkalnictwa, Wydziału Zarządzania Kontaktami z Mieszkańcami, Wydziału Edukacji oraz Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych), Centrum Świadczeń Socjalnych, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Powiatowego Urzędu Pracy i Zarządu Lokali Miejskich.

W opisywanym roku przygotowano do działania oprogramowanie, realizujące usługi elektroniczne dla mieszkańców i pracowników jednostek w obszarze usług społecznych.

Projekt „URBAN-REGENERATION-MIX”

Kontynuowano realizację II fazy projektu pn. „URBAN-REGENERATION-MIX” współfinansowanego przez Unię Europejską w ramach Programu Urbact III ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

URBAN-REGENERATION-MIX to międzynarodowa sieć służąca transferowi dobrych praktyk w obszarze społecznego wymiaru rewitalizacji. Jej celem jest zwiększenie zaangażowania obywateli oraz podniesienie poziomu ich udziału w procesie rewitalizacji przestrzeni miejskiej. Projekt pokazuje, że rewitalizacja to przede wszystkim ludzie, dlatego trwają prace nad kreowaniem miasta współpracy, które zaprasza, włącza i integruje. W ramach działań projektowych opracowano uniwersalny zestaw narzędzi, który może być wykorzystywany przez inne władze lokalne, w celu poprawy społecznego wymiaru rewitalizacji ich miejscowości i stanowić będzie przykład dla innych miast w Europie, jak wykorzystywać potencjał ich mieszkańców.

Projekt jest realizowany przez siedem miast partnerskich z różnych części Europy, które stawiają czoła wyzwaniom stawianym przez zdegradowane obszary i problemy dotyczące mieszkających na ich terenie ludzi. Składa się z serii działań mających na celu wymianę doświadczeń i praktyk we wszystkich miastach partnerskich, do których należą:

- Łódź, Polska – lider projektu,
- Baena, Hiszpania,
- Birmingham, Wielka Brytania,
- Miasto Metropolitalne Bolonia, Włochy,
- Braga, Portugalia,
- Metropolia Tuluzy, Francja,
- Zagrzeb, Chorwacja.

W 2020 roku projekt objął następujące działania:

1. Podpisano aneks do umowy o dofinansowanie dla II fazy projektu (Subsidy Contract) między Miastem Łódź a Sekretariatem URBACT. Było to spowodowane decyzją instytucji zarządzającej programem o wydłużeniu czasu trwania projektu o 6 miesięcy w związku z pandemią Covid-19, która uniemożliwiła realizację niektórych zadań wynikających z harmonogramu projektu.
2. Odbłyły się dwa spotkania międzynarodowe:
 - a) Transnational Network Meeting 6 (TNM) - 3-5 marca 2020 r. w Bradze, w trakcie którego uczestnicy mogli poznać działanie Centrum Innowacji Społecznej. To koncepcja skoncentrowana na ludziach/obywatelach, która ma na celu stworzenie różnych inicjatyw przedsiębiorczych w obszarach przejściowych w mieście Braga i w ramach kilku Innowacyjnych Trendów Społecznych, pokazując dotychczasowe doświadczenia i prototypowanie projektów społecznych, Wzmocnienie Społeczne i wsparcie dla osób w trudnej sytuacji społecznej, ekonomicznej lub geograficznej. Oprócz tego w trakcie wizyty studyjnej przedstawiciele

organizacji BRAGAHABIT opowiedzieli o SANTA TECLA SOCIAL - osiedlu społecznym w Santa Tecla, które jest kompleksem znajdującym się w parafii S. Vítor w Bradze. Osiedle socjalne było na etapie rewitalizacji prowadzonej dzięki funduszom europejskim. Projekt renowacji dla Santa Tecla obejmuje kapitalne remonty mieszkań oraz hydroizolację; stworzenie bardziej godnych i strukturalnych przestrzeni publicznych oraz zagospodarowanie małych obiektów zbiorowych, takich jak centrum sportowe, które jest ważnym miejscem spotkań towarzyskich dla mieszkańców i kontaktu pomiędzy nimi a innymi mieszkańcami miasta.

b) Transnational Network Meeting 7 (TNM) – Concluding Network Exchange and Learning seminar – 20–22 października 2020 r. w Birmingham, zorganizowane w formie online. W trakcie tego wydarzenia brytyjscy partnerzy projektu przybliżyli ideę "Eat-Make-Play", czyli przedsięwzięcia społecznościowego, które promuje uczestnictwo i lokalny handel z korzyścią dla mieszkańców jednej z dzielnic miasta. Uczestnicy spotkania mogli także zapoznać się z nowym podejściem do gospodarki jako dźwigni wyzwań społecznych, ekonomicznych i środowiskowych - "Spend analysis" – 17 głównych kryteriów świadomego kupowania przez miasta - to raport przygotowany przez Ad-Hoc Eksperta projektu Matthew Baqueriza-Jacksona, który oparł się na analizie sposobu realizowania zamówień publicznych w każdym z miast partnerskich.

Projekt „T-Factor” - łódzkie doświadczenia wdrażane w miastach Wspólnoty Europejskiej

W ramach Programu Komisji Europejskiej "Horyzont 2020 Łódź stała się partnerem projektu badawczego pn. „Rozwijanie przyszłościowych ośrodków miejskich poprzez kulturę oraz strategie oparte na kreatywności w czasie przemian – T- Factor”. Projekt rozpoczął się 1 czerwca 2020 roku i będzie wdrażany 4 lata.

To pierwszy projekt wdrażany przez Miasto Łódź w ramach Programu Horyzont 2020. Dotyczy on tzw. „miejsc tymczasowych” w pejzażu ośrodków miejskich oraz roli „tymczasowej urbanistyki” w regeneracji przestrzeni miast.

Budżet całego projektu: 8.591.437,50 euro, wysokość dofinansowania z UE: 7.998.425,00 euro w tym budżet dla Łodzi: 96.875,00 euro.

Miejsca tymczasowe to lokalizacje, które pomiędzy zatwierdzeniem planu zagospodarowania przestrzennego np. dla danej nieruchomości a faktyczną realizacją i uruchomieniem inwestycji, która ma powstać na danym terenie, uzyskują funkcje zastępcze (jakie trwać będą do zakończenia inwestycji). Mogą one być przyjęte niemal od zaraz, nie czekając na realizację docelowych inwestycji. Aby osiągnąć ten cel, spełnione muszą być jednak podstawowe warunki: tymczasowe rozwiązania powinny trafić w lokalne potrzeby, zostać dobrze zaplanowane i skutecznie zrealizowane. Mogą mieć charakter zarówno „miękki” (społeczny), jak i „twardy” (infrastrukturalny).

Rozwiązania takie są odpowiedzią na zagrożenia, jakie może napotkać na drodze realizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjnego, jak również na konieczność stosowania nowych, elastycznych modeli i narzędzi zarządzania, które pozwolą dotrzymać kroku złożonym, szybko zmieniającym się potrzebom nowoczesnych miast, ich dzielnic i osiedli.

Łódź odgrywa ważną rolę w projekcie jako jeden z tzw. przykładów praktyk zaawansowanych (studium przypadku), badanych w celu zrozumienia roli przestrzeni i jej czasowego wykorzystania oraz działań tymczasowych w procesie rewitalizacji miasta. W skład lokalnej koalicji projektu wchodzi Urząd Miasta Łodzi, EC1-Miasto Kultury oraz partnerzy, których działalność koncentruje się na obszarze Nowego Centrum Łodzi.

Przetestowane praktyki mogą być szerzej stosowane w nadchodzących latach, w celu rozwiązania problemu braku stabilności w procesie rewitalizacji miast.

W ramach projektu w pierwszym tygodniu listopada 2020 r. odbyło się spotkanie (on-line) ze wszystkimi uczestnikami projektu. Omawiano na nim wyzwania i doświadczenia poszczególnych miast uczestniczących w badaniu w zakresie działań tymczasowych. Zrealizowano także badanie dotyczące lokalnych doświadczeń w zakresie działań tymczasowych i tymczasowej urbanistyki, skupiając się na rewitalizacji EC1 oraz projekcie budowy Nowego Centrum Łodzi na tle rewitalizacji centrum miasta.

Projekt „euPolis” - przywracanie natury w miastach

W ramach Programu Komisji Europejskiej "Horyzont 2020 Łódź stała się partnerem projektu badawczego pt „Zintegrowane planowanie inwestycji w tereny zielone dla poprawy zdrowia i samopoczucia mieszkańców - EuPolis”. To drugi projekt w ramach Programu realizowany z udziałem Miasta Łodzi. Projekt rozpoczął się we wrześniu 2020 r.

Budżet całego projektu: 11.245.407,75 euro, wysokość dofinansowania z UE: 9.995.189,76 euro, w tym budżet dla Łodzi: 832.437,50 euro z czego ok. 600.000 euro zostanie przeznaczone na inwestycję pilotażową.

W ramach tego projektu Łódź jako jedno z 4 miast w Europie będzie wdrażać w ramach pilotażu bliskie naturze rozwiązania, aby chronić środowisko naturalne, stworzyć prężnie działające ekosystemy miejskie i poprawić jakość życia mieszkańców.

Innowacyjna metodologia planowania urbanistycznego, opracowana w ramach projektu euPOLIS, połączy różne proekologiczne „błękitno-zielone” rozwiązania. Celem projektu jest poprawa zdrowia i dobre samopoczucie mieszkańców europejskich miast, w dobie poważnych wyzwań związanych z urbanizacją i rozwojem, a także z wyzwaniami natury społecznej, gospodarczej i klimatycznej, które wpływają na jakość życia mieszkańców miast. Kryteria planowania przestrzennego oprócz rachunku ekonomicznego, powinny uwzględniać także potrzeby społeczności lokalnych. Docenienie roli mieszkańców pozwoli zbudować większą społeczną akceptację dla planowanych projektów. Przełoży się to również na wzrost zaufania między mieszkańcami a władzami lokalnymi.

Aby sprostać wyzwaniu polegającym na wprowadzaniu zmian przyjaznych mieszkańcom, w ramach projektu euPOLIS powstaje metodologia planowania przestrzennego wykorzystująca rozwiązania oparte o naturę (NBS). Zakłada się w niej synergii podejścia skoncentrowanego na ludziach/zdrowiu ze znaczącymi korzyściami środowiskowymi i ekonomicznymi, wynikającymi z zastosowania ekologicznych błękitno-zielonych rozwiązań.

Projekt euPOLIS ma na celu połączenie tradycyjnych, kosztownych systemów inżynierskich, stworzonych w celu ochrony środowiska z systemami naturalnymi, aby stworzyć prężnie działające ekosystemy miejskie, a jednocześnie poprawić zdrowie i jakość życia mieszkańców. Projekt odpowiada

na krytyczne wyzwania, takie jak: niska jakość środowiska i niska bioróżnorodność w przestrzeni publicznej oraz zasobach wodnych.

W ramach projektu w ciągu najbliższych 4 lat w Łodzi powstanie innowacyjny linearny park. Inwestycja zostanie przeprowadzona na terenie wybranym wspólnie przez Biuro Rewitalizacji i Mieszkalnictwa, Miejską Pracownię Urbanistyczną oraz Wydział Gospodarki Komunalnej. Wytypowano teren zielony, wskazany w programie Zielone Polesie i położony na obszarze rewitalizacji, w obrębie działek 335/6; 335/5; 336/1 (Pasaż Anny Rynkowskiej i sąsiednie działki); 172/5 ;172/7 (zieleniec między ul. Wólczańską i Gdańską).

Po przeprowadzeniu inwestycji monitorowany i analizowany będzie jej wpływ na okolicę, na samopoczucie i zdrowie mieszkańców żyjących w sąsiedztwie i korzystających z tego obszaru. To innowacyjne działanie jest również elementem realizacji Przedsięwzięcia nr 4 Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Łodzi: „Tworzenie przyjaznych przestrzeni miejskich”.

Gospodarowanie mieszkaniowym zasobem Miasta Łodzi

Biuro procedowało przyjęcie przez Radę Miejską w Łodzi:

1. Projektu uchwały w sprawie powierzenia Widzewskiemu Towarzystwu Budownictwa Społecznego spółce z ograniczoną odpowiedzialnością wykonywania usługi publicznej świadczonej w ogólnym interesie gospodarczym z zakresu budownictwa mieszkaniowego na wynajem.

Podjęta przez Radę Miejską w Łodzi uchwała Nr XXIV/814/20 z dnia 15 kwietnia 2020 r. jest wyrazem zamiaru dalszej współpracy Miasta i Widzewskiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. w zakresie gminnego budownictwa mieszkaniowego na wynajem. Podjęcie uchwały zostało pokierowane postanowieniem art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, który stanowi, że do wyłącznej właściwości rady gminy należy „stanowienie w innych sprawach zastrzeżonych do kompetencji rady gminy” oraz decyzją Komisji Europejskiej z dnia 20 grudnia 2011 w sprawie stosowania art. 106 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy Państwa w formie rekompensaty z tytułu usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym, który stanowi, iż powierzenie usług winno nastąpić na podstawie jednego lub kilku aktów prawnych.

2. Projektu uchwały, zmieniającej uchwałę Nr XXIII/561/16 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 20 stycznia 2016 r. *w sprawie utworzenia jednostki budżetowej Zarząd Lokali Miejskich i nadania jej statutu.* (Biuro Gospodarki Mieszkaniowej)

Podjęta przez Radę Miejską w Łodzi uchwała Nr XXVI/888/20 z dnia 3 czerwca 2020 r. ma charakter porządkujący i podyktowana była zmianami organizacyjnymi w Urzędzie Miasta Łodzi.

3. Projektu uchwały zmieniającej uchwałę Nr XLIV/827/12 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 29 czerwca 2012 r. *w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Miasta Łodzi.* (Biuro Rewitalizacji i Mieszkalnictwa)

Podjęta przez Radę Miejską w Łodzi uchwała Nr XXVIII/938/20 z dnia 8 lipca 2020 r. i ma charakter porządkujący w związku ze zmianami organizacyjnymi w Urzędzie Miasta Łodzi oraz związana jest ze zmianami wprowadzonymi do znowelizowanej ustawy z dnia 21 czerwca o ochronie praw lokatorów,

mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego, które weszły w życie w dniu 21 kwietnia 2019 r.

4. Projektu uchwały, zmieniającej uchwałę Nr XI/186/07 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 16 maja 2007 r. w sprawie *zasad gospodarowania lokalami użytkowymi*. (Biuro Rewitalizacji i Mieszkalnictwa)

Podjęta przez Radę Miejską w Łodzi uchwała Nr XXXIV/1123/20 z dnia 24 grudnia 2020 r. związana jest ze zmianami wprowadzonymi do ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. *o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego*, które weszły w życie w dniu 21 kwietnia 2019 r.:

- ustawodawca nadał nowe brzmienie definicji mieszkaniowego zasobu gminy, zgodnie z którą przez mieszkaniowy zasób gminy należy rozumieć lokale służące do zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych, tym samym wyłączając z tej definicji pracownie twórcze.

Ponadto na mocy podjętej uchwały:

- ograniczone zostały formy zabezpieczenia majątkowego, które służy zaspokojeniu ewentualnych wierzytelności Miasta Łodzi z tytułu najmu lokalu użytkowego, do kaucji i gwarancji bankowej. Jednocześnie zastosowano zmniejszenie wysokości zabezpieczenia majątkowego (kaucji) stanowiącego w obecnym brzmieniu uchwały równowartość dwunastomiesięcznego czynszu, do zabezpieczenia w wysokości trzymiesięcznego czynszu (dostosowując tym samym wysokość zabezpieczenia do poziomu obowiązującego w większości innych dużych miast w Polsce).
- uchylony został zapis § 9 ust. 1 pkt 5, który zobowiązywał Prezydenta Miasta Łodzi do ustalenia zasad rozliczania nakładów koniecznych obciążających wynajmującego, a poniesionych przez najemcę, co jest związane z planowaną rezygnacją z rozliczania nakładów koniecznych ponoszonych przez najemców lokali użytkowych na rzecz zwolnienia ich z czynszu w pierwszych miesiącach od zawarcia umowy najmu
- wprowadzone zostały zmiany porządkowe polegające:
 - 1) na uchyleniu regulacji §3 ust. 1 oraz § 5, które odnoszą się do niestosowanego w praktyce trybu wynajmu lokali użytkowych tj. przetargu ograniczonego,
 - 2) rozszerzeniu zapisów w § 6 ust. 4 pkt 1 oraz ust. 13 odnoszących się do budynków po remoncie kapitałnym o budynki zrewitalizowane.

Ponadto procedowano szereg zarządzeń:

1. Zarządzenie nr 5111/VIII/20 Prezydenta Miasta Łodzi z dnia 14 września 2020 r. w sprawie *powołania Komitetu Sterującego oraz Zespołu ds. przygotowania projektu "Polityki miasta Łodzi dotyczącej gminnego zasobu mieszkaniowego 2030 +"*.
2. Zarządzenie nr 5639/VIII/20 Prezydenta Miasta Łodzi z dnia 13 listopada 2020 r. zmieniające zarządzenie w sprawie *powołania Komitetu Sterującego oraz Zespołu ds. przygotowania projektu "Polityki miasta Łodzi dotyczącej gminnego zasobu mieszkaniowego 2030 +"*.
3. Zarządzenie nr 4513/VIII/20 Prezydenta Miasta Łodzi z dnia 6 lipca 2020 r. zmieniające zarządzenie w sprawie *ustalenia podziału Miasta Łodzi na strefy oraz stawek czynszu najmu za lokale użytkowe*.

4. Zarządzenie nr 3855/VIII/20 Prezydenta Miasta Łodzi z dnia 21 kwietnia 2020 r. w sprawie szczegółowych zasad wdrożenia mechanizmu rekompensaty oraz określenia wskaźników służących do obliczania, kontrolowania i przeglądu wysokości rekompensaty z tytułu wykonania przez Miasto Łódź usługi w ogólnym interesie gospodarczym z zakresu mieszkalnictwa i realizacji projektów Rewitalizacji Obszarowej Centrum Łodzi oraz Rewitalizacji Księżego Młyna, określonych w Wieloletnim programie gospodarowania mieszkaniowym zasobem Miasta Łodzi na lata 2016-2020.
5. Zarządzenie nr 4834/VIII/20 Prezydenta Miasta Łodzi z dnia 6 sierpnia 2020 r. zmieniające zarządzenie w sprawie szczegółowych zasad wdrożenia mechanizmu rekompensaty oraz określenia wskaźników służących do obliczania, kontrolowania i przeglądu wysokości rekompensaty z tytułu wykonania przez Miasto Łódź usługi w ogólnym interesie gospodarczym z zakresu mieszkalnictwa i realizacji projektów Rewitalizacji Obszarowej Centrum Łodzi oraz Rewitalizacji Księżego Młyna, określonych w Wieloletnim programie gospodarowania mieszkaniowym zasobem Miasta Łodzi na lata 2016-2020.
6. Zarządzenie nr 4106/VIII/20 Prezydenta Miasta Łodzi z dnia 21 maja 2020 r. zmieniające zarządzenie w sprawie powołania Zespołu do spraw związanych z zapewnieniem prawidłowej realizacji wdrożenia mechanizmu rekompensaty z tytułu wykonania przez Miasto Łódź usługi w ogólnym interesie gospodarczym i realizacji projektów Rewitalizacji Obszarowej Centrum Łodzi oraz Rewitalizacji Księżego Młyna, określonych w Wieloletnim programie gospodarowania mieszkaniowym zasobem Miasta Łodzi na lata 2016-2020.
7. Zarządzenie nr 4833/VIII/20 Prezydenta Miasta Łodzi z dnia 6 sierpnia 2020 r. zmieniające zarządzenie w sprawie powołania Zespołu do spraw związanych z zapewnieniem prawidłowej realizacji wdrożenia mechanizmu rekompensaty z tytułu wykonania przez Miasto Łódź usługi w ogólnym interesie gospodarczym i realizacji projektów Rewitalizacji Obszarowej Centrum Łodzi oraz Rewitalizacji Księżego Młyna, określonych w Wieloletnim programie gospodarowania mieszkaniowym zasobem Miasta Łodzi na lata 2016-2020.
8. Zarządzenie Nr 3710/VIII/20 Prezydenta Miasta Łodzi z dnia 31 marca 2020 r. w sprawie szczególnej formy pobierania czynszu za najem lokali użytkowych w związku z ograniczeniem prowadzenia przez ich najemców działalności, z uwagi na ogłoszenie na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii.
Na mocy ww. Zarządzenia została ustalona stawka czynszu 1 zł netto za najem lokali użytkowych wchodzących w skład zasobu lokalowego Miasta Łodzi, w okresie od 1 kwietnia 2020 r. do 31 maja 2020 r.
9. Zarządzenie Nr 5504/VIII/20 Prezydenta Miasta Łodzi z dnia 29 października 2020 r. w sprawie szczególnej formy pobierania czynszu za najem lokali użytkowych w związku z ograniczeniem prowadzenia przez ich najemców działalności, z uwagi na ogłoszenie na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii.
Na mocy ww. Zarządzenia została ustalona stawka czynszu 1 zł netto za najem lokali użytkowych wchodzących w skład zasobu lokalowego Miasta Łodzi, w których prowadzona jest działalność gastronomiczna (ujęta w Polskiej Klasyfikacji Działalności w podklasie 56.10.A) lub prowadzone są siłownie, kluby lub centra fitness, w okresie od 1 listopada 2020 r. do 30 listopada 2020 r.

10. Zarządzenie Nr 5778/VIII/20 Prezydenta Miasta Łodzi z dnia 1 grudnia 2020 r. w sprawie *szczególnej formy pobierania czynszu za najem lokali użytkowych w związku z ograniczeniem prowadzenia przez ich najemców działalności, z uwagi na ogłoszenie na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii.*

Na mocy ww. Zarządzenia została ustalona stawka czynszu 1 zł netto za najem lokali użytkowych wchodzących w skład zasobu lokalowego Miasta Łodzi, w których prowadzona jest działalność gastronomiczna (ujęta w Polskiej Klasyfikacji Działalności w podklasie 56.10.A), działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (ujęta w Polskiej Klasyfikacji Działalności w podklasie 55.10.Z), solaria, siłownie, kluby lub centra fitness, w okresie od 1 grudnia 2020 r. do 31 grudnia 2020 r.

11. Zarządzenie Nr 6066/VIII/20 Prezydenta Miasta Łodzi z dnia 23 grudnia 2020 r. w sprawie *szczególnej formy pobierania czynszu za najem lokali użytkowych w związku z ograniczeniem prowadzenia przez ich najemców działalności, z uwagi na ogłoszenie na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii.*

Na mocy ww. Zarządzenia została ustalona stawka czynszu 1 zł netto za najem lokali użytkowych wchodzących w skład zasobu lokalowego Miasta Łodzi, w których prowadzona jest działalność związana z projekcją filmów (ujęta w Polskiej Klasyfikacji Działalności w podklasie 59.14.Z), w okresie od 1 listopada 2020 r. do 31 stycznia 2021 r.

12. Zarządzenie Nr 3081/VIII/20 z dnia 16 stycznia 2020 r. zmieniające zarządzenie w sprawie regulaminów przetargów oraz ustalenia składów komisji przetargowych
13. Zarządzenie Nr 3065/VIII/20 z dnia 16 stycznia 2020 r. zmieniające zarządzenie w sprawie zasad zmiany warunków najmu lokali użytkowych
14. Zarządzenie Nr 3089/VIII/20 z dnia 20 stycznia 2020 r. zmieniające zarządzenie w sprawie powołania Komisji do oceny wniosków i wyboru najemców lokali mieszkalnych wynajmowanych na czas trwania stosunku pracy
15. Zarządzenie Nr 3088/VIII/20 z dnia 20 stycznia 2020 r. zmieniające zarządzenie w sprawie powołania Komisji Dialogu Obywatelskiego ds. polityki lokalowej
16. Zarządzenie Nr 3168/VIII/20 z dnia 10 lutego 2020 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustalenia stawek czynszu najmu w lokalach mieszkalnych stanowiących mieszkaniowy zasób Miasta Łodzi
17. Zarządzenie Nr 3240/VIII/20 z dnia 14 lutego 2020 r. zmieniające zarządzenie w sprawie zatwierdzenia Procedury opróżniania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Miasta Łodzi, usytuowanych w budynkach znajdujących się na terenie Specjalnej Strefy Rewitalizacji, na czas wykonywania robót budowlanych
18. Zarządzenie Nr 3239/VIII/20 z dnia 14 lutego 2020 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustalenia zasad pobierania kaucji zabezpieczającej pokrycie należności wynajmującego z tytułu najmu lokali mieszkalnych stanowiących mieszkaniowy zasób Miasta Łodzi i pozostających w zarządzie Zarządu Lokali Miejskich
19. Zarządzenie Nr 3360/VIII/20 z dnia 21 lutego 2020 r. zmieniające zarządzenie w sprawie zapewnienia prawidłowej realizacji projektu pn. "Przebudowa budynku biurowego przy ul. Łęczyckiej 70B na cele mieszkalne wraz z jego rozbudową"
20. Zarządzenie Nr 3723/VIII/20 z dnia 1 kwietnia 2020 r. zmieniające zarządzenie w sprawie utworzenia zasobu pomieszczeń tymczasowych Miasta Łodzi
21. Zarządzenie Nr 4117/VIII/20 z dnia 25 maja 2020 r. zmieniające zarządzenie w sprawie zatwierdzenia Procedury opróżniania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu

Miasta Łodzi, usytuowanych w budynkach znajdujących się na terenie Specjalnej Strefy Rewitalizacji, na czas wykonywania robót budowlanych

22. Zarządzenie Nr 4513/VIII/20 z dnia 6 lipca 2020 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustalenia podziału Miasta Łodzi na strefy oraz stawek czynszu najmu za lokale użytkowe
23. Zarządzenie Nr 4555/VIII/20 z dnia 10 lipca 2020 r. w sprawie zatwierdzenia Procedury opróżniania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Miasta Łodzi, usytuowanych w budynkach znajdujących się na terenie Specjalnej Strefy Rewitalizacji, na czas wykonywania robót budowlanych.
24. Zarządzenie Nr 4622/VIII/20 z dnia 20 lipca 2020 r. zmieniające zarządzenie w sprawie szczegółowych zasad wynajmu lokali użytkowych i zasad kwalifikowania ich do poszczególnych trybów najmu
25. Zarządzenie Nr 4623/VIII/20 z dnia 20 lipca 2020 r. zmieniające zarządzenie w sprawie utworzenia zasobu pomieszczeń tymczasowych Miasta Łodzi
26. Zarządzenie Nr 4624/VIII/20 z dnia 20 lipca 2020 r. zmieniające zarządzenie w sprawie powołania Komisji Dialogu Obywatelskiego ds. polityki lokalowej
27. Zarządzenie Nr 4625/VIII/20 z dnia 20 lipca 2020 r. zmieniające zarządzenie w sprawie powołania Komisji do oceny wniosków i wyboru najemców lokali mieszkalnych wynajmowanych na czas trwania stosunku pracy
28. Zarządzenie Nr 5640/VIII/20 z dnia 13 listopada 2020 r. zmieniające zarządzenie w sprawie powołania Komisji do oceny i wyboru wniosków o adaptację pomieszczeń niemieszkalnych na cele mieszkalne oraz ustalenia regulaminu określającego jej tryb pracy oraz kryteria oceny wniosków.
29. Zarządzenie Nr 6061/VIII/20 z dnia 23 grudnia 2020 r. Zmieniające zarządzenie w sprawie zapewnienia prawidłowej realizacji projektu pn. "Przebudowa budynku biurowego przy ul. Łęczyckiej 70B na cele mieszkalne wraz z jego rozbudową".

Miasto Łódź 18 sierpnia 2020 r. zawarło Umowę (Nr BSK/20/20/001926) z Bankiem Gospodarstwa Krajowego o udzielenie wsparcia ze środków Funduszu Dopłat na pokrycie części kosztów przedsięwzięcia polegającego na finansowym udziale Miasta w budowie budynku położonego przy ul. Wysokiej 30 w Łodzi, realizowanej przez Widzewskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. W ramach przedsięwzięcia powstaną 24 lokale mieszkalne na wynajem o łącznej powierzchni użytkowej 842,40 m². Przewidywane koszty przedsięwzięcia wynoszą 3 931 975,13 zł. BGK udziela finansowego wsparcia do kwoty 1 965 987,56 zł, przy czym ostateczna kwota otrzymanego wsparcia uzależniona będzie od końcowego rozliczenia inwestycji. Inwestycja ma zostać ukończona w III. kwartale 2021 r.

Dysponowanie lokalami mieszkalnymi

Biuro Rewitalizacji i Mieszkalnictwa wydaje skierowania do zawarcia umowy najmu lokali zamiennych, z najmem socjalnym, pomieszczeń tymczasowych, pozostałych lokali mieszkalnych oraz przedłużenia umowy najmu socjalnego lokalu, na następny okres – na podstawie rekomendacji przedstawionych przez Zarząd Lokali Miejskich.

W 2020 roku Biuro wydało 1 627 skierowań do zawarcia umowy najmu każdorazowo poprzedzane szczegółową analizą i bieżącą kontrolą stanu prawnego i faktycznego w konkretnej sprawie

Przydzielono 10 lokali wydzielonych z mieszkaniowego zasobu Miasta Łodzi z przeznaczeniem do wynajmowania na czas trwania stosunku pracy na terenie Miasta Łodzi dla studentów i absolwentów szkół wyższych w Łodzi. Osoby te zostały wybrane przez Komisję do oceny wniosków i wyborów najemców lokali mieszkalnych wynajmowanych na czas trwania stosunku pracy. Wydano im skierowania do zawarcia umów najmu.

Regulacja tytułów prawnych w 2021 r.

Od 1 stycznia do 31 grudnia 2020 roku uregulowano 457 tytułów prawnych do lokali mieszkalnych poprzez wydanie:

1. 123 stwierdzeń wstąpienia w najem po śmierci najemcy zgodnie z art. 691 Kodeksu cywilnego;
2. 301 skierowań do zawarcia umów najmu zgodnie z przepisami prawa miejscowego, w tym:
 - a) 19 dla osób, które nie wstąpiły w stosunek najmu po śmierci w trybie art. 691 Kodeksu cywilnego,
 - b) 6 dla osób, które pozostały w lokalu po opuszczeniu przez dotychczasowego najemcę,
 - c) 174 dla osób, które utraciły tytuł prawny do lokalu na skutek powstałych zaległości czynszowych, a dług został uregulowany w całości;
 - d) 102 dla osób, wymagających szczególnego potraktowania ze względów na zasady współżycia społecznego po uzyskaniu opinii komórki organizacyjnej Urzędu Miasta Łodzi właściwej do spraw gospodarki mieszkaniowej oraz opinii Komisji Gospodarki Mieszkaniowej i Komunalnej Rady Miejskiej w Łodzi - (sprawy te Oddział Regulacji Tytułów Prawnych przejął od sierpnia 2020 roku od Oddziału Dysponowania Lokalami Mieszkalnymi).
3. nadzorując również postępowania związane z zamianą lokali mieszkalnych na inny, wolny lokal z zasobu Miasta Łodzi oraz między kontrahentami, wydano skierowania do zawarcia umowy najmu umożliwiły w 2020 roku dokonanie 33 zamian, w tym:
 - a) 18 zamian wzajemnych między kontrahentami,
 - b) 15 zamian na inny, wolny lokal z zasobu Miasta Łodzi, w tym:
 - 4 na rzecz Seniorów,
 - 11 na rzecz pozostałych rodzin.

Realizacja zamian miała na celu dostosowanie wielkości i standardu lokalu do potrzeb i możliwości finansowych uczestników zamiany oraz poprawy efektywności wykorzystania zasobu mieszkaniowego Miasta Łodzi. W wyniku dokonanych zamian wzajemnych, dotychczasowi najemcy uzyskali lokale mieszkalne mniejsze, o niższym standardzie i niższych opłatach czynszowych, adekwatne do możliwości finansowych gospodarstwa domowego.

Działania w zakresie racjonalizacji zarządzania zasobem komunalnym

Biuro zaktualizowało wykaz zasobu nieruchomości powierzonych w zarządzanie Zarządowi Lokali Miejskich, wg stanu na 31 grudnia 2020 r. Wykaz ten zostanie załączony do przygotowanego projektu zarządzenia zmieniającego zarządzenie Prezydenta Miasta Łodzi w sprawie określenia wykazu zasobu nieruchomości objętego w zarządzanie (administrowanie) przez Zarząd Lokali Miejskich.

Realizując przyjętą Politykę Miasta Łodzi dotyczącą gminnego zasobu mieszkaniowego 2020+ w brzmieniu przyjętym uchwałą Nr XXIV/571/16 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 3 lutego 2016 r. z późniejszymi zmianami w zakresie ograniczenia zasobu lokalowego Łodzi (cel operacyjny II: Miasto o rosnącym udziale mieszkań prywatnych) oraz mając na względzie zapewnienie jak najbardziej efektywnego sposobu gospodarowania zasobem, realizowane były działania zmierzające do „wychodzenia” Miasta z nieruchomości zabudowanych budynkami z jednym lokalem oraz z budynków wspólnot mieszkaniowych.

Miasto Łódź w 2020 r. w wyniku sprzedaży lokali na rzecz najemców lub w drodze przetargów zbyło 7 nieruchomości zabudowanych budynkami jednorodzinnymi oraz wyszło z 30 nieruchomości wspólnot mieszkaniowych.

Dążąc do optymalizacji zarządzania majątkiem Miasta Łodzi i należytego zabezpieczenia jego interesu w nieruchomościach, w których pozostaje współwłaścicielem, w 2020 r. przeprowadzone zostały czynności kontrolne, mające na celu sprawdzenie prawidłowości sprawowania przez Zarząd Lokali Miejskich, reprezentujący Miasto Łódź, nadzoru właścicielskiego w nieruchomościach stanowiących współwłasność Miasta Łodzi i osoby/osób fizycznych. Kontrolą objęto nieruchomości, w których nie doszło do zawarcia umów o gospodarowanie nieruchomością współwłasną, a pozostających w zarządzie pozostałych współwłaścicieli/osób fizycznych. Czynnościom kontrolnym poddano sprawdzenie, czy w ZLM obowiązywał plan kontroli na 2018 r. i 2019 r., i w jakim stopniu został zrealizowany, sprawdzenie ustaleń wynikających z przeprowadzonych przez Zarząd Lokali Miejskich kontroli właścielskich oraz sprawdzenie działań podjętych przez tę jednostkę w następstwie stwierdzonych nieprawidłowości w zarządzaniu nieruchomością współwłasną. W wydanych zaleceniach zobowiązano Zarząd Lokali Miejskich m.in. do należytego zabezpieczenia interesu Miasta, poprzez ustalanie i dochodzenie przysługujących mu roszczeń wobec współwłaścicieli zarządzających nieruchomością współwłasną, a także do sporządzania corocznych planów kontroli, pozwalających na sukcesywną, periodyczną kontrolę prawidłowości sprawowania zarządu we wszystkich nieruchomościach, których Miasto jest współwłaścicielem, a pozostających poza jego zarządem.

W następstwie powyższego sporządzono w Zarządzie Lokali Miejskich plan kontroli na 2021 r., z zastrzeżeniem jednak, że jego realizacja będzie uzależniona od okresu obowiązywania ograniczeń związanych z pandemią. Jednostka podjęła również działania obejmujące ustalenie wysokości

i zabezpieczenie należności Miasta wynikających ze współwłasności nieruchomości, w których czynności kontrolne wykazały brak takich działań ze strony jednostki.

W następstwie czynności kontrolnych przeprowadzonych w 2018 r. w Zarządzie Lokali Miejskich trwają sukcesywne prace w zakresie potwierdzania tytułów prawnych do nieruchomości, pozostających w samoistnym posiadaniu Miasta Łodzi. Według stanu na koniec 2020 r. ustalono 19 nieruchomości w samoistnym posiadaniu Miasta Łodzi, w stosunku do których trwają czynności w celu potwierdzenia tytułu Skarbu Państwa/Miasta Łodzi w drodze zasiedzenia. Pozwoli to Miastu Łodzi na realizowanie wobec takiego zasobu pełni uprawnień właścicielskich, w tym zadysponowanie nimi w formach przewidzianych prawem (np. zamiana, darowizna, najem, sprzedaż).

Działania w zakresie monitoringu zasobu komunalnego

Biuro prowadzi monitoring liczby lokali mieszkalnych w zasobie Miasta Łodzi. Zebrane w 2020 r. dane wskazują na zmniejszanie się zasobu administrowanego przez Zarząd Lokali Miejskich (wcześniej Administracja Zasobów Komunalnych/Administracja Nieruchomości) w poszczególnych latach.

Liczba lokali mieszkalnych wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Miasta Łodzi (stan na dzień 31.12.2020 r.) – 43 259 lokali, z tego:

- lokale komunalne – 40 981,
- lokale w najmie socjalnym – 1 878,
- pomieszczenia tymczasowe – 400.

Monitorowanie Programu Rewitalizacji miasta Łodzi

W 2020 r. kontynuowano monitorowanie Gminnego Programu Rewitalizacji w zakresie realizacji przedsięwzięć wpisanych do programu oraz zadań realizowanych przez miejskie komórki i jednostki organizacyjne, tzw. zadania z „R”, które bezpośrednio nie realizują przedsięwzięć podstawowych, ale realizują cele rewitalizacji.

W ramach projektu „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi” wdrożono i prowadzono elektroniczny system monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Łodzi. Rozpoczęto zbieranie informacji na temat realizacji przedsięwzięć wskazanych w GPR za pomocą formularzy znajdujących się na portalu rewitalizacja.uml.lodz.pl oraz ich analizę.

Zmiana Programu Rewitalizacji miasta Łodzi

W związku z wnioskami zawartymi w raporcie z monitoringu zmian stanu obszaru rewitalizacji oraz oceny postępów osiągnięcia celów GPR, podjęto decyzję o przystąpieniu do zmiany Gminnego Programu

Rewitalizacji miasta Łodzi, o którym mowa w art. 23 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji. Uaktualnienie treści Gminnego Programu Rewitalizacji objęło w szczególności:

- wprowadzenie zmian wynikających z aktualizacji listy podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych wpisanych do Gminnego Programu Rewitalizacji;
- aktualizację charakterystyki pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych wymienionych w Gminnym Programie Rewitalizacji;
- aktualizację systemu monitorowania i zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji.

Prace nad zmianą Programu zostały zainicjowane uchwałą Nr XIX/753/20 z dnia 29 stycznia 2020 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Łodzi. Zmiany do dokumentu wprowadzone natomiast zostały Uchwałą Nr XXXIV/1122/20 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 24 grudnia 2020 r. zmieniającą uchwałę w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Łodzi.

Dokument opracowany został przez Biuro Rewitalizacji i Mieszkalnictwa UMŁ we współpracy z Zespołem ds. Rewitalizacji powołanym Zarządzeniem Nr 5414/VII/17 Prezydenta Miasta Łodzi z dnia 1 marca 2017 r. w sprawie powołania Komitetu Sterującego ds. Rewitalizacji i Zespołu ds. Rewitalizacji i przygotowany z wykorzystaniem materiałów powstałych w ramach projektu pilotażowego pn. "Opracowanie modelu prowadzenia rewitalizacji obszarów miejskich na wybranym obszarze w Mieście Łodzi" (etap I i II), współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej, Europejskiego Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020.

12. PODSUMOWANIE – WNIOSKI

6.1. Wnioski z analizy stanu obszaru

Analiza dostępnych wskaźników ilustrujących stan obszaru rewitalizacji wskazuje, że **obszar rewitalizacji nadal w sposób negatywny wyróżnia się na tle całego miasta**. Wniosek ten dotyczy w szczególności zjawisk ze sfery społecznej. Pomimo obserwowanej w poprzednich latach stopniowej poprawy sytuacji w zakresie zjawisk takich jak bezrobocie czy pobieranie zasiłków pomocy społecznej jeśli idzie o całą Łódź niwelacja różnic pomiędzy obszarem rewitalizacji a terenami miasta poza nim nie jest zadowalająca. Rok 2020 dodatkowo jest naznaczony wzrostem występowania zjawisk negatywnych związanym z pandemią Covid-19 oraz efektem towarzyszącym jej ograniczeń w życiu społecznym i gospodarczym w całym mieście, w tym na obszarze rewitalizacji. Pewnym optymizmem może napawać fakt, że **reperkusje pandemii nie pogłębiły drastycznie różnic pomiędzy obszarem rewitalizacji a pozostałą częścią Łodzi**.

Warto przypomnieć, że centrum Łodzi charakteryzuje się stosunkowo młodą populacją w porównaniu do całego miasta, co częściowo może tłumaczyć koncentrację zjawiska bezrobocia. Wyzwania z tego zakresu będą silniej odczuwane w rejonie, gdzie mamy większy udział osób w wieku produkcyjnym. Podobnie jak w latach poprzednich obszar rewitalizacji charakteryzuje wyższy wskaźnik osób bezrobotnych go zamieszkujących, zwłaszcza jeśli idzie o bezrobocie długotrwałe czy zjawisko bezrobocia wśród osób młodych (do 35. roku życia). Nadal wyraźnie wyższy odsetek mieszkańców obszaru pobiera różnego zasiłki.

Do niewątpliwych potencjałów obszaru rewitalizacji można zaliczyć wyraźnie częstszą obecność siedzib niż w całej Łodzi organizacji pozarządowych na tym terenie a także koncentrację nowo zakładanych firm w sercu obszaru. Warto przypomnieć także, że znaczna większość historycznej zabudowy Łodzi, w tym zabytków rejestrowych oraz wpisanych do gminnej ewidencji ulokowana jest na tym obszarze stanowiąc z jednej strony ogromny potencjał związany z budowaniem tożsamości lokalnej i atrakcyjności turystycznej ale także ogromne wyzwanie związane z doprowadzeniem i utrzymaniem ich w dobrym stanie technicznym.

6.2. Wnioski z monitoringu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Po aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji w 2020 r. na liście przedsięwzięć znajdują się **93 przedsięwzięcia**. Do końca 2020 r. 7 z nich zakończono (w tym 4 w latach poprzednich), a w przypadku 24 przedsięwzięć nie rozpoczęto jeszcze działań.

Urząd Miasta Łodzi oraz miejskie jednostki organizacyjne są inicjatorami 48 przedsięwzięć, z których 39 realizowano, a 4 zakończono. **Planowana wartość przedsięwzięć podstawowych Miasta**, realizowanych lub zakończonych do końca 2020 r., zapisana w budżecie Miasta oraz wnioskach o dofinansowanie, **wyniosła ponad 2,79 mld zł**, z czego do końca 2020 r. wydano prawie 1,23 mld zł. **Wykonanie finansowe wyniosło zatem niemal 44 %**. Zważywszy na fakt, że do zakończenia okresu budżetowego Unii Europejskiej pozostały 3 lata a do zakończenia okresu obowiązywania obecnego GPR mamy jeszcze 6 lat wynik ten należy uznać za bardzo dobry.

Poza przedsięwzięciami podstawowymi w 2020 r. **Miasto realizowało także 41 zadań budżetowych, wpisujących się w tzw. dopuszczalne typy przedsięwzięć GPR**, na które przeznaczono **ponad 108 mln**

zł. Były to zarówno zadania wieloletnie, jak i jednoroczne, w ok. 85% finansowane ze środków własnych.

6.3. Wnioski z analizy osiągnięcia celów strategicznych Programu

Analizy przeprowadzone w ramach monitorowania realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji wskazują, że rok 2020 był okresem częściowego zahamowania pozytywnych zmian i osiągnięcia celów GPR. Jest to w głównej mierze efekt wystąpienie negatywnych zjawisk w sferze społecznej związanych pandemią Covid – 19.

Tendencja ta najsilniej wpłynęła na realizację Celu 1 GPR *uzyskać spójność społeczną*. Sytuacja na rynku pracy w 2020 roku porównywalna była do tej obserwowanej na przełomie 2016 i 2017 roku. Odsetek osób bezrobotnych w Łodzi wzrósł do poziomu 7%, natomiast na obszarze rewitalizacji wyniósł ponad 10% i był o 4,3 pkt. proc. wyższy niż w innych częściach miasta. Dla przypomnienia w roku 2016 obserwowaliśmy bezrobocie rzędu 7,8% średnio w mieście i 11,8% na obszarze rewitalizacji, czyli o 5,3 pkt. proc. wyższe niż w innych częściach Łodzi. Jak wspomniano przy wnioskach dotyczących stanu obszaru rewitalizacji nadal największym wyzwaniem w obszarze spójności społecznej jest stosunkowo wysoki udział osób długotrwale bezrobotnych wśród mieszkańców obszaru. Podobne zjawisko, choć w mniejszym nasileniu wystąpiło w 2020 roku jeśli idzie o liczbę długotrwale bezrobotnych zarówno w całym mieście jak też na obszarze rewitalizacji. Szansą na odwrócenie tej sytuacji jest szereg tzw. projektów miękkich, współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego, realizowanych często jako działania partnerskie, w których Miasto jest liderem lub partnerem dla organizacji pozarządowych i innych podmiotów. Dotyczą one aktywizacji osób biernych zawodowo i bezrobotnych oraz wsparcia dla osób zakładających własne firmy. Szczegółowy opis podejmowanych w tym zakresie inicjatyw znajduje się w Załączniku 2 do niniejszego Raportu.

W odniesieniu do Celu 2 GPR *Zmienić dzięki rewitalizacji wizerunek miasta i jego centrum* można mówić o pozytywnych zmianach wynikających z realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych o charakterze remontowym. Stopień zaawansowania poszczególnych inwestycji, zwłaszcza projektów Rewitalizacji Obszarowej Centrum Łodzi, inwestycji w ramach Programu Nowe Centrum Łodzi oraz rewitalizacji Księżego Młyna pozwala cieszyć się licznymi odnowionymi przestrzeniami publicznymi – w szczególności zazielenionymi ulicami w centrum miasta. Na końcowy efekt podjętych przemian należy jednak poczekać jeszcze co najmniej 2 lata.

Ponadto pandemia Covid-19 negatywnie odbiła się na zaangażowaniu obywatelskim. W 2020 roku wyraźnie spadła liczba wniosków składanych do Budżetu Obywatelskiego, zarówno na obszarze rewitalizacji, jak i poza nim.

W zakresie Celu 3 Programu związanego z *ożywianiem lokalnej przedsiębiorczości*, pomimo trudnej sytuacji wywołanej pandemią Covid – 19 obserwowaliśmy w 2020 znaczny spadek liczby lokali użytkowych w zasobie gminy z zadłużeniem wobec miasta. Warto przypomnieć, że w 2020 gmina zastosowała szereg upustów dla najemców lokali aby wspierać, zwłaszcza branżę gastronomii oraz usług w trudnym okresie lock-downów. Warunkiem starania się o obniżkę czynszu do 1 zł był brak zaległości wobec miasta (m.in. w dotychczasowych płatnościach za czynsz, media czy w podatku od nieruchomości), co mogło dodatkowo mobilizować najemców do uregulowania ewentualnych długów. Dane dotyczące liczby rejestrowanych i zamykanych firm pokazują, że nadwyżka liczby firm otwieranych nad zamykanymi utrzymuje się średnio na poziomie ok. 3,6% a różnica pomiędzy

obszarem rewitalizacji i pozostałą częścią miast to zaledwie ok. 0,2 pkt. proc. Na korzyść tego pierwszego. Jednocześnie niestety wyraźnie w stosunku do roku 2019 spadała ogólna liczba nowo rejestrowanych działalności gospodarczych, choć ponownie to obszar rewitalizacji charakteryzował się wyższym odsetkiem rejestrowanych nowych firm w przeliczeniu na 1000 mieszkańców niż inne części Łodzi. Warto jednak pamiętać, że centrum miasta jest tradycyjnie obszarem lokowania się wielu nowych podmiotów, zwłaszcza usługowych oraz prowadzących swoją działalność w przestrzeniach biurowych, jakie oferuje śródmieście.

Wyzwaniem jest nadal dążenie do osiągnięcia Celu 4 Programu związanego z *ożywianiem obszaru zamieszkania*. Podobnie jak w przypadku celu drugiego na jego osiągnięcie najsilniej wpływa realizacja nowych inwestycji remontowych podnoszących stan techniczny zasobu komunalnego. Coraz silniej zarówno na wizerunek centrum jak i jakość obszaru zamieszkania wpływa w opinii samych mieszkank i mieszkańców wykorzystanie rozwiązań opartych na naturze, wdrażanie, poza tradycyjną szarą także błękitno – zielonej infrastruktury przyczyniające się do adaptacji miasta do zmian klimatu. Ten paradygmat w myśleniu o mieście znalazł swoje jednoznaczne odzwierciedlenie w zapisach GPR w 2020 roku. W uchwalonej w grudniu wersji GPR cel strategiczny 4 został rozszerzony o dodatkowy cel operacyjny zakładający poprawę wyposażenia obszaru zamieszkania w błękitno – zieloną infrastrukturę.

Wyzwaniem dla miasta pozostaje liczba lokali komunalnych ogrzewanych piecami, powodujących niską emisję. Aż 22,5% lokali komunalnych na terenie obszaru rewitalizacji ogrzewanych jest paleniskami na paliwa stałe wskaźnik ten nie ulega zasadniczo zmianie od kilku lat.

13.ZAŁĄCZNIKI

- ZAŁĄCZNIK 1.: INFORMACJA O REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ
- ZAŁĄCZNIK 2.: RAPORT - PODSUMOWANIE DZIAŁAŃ SPOŁECZNYCH DLA MIESZKAŃCÓW
OBSZARU REWITALIZACJI MIASTA ŁODZI DOFINANSOWANYCH Z EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU
SPOŁECZNEGO NA LATA 2014-2020